

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
KATONAI MŰSZAKI DOKTORI ISKOLA

Dr. jur. Nováky Mónika

**Az európai önkéntes humanitárius segítségnyújtási
képeségek magyarországi alkalmazásának jogi és műszaki
fejlesztése a katasztrófavédelemben**

című doktori (PhD) értekezés

Témavezető:

dr. habil Endrődi István t. ezredes
egyetemi docens

Budapest, 2019.

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalom

TARTALOMJEGYZÉK	2
BEVEZETÉS.....	5
A témaválasztás indokolása, aktualitása.....	5
Tudományos probléma megfogalmazása	6
Kutatási hipotézisek.....	7
Kutatási célkitűzések	8
Kutatási módszerek	9
Az értekezés felépítése	10
Releváns szakirodalom áttekintése.....	11
1. AZ ÖNKÉNTES POLGÁRI VÉDELMI SZERVEZETEK KATASZTRÓFÁK ELLENI VÉDEKEZÉSBEN TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSÁNAK VIZSGÁLATA, TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE	13
1.1 A katasztrófa fogalma	13
1.2 A katasztrófák csoportosítása.....	16
1.3 A katasztrófák elleni védekezés rendszere.....	19
1.4 Az önkéntesség fogalma	29
1.5 A lakosságvédelem történeti áttekintése	31
1.6 Önkéntesek szerepének bemutatása a katasztrófák elleni védekezésben.....	38
1.7 Részkövetkeztések	41
2. AZ EURÓPAI UNIÓ KATASZTRÓFÁK ELLENI VÉDEKEZÉSBEN BETÖLTÖTT SZEREPÉNEK BEMUTATÁSA	43
2.1 Az Európai Unió polgári védelmi mechanizmusának létrejötte	44
2.2 Az Európai Unió polgári védelmi mechanizmusának alkalmazásának feltételei	49
2.3 A polgári védelmi mechanizmust támogató elemek	54
2.3.1 Információtechnológia alkalmazása a katasztrófák elleni védekezésben .	55

2.3.2	Európai Orvosi Hadtest részvétele a polgári védelmi mechanizmusban ..	63
2.3.3	Krízis intervenció szerepe a katasztrófák elleni védekezésben	65
2.4	Részkövetkeztetések	73
3.	AZ EURÓPAI ÖNKÉNTES HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁSI HADTEST MEGALAKULÁSÁNAK, NEMZETKÖZI KAPCSOLATRENDSZERÉNEK VIZSGÁLATA.....	75
3.1	Az EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest jogi alapjai	76
3.1.1	Az EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest jogalapjának vizsgálata	77
3.1.2	Az EU szakpolitikai szabályozásának áttekintése	78
3.1.3	Európai Unió Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest működésének bemutatása	79
3.1.4	Nemzetközi kapcsolatok a katasztrófák elleni védekezésben.....	84
3.2	Pénzügyi támogatás a katasztrófák elleni védekezésben	97
3.3	Részkövetkeztetések	101
4.	AZ ÖNKÉNTESEK FELKÉSZÍTÉSE KÖVETELMÉNYRENDSZERÉNEK FELTÁRÁSA, BEMUTATÁSA, AZ ÖNKÉNTES MENTŐSZERVEZET MŰSZAKI KÖVETELMÉNYEINEK VIZSGÁLATA	104
4.1	A katasztrófák elleni védekezés során alkalmazott eszközök műszaki kompetenciáinak vizsgálata	105
4.2	Önkéntes mentőcsapatok megfelelősége, minősítési eljárásának bemutatása ..	109
4.3	AZ EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtesthez történő csatlakozás feltételei	
4.4	Önkéntesek anyagi támogatásának bemutatása	125
4.5	Az önkéntes mentőszervezetek műszaki fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata	133
4.6	Zala Különleges Mentők Egyesülete gyakorlata	142
4.7	Szakmai tapasztalatszerzés Izraelben.....	145
4.8	Részkövetkeztetések	153

BEFEJEZÉS	156
Összegzett következtetések	156
Új tudományos eredmények.....	159
Az értekezés ajánlásai.....	160
A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága.....	161
HIVATKOZOTT IRODALOM.....	162
A témakörből készült publikációim.....	171
MELLÉKLETEK	173
1. sz. melléklet: A témához kapcsolódó jogszabályok és belső szabályozó eszközök jegyzéke.....	174
2. sz. melléklet: Alkalmazott rövidítések jegyzéke	178
3. sz. melléklet: Fogalomjegyzék	181
4. sz. melléklet: Ábrák, képek jegyzéke	183
5. sz. melléklet: Önkéntes mentőszervezetek felszerelése műszaki kompetenciája...	185
6.sz. melléklet: Az Európai Unió polgári védelmi modulokhoz kapcsolódó képzési feladatok	269
7. sz. melléklet: Súlyom, árvízi mentőegység	273
8. sz. melléklet: Az értekezés kohéziós táblázata.....	275

BEVEZETÉS

A témaválasztás indokolása, aktualitása

Az elmúlt 20 évben, 1998-2017 között az International Disaster Database adatai alapján összesen 1 330 723 ember vesztette életét világszerte természeti katasztrófák miatt, amelyek 2 908 milliárd amerikai dollár veszteséget okoztak a világgazdaságnak. [1] Az emberiséget sújtó katasztrófák bebizonyították, hogy az államok, szervezetek csak úgy képesek az azonnali, gyors és hatékony beavatkozásra és segítségnyújtásra, ha az állami és hivatásos szervezetek mellett, azokat kiegészítve, egy jól képzett és kiképzett, jól felszerelt, azonnal bevethető önkéntes személyekből, valamint önkéntes szervezetekből álló, együttműködni képes csapat is rendelkezésre áll. Azonban nem mindegy, hogy ezek a csapatok milyen ismertekkel, milyen eszközökkel rendelkeznek. Képesek - e kommunikálni és együttműködni a hivatásos, állami szervezetekkel, esetleg a nemzetközi segítségnyújtásban résztvevőkkel.

A speciális technikai eszközökkel felszerelt, a katasztrófák és veszélyhelyzetek hatásainak felszámolására, polgári védelmi feladatok ellátására, az emberi élet mentésére alakult, valamint az önkéntesen létrehozott civil szerveződések olyan képességekkel rendelkeznek, amelyek a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetnél sokszor nem állnak rendelkezésre, illetve ezen képesség fenntartása indokolatlanul nagy költséget jelentene a szervezet számára. Az utóbbi évek gyakorlati tapasztalatai bizonyítják, hogy ezeknek a szervezeteknek a tevékenysége nélkülözhetetlen az emberi élet- és a vagyoni javak védelme érdekében és mentése során. Ezért mind a hazai, mind pedig a nemzetközi mentőszervezetek felkészültségét szabályok, jogszabályok, irányelvek és kidolgozott módszertanok határozzák meg, illetve tartalmazznak előírásokat, javaslatokat számukra.

Választott kutatási témám vizsgálata, hogy a hazai, Európai Unió és nemzetközi szabályozások alapján hogyan vonhatók be és alkalmazhatóak az önkéntes szervezetek a katasztrófák elleni védekezésbe. A jelenlegi jogi környezet hogyan szabályozza alkalmazásukat, a hatékonyabb bevethetőség érdekében szükséges-e új hazai, vagy nemzetközi jogszabályok megalkotása, vagy a jelenlegi jogszabályok megfelelő módosítása, valamint a jogi szabályozáson kívül milyen együttműködés keretében történik alkalmazásuk.

A katasztrófák elleni védekezésről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.tv.) 2012. január 01-én lépett hatályba, kialakítva a katasztrófák elleni védekezés jog-, intézmény- és szervezetrendszerét.

Felismerve azt, hogy az egyének és szervezetek önkéntes tevékenysége, az egymás iránti szolidaritás felértékelődött, a katasztrófák elleni védekezésben a hivatásos katasztrófavédelem szervezete és a védekezésben részt vevő államigazgatási, rendvédelmi és egyéb szervezetek mellett az önkéntesek részvétele is megerősödött.

A tudományos kutatás eredményei alapján kívánom meghatározni, hogy az önkéntes mentőszervezetek katasztrófák elleni védekezésbe történő bevonásának milyen új lehetőségei vannak, és a humanitárius segítségnyújtás, a polgári védelem mely területén, milyen felkészítési eljárásban, milyen kompetenciákkal vonhatók be a védekezési feladatokba

Az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest (a továbbiakban: hadtest) kialakításának és alkalmazásának jogi és műszaki lehetőségeinek vizsgálatával, valamint az új tudományos eredmények és napjaink új kihívásainak feltárásával kívánom megvizsgálni, hogy a feltárt tudományos eredmények és kihívások hogyan befolyásolják az önkéntesek szerepét a polgári védelemben, és az ott alkalmazott eljárások, kompetenciák, műszaki fejlesztések milyen további fejlesztést, illetve további szabályozást igényelnek a hatékonyabb beavatkozáshoz.

Tudományos probléma megfogalmazása

1. Az önkéntesek védekezésbe történő bevonásának hazai és nemzetközi jogi szabályozásának, intézmény- és eszközrendszerének elsőként történő egységes rendszerbe foglalása és tudományos vizsgálata elengedhetetlen annak megválaszolására, hogy a jelenlegi jogi szabályozás, eljárásrend alkalmas-e arra, hogy katasztrófák elleni védekezésbe történő részvételük megfeleljen a velük szemben támasztott követelményeknek. Ennek megválaszolásához vizsgálni kell a hivatásos katasztrófavédelem szervezetének jogi szabályozását, szervezet- és intézményrendszerét is.
2. A természeti és civilizációs katasztrófák számának folyamatos emelkedésével egyre több ember életét veszélyezteti, a védekezés világszerte kiemelt feladatot jelent. Az Európai Unió és a nemzetközi szervezetek tagjaként hazánk együttműködése példa értékűnek tekinthető. Az Európai Unió a szolidaritási klauzula megfogalmazásával elkötelezte magát a katasztrófák elleni védekezés terén végzett együttműködés mellett. Az Európai Unió szerepe és az azt támogató elemek vizsgálata fontos annak megvizsgálásához, hogy az Európai Unió képes-e, és a kialakított szervezeti rendszere alkalmas-e a szolidaritáson alapuló együttműködésre.

3. A katasztrófa nem ismeri az államhatárokat, ezért az ellene való védekezés csak széleskörű nemzetközi együttműködéssel lehet hatékony. A nemzetközi szervezetek, mint az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, Egyesült Nemzetek Szövetsége, Európai Unió hozzájárulása a katasztrófák elleni védekezéshez elengedhetetlen az érintett országok számára, ezért vizsgálni szükséges, hogy a szervezetek együttműködése mennyire hatékony, vannak-e párhuzamosságok, eltérések a tevékenységükben, amely akadályozhatja tevékenységük hatékonyságát.
4. A katasztrófák elleni védekezésben a hivatásos katasztrófavédelmi szervek és jogi és műszaki követelményeire vonatkozó szabályozás garantálja a beavatkozás jogalapját, és az alkalmazott erők és eszközök megfelelnek az előírásoknak, szabványoknak, ezzel a katasztrófák során történő alkalmazásuk biztonságos és szakszerű. Azon önkéntes mentőszervezetek, amelyek részt vesznek a védekezési feladatokban, meg kell, hogy feleljenek mindazon jogszabályok és módszertanok elvárásainak, amelyek alkalmassá teszik ezen feladatok végrehajtására. A jogi és műszaki kompetenciák és a fejlesztés lehetőségének vizsgálata adhat erre választ.

Kutatási hipotézisek

Az értekezés kidolgozása során a következő hipotéziseket állítottam fel:

1. **Vélelmezem**, hogy a katasztrófák elleni védekezés hazai, európai uniós és nemzetközi jogi szabályozáson alapuló feladatrendszerét a hazai katasztrófavédelem rendszere is követi, ezzel megteremtve az alapot a hatékony és gyors együttműködésre. **Megítélésem szerint** az Európai Unió a katasztrófák elleni védekezésben kiemelt jelentőséggel bír, amelyhez létrehozta azokat a támogató elemeket, amelyek a tagállamok és a nemzetközi szervezetekkel való még hatékonyabb és gyorsabb együttműködés érdekében épített ki.
2. **Úgy ítélem meg**, hogy a hazai hivatásos katasztrófavédelem szervezete rendelkezik mindazon képességekkel, amelyekkel alkalmasak a polgári lakosság természeti és egyéb katasztrófákkal szembeni védekezési képességének kialakítására, az emberi élet és a vagyoni értékek megvédésére. **Véleményem szerint** a katasztrófák elleni védekezés jogi-, szervezeti- és intézményi rendszere alkalmas az önkéntes- és nemzetközi szervezetekkel történő együttműködésre, így képes gyors és hatékony segítségnyújtásra a világ bármely pontján.
3. **Vélelmezem**, hogy az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest és az EU polgári védelmi mechanizmusa képességeikkel alkalmas a polgári lakosság természeti, vagy egyéb katasztrófákkal szembeni védekezési képesség kialakítására, az emberi élet és

vagyoni értékek megvédésére. **Feltételezem**, hogy a nemzetközi szervezetek katasztrófavédelmi tevékenysége átfedéseket mutat egymással. A humanitárius segítségnyújtásban az EU, NATO, ENSZ tevékenységében megjelenő párhuzamosságok feloldása a szervezetek feladatainak pontos körül határolásával, racionalizálásával, feladataik pontosításával lehetséges.

4. **Feltételezem**, hogy a katasztrófák elleni védekezéshez szükséges tudással, ismertekkel, valamint megfelelő műszaki és logisztikai kompetenciákkal rendelkező önkéntes mentőszervezetek nagymértékben hozzájárulnak a katasztrófák elleni védekezéshez, a humanitárius segítségnyújtáshoz. **Feltételezem**, hogy az önkéntes mentőszervezetek a műszaki és logisztika kompetenciájának kialakításával kompatibilissé válnak mind a hazai, mind a nemzetközi szervezetekkel történő együttműködésre.

Kutatási célkitűzések

A kutatási célkitűzéseket a tudományos problémák meghatározásánál ismertett kutatási részterületre az alábbiak szerint fogalmazom meg:

1. Az önkéntesek védekezésbe történő bevonása hazai és nemzetközi jogi szabályozásának, intézmény- és eszközrendszerének vizsgálata területén **bemutatom, értékelem** és tudományos **rendszerbe foglalom** az önkéntesek katasztrófavédelemben történő bevonásának, alkalmazásának hazai, Európai Unió és nemzetközi jogszabályait, amelyek alapján vizsgálom a jogszabályok közötti összefüggéseket. **Kutatom** és **feltárom**, hogy napjaink kihívásai hogyan befolyásolják az önkéntesek polgári védelemben betöltött szerepét.
2. Az EU katasztrófák elleni védekezésben történő szerepvállalását **feltárom és értékelem, vizsgálom és bemutatom** jogi és feladat rendszerét. **Áttekintem és értékelem** azokat az elemeket, amelyek az EU polgári védelmi mechanizmus működését támogatják.
3. **Vizsgálom és elemzem** az EU polgári védelmi mechanizmusának és az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest alkalmazásának jogi alapjait. **Feltárom** az önkéntesek kiválasztási eljárási rendjét. A katasztrófák elleni védekezésben részt vevő nemzetközi szervezetek: EU, ENSZ NATO feladatait **elemzem és összehasonlítom**.
4. **Vizsgálom és elemzem** az EU polgári védelmi mechanizmusának és a hadtest bevonásának jogi és műszaki lehetőségeit. **Megvizsgálom**, hogy a hatályos jogi szabályozás és módszertani útmutatók, iránymutatások megfelelnek-e napjaink tudományos, technikai

kihívásainak, és meghatározom a minimum követelményeket. **Kidolgozom** az önkéntes mentőszervezet eszközeinek minimum követelményeit.

Kutatási módszerek

A kutatási célok megvalósítása érdekében tanulmányoztam a vonatkozó hazai és nemzetközi szabályozást, szakirodalmat. A téma kutatása során következtéseimet az általános kutatási módszerekre: analízis, szintézis, indukció, dedukció alapoztam:

- a tanulmányi és kutatási terv összeállításánál a kutatási célkitűzések és a kutatási hipotézisek bizonyításának támogatása volt a szempont,
- a nemzetközi és a hazai szakirodalmat és a bekövetkezett katasztrófa- eseményeket folyamatosan figyelemmel kísértem, amelyekből következtetéseket vontam le,
- tanulmányoztam, feldolgoztam a kutatási témához kapcsolódó hazai és nemzetközi releváns jogszabályokat, valamint az írott és elektronikus mértékadó hazai és nemzetközi szakirodalmat, a mentőszervezetek, katasztrófavédelem, polgári védelem témakörben kiadott hazai, nemzetközi, módszertani útmutatókat, irányelveket, szabványokat,
- a kutatás részeredményeit szakmai jellegű kiadványokban, valamint a katasztrófavédelmet, polgári védelmet érintő hazai és nemzetközi konferenciákon angol és magyar nyelven publikáltam,
- az Erasmus+ mobilitási program keretében a Haifai Egyetemen ismereteket gyűjtöttem az izraeli polgári védelem működéséről, amelynek tapasztalatait beépítettem az értekezésbe,
- részt vettem önkéntes mentőszervezet minősítő gyakorlatán, melynek tapasztalatait felhasználtam a kutatásomban.

A kutató munkámat segítette az Nemzeti Közsolgálati Egyetem KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 „A jó kormányzást megalapozó közszolgálati – fejlesztés című projekt, A jó kormányzást célzó tényalapú közszolgálat- fejlesztés hatásvizsgálati és kutatási megalapozása” című alprojektjének keretében meghirdetett Nemzeti Közsolgálati Egyetem Concha Győző Doktori Programban való részvétel.

A kutatómunkában segítségemre volt több, az Nemzeti Közsolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskolában megvédett, katasztrófavédelmi és polgári védelmi tárgyú doktori értekezés, habilitációs dolgozat, szakmai tanulmány, cikk.

Különösen jelentős tudományos, szakmai iránymutatást témavezetőmtől Endrődi István t. ezredestől kaptam.

Felhasználtam a Hadmérnök, a Műszaki Katonai Közlöny, a Bolyai Szemle folyóiratokban publikált cikkeimet, a témában hazai és nemzetközi konferencián előadott konferenciaközleményeimet, valamint az NKE Erasmus + program keretében a Haifai Egyetemen szerzett tapasztalataimat.

Az értekezés felépítése

Az értekezés **I. fejezetében** áttekintem a katasztrófa fogalmi hátterét, a katasztrófák csoportosítását. Bemutatom az önkéntesség fogalmát, annak helyét és szerepét a katasztrófák elleni védekezésben. Áttekintem az önkéntes polgári védelmi szervezetek katasztrófák elleni védekezésbe történő alkalmazásának történetét. Ezen keresztül mutatom be az önkéntesség fontosságát a katasztrófák elleni védekezésben, és a polgári védelmi szervezetek védekezésben történő szerepét. A hazai és nemzetközi szabályozáson keresztül áttekintem a katasztrófák elleni védekezés hazai és nemzetközi történetét.

A II. fejezetben vizsgálom és bemutatom az EU polgári védelmi mechanizmusát, annak jogi hátterét. Bemutatom továbbá a hadtest megalakításának időszerűségét és okait. Vizsgálom a katasztrófák elleni védekezésbe történő bevonásának szabályait, az EU szolidaritási klauzúlján keresztül alkalmazásának lehetőségét az EU országokban, valamint harmadik országokban.

A III. fejezetben részletesen foglalkozom az hadtest katasztrófák elleni védekezésbe történő bevonásának jogi hátterével a vonatkozó hazai, EU-s és nemzetközi jogszabályok, nemzetközi szerződések, módszertani útmutatók, irányelvek alapján. Vizsgálom, hogy az emberi élet és anyagi javak mentése érdekében milyen kompetenciákkal kell rendelkezniük, milyen műszaki követelményeknek kell megfelelniük.

A IV. fejezetben az önkéntesek felkészítésének szabályait, módszereit a vonatkozó szabályozáson keresztül dolgozom fel. A minősítési eljárást a vonatkozó hazai és nemzetközi szabályokon és a minősítési eljárás folyamatán keresztül mutatom be. A katasztrófák elleni védekezésben résztvevő hivatásos és önkéntes szervezetek által alkalmazott eszközökre vonatkozó műszaki előírásokat feldolgozva mutatom be a jelenleg használt eszközöket és a fejlesztés irányait.

Releváns szakirodalom áttekintése

A kutatási célkitűzéseim teljesítéséhez szükségesnek tartom a témakört érintő hazai és nemzetközi, mértékadó szakirodalom áttekintését.

Az értekezés kidolgozásakor a releváns hazai szakirodalom tekintetében a katasztrófa-védelem hazai rendszerének és a polgári védelem kialakulásának kutatása és feldolgozása során a témában Endrődi István, A katasztrófa-elhárításra felkészítő ismeretek és a Polgári védelmi szakismeret I. című egyetemi jegyzetet vettem alapul [6] [10]. Felhasználtam Szakáll Béla Polgári védelem című egyetemi jegyzetét [31], Muhoray Árpád, Katasztrófa megelőzés I. című egyetemi jegyzetét [13], Kátai-Urbán Lajos, Handbook for the Implementation of the Basic Tasks of the Hungarian Regulation on „Industrial Safety” című jegyzetét [30] és Földi László Climate change and disasters című publikációját [8].

A katasztrófák elleni védekezés, az önkéntesség kialakulása és szerepének jogi háttérrel kapcsolatosan Magyarország Alaptörvénye [2], A katasztrófák elleni védekezéssel és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény rendelkezéseit dolgoztam fel.

Az Európai Unió polgári védelmi rendszerének kialakulásával, jogi háttérével és alapelveinek vizsgálata során az Európai Unió határozataira és rendeleteire, valamint hivatalos közleményeire és jelentéseire támaszkodtam [38] [39] [40] [41]. Az Európai Unió, Egyesült Nemzetek Szervezet (ENSZ) és az Észak-atlanti Szövetség katasztrófa események idején nyújtott segítsége kapcsán, valamint a nemzetközi együttműködés rendszerének feltárásához felhasználtam Nikolai Krylov Humanitarian Intervention Pros and Cons című tanulmányát, az ENSZ által kiadott hivatalos jelentéseket. A NATO szerepének kutatása során csupán szűk körű nyilvános anyag állt rendelkezésemre, mivel a katonai jellege miatt a dokumentumok nem férhetők hozzá, ezért a NATO hivatalosan is közzétett jelentéseit, dokumentumait vizsgáltam, valamint az AVB védelem új dimenziói című kötet, a katasztrófa-elhárítás nemzetközi gyakorlatára vonatkozó megállapításait. [95] A katasztrófák gyakorisága, az okozott gazdasági veszteségek elemzésére korszerű nemzetközi adatbázisok, nyilvántartások állnak rendelkezésre. Az értekezésben az EUROSTAT és a Special Eurobarometer, valamint az ENSZ Nemzetközi Katasztrófa Kockázat Csökkentési Stratégiai Hivatal (UNISDR) az elmúlt 20 év vonatkozásában összegyűjtött adatait és az összefoglaló jelentéseket dolgoztam fel és elemeztem. [78] [79] [87] Az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest működésének és tevékenységének vizsgálatához és elemzéséhez felhasználtam az Európai Bizottság 2014-2017 közötti jelentéseit. [87-90]

A mentőszervezetek műszaki kompetenciáinak megállapítása tekintetében az ENSZ INSARAG¹ Irányelvekben² kidolgozott minimum követelményeket vettem alapul [112], amely az eszközökre vonatkozó minimum műszaki és technikai követelményeket, és a személyzetre vonatkozó minimum kompetenciákat állapítja meg. Az önkéntesek kompetenciájának bemutatását az EU által kiadott normák és szabályok elemzésével végeztem.

A nemzetközi kitekintéshez Izraelben, az Erasmus+ oktatói mobilitás program során szerzett tapasztalatokat használtam fel.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Katonai Műszaki Doktori Iskola hallgatóinak doktori értekezései és publikációi is segítettek és támogatták kutatási munkámat.

¹ INSARAG: International Search and Rescue Advisory Group forrás: <https://www.insarag.org/> (letöltés ideje: 2018.09.17.)

² INSARAG irányelv: módszereket nyújt azoknak az országoknak, amelyeket nagyméretű szerkezeti összeomlást okozó, hirtelen bekövetkező katasztrófa sújt, valamint az érintett ország kérésére reagáló nemzetközi USAR (Városi kutató-mentő – Urban Search and Rescue) csapatok számára. forrás: <https://www.insarag.org/>(letöltés ideje: 2018.09.17.)

1. AZ ÖNKÉNTES POLGÁRI VÉDELMI SZERVEZETEK KATASZTRÓFÁK ELLENI VÉDEKEZÉSBN TÖRTÉNŐ ALKALMAZÁSÁNAK VIZSGÁLATA, TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉSE

1.1 A katasztrófa fogalma

A kutatási témám a katasztrófák elleni védekezésben résztvevő hivatásos és önkéntes személyek és szervezetek tevékenységét vizsgálja. Ezért fontosnak tartom a katasztrófa fogalmi elemeinek az emberi életre és a vagyonvédelemre való hatásának bemutatását. A katasztrófa tartalma, fogalmi elemei meghatározzák az ellenük való védekezés módját és a védekezéshez szükséges erőket, eszközöket.

A katasztrófa szó görög eredetű, amely jelent rendkívüli elemi csapást, tömeges szerencsétlenséget, balesetet, illetve hirtelen bekövetkező végzetes eseményt. [2; 416.o.] Katasztrófa lehet minden olyan esemény, jelenség, amelyet nem tudunk megakadályozni, befolyásolni és ránk, környezetünkre negatív hatást gyakorol.

A katasztrófák elleni védekezés érdekében jogilag kellett megfogalmazni, milyen események, jelenségek nevezhetők katasztrófának, és a katasztrófák elleni védekezésben résztvevő hazai és nemzetközi szervezetek fogalom értelmezése megegyezzen, vagy legalább is tartalmi elemeit tekintve egyezőséget mutasson.

A tudományos megközelítés szerint katasztrófa az életet, életfeltételeket, az anyagi javakat, a természeti környezetet jelentős mértékben és súlyosan károsító, vagy veszélyeztető váratlan elemi csapás, természeti, ipari rendkívüli esemény, szerencsétlenség. [3; 624. o] Más megfogalmazás szerint az életet, az életfeltételeket, az anyagi javakat és a természeti környezetet súlyosan károsító, vagy közvetlenül veszélyeztető elemi csapás, ipari szerencsétlenség, avagy más pusztító hatású természeti, vagy civilizációs eredetű rendkívüli esemény. [4; 4.o]

A fogalom tartalmi elemei: váratlan, életet, életfeltételeket veszélyeztető esemény, amely lehet természeti, ember okozta, vagy ipari eredetű.

A katasztrófa fogalma szorosan kapcsolódik ahhoz a feladatrendszerhez, amely a katasztrófák elleni védekezésben résztvevő szereplők tevékenységét meghatározza.

A hazai polgári védelem átalakulása következtében a *fegyveres összeütközés* esetén történő lakosságvédelmet a II. világháborút követően felváltotta az un. *békeidőszaki* lakosságvédelem. Ennek következtében a jogi szabályozás és a szervezetrendszer is átalakult. A korábbi

háborús események okozta lakosságvédelemről a természeti és az ipari katasztrófák elleni védelemre helyeződött a hangsúly.

A magyar jogrendbe először a polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény 2.§ f) pontjában került megfogalmazásra a katasztrófa fogalma a következőként:

„olyan történés, amely számos ember életét vagy egészségét, a lakosság jelentős dologi értékeit, alapvető ellátását, avagy a környezetet veszélyezteti vagy károsítja olyan mértékben, hogy elhárítására és leküzdésére hatóságok, intézmények és szervezetek együttműködése szükséges.” A jogszabály megalkotásának alapja az 1989. évi 20. törvényerejű rendelettel kihirdetett 1949. évi Genfi Egyezmények Kiegészítő I., II. Jegyzőkönyve, illetve a Magyar Köztársaság honvédelmi alapelveiről szóló 27/1993. (IV. 23.) OGY határozatban megjelenő új védelmi koncepció. A változásra való törekvést generálták továbbá a magyar közigazgatásban és gazdaságban beállt változások, amelynek egyik sarokpontja a polgári védelem jogszabályi háttérének megújítása volt. A védelmi feladatok meghatározása érdekében meg kellett nevezni azokat az eseményeket, amelyek katasztrófát válhatnak ki.

A jogszabály alkotmányos alapelve, hogy az állampolgároknak egyfelől joguk van a biztonságra, másfelől viszont tevékenyen részt kell venniük annak megteremtésében. Ezért a törvény érvényesíti az alapvető emberi jogok védelmét, biztosítja a lakosság és a jogi személyek védelméhez szükséges jogi garanciákat, és a megvalósítás során a közreműködésben az önkéntesség és a kötelezettség megfelelő arányát.

A természetet és az embereket sújtó katasztrófák egyre nagyobb területeket és egyre több ember életét veszélyeztetik. A gyors és hatékony védekezés megköveteli, hogy nem csak a hazai szervezetek vegyenek részt a védekezési feladatokban, hanem a nemzetközi szervezetek és a külföldi államok bevonása is lehetővé váljon, illetve szükség esetén képesek legyünk a részükre is segítséget nyújtani. Ezért kívánatosá vált, hogy egy olyan katasztrófa - fogalom kerüljön kidolgozásra, amely a világ minden pontján ugyanazzal a jelentéssel bír.

1974-ben Genfben a Polgári Védelem Nemzetközi Szervezete³ VI. Világkonferenciáján meghatározták, hogy a katasztrófa az alábbi fogalmi elemekkel bír:

³ Organisation Internationale de Protection Civile – OIPC. forrás: <http://www.icdo.org/fr/> (letöltés ideje: 2018. 12.14)

- a) minden katasztrófának van általános jellemzője:
- emberi életet és javakat, az infrastruktúrát váratlanul vagy többé-kevésbé előre jelezhetően, tömeges és komplex módon *veszélyeztetik*,
 - különleges körülmények lépnek fel, amelyek különleges megoldási módokat követelnek,
 - a következmények megelőzése, felszámolása rendszerint *meghaladhatja* az érintett község, város, sőt megye erejét. Ezért a katasztrófák elhárítása érdekében helyi államigazgatási és társadalmi szervek erői és eszközei mellett országos segítséget, adott esetben *több állam* segítsége is szükséges,
- b) a katasztrófa-szituáció:
- sérültek számához képest a rendelkezésre álló egészségügyi erők és eszközök elégtelenek,
 - kórházak *befogadóképességének szűk* kapacitása,
 - *beteg osztályozása* nehézségekbe ütközik,
- c) a katasztrófáknak súlyos egészségügyi és szociális következményei lehetnek:
- járványok, éhség, lakáshiány, munkanélküliség, egyes emberek pánikreakciói, tömeges pánik szituációk, a lakosság kitelepítésének szükségessége,
 - túlzott segítőszándékból adódban *illetéktelen és felkészületlen emberek* ragadhatnak magukhoz a vezetést, ami növelheti a veszteségeket. [5]

A katasztrófavédelem rendszerének új alapokra helyezése a 1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről törvény hatálybalépésével történt. A katasztrófa fogalmát a 3.§ e) pontja a következőképpen fogalmazta meg:

e) Katasztrófa: a sürgősségi helyzet vagy a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetőleg a minősített helyzetek kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet (pl. természeti, biológiai eredetű, tűz okozta), amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeit, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyeztet, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehe-

tősegeit és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervezetek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételeit igényli.”

A 2012. január 01-én hatályba lépett Kat.tv a fogalom meghatározásakor az adott jogi környezetet figyelembe véve, a különleges jogrendi időszakok új struktúrája alapján határozta meg a katasztrófa fogalmát 3.§ 5.pontjában:

„a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeiket, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervezetek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételeit igényli.”

1.2 A katasztrófák csoportosítása

Ahhoz, hogy a katasztrófa fogalmát megtöltsük tartalommal és meg tudjunk határozni egy bekövetkezett eseményt, meg kell határoznunk és neveznünk azokat az eseményeket, amelyeket katasztrófának minősíthetünk.

A Magyarország Alaptörvénye 53. cikke szerinti különleges jogrendben a veszélyhelyzetre vonatkozó rendelkezésekben találjuk meg az alapot a felosztáshoz, amely alapján a Kat.tv. 44.§- a felsorolja a veszélyhelyzetet kiváltó eseményeket, amelyek a következők:

- elemi csapás, természeti veszély,
- ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszély,
- egyéb eredetű veszély.

Azonban ez még nem elegendő ahhoz, hogy pontosan beazonosítsuk a bekövetkezett eseményt. A fenti események tekintetében a Kat.tv. 44.§-a meghatározza azok kiváltó okait az alábbiak szerint:

a) elemi csapás, természeti eredetű veszély:

- árvízvédekezés során, ha az előrejelzések szerint az áradó víz az addig észlelt legmagasabb vízállást megközelíti és további jelentős áradás várható, vagy elháríthatatlan jég-torlasz keletkezett, vagy töltésszakadás veszélye fenyeget,
- belvízvédekezés során, ha a belvíz lakott területeket, ipartelepeket, fő közlekedési utakat, vasutakat veszélyeztet és a veszélyeztetés olyan mértékű, hogy a kár megelőzése, az újabb elöntések elhárítása meghaladja az erre rendelt szervezetek védekezési lehetőségeit,
- több napon keresztül tartó kiterjedő, folyamatos, intenzív, megmaradó hóesés vagy hófúvás,
- más szélsőséges időjárás következtében az emberek életét, anyagi javait a lakosság alapvető ellátását veszélyeztető helyzet következik be,
- földtani veszélyforrások,

b) ipari szerencsétlenség, civilizációs eredetű veszély:

- a veszélyes anyagokkal és hulladékokkal történő tevékenység során a szabadba kerülő anyag az emberi életet, egészséget, továbbá a környezetet tömeges méretekben és súlyosan veszélyezteti,
- nem tervezett radioaktív kiszóródás és egyéb sugárterhelés, amely a biztonságot kedvezőtlenül befolyásolja és a lakosság nem tervezett sugárterhelését idézi elő,

c) egyéb eredetű veszélyek, különösen:

- tömeges megbetegedést okozó humánjárvány vagy járványveszély, valamint állatjárvány,
- ivóvíz célú vízkivétellel érintett felszíni és felszín alatti vizek havária⁴ szerű szennyezése,
- bármely okból létrejövő olyan mértékű légszennyezettség, amely a külön jogszabályban meghatározott riasztási küszöbértéket meghaladja,
- a kritikus infrastruktúrák olyan mértékű működési zavara, melynek következtében a lakosság alapvető ellátása több napon keresztül, vagy több megyét érintően akadályozott.

⁴ havária: természeti csapás vagy emberi tevékenység során előállt vészhelyzet: szállítási kár, üzemzavar, üzemi baleset, hajóbaleset. forrás: <https://idegen-szavak.hu/hav%C3%A1ria> (letöltés ideje: 2018. 08.16.)

A fent felsorolt események közös vonása, hogy veszélyeztetik az emberi életet, a vagyoni javakat, mindazon elemeket, amelyek a létfenntartáshoz elengedhetetlenek: víz-, élelmi-szer-, gyógyszerellátás, és a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény 1.§ f) pontja szerinti azon létfontosságú rendszerelemek, amelyek zavartalan működése garantálja a mindennapi életünk biztonságát: víz-, gáz-, áramszolgáltatás.

Ezen kívül a katasztrófát többféleképpen csoportosíthatjuk. Endrődi István ezredes *A katasztrófa-elhárításra felkészítő ismeretek* címűjegyzetében az alábbi felosztást alkalmazta. [6; 7. o]

Területi kiterjedés szerint:

- relatív katasztrófa: kisebb elemi csapás, helyi erők, eszközök alkalmazása elegendő a mentő feladatokhoz,
- közepes katasztrófa: súlyosabb elemi csapás, helyi erők és eszközök alkalmazásán kívül külső erőket és eszközöket is igénybe kell venni,
- abszolút katasztrófa: igen súlyos esemény, az ország anyagi, gazdasági, pénzügyi helyzete megrendül természeti katasztrófa, háború, civilizációs katasztrófa miatt,
- nemzetközi méretű: megelőzése, elhárítása, a következmények felszámolása nemzetközi összefogással lehetséges,
- országos méretű: helyi és területi mentő erők lehetőségeit a kárfelszámolás meghaladja, esteleg maguk is áldozattá válnak; kárfelszámolás, helyreállítás csak az országos erőkkel oldható meg,
- térségi méretű: rendkívüli helyzet, a helyi mentő szervezetek nem képesek a következmények felszámolására, azokat csak megkezdeni tudják, az ország más területéről erőket kell átcsoportosítani, jelentős gazdasági erőket kell mozgósítani,
- helyi méretű: a helyi műszaki-technikai eszközök adottak a kár felszámolására, külső segítségre általában nincsen szükség, nem érinti a társadalom egészét sem.

A felosztás nem teljeskörű, hiszen egyéb szempontokat is figyelembe lehet venni a felosztáskor: pl. az esemény időbelisége.

1.3 A katasztrófák elleni védekezés rendszere

A Kat.tv. 1.§ (1) bekezdése alapján „ *A katasztrófavédelem nemzeti ügy.*”

Mindenkinek joga, hogy megismerje azt, hogy környezetében milyen katasztrófaveszélyek lehetnek és annak érdekében, hogy magát, illetve szükség esetén másokat is megvédjen és a védekezési szabályokat elsajátítsa. Emellett joga és kötelessége is a katasztrófavédelemben való közreműködés a Kat.tv. 1§. (2) bekezdése szerint.

Magyarország Alaptörvényének XXXI. cikk (5) bekezdése úgy fogalmaz: „*Magyarországi lakóhellyel rendelkező, nagykorú magyar állampolgárok számára honvédelmi és katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében – sarkalatos törvényben megfogalmazottak szerint – polgári védelmi kötelezettség írható elő.*”

Az ember alapvető igénye a biztonságra való törekvés. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény egységes szerkezetbe foglalt szövegének közzétételéről szóló 58/1998. (X. 2.) OGY határozat értelmében a biztonsághoz való jog alapvető emberi jog, egyetemes érték. A biztonság egy fenyegetettség nélküli állapot, emellett jelenti mindazon célok és eszközök rendszerét, melyekkel csökkenthető a fenyegetettség és elhárítható a veszély. A biztonság hiánya nemcsak az életet veszélyezteti, hanem a társadalom fenntartható fejlődését is akadályozza. A biztonság alkotóelemei: társadalmi (jogi, szociális), politikai (diplomáciai) katonai, informatikai, gazdasági, környezeti (ökológiai), pénzügyi, egészségügyi, valamint belügyi biztonság. Az egyének és csoportok védelme minden fejlett ország nemzeti biztonságának alapvető eleme kell, hogy legyen. A teljes rendszer védelme nélkül nem lehetnek biztonságban az egyes elemek, de az elemek védelme nélkül a rendszer sem tud rendeltetésének megfelelően működni [7; 39. o]

Szakmailag kiképzett és műszakilag jól felszerelt polgári védelmi szolgálat nélkül nem lehet biztosítani egy állam normál működését, és egyben garantálni az emberek biztonságát. Tapasztalatok szerint a kiterjedt, elhúzódó katasztrófák hatásának gyors és hatékony elhárítása még a legfejlettebb országoknak is nehézséget okozhat.

A biztonságunkat veszélyeztető források országonként, régióinként és peresze földrészenként is eltérők. Hazánkban és Európában több katasztrófatípus ismeretlen (pl. cunami, trópusi vihar), azonban az utóbbi években számos, korábban nem tapasztalt jelenség hatásaival kell szembesülnünk. Egyre gyakoribbá vált a hőmérséklet szélsőséges ingadozása, heves esőzések és viharok csapnak le ránk. [8]

Ezekkel együtt kell élnünk, gyakori bekövetkezésükre fel kell készülnünk. Ezért kiemelt fontosságú a katasztrófák megelőzése és enyhítése érdekében, hogy az államok világszerte tudatosan egyesítsék erőfeszítéseiket a tragédiák elkerülése érdekében.

1998-ban a finnországi Tampereben tartott konferencián elfogadott „Tampere Convention on the Provision of Telecommunication Resources for Disaster Mitigation and Relief Operations” magyarul: „Távközlési erőforrások biztosításáról katasztrófa-elhárítás és mentés céljaira” tárgyú Tamperei Egyezmény” (a továbbiakban: Tamperei Egyezmény) fogalmazta meg a katasztrófa-elhárítás fogalmát:

„A "Katasztrófa-elhárítás" mindazon intézkedéseket öleli fel, amelyek célja a katasztrófa és hatásainak megelőzése, előrejelzése, az azokra való felkészülés és reagálás, azok megfigyelése és enyhítése.” [9]

A fogalom elemei a következők:

- megelőzés,
- védekezés, elhárítás,
- helyreállítás.

Szűkebb környezetünktől, otthonunktól a településünktől át az ország és a kontinens megvédéséhez mind hazai, európai és nemzetközi szinten is összehangolt válasz szükséges annak érdekében, hogy szükség esetén a segítség időben érkezzon, és minden rászorulóhoz a lehető leggyorsabban el is jusson. A katasztrófavédelem célja az emberi élet, a társadalom, valamint a vagyoni javak védelme. [10; 21. o]

A katasztrófák elleni védekezésért mindenekelőtt az erre létrehozott hivatásos szervezet felelős, de társadalmi együttműködés nélkül a hosszú távú eredmények elérése szinte lehetetlen.

A 2000. január 01-én hatályba lépett *1999. évi LXXIV. törvény a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről* új szervezeti formában, a hazai és nemzetközi előírások messzemenő figyelembevételével, a katasztrófák elleni egységes védekezés érdekében létrehozta Magyarország hivatásos katasztrófavédelmi szervezetét, a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóságát (a továbbiakban: BM OKF). A hatályba lépését következő időszakban bekövetkezett események tapasztalatainak és a védekezés rendszerének egységes irányítása megkövetelte a katasztrófák elleni védekezés rendszerének hatékonyabbá tételét, az egységes irányítás feltételeinek kialakítását. A Kat.tv. 2012. január 01-én lépett hatályba, megteremtette a gyors, hatékony katasztrófavédelem jogi alapjait.

A Kat. tv. 3.§ 8. pontjában az alábbiak szerint került megfogalmazása a katasztrófavédelem jogi fogalma:

„a különböző katasztrófák elleni védekezésben azon tervezési, szervezési, összehangolási, végrehajtási, irányítási, létesítési, működtetési, tájékoztatási, riasztási, adatközlési és ellenőrzési tevékenységek összessége, amelyek a katasztrófa kialakulásának megelőzését, közvetlen veszélyek elhárítását, az előidéző okok megszüntetését, a károsító hatásuk csökkentését, a lakosság élet- és anyagi javainak védelmét, az alapvető életfeltételek biztosítását, valamint a mentés végrehajtását, továbbá a helyreállítás feltételeinek megteremtését szolgálják.”

Az állam feladata állampolgárainak védelme, jogainak biztosítása, amelyek az Alaptörvény szerint csak különös feltételek mellett korlátozhatók. Ide tartozik a környezet védelme is. Az egészséges környezethez való jog a környezet védelmére és az élet természeti alapjának fenntartására vonatkozó állami kötelességet jelenti. A természeti értékek megóvása azért is fontos, mert az életben maradás feltételeinek védelmét is jelenti. A környezetvédelem és a katasztrófavédelem ezért is áll szoros összefüggésben.

A haza katonai védelme Alaptörvényünk alapján a Magyar Honvédség feladata. Minden nagykorú magyar állampolgár az Alaptörvény XXXI. cikke értelmében köteles a haza védelmére, ennek keretében az (5) bekezdés alapján mind a honvédelmi, mind pedig a katasztrófavédelmi feladatok ellátása érdekében polgári védelmi kötelezettség teljesítésére. Ezen túl a (6) bekezdés alapján vagyoni és anyagi szolgáltatási kötelezettség is terheli a Magyarországon lakóhellyel rendelkező természetes és jogi személyeket, állampolgárságtól függetlenül.

Az állam védelmi kötelezettsége így egészül ki az állampolgárok és gazdasági szereplők kötelező szerepvállalásával, amely törvényi kötelezettség mellett az állampolgárok és a szervezetek önkéntesen is hozzájárulhatnak a védelmi feladatokhoz a Kat. tv. 18.§ (1-4) bekezdésébe foglaltak szerint.

Szűkebb környezetünkől, otthonunktól a településünkől át az ország és a kontinens megvédéséhez mind hazai, európai és nemzetközi szinten is összehangolt válasz szükséges annak érdekében, hogy szükség esetén a segítség időben érkezzen, és minden rászorulóhoz a lehető leggyorsabban el is jusson.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv a Kat. tv. alapján a katasztrófák elleni védekezést a következőképpen végzi:

„2. § (1) A védekezést és a következmények felszámolását az erre a célra létrehozott szervek és a különböző védekezési rendszerek működésének összehangolásával, az állampolgárok, valamint a polgári védelmi szervezetek, a gazdálkodó szervezetek, a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, az állami meteorológiai szolgálat, az állami mentőszolgálat, a vízügyi igazgatási szervek, az egészségügyi államigazgatási szerv, az önkéntesen részt vevő civil szervezetek és az erre a célra létrehozott köztestületek, továbbá nem természeti katasztrófa esetén annak okozója és előidézője, az állami szervek és az önkormányzatok (a továbbiakban együtt: katasztrófavédelemben részt vevők) bevonásával, illetve közreműködésével kell biztosítani.”

A katasztrófavédelem rendszere része a közigazgatásnak, belügyi igazgatásnak és a védelmi igazgatásnak. Muhoray Árpád *Katasztrófa-megelőzés I.* című egyetemi jegyzetében részletesen bemutatja és rendszerbe foglalja a katasztrófavédelem közigazgatásban betöltött szerepét, amelyet felhasználtam az értekezésben.

A közigazgatás a közhatalmat gyakorló szervezetek összessége, amelyek jogszabály felhatalmazása alapján közfeladatot látnak el az állam, vagy az önkormányzatok nevében. A közigazgatásban a hivatásos katasztrófavédelem szervezete közfeladatot lát el. Ennek keretében a katasztrófavédelmi igazgatás feladatrendszere igen komplex, mely magában foglalja az alábbiakat:

- állami feladat, amelyben az állami-, önkormányzati-, gazdálkodó szervezetek, állampolgárok feladatai is megjelennek,
- tervező, szervező, irányító, összehangoló, végrehajtó, ellenőrző, hatósági tevékenység, logisztikai rendszer,
- szakterületei: tűzvédelem, iparbiztonság, polgári védelem, amelyek a megelőzési, védekezési-beavatkozási, helyreállítási tevékenységek integrált egysége,
- valamennyi veszély átfogó, komplex megközelítése a társadalom egészre vonatkoztatva,
- kockázat arányos reagálás, szükség esetén képes az erősokszorozásra,
- állami irányítás
- célirányos tervezés, szervezés.

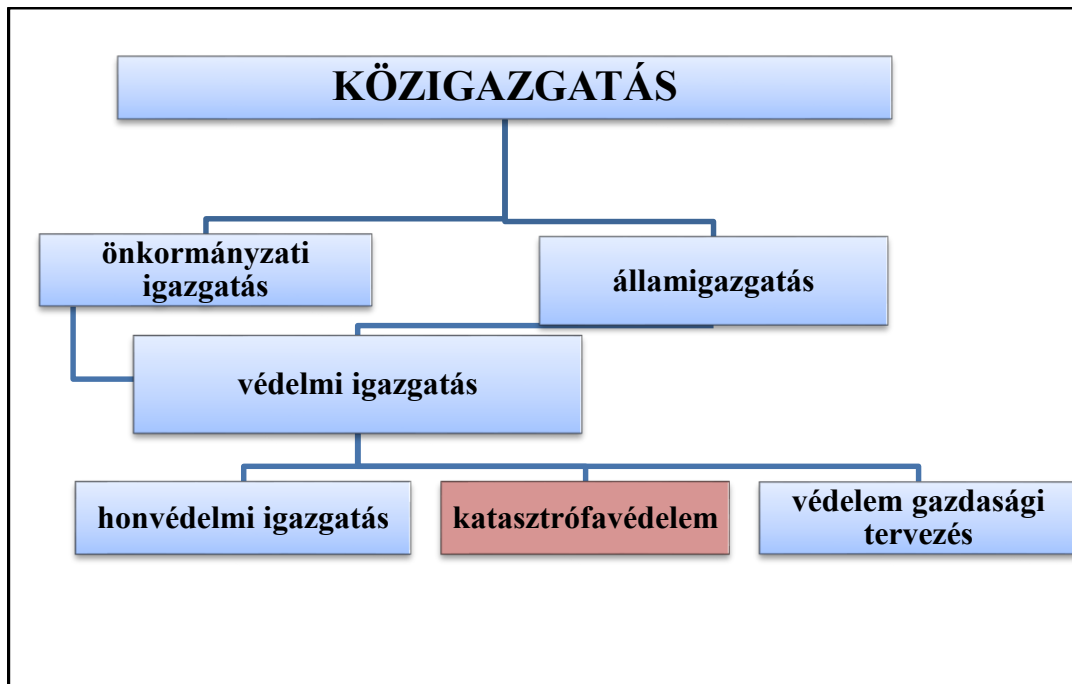
A katasztrófavédelmi igazgatás a közigazgatási, valamint védelemigazgatási irányítással, továbbá a katasztrófák elleni védekezésben résztvevők működésének összehangolásával, a

szervezetek és állampolgárok bevonásával valósul meg. A nemzeti védekezés rendszernek elemei a kormányzati-, területi és helyi szintű igazgatás, valamint a közreműködők tevékenysége. [11; 60-61.o]

A 290/2011.(XII.22) Kormányrendelet a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrend bevezethető egyes intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény végrehajtásáról 1.§ n)n pontja szerint a *„védelmi igazgatás : a közigazgatás részét képező feladat- és szervezetrendszer, amely az állam védelmi feladatainak megvalósítására létrehozott, valamint e feladatra kijelölt közigazgatási szervek által végzett végrehajtó, rendelkező tevékenység, magában foglalja a különleges jogrendre történő felkészülést, továbbá az említett időszakok és helyzetek honvédelmi, katasztrófavédelmi, polgári védelmi, védelemgazdasági, lakosság ellátási feladatainak tervezésére, szervezésére, a feladatok végrehajtására irányuló állami tevékenységek összességét.”*(1. számú ábra)

A védelmi igazgatás rendszerének feldolgozáshoz és a katasztrófavédelem rendszerben való elhelyezéséhez a Nemzetbiztonság általános elmélete című egyetemi jegyzet Lakatos László által írt V. fejezet 1. alfejezetét használtam fel.

A védelmi igazgatás Kormányrendeletben meghatározott fogalmából levezethető, hogy a védelmi igazgatás egy olyan komplex rendszer, amely a közigazgatás szervezet rendszerében biztosítja az államnak a rendkívüli időszakokban (különleges jogrend) az országvédelem irányítását, az abban részt vevő szervek, valamint szervezetek együttműködésének koordinálását. Célja, hogy a biztonságot fenyegető veszély állami szintű kezelését biztosítsa, és a veszély nagyságával arányosan lehetővé tegye a veszély elhárításához szükséges erőforrások, képességek integrált felhasználását.

1.számú ábra
a közigazgatás rendszere
a 290/2011. (XII.22.) Kormányrendelet alapján készítette a szerző

Magyarországnak rendelkeznie kell olyan képességekkel, amelyek működtetik a komplex megelőző rendszert, *természeti vagy ipari katasztrófa esetén gyorsan és hatékonyan, szervezeten képes reagálni a lakosság életének, alapvető vagyoni javainak védelme érdekében*. Továbbá a következmények elhárítása, illetve minimalizálása érdekében ezen képességei alkalmasak a katonai válságok kezelésére is. [12; 313-314.o] Ezért a katasztrófavédelem szerves részét képezi a védelem igazgatás rendszerének.

Alapelvei:

- összkormányzati felelősség,
- védelemre való orientáció,
- modulszerű felépítés,
- működőképesség, arányosság,
- jogállamiság, a nemzetközi egyezmények tiszteletben tartása,
- nemzeti, osztársadalmi jelleg.

Az osztársadalmi érdek és osztánnemzeti felelősség keretében az állam a védelmi feladatok végrehajtásakor támaszkodik a fegyveres erő és a rendvédelmi szervek képességeire, a nemzetgazdaság erőforrásaira, az önkormányzati szervek felkészültségére, a NATO és az EU – val történő együttműködésből eredő segítségnyújtásra. [12; 313.o]

A védekezésben elengedhetetlen professzionizmussal rendelkezik Magyarország hivatalos mentőcsapata a katasztrófavédelem hivatásos állományú tagjaiból álló HUNOR⁵ és az önkéntesekből álló HUSZÁR⁶ központi mentőcsapat, amelyek a világ bármely pontján részt tudnak venni súlyos katasztrófák elhárításában. Ennek érdekében ezek a mentőcsapatok az INSARAG irányelvnek megfelelő minősítéssel rendelkeznek.

A katasztrófák elleni védekezésért mindenekelőtt az erre létrehozott hivatásos szervezet felelős, de társadalmi együttműködés nélkül a hosszú távú eredmények elérése szinte lehetetlen.

A polgári védelmi feladatok a *fegyveres összeütközések* esetén a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény (a továbbiakba: Honv.tv.) szerinti feladatokat, míg a *békeidőszakban*, a természeti és egyéb civilizációs katasztrófák bekövetkeztekor végrehajtandó polgári védelmi feladatokat a Kat.tv. foglalja magában. A fegyveres összeütközéskor az állampolgárok védelme érdekében végrehajtandó polgári védelmi feladatokat megfelelő felkészítést követően a hivatásos katasztrófavédelem és a polgári védelmi szervezetek látják el. Az alábbiakban összehasonlítottam, hogy a fegyveres összeütközés időszakában és békeidőszakban mely polgári védelmi feladatokat kell végrehajtani a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása érdekében.

A Honv.tv. 11.§ (3) bekezdése szerint a fegyveres összeütközés időszakában az alábbi polgári védelmi feladatokat kell ellátni:

„(3) *A fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok:*

- a) riasztás,*
- b) kiürítés és befogadás,*
- c) óvóhelyek létesítése, fenntartása, működtetése,*
- d) elsötétítési rendszabályok kidolgozása, alkalmazása,*

⁵ HUNOR: Hungarian National Organisation For Rescue Services. A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság égisze alatt megalakult, speciális helyzetekben bevethető, hivatásos nehéz kutató-mentő mentőszervezet. http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=polgarivedelem_hunor (letöltés ideje: 2018. 09.21.)

⁶ HUSZÁR: közepes kutató-mentő csapat, amelyet önkéntes különleges kutató-mentő egységek alkotnak. Riasztását, valamint nemzetközi bevetés esetén vezetését, irányítását a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság végzi. http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=polgarivedelem_huszar (letöltés ideje: 2018. 09.21.)

- e) a lakosság és a lakosság ellátásához szükséges nemzetgazdasági javak mentése,
- f) elsősegélynyújtás, lelki gondozás,
- g) tűzoltás,
- h) a veszélyes területek felderítése és megjelölése,
- i) vegyi- és sugármentesítés, fertőtlenítés és hasonló óvintézkedések,
- j) szükségelszállásolás és ellátás,
- k) szükségintézkedések a hadműveletek által sújtott területek rendjének helyreállítására és fenntartására,
- l) a létfontosságú közművek működési feltételeinek gyors helyreállítása,
- m) a halottakkal kapcsolatos halaszthatatlan járvány- és közegészségügyi, továbbá kegyeleti és egyéb adminisztrációs feladatok ellátása,
- n) közreműködés a lakosság túléléséhez szükséges nélkülözhetetlen létesítmények működőképességének fenntartásában,
- o) a fenti feladatok végrehajtásához szükséges további kiegészítő tevékenységek, ideértve többek között a tervezést és szervezést.”

A Kat.tv. 52.§ alapján a polgári védelmi katasztrófavédelemmel kapcsolatos feladatai:

„52. § Polgári védelmi feladat:

- a) a lakosság felkészítése a védekezés során irányadó magatartási szabályokra,
- b) a polgári védelmi szervezetek létrehozása és felkészítése, valamint a működéshez szükséges anyagi készletek biztosítása,
- c) a tájékoztatás, figyelmeztetés, riasztás,
- d) az egyéni védőeszközökkel történő ellátás,
- e) védelmi célú építmények fenntartása,
- f) a lakosság kimenekítése, kitelepítése és befogadása,
- g) gondoskodás a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak (különösen víz-, élelmiszer-, takarmány- és gyógyszerkészletek, állatállomány) és a kritikus infrastruktúrák védelméről,

h) a kárterület felderítése, a mentés, az elsősegélynyújtás, a mentés és a fertőtlenítés, és az ezekkel összefüggő ideiglenes helyreállítás, továbbá a halálos áldozatokkal kapcsolatos haszthatatlan intézkedések,

i) a települések kockázatértékelésen alapuló veszélyeztetettségének felmérése,

j) a veszélyelhárítási tervezés, szervezés,

k) közreműködés a kulturális örökség védett elemeinek védelmében, a vizek kártételei elleni védekezés külön jogszabályban meghatározott feladatainak ellátásában, a menedékjogról szóló törvény hatálya alá tartozó személy elhelyezésében és ellátásában, továbbá a tűzoltásban, és a nemzetközi szerződésekből adódó tájékoztatás és kölcsönös segítségnyújtás feladatainak ellátásában,

l) közszolgáltatás ellátásának kiesésekor az, emberi életben, egészségben és az anyagi javakban esett kár megelőzése céljából a közszolgáltatás ideiglenes ellátásáról történő gondoskodás.”

A fentiekből is jól látszik, hogy a két tevékenység- csoport feladatai hasonlóak. A különbséget az adja, hogy az adott eseménynek mi a kiváltó oka, illetve az esemény időbelisége. A Tamperei Egyezmény által megfogalmazott katasztrófa-elhárítás / katasztrófavédelem figyelembevételével jobban észlelhető a tartalmi különbség a két szerv feladatai között. A fegyveres összeütközés esetében *katonai aspektus, harci cselekmény*, a békeidőszaki védelem esetében pedig *emberi tevékenység*, illetve *természeti esemény* által kiváltott helyzetről beszélhetünk.

Fontos megjegyezni, hogy a polgári védelmi szervezetek csak humanitárius feladatokat láthatnak el, fegyveres, illetve súlyos erőszakos cselekmények elhárítására nem alkalmazhatóak.

A katasztrófák elleni védekezés megköveteli, hogy mindazon a szervezetek, amelyek a rendvédelem, honvédelem, közrend, közbiztonság védelme érdekében működnek és végzik az Alaptörvény, illetve a vonatkozó törvények és egyéb jogszabályok szerinti feladatukat, részét képezik annak a komplex tevékenység - rendszernek, amely alapja az emberi élet és vagyonbiztonság védelme. [13]

A Kat.tv. szerint a katasztrófavédelem tekintetében a polgári védelem olyan ösztársadalmi feladat-, eszköz- és intézkedési rendszer, amelynek célja *katasztrófa, illetve fegyveres összeütközés* esetén a lakosság életének megóvása, az életben maradás feltételeinek biztosítása,

valamint a lakosság felkészítése azok hatásainak leküzdése és a túlélés feltételeinek megteremtése érdekében.

A hatályos jogszabály szerint a hivatásos katasztrófavédelem szervezete koordinálja a polgári védelmi feladatokat a fegyveres összeütközés esetén, kiegészítve a honvédelmi törvényben meghatározott tevékenységek körében. A katasztrófavédelem szervezeti rendszere és a Magyar Honvédség végrehajtja az alaprendeltetése szerinti feladatokat, szükség esetén azonban – jogszabályi felhatalmazás alapján - szigorúan összehangolt tevékenységgel vesznek részt az emberi élet mentésében és az anyagi javak védelmében. A Magyar Honvédség az Alaptörvény 45. cikk (3) bekezdésében foglaltak szerint közreműködik a katasztrófák elleni védekezésben.

A szélsőségesse váló, extrém időjárási viszonyok kialakulásával a Magyar Honvédség erői, eszközei igénybevétele gyakoribbá válhat, hiszen vannak speciális eszközei, különleges felkészültségű szakemberei - szakfeladatot ellátó bűvárok, akik képesek árvíz esetén a töltések átvizsgálásra, emelő- és földmunkagépei, amelyek nagymennyiségű föld megmozgatására képesek, egészségügyi szakemberei a sérültek és a védekezésben résztvevők helyszíni ellátására - különböző szállítóeszközei: vízi, légi szállítóeszközök, amelyek a mentésben, illetve az eszközök helyszínre szállításában vesznek részt. Mivel a Magyar Honvédség rendelkezik saját logisztikai támogatással, alkalmas a védekezésben részvevő erői és eszközei saját erőből történő ellátására mind a katasztrófaveszély, mind pedig a Kormány által kihirdetett veszélyhelyzet során. [14]

A védelmi feladatokra létrehozott szervezet a tevékenységéhez a megfelelő támogatást a költségvetésen keresztül kapja meg. Ahhoz, hogy az egyéb résztvevők megfelelően tudjanak részt venni a megelőzési, védekezési, helyreállítási feladatokban, támogatást és segítséget kapnak.

Mind honvédelmi, mind pedig katasztrófavédelmi érdekből elrendelhető polgári védelmi szolgálat, és a katasztrófák elleni védekezésben az önkéntesek is részt vehetnek akár egyénileg, akár pedig önkéntes mentőszervezetbe tömörülve.

A katasztrófák elleni védekezésben a Kat.tv. 2.§-a szerint részt vesznek:

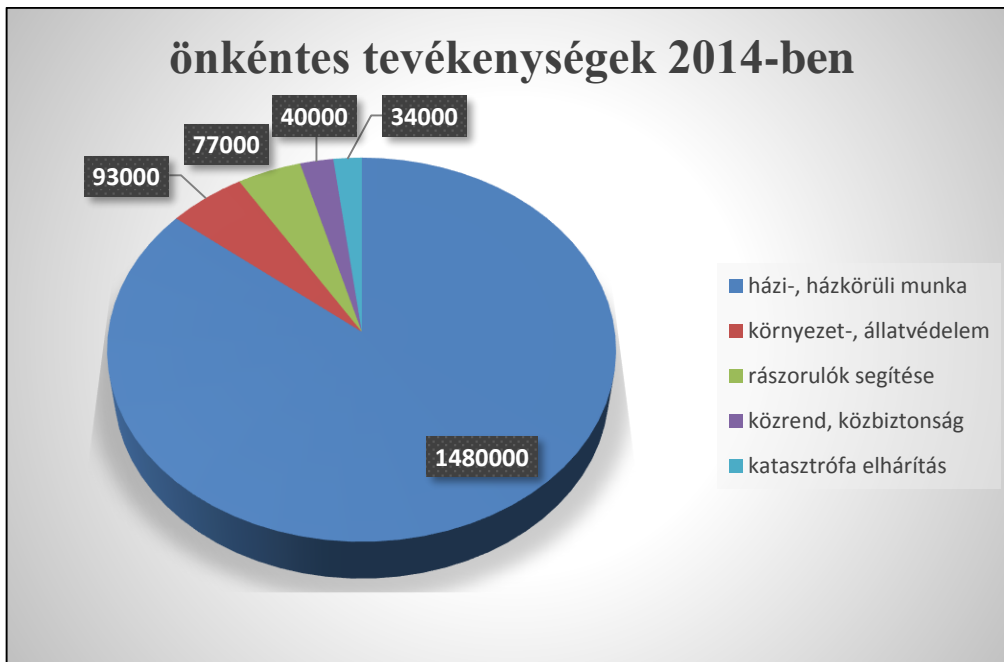
- erre a célra létrehozott szervek,
- állampolgárok,
- polgári védelmi szervezetek,
- gazdálkodó szervezetek,
- Magyar Honvédség,

- rendvédelmi szervek,
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal,
- állami meteorológiai szolgálat,
- állami mentőszolgálat,
- vízügyi igazgatási szervek,
- egészségügyi államigazgatási szerv,
- önkéntesen részt vevő civil szervezetek,
- erre a célra létrehozott köztestületek,
- nem természeti katasztrófa esetén annak okozója és előidézője,
- állami szervek,
- önkormányzatok.

A katasztrófák elleni védekezés megszervezése a Kormány, a katasztrófavédelmi feladatok irányítása a BM OKF feladata. A Kat.tv. egyik sarok-köve az, hogy ezt a szerteágazó, sok szervezet részvételét igénylő komplex feladatrendszerének irányítása egy szervezetben összpontosuljon az emberi élet védelme és anyagi javaink védelme érdekében. [11]

1.4 Az önkéntesség fogalma

A Központi Statisztikai Hivatal (a továbbiakban: KSH) által 2014-ben végzett vizsgálat adatai szerint az önkéntes munkatevékenységek szerinti megoszlása 4 635 000 fő vizsgálatának megállapításai szerint: 1 480 000 ezer fő végzett házi- és házkörűli munkát, ez adja az önkéntes tevékenység több, mint 80 %-át. Ezt követi az ügyintézés, vásárlás, gyermekfelügyelet-, gondozás, betegápolás és -gondozás. Környezet- és állatvédelmi tevékenységet 93 000 fő végzett, egyéb rászoruló (árvízkárosultak) segítésében 77 000 fő, a közbiztonság és közrend védelmében 40 000 fő, valamint katasztrófa- elhárítási és mentési munkákban 34 000 fő vett részt. [15] (2.számú ábra) A vizsgálat megállapításai szerint egyre fiatalabb korosztály vesz részt az önkéntes tevékenységekben.

2.számú ábra
 önkéntes tevékenységek megoszlása 2014-ben
 a KSH adatai alapján készítette: a szerző

Mégis ki az az önkéntes? A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény szerint önkéntes az a személy, aki ellenszolgáltatás nélkül közérdekű önkéntes tevékenységet végez valamely természetes vagy jogi személlynél, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságnál. A jogszabály már a tizedik életév betöltésétől lehetővé teszi az önkéntes munkát, természetesen csak olyan munkát, amely a gyermek fizikai és egyéb képességeinek megfelel.

A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Nemzeti Alaptanterv) meghatározza, hogy a felelősségvállalás másokért, az önkéntesség, a tágabb környezetért végzett önkéntes munka jelentősége felértékelődik, a közösségi szolgálat, valamint a katasztrófavédelmi, polgári védelmi és honvédelmi alapismeretek megszerzése a középfokú képzés keretében kap helyet. A szolidaritás, mint alapérték motiválja az állampolgárt, hogy részt vegyen az önkéntességben. A Nemzeti Alaptanterv II.3.9. B) 4.1 pontja szerint az „*elkötelezettség fejlesztése a feladatok, tevékenységek elvégzésében, feladatvállalás mások és a közösség érdekében is.*”

A nemzeti köznevelésről szóló törvény a fiatalok önkéntes tevékenységbe történő bevonását mozdítja elő azzal, hogy 2016. január 01-jét követően az érettségi megkezdésének feltételeként írja elő, hogy a tanuló közösségi szolgálatot teljesítsen. A közösségi szolgálat a szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között

folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása. [16]

A KSH 2017. év I. negyedévi adatai alapján a 15-74 év közötti korosztályból 2 668 243 fő végzett önkéntes munkát. Ebből katasztrófavédelmi, mentési munkát rendszeresen 5 232 fő, alkalmanként 13 368 fő.

A tanulmányokhoz kapcsolódó önkéntes munkát a 15-19 éves korosztályból 77 073, a 20-24 éves korosztályból 4 669 fő végzett és közülük katasztrófa-elhárítási, mentési munkát 413 fő látott el. [17]

Az önkéntesség legfőbb ismérve, hogy minden külső hatás nélkül, személyes elhatározásból, ellenszolgáltatás nélkül, a közös jó érdekében, egyénileg, vagy akár csoportosan, alkalmanként (pl. árvízi védekezés), vagy rendszeresen (pl. idősök, egyéb csoportoknak végzett segítő tevékenység), belföldön, külföldön is végzett tevékenység. Fontos kritérium, hogy *ellenszolgáltatás nélküli* tevékenységről beszélünk, amellyel a társadalmi szolidaritás előmozdítása kap hangsúlyt. Erre épül a Nemzeti Alaptanterv rendelkezése, az önkéntesen szerveződő egyesületek, egyes emberek tevékenysége.

1.5 A lakosságvédelem történeti áttekintése

A történelemben már bizonyított polgári védelmi kötelezettség olyan személyes, társadalmi kötelezettség, mely az emberi élet és a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelmét támogatja. A kötelezettség különleges jogrendi időszakban (például rendkívüli állapot, szükségállapot, veszélyhelyzet) polgári védelmi szolgálat folyamatos ellátására időbeli korlátozás nélkül vehető igénybe. Ideiglenes polgári védelmi szolgálat rendelhető el egy esetleges katasztrófa kialakulásának megelőzése érdekében tett beavatkozási munkálatok végrehajtásában. Ez sokszor nehézségeket eredményez, mivel erre az időre a munkavégzés alól fel kell menteni a kötelezettet, ami a munkaadónak nem gazdaságos. Ennek a hátránynak a leküzdését a Kat.tv. teremtette meg az önkéntes polgári védelmi szervezetek létrehozásának a lehetőségével.

Az I. világháborút követően a légoltalomról szóló 1935. évi XII. törvénycikkkel (a továbbiakban: légvédelmi törvény) került létrehozásra a Magyar Légoltalom, amely a polgári védelem jogelődje volt. Kiindulópontja az volt, hogy az emberek öntevékenysége, önvédelme érdekében az emberek mindent megtesznek saját életük és javaik mentésére. A légvédelmi törvény végrehajtására kiadott, a magyar királyi honvédelmi miniszter 17.176.eln. 15-1936-H. M. számú rendelete szerint a honvédelmi miniszter feladata a légvédelem szervezése és vezetése

polgári vonatkozásban, melyet az Országos Légvédelmi Parancsnok útján látott el. Ez alapján jött létre, társadalmi szervezatként a Légvédelmi Liga 1937-ben, melynek feladata a lakosság *önvédelmi tevékenységének* megszervezése volt. A cél az volt, hogy a polgári lakosságot felkészítse az országot érő *légitámadások* során követendő magatartásra, az emberéletek megóvására, az ipari, infrastrukturális és kulturális értékek védelmére a bombázások alatt, valamint a bombatámadások következtében felmerülő kármentesítési munkák elvégzésére. [18] A légvédelmi törvény légoltalmi kötelezettséget írt elő minden, 14-60. év közötti magyar állampolgár számára (férfiakra és nőkre egyaránt), de bárki önkéntesen részt vehetett a védekezési feladatokban.

A honvédelemről szóló 1939. évi II. törvénycikk rendelkezései alapján személyes légvédelmi kötelezettség terhelte mindazokat, akik honvédelmi munkakötelezettek, ideértve béke idején a 16. életévüket be nem töltött nőket és a 42. életévüket be nem töltött személyeket. A személyes légvédelmi kötelezettség alá nem tartozó személyek önkénteseként jelentkezhetnek légvédelmi szolgálatra.

1937-ben már általános- és középiskolai tankönyveket adtak ki légoltalmi témakörben, melyek felkészítették a tanulókat a riadók kezelésére, és amely 1938-ban kötelező iskolai tananyagává vált.

1939-ben kiépült a Légoltalmi Liga országos rendszere, melyet a fővárosban a rendőrfőkapitány, a törvényhatósági jogú városokban a megyei rendőrkapitányok és a polgármesterek, egyéb településeken a rendőri kirendeltségek, illetve a községi jegyzők vezettek és feladatuk a Légoltalmi Liga helyi csoportjainak megszervezése, vezetése, a helyi légoltalmi terv kidolgozása, a légoltalmi szolgálatot teljesítők kiképzése, felszerelése, valamint a légoltalmi-, tűz- és gázvédelmi rendszabályok betartatása volt. Az ő vezetésük alá tartoztak a légoltalmi segédosztagok.

Ezeket a segédosztagokat kiképezték a bombatámadásokkal összefüggésben felmerülő feladatukat végző hivatásos szervek, rendőrség, tűzoltóság, mentőszolgálatok és légvédelmi csapatok támogatására, és a légoltalommal összefüggő feladatok önálló elvégzésére is. Az osztagok segédrendőrökből, segédtűzoltókból, gázvédelmi, egészségügyi, légoltalmi figyelő és légoltalmi riasztó, elsötétítő, műszaki helyreállító (légoltalmi munkaszolgálatos) képzettségű férfiakból és nőkből álltak. A szolgálatra történő beosztáskor szempont volt, hogy polgári képzettségüknek megfelelő beosztásban alkalmazzák őket, így átképzésük időtartamát le lehetett rövidíteni. Ezeket a feladatokat és feladatköröket összefoglaló nevükön a *hatósági légoltalom* feladatkörébe sorolták. [18]

A légvédelmi törvényt a honvédelemről szóló 1939. évi II. törvénycikk hatályon kívül helyezte, és a légvédelmi kötelezettségként előírt – a mai értelemben vett polgári védelmi – feladatokat részletesen, önálló fejezetben szabályozta.

A lakosság önvédelmi felkészítése 1938-tól gyakorlatokon történt, melyeken a légoltalmi szolgálatot ellátó személyek is gyakorolhatták feladatuk végrehajtását.

Fontos eleme volt a légoltalomnak a *házcsoport*, azaz a társasház közössége, amely összefogásra és összetartásra ösztönözte az egy épületben lakó családokat. A lakóházakban önvédelmi légoltalmi szolgálat került kialakításra, melyek 40 fős lakóközösségek esetén 9 főből (légoltalmi parancsnok, 2 helyettes és 6 légoltalmi szolgálatos), 40 és 100 fő közötti lakóközösségekben pedig legfeljebb 18 főből álltak és munkájukat összehangolták más lakóházak légoltalmi szolgálataival, amellyel egy hatékony, önszerveződő légoltalmi mozgalom jött létre, tagjai jól képzett és elhivatott önkéntesek, és hivatásos szakemberek voltak.

Különálló csoportot alkottak az *üzemek és ipartelepek*, valamint a *vasút* légoltalmi szolgálatai, melyeket a gyárak, vagy a vasút saját dolgozóiból állítottak ki és a gyárak légtérét biztosító légvédelmi egységekkel közös gyakorlatokon készítették fel a stratégiaileg létfontosságú gépsorok, szállítókapacitás és a képzett munkaerő megvédésére. Ezeket a dolgozókat külön légoltalmi illetmény illette meg, míg a hatósági légoltalomban és az önvédelemben részt vevők saját költségükön voltak kötelesek feladatukat teljesíteni. [19]

A német megszállást követően a magyar hatósági légoltalom és a honi légoltalmi szervek szerepe felértékelődött az ország nagyarányú angolszász és szovjet bombázása miatt.

A nyilas hatalomátvételt követően a hivatásos légoltalom megszüntetésre került, a Légoltalmi Liga háttérbe szorult és fokozatosan leépült. A Légoltalmi Ligának a meglévő erőforrásaiból kellett gazdálkodnia, szerveinek központi vezetés nélkül, egyéni hatáskörben kellett feladatukat ellátnia, miközben Magyarországot egyre hevesebb légitámadás sújtotta. A németek 1944. áprilisában a magyarországi német légierő vezetője alá rendelték a magyar légierőket, közvetve a honi légoltalom terén érintett szervezeteket is. [20]

A front Budapesten történő átvonulását követően a magyar légoltalom feladatai a háború befejeztével teljesen megszűntek, mivel az itt maradt lakosság a házak légoltalmi pincéibe költözött, így a légiriadók jelzései egy idő után csak a még megmaradt nagyobb üzemeket érintették.

Ki kell emelni, hogy a honi légvédelem és légoltalom európai összehasonlításban is magas, a hasonló brit és német szervezetekkel vetekedő színvonalú megszervezésének - így nem

utolsó sorban a Légoltalmi Liga tagjainak felvilágosító és tevőleges munkájának, valamint a polgári lakosság érett viselkedésének - köszönhetően az 1944. április és 1945. április közötti időszakban a légitámadások során a magyar lakosság vesztesége a KSH adatai szerint 15 500 fő körül volt, ebből Budapesten 6 500 fő körüli volt a veszteség [21], amely a szomszédos országokkal összehasonlítva lényegesen kisebb volt. [20; 55.o.]

Hazánk a II. világháborút követően megváltozott geopolitikai helyzete miatt az úgynevezett hagyományos fegyverekkel végrehajtott légitámadások elleni védelem és a nukleáris anyag felhasználásával bekövetkező veszélyek kezelése került előtérbe. Az 1950-es évektől a légitámadások elleni védekezés kiegészült a természeti események elleni védelemmel, de a fő hangsúlyt az atom-, biológiai- és a vegyi támadások elleni védelem kapta. [22]

A polgári lakosság háború idején való védelmére vonatkozóan Genfben, 1949. augusztus 12-én aláírt Egyezmény módosításában került először megfogalmazásra, hogy: *„polgári védelem alatt az alább említett emberbaráti feladatok mindegyikének, vagy némelyikének az ellátása értendő, amelyek a polgári lakosságnak az ellenségeskedések, vagy katasztrófák veszélyeitől való védelmezésére és közvetlen következményeitől való megóvására, valamint életben maradása feltételeinek biztosítására irányulnak”*⁷. A polgári védelem feladatai tartalmazzák a katasztrófa által sújtott területek rendjének helyreállítását és fenntartását.⁸

A légoltalom újjászervezésével elsősorban a légoltalmi szervezetek állományának és a termelői üzemek dolgozóinak kiképzésével kezdődött meg. A lakosság szélesebb körű kiképzésére csak az 1960-as években került sor a szovjet módszert lemásolva, és figyelmen kívül hagyva a Légoltalmi Liga bevált rendszerének tapasztalatait. [23]

Az 1961-es berlini és az 1962-es kubai válságot követő hidegháborús helyzet következtében a hadseregfejlesztéssel egyidejűleg a légoltalmi feladat a Honvédelmi Minisztérium irányítása alatt működött. A honvédelemről szóló 1960. évi IV. törvény 1964. január 29-én kihirdetett módosítása szerint a személyes légoltalmi kötelezettség helyébe a polgári védelmi kötelezettség lépett. A fegyveres erők feladata lett többek között a közreműködés a polgári védelmi feladatok ellátásában és a segítségnyújtás elemi csapás és egyéb közveszély esetén. A polgári

7A háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 1989. évi 20. törvényerejű rendelet 61. cikk a) pont

8A háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről szóló 1989. évi 20. törvényerejű rendelet 61. cikk a) pont (xi) alpont

védelem célja: az ország területén légitámadások esetére a védekezés államigazgatási és társadalmi megszervezése, a lakosságnak a légitámadás esetére való előkészítése, valamint a légitámadások hatásainak csökkentése. A polgári védelmet a honvédelmi miniszter szervezte és irányította a Polgári Védelem Országos Parancsnoksága útján, amely a szervező és irányító tevékenységét államigazgatási szervein keresztül látta el. [24]

A polgári védelem felkészítésének alapja a nukleáris fegyverek elleni védelem elveinek, módszereinek kidolgozása és az atomcsapások utáni mentő, mentesítő és helyreállító munkák tervezése, végrehajtása volt. [25]

A nukleáris és egyéb fegyverek elleni védekezés mellett a természeti és civilizációs katasztrófák elleni védekezés fontosságára és a civil lakosság nem csak a háborús veszélyekkel szemben történő megvédésére az 1970-es tiszai árvíz hívta fel a figyelmet.

Nyilvánvalóvá vált, hogy a polgári védelmi felkészítés csak akkor lehet hatékony, ha a kormányzati, állami, honvédelmi vezetés a lakosságot, valamint az önkéntes és társadalmi szervezeteket is bevonja a felkészítésbe, hasonlóan a Légoltalmi Liga 1937-1945 közötti tevékenységéhez. [26]

Az 1972-ben megalakult Hátországi Alakulatok Parancsnoksága (továbbiakban: Parancsnokság) átvette a polgári védelem összes katonai szervezetét, kivéve a fővárosi, megyei, fővárosi kerületi, városi, járási törzseket és raktárakat. Az 1974. évi polgári védelemről szóló 2041/1974. (XII. 11.) Mt. h. számú határozat alapján újra szabályozták a polgári védelem célját, helyét, szerepét, rendeltetését, feladatait, az országvédelem rendszerében való elhelyezkedését, a fejlesztésének feladatait és pénzügyi lehetőségeit.

A Parancsnokság alárendeltségébe kerültek a katonai-műszaki alakulatok, a polgári védelem a nemzetközi elvárásoknak megfelelően a csekély — néhány száz fő — létszámú hivatásos állományú tag mellett a lakosságból, polgári védelmi kötelezettség alapján kijelölt, önvédelmi és szakszolgálati szervezetekből állt. [27; 181.o.]

1976-ban létrejöttek a fővárosi, kerületi, megyei honvédelmi bizottságok, valamint a megyei, járási és a városi védelmi bizottságok. A polgári védelem továbbra is a honvédelmi miniszter irányítása alá tartozott, a fővárosi és a megyei tanács, illetve a helyi tanács szervezte a polgári védelmi ellátást, végrehajtotta a lakosság védelmével kapcsolatos teendőket. A honvédelemről szóló 1976. évi I. törvény rendelkezései szerint a fegyveres erők (Magyar Néphadsereg, Határőrség) feladata volt a közreműködés a polgári védelem feladatainak ellátásában és segítség nyújtás elemi csapás vagy egyéb közveszély esetén. A fegyveres testületek (rendőrség,

munkásórság, büntetés-végrehajtás) feladata pedig, hogy részt vegyenek a polgári védelmi feladatok ellátásában. [28]

Ebben az időben a polgári védelmi szervezetek (az államigazgatási és az üzemi szervezetek) feladata volt a lakosság polgári védelmi felkészítése, a terület előkészítése a támadófegyverek hatása elleni védekezésre, és közreműködés az egyes – háború esetén bevezethető- rendkívüli intézkedések végrehajtásában. Az állampolgárok honvédelmi kötelezettsége egyben a polgári védelmi kötelezettséget is jelentette, célja a lakosságfelkészítése a támadófegyverek, elemi csapás és más rendkívüli esemény okozta károk megelőzésére, felszámolására és hatásuk csökkentésére, továbbá az ezekkel összefüggő mentési és mentesítési feladatok végrehajtása. [28]

A csernobili atomreaktor 1986-ban bekövetkezett balesete irányította rá a figyelmet arra, hogy az ipari katasztrófák elleni védekezésre nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

A 1990-es években a polgári védelmi szervezet erőteljes változásokon ment át. Az I. és II. genfi Egyezmények kiegészítő Jegyzőkönyvének rendelkezése szerint csak azok lehetnek polgári védelmi szervezetek, amelyeket kizárólag polgári védelmi célokra hoztak létre. Ennek értelmében a Honvédelmi Minisztérium irányítása alól 1990-ben a Belügyminisztériumhoz került a polgári védelmi igazgatás, megtartva feladatait, ennek keretében fő feladata a felkészítés és a katasztrófák elleni védekezés volt, kiemelten kezelve a lakosság és az anyagi javak katasztrófák elleni védelmét. 1996 júniusában lépett hatályba a polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény (a továbbiakban: polgári védelmi tv.), amely alapján létrejött a Polgári Védelem Országos Parancsnoksága. [29] A Genfi egyezmények kiegészítő jegyzőkönyvei a hangsúlyt a fegyveres összeütközések időszakában végzett polgári védelmi tevékenységről a békeidőszakban, a természeti és egyéb katasztrófák miatti lakosságvédelmi feladatokra helyezte át. A polgári védelmi tv. indokolása is ezt a tényt fogalmazta meg az alábbiak szerint:

„A polgári védelem feladatrendszerét szabályozó jogszabályok alapját képező, és az 1989. évi 20. törvényerejű rendelettel kihirdetett 1949. évi Genfi Egyezmények Kiegészítő I., II. Jegyzőkönyve, továbbá a Magyar Köztársaság honvédelmi alapelveiről szóló 27/1993. (IV. 23.) OGY határozatban foglalt új védelmi koncepció, illetőleg a közigazgatásban és a gazdaságban beállt változások szükségessé teszik a polgári védelem jogszabályi háttérének megújítását. A polgári védelem feladatrendszerében azonban az elmúlt időszakban jelentős súlypont áthelyeződés következett be. Figyelemmel arra a körülményre, hogy térségünkben a háborús veszély realitása jelentősen csökkent, a polgári védelemnél a háborús időszaki felkészülés mellett „előtérbe kerültek a polgári védelem békeidőszaki, elsősorban humanitárius és katasztrófavédelmi

feladatai. ...A törvényjavaslat abból az alkotmányos alapelvből indul ki, hogy az állampolgároknak egyfelől joguk van a biztonságra, másfelől viszont tevékenyen részt kell venniük annak megteremtésében. Ennek során a tervezet érvényesíteni kívánja az alapvető emberi jogok védelmét, biztosítja a lakosság és a jogi személyek védelméhez szükséges jogi garanciákat, és a megvalósítás során a közreműködésben az önkéntesség és a kötelezettség megfelelő arányát. ...”

Fontos volt, hogy egyensúlyt teremtsenek a polgári védelmi szervezet, a polgári védelmi kötelezettséget ellátók és a védekezésben önként részt vevők között.

A polgári védelmi rendszer ismételt átalakítására a katasztrófák elleni védekezés irányításáról, szervezetéről és a veszélyes anyagok elleni súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 1999. évi LXXIV. tv. 2000. január 01-én lépésével került sor. A cél az volt, hogy egy hatékonyabban működő katasztrófavédelmi rendszer működtetésével az ipari és természeti katasztrófák bekövetkezése esetére törvény szabályozza a különböző szintű állami szervek tevékenységét a védekezés irányításában, valamint meg kívánta teremteni jogi alapjait egy új szervezeti felépítésben működő katasztrófavédelmi szervnek. Megalakult a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága, a Tűzoltóság Országos Parancsnoksága és a Polgári Védelem Országos Parancsnoksága jogutódjaként. [30]

A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet egyik alapfeladata a lakosságvédelem, az emberi élet és anyagi javak védelme, amely a települések veszélyeztetettségének felmérését, a lakosságvédelmi célú építmények (óvóhelyek) nyilvántartását, a kitelepítés, kimenekítés és befogadás végrehajtásával összefüggő feladatokat, a lakosság felkészítését és a tájékoztatást jelenti. [31]

A következő lépés a Kat.tv. 2012. január 01-vel történő hatálybalépésével következett be, amely az Alaptörvénnyel összhangban pontosította a különleges jogrendi időszakok rendszerének megújításával és bekövetkezett katasztrófa esetén irányadó rendkívüli intézkedések megteremtésével Magyarország területén élő lakosság életének, vagyonának biztonságát, valamint biztosította az ország működőképességének folyamatos fenntartását. A veszélyhelyzet fogalmának az Alaptörvényben történő megjelenítésével párhuzamosan szükség volt a katasztrófák elleni védekezésről szóló új törvény megalkotására, amellyel biztosította a bekövetkezett katasztrófa, vagy az azt közvetlenül megelőző katasztrófaveszély esetén a katasztrófavédelmi rendszer megfelelő aktivizálását, illetve a szükséges intézkedések bevezetését. Létrejött az integrált katasztrófavédelem, melynek pillérei az iparbiztonság, a tűzvédelem és a polgári véde-

lem. Ezek nem elkülönülten, hanem egymással szorosan együttműködve végzik tevékenységüket. A katasztrófavédelem komplex rendszerének célkitűzése az emberi élet és az anyagi javak védelme, a katasztrófák megelőzése, gyors és professzionális kezelése, valamint a helyreállítási munkálatok mielőbbi, szakszerű elvégzése. Az új törvény ugyan hatályon kívül helyezte a polgári védelemről szóló 1996. évi törvényt, azonban ennek meghatározó rendelkezéseit önállóan, a Kat.tv. VI. fejezetébe beépítette. A jogszabályban kiemelt szerepet kap a polgári védelmi szakterület, ezen belül is az önkéntesek bevonása a katasztrófák elleni védekezés feladataiba. [32]

1.6 Önkéntesek szerepének bemutatása a katasztrófák elleni védekezésben

Az önkéntes polgári védelmi szervezeteket olyan mentőszervezetek alkotják, melyek tagjai speciális szaktudással rendelkeznek, magas színvonalon képzettek, mentési tapasztalatuk van, felszereltségük, speciális technikai eszközeik pedig alkalmassá teszi őket a hatékony beavatkozásra. Ez a nagy előnye az önkéntes mentőszervezeteknek a köteles polgári védelmi szervezetekkel szemben, amelyek a Kat. tv. 60.§ (1) bekezdése szerint központi, területi, települési, munkahelyi polgári védelmi szervezetek.

A polgári védelem alapját a hivatásos katasztrófavédelem szervezetén kívül a köteles polgári védelmi szolgálat adja, amely az önkéntes polgári védelmi szolgálatra jelentkezőkkel egészül ki.

A polgári védelmi kötelezettség jellemzője, hogy személyes szolgálati kötelezettség, amely azt jelenti, hogy a polgármester által polgári védelmi szolgálatra, kiképzésre vagy gyakorlatra berendelt állampolgárnak személyesen meg kell jelenni és részt venni. Nincsen helye un. meghatalmazottnak vagy helyettesnek nevében és helyette eljárni.

Polgári védelmi kötelezett minden nagykorú, az öregségi nyugdíjkorhatárt el nem érő, Magyarországon lakóhellyel rendelkező magyar állampolgár, aki nem rendelkezik mentességgel. A Kat.tv-ben felsorolt mentességeken kívül a polgári védelmi szolgálat alól a polgármester kérelemre mentességet adhat annak, aki az egyéni helyzete, munkahelyi-, vagy társadalmi kötelezettsége miatt csak aránytalan hátránnyal tudná teljesíteni a szolgálatot.

A Kat.tv. taxatívén felsorolja a mentességi okokat. Azok azonban, aki a jogszabály alapján mentességet élveznek a köteles polgári védelmi szolgálat alól, önkéntesként csatlakozhatnak a védekezésben részt vevőkhöz. A polgármester az önként jelentkezőket a köteles szolgálatot ellátók mellé osztja be.

A Kat.tv. kiemelten kezeli az önkéntesek katasztrófák elleni védekezésbe történő bevonását, ezt mutatja az is, hogy az önkéntes szervezetek feladatait részletesen szabályozza. Ezt a IV. fejezetben részletesen ismertetem.

Az önkéntes mentőszervezetek mellett meg kell említeni az *önkéntes tűzoltóságokat*, akik ugyan a hivatásos tűzoltóságok tűzoltási és műszaki mentési feladataiban vesznek részt önállóan, vagy a hivatásos tűzoltóság irányításával, azonban a katasztrófa események során tevékenyen segítik a kárelhárítást. Rendelkeznek mindazon eszközökkel és képességekkel, amelyekkel eredeti feladataik mellett akár a viharkárok elhárításában, árvízi védekezésben is részt tudnak venni. [33]

Nyilvánvaló, hogy a kötelesek létszáma messze felülmúlja az önkéntesek számát, ezért kell mennyiségileg növelni a különleges kiképzésű, speciális technikai eszközökkel felszerelt civil szerveződéseket, aminek például egyik kiaknázatlan erőpotenciálja a felsőoktatási intézmények tanulóiifjúsága. [34]

Ennek a felismerésnek az eredményeként alakult meg a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Önkéntes Katasztrófavédelmi Szolgálat 2013-ban, amely igen sikeresen vett részt a 2013. júniusi dunai árvízi védekezésnél.

Az európai államokban működő önkéntes polgári védelmi szervezetek tapasztalatcseréje és nemzetközi együttműködésük érdekében 2011-ben létrehozták az Önkéntes Polgári Védelmi Szervezetek Európai Együttműködési Fórumát (a továbbiakban: Fórum), melynek keretében elhatározták a nyugat-balkáni államokkal a regionális partnerségi együttműködést. A regionális partnerségek lehetővé teszik, hogy azon országokban, ahol önkéntes polgári védelmi szervezet nem működik, létrehozását elősegítsék, amellyel hozzájárulnak az EU katasztrófákkal kapcsolatos stratégiai döntéseinek végrehajtásához. [35]

A Fórum Alapszabálya és Ügyrendje megfogalmazza, hogy az elmúlt évtizedekben bekövetkezett katasztrófák számának növekedésével egyenes arányban növekszik az érintett területek nagysága és az érintett lakosság száma. Ezért a polgári védelem kérdése az ENSZ és az EU számára is fontos kérdés, hiszen a katasztrófák megelőzése, kezelése során a kormányzati szervek mellett az önkéntes szervezetek jelentősége megnövekedett. [35]

Több konferencia témája volt az önkéntesek tevékenysége a polgári védelem területén, azonban a minél magasabb követelményeknek való megfelelés érdekében 2009-ben a Magyar Polgári Védelmi Szövetség kezdeményezte a létrehozását egy olyan szervezetnek, amelyben az

európai önkéntes polgári védelmi szervezetek tapasztalatcseréje és a nemzetközi együttműködés lehetővé válik. Így jött létre a Fórum, melynek rendeltetése a katasztrófákra való felkészülés, a katasztrófa következményeinek felszámolása és kezelése kapcsán jelentkező önkéntes polgári védelmi feladatokkal kapcsolatos tapasztalatok cseréje. [36]

A Fórum céljai többek között:

- eszközök és lehetőségek felhasználása, amelyekkel az emberi élet és anyagi javak védelmét lehet segíteni,
- tapasztalatcsere, amely elősegíti az állampolgárok önvédelmi képességének kialakítását a megelőzés, mentés és a következmények felszámolása időszakában is,
- lakosságvédelmi feladatokra való felkészülés hatékonyságának növelése, az országok sajátosságainak figyelembevételével,
- az ifjúság polgári védelmi ismereteinek megalapozása, továbbfejlesztése, nevelése, a veszélyhelyzetben a magatartási szabályok ismeretének fontossága,
- hatékony nemzetközi együttműködés kialakítása a polgári védelmi szervezetek között,
- regionális kapcsolatok fejlesztése és folyamatos együttműködés az Európai Unió illetékes polgári védelmi szervével,
- pályázatokon való részvétel támogatása. [36]

A Fórum munkáját szakmai bizottságok segítik, melyek területei: lakosságfelkészítés, az ifjúság felkészítése és nevelése, tudományos tevékenység és a regionális partnerségi együttműködés. A Fórum, szakmai bizottságok feladatainak végrehajtására munkacsoportokat lehet létrehozni.

A Kat. tv. 2012 januárjában történt hatályba lépésével megkezdődött a polgári védelmi tevékenység önkéntesekkel történő megerősítése, egy olyan rendszer kialakítása, amely képes az ország egész területén, gyorsan reagálással tud beavatkozni a lakosság védelme érdekében. A gyors reagálás mellett ezen szervezetek szerepe azért is fontos, mert nagy helyismerettel rendelkeznek. A 2012 előtti időszakban létrejött önkéntes csoportok megyei mentőszervezetté alakultak, ezt követően 2013-tól a járásokban is szerveződésnek indultak a járási mentőszervezetek. Ma már minden megyében és a fővárosban is működik önkéntes mentőszervezet, melyek nagy része rendelkezik nemzeti minősítéssel, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy a hivatásos katasztrófavédelem bevonja azokat a védekezési feladatokba. Az önkéntes mentőszervezetek központi, területi és helyi szinten működnek.

Központi szinten találhatóak a speciális rendeltetésű mentőszervezetek: HUNOR (Hungarian National Organisation For Rescue Services), amely Magyarország hivatásos nehéz kutató-mentő mentőszervezete. Belföldön a hivatásos katasztrófavédelmi szerv (BM OKF) központi mentőcsapata, külföldön pedig hazánk hivatalos katasztrófavédelmi mentőcsapata. A HUSZÁR önkéntesekből álló, különleges kutató-mentő egység, közepes kutató-mentő csapat. Nemzetközi bevetésre riasztásuk, vezetésük és irányításuk a BM OKF-en keresztül történik. A *területi szint* a megyei mentőcsoportok. Védekezésbe történő bevonása a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság igazgatójának javaslata alapján, a megyei védelmi bizottság elnökének döntésére kizárólag a megye közigazgatási területén az érintett, veszélyeztetett település polgármestere kezdeményezésére történik. Amennyiben saját megyéjük közigazgatási határain kívül van szükség alkalmazásukra, de az országhatáron belül, egy másik, érintett megye felkérésére, a megyei katasztrófavédelmi igazgatóság igazgatójának javaslata alapján a megyei védelmi bizottság elnökének döntésére vonhatók be a védekezésbe. A megye területén vagy azon kívüli alkalmazásáról a BM OKF főigazgatója is dönthet. A Kat.tv. végrehajtására kiadott 234/2011. (XI.10) kormányrendelet 66. §-a alapján a megyei mentőcsoport alkalmazására a katasztrófa sújtotta szomszédos ország területén is sor kerülhet. Alkalmazásuk riasztásuktól számított 3–12 órán belül történik. *Helyi szinten* a járási és települési mentőcsoportok vethetők be. A járási önkéntes mentőszervezetek alkalmasak három napig önellátásukról gondoskodni.

1.7 Részkövetkeztések

A polgári védelmi feladatok komplexitása megköveteli, hogy egy jól kiképzett és felszerelt, egységes irányítás alatt álló szervezet álljon rendelkezésre a bekövetkező katasztrófák kezelésére, amely tevékenység jogilag megfelelően szabályozott. **Megállapítottam**, hogy a BM OKF szervezete és tevékenysége megfelel ennek a kritériumnak. A 2012. január 01-én hatályba lépett Kat.tv. jogi alapot nyújt az emberi élet és a vagyoni értékek védelme érdekében végzett tevékenységnek. A Kat. tv. kiemelten kezeli a polgári védelmi tevékenység, valamint az önkéntes mentőszervezetek szerepét. Megteremti a jogi, szervezeti és gazdasági alapokat a működés támogatása érdekében.

Áttekintettem, bemutattam a katasztrófa fogalmának kialakulást, amely elengedhetetlen ahhoz, hogy az ellene történő védekezést meghatározzuk és megszervezzük.

A Kat. tv. és a honvédelmi törvény alapján összehasonlítottam a fegyveres összeütközés és a békeidőszak idején végrehajtandó polgári feladatokat, amelyből megállapítottam, hogy a

fogalmak tartalmi elemei nagymértékben megegyeznek. A honvédelmi törvény alapján a fegyveres összeütközés idején végrehajtandó lakosságvédelmi feladatokat a katasztrófavédelem és a polgári védelmi szervezetek látják el. A Nemzeti Közszerológiai Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet egyetemi tanársegédjeként közös modul keretében a katasztrófavédelmi igazgatás tantárgyat oktatom a hallgatóknak. Az elmúlt időszakban a táblázatot felhasználtam az előadásokon és tapasztalatom az, hogy a hallgatók számára így jobban érthetővé tettem.

Az elmúlt időszak szélsőséges időjárási eseményei következményeinek felszámolásában és a helyreállításban a BM OKF, valamint a közreműködő Magyar Honvédség, Rendőrség, Büntetés- Végrehajtás, Országos Meteorológiai Szolgálat, Országos Mentőszolgálat, vízügyi hatóság, a karitatív és civil szervezetek, valamint az önkéntes személyek együttműködése példaértékű volt.

Az önkéntesség meghatározásával és széleskörű tevékenységével bemutattam, hogy az önkéntes tevékenység hogyan fejlődött hazánkban a légvédelmi feladatoktól az árvízi védekezésen át a tanulók közösségi szolgálatáig.

Fontos, hogy az önkéntesség továbbra is vonzó maradjon nemcsak a fiatalok körében, ezért a katasztrófavédelem aktívabb közösségi jelenlétével az oktatási intézményekben, a fiatalok nyitottságát és kíváncsiságát, az új ismeretekre való fogékonyságát és infotechnológiai ismereteit kihasználva több fiatalot lehet bevonni a katasztrófavédelmi önkéntes tevékenységekbe. **Megállapítottam**, hogy a Nemzeti Alaptanterv feladatai, mint: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, felelősség vállalás másokért, önkéntesség, fenntartható fejlődés, környezettudatosság jó alapot adnak ahhoz, hogy megismertessük a fiatalokkal és közelebb hozzuk számukra saját maguk, családjuk és a környezetük védelmében szükséges ismereteket.

2. AZ EURÓPAI UNIÓ KATASZTRÓFÁK ELLENI VÉDEKEZÉSBEN BETÖLTÖTT SZEREPÉNEK BEMUTATÁSA

Magyarország 2004. május 01-e óta az EU tagja. Hazánk és az EU kapcsolata azonban már korábban megkezdődött. Az Európai Gazdasági Közösség (a továbbiakban: EGK) Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország és Olaszország 1957-ben aláírt Római Szerződésével azért jött létre a II. világháborút követően „... , hogy az Európát megosztó határok megszüntetésére irányuló közös cselekvéssel biztosítják országaik gazdasági és társadalmi fejlődését,” [37]

Hazánk 1968-ban vette fel a kapcsolatot az új gazdasági mechanizmus jegyében az EGK-val, amikor is aláírták az első kereskedelmi megállapodásokat.

1975-ben az első hivatalos egyeztetés keretében a brüsszeli magyar kereskedelmi kirendeltség hivatalosan is megkapta az EGK és Magyarország közötti kapcsolatok koordinálásának feladatát. Ennek keretében egyes magyar vállalatok szigorúan csak minisztériumi hozzájárulással köthettek üzletet a brüsszeli irodán keresztül.

Az 1980-as években indult enyhülési folyamat értelmében a Szovjetunió hozzájárulásával a keleti tömb országai külön megállapodásokat köthettek az EGK-val és a tagországaival is.

Magyarország és az EGK 1988-ban megegyeztek az együttműködés formai szabályai-ban, amelynek keretében az EGK elfogadta Magyarország GATT⁹ tagságát, és az EGK vállalta, hogy tíz éven belül megszünteti a Magyarországgal szemben emelt gazdasági diszkriminációs szabályokat. Még ezévből Magyarország felvette a diplomáciai kapcsolatot az EGK-val. Az EGK 1989-ben 100 millió ECU¹⁰értékű PHARE¹¹támogatást nyújtott Magyarországnak és Lengyelországnak, amelyet pályázaton nyerhettek el, és amely támogatás a csatlakozásig tartott. Magyarország 1991-ben írta alá az EGK-val a társulási megállapodást, amelynek értelmében 1994-ben elkezdődtek a tárgyalások.

A megállapodás lehetőséget biztosított az ipari termékek szabadkereskedelmének és

⁹ GATT: General Agreement of Tariffs and Trade: magyar jelentése Általános Vámtarifá és Kereskedelmi Egyezmény, amelyet 1947-ben kötöttek meg, 1995-ben átalakult Kereskedelmi Világszervezetté: World Trade Organisation : WTO forrás: <http://ecopedia.hu/gatt> (letöltés ideje: 2018. 08.05.)

¹⁰ ECU: European Currency Unit 1979-1999. között az EU hivatalos pénzneme, amely csak számlapénzként létezett. forrás: <http://ecopedia.hu/europai-valutaegyseg> (letöltés ideje: 2018. 08.05.)

¹¹ PHARE: Pologne, Hongrie Aide a la Reconstruction économique: Segély Lengyelország és Magyarország gazdaságának átalakításához. forrás: https://www.palyazat.gov.hu/elocsatlakozasi_alapok (letöltés ideje: 2018. 08.05.)

megszabta a jogharmonizáció menetét. Miután még abban az évben hazánk bejelentette csatlakozási szándékát az EGK – hoz, 1997-ben megkezdődhettek az érdemi tárgyalások.

A hosszantartó csatlakozási folyamat eredményeként 2004. május 01-vel már teljes jogú tagjaivá váltunk az akkor már EU-nak. [38]

Az EU tagjaként az EU jogszabályok (a továbbiakban: közösségi jog) a hazai jog részévé váltak. Ez azt is jelenti, hogy a hazai jogszabály nem lehet ellentétes a közösségi joggal, illetve nem akadályozhatja e jog érvényesülését. Ezt az elsődlegesség elvének nevezzük. Ennek értelmében a nemzeti jogalkotó nem fogadhat el közösségi jogba ütköző szabályozást és tartózkodni kell az olyan jogalkotástól, amely az EU kizárólagos kompetenciájába utalt tárgyköröket érinti. [38]

A Lisszaboni Szerződés az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról 2009. december 1-jén lépett hatályba, ezzel az EKG átalakult EU-vá. (a továbbiakban EU MUSZ) [39]

Az EU MUSZ kimondja: 6. cikk *„Az Unió hatáskörrel rendelkezik a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő intézkedések végrehajtására. Ezek az intézkedések európai szinten a következő területekre terjednek ki:f) polgári védelem.”*

2.1 Az Európai Unió polgári védelmi mechanizmusának létrejötte

Természeti, vagy ipari eredetű, valamint az ember okozta katasztrófa bekövetkezhet bárhol és bármikor, és az emberekre, a környezetre és a gazdaságra gyakorolt hatása akár jelentős is lehet. A katasztrófa bekövetkezte megköveteli az azonnali beavatkozást. Egy szilárd alapon nyugvó katasztrófakezelés emberi életet ment, és elősegíti a veszélykezelésben résztvevők közötti hatékony, gyors és eredményes koordinációt, amely rendkívül fontos a felkészültség és a sikeres veszélyhelyzeti reagálás szempontjából. A tagállamokat ért igen súlyos katasztrófa esemény idején az érintett ország hatóságai igen gyakran túlterheltek, ezért reagálási képességük korlátozott lehet. Rendkívüli jelentőséggel bír, hogy az EU rendelkezzen egy olyan koordinált reagálási képességgel, amely képes arra, hogy

- biztosítsa a segítség mielőbbi célba juttatását,
- kiküszöbölje a beavatkozások párhuzamosságát.

Az EU MUSZ 196. cikke rendelkezik az EU polgári védelem területén folytatott tevékenységekről:

„(1) Az Unió ösztönzi a tagállamok közötti együttműködést a természeti vagy ember okozta katasztrófák megelőzését és az azokkal szembeni védekezést szolgáló rendszerek hatékonyságának javítása érdekében.

Az Unió tevékenységének célja:

a) az Unión belül a tagállamok nemzeti, regionális vagy helyi szintű intézkedésének támogatása és kiegészítése a kockázatok megelőzése, a tagállamokban a polgári védelemben részt vevők felkészítése és a természeti vagy ember által okozott katasztrófák kezelése terén,

b) a nemzeti polgári védelmi szolgálatok gyors és eredményes operatív együttműködésének előmozdítása az Unión belül,

c) a nemzetközi szintű polgári védelmi intézkedések koherenciájának előmozdítása.

(2) A (1) bekezdésben említett célkitűzések megvalósításának elősegítéséhez szükséges intézkedéseket rendes jogalkotási eljárás keretében az Európai Parlament és a Tanács állapítja meg, kizárva azonban a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek bármilyen harmonizációját.”

A polgári védelem az alábbiakat tartalmazza:

- azok a megelőző intézkedések, amelyek a bekövetkező vészhelyzetek, katasztrófák hatásának mérsékléséhez szükségesek,
- kormány segítségnyújtása a vészhelyzettel, természeti katasztrófával érintett lakosság számára.

A katasztrófa jellegétől (pl. árvíz, földrengés) függően különböző segítségnyújtásokról beszélhetünk, például:

- kutató-mentő műveletek,
- erdőtüzek és lakott területeket érintő tűzoltás,
- egészségügyi segítségnyújtás (egészségügyi ellátás, orvosi eszközök),
- víztisztítás, berendezések biztosítása,
- ideiglenes menedékhelyek biztosítása az érintett lakosság számára.

Ezen elvek alapján jött létre a „Tanács 2001/792/EK határozata polgári védelmi segítségnyújtási beavatkozások terén a fokozott együttműködés előmozdítását segítő közösségi eljárás kialakításáról”, a *Közösségi polgári védelmi mechanizmus* (a továbbiakban: polgári védelmi mechanizmus) 2001-ben. [40] Fontos megjegyezni, hogy az EU polgári védelmi mechanizmusa nemcsak az EU tagállamai, hanem más, un. harmadik országokban (EU-n kívüli) történő segítségnyújtásra is alkalmazható. A polgári védelmi mechanizmus irányítása az Európai

Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) feladata. A 2001-es létrejötte óta eltelt időben közel 300 alkalommal került alkalmazásra világszerte. [41]

A polgári védelmi mechanizmus feladata, hogy a természeti és az ember által okozott katasztrófákra tett uniós intézkedéseket koordinálja. Célja:

- tagállami polgári védelmi szervek közötti együttműködés megerősítése,
- lakossági tájékoztatás és felkészítés,
- gyors, hatékony és koordinált segítség a katasztrófával érintett lakosság számára. [42]

Meg kell említeni az 1997. december 19-i 98/22/EK tanácsi határozatot és a Tanács 1999. december 9-i 1999/847/EK Határozatát a polgári védelem területén közösségi *cselekvési program* létrehozásáról [41], amelyek tartalmazzák a program megvalósításához szükséges intézkedéseket, ezzel hozzájárulnak a személyek, az anyagi javak, a környezet védelméhez akár természeti, akár egyéb, ipari katasztrófák esetén. A program célja, hogy az állampolgárok számára tudatosítsa, hogy az emberi tevékenységek és a természet közötti kölcsönhatás eredményeképpen megelőzhetők a katasztrófák és árvizek.

A program kiemeli, hogy a hatékony védekezés érdekében a tudományos kutatást és a technológiai fejlesztést kiemelten kell kezelni, és a már alkalmazott eszközök és tevékenységek tapasztalatait fel kell használni.

Kiemelt támogatást kapnak a polgári védelem területén hozott tagállami intézkedések, annak a védekezés hatékonyabbá tétele érdekében. A tagállamok közötti tapasztalatcsere és a kölcsönös segítségnyújtás elősegíti az emberi életet veszélyeztető események, az anyagi, gazdasági, valamint a környezeti károk csökkentését, ezzel is elősegítve a *társadalmi összetartást és szolidaritást*.

A megelőzés szempontjából elengedhetetlen a védekezésért felelős nemzeti szervek közötti információcsere, és azok megfelelő felkészítése. Ki kell munkálni a veszélyhelyzeti reagálásra és segítségnyújtásra vonatkozó eljárásokat és módszereket, továbbá az állampolgárok védelme érdekében lakosságvédelmi intézkedések kell meghozni. Fel kell építeni a tagállamok polgári védelmi szervei közötti kapcsolattartók hálózatát a gyors információcsere és azonnali segítségnyújtás érdekében.

A polgári védelmi mechanizmus működésének átalakítása 2013-ban történt meg, mely során az eltelt időszakban kezelt katasztrófahelyzetek tapasztalatai alapján a katasztrófák megelőzése és a katasztrófahelyzetekre való megfelelő felkészülés került a középpontba. Létrejött

az Európai Parlament és a Tanács 1313/2013/EU Határozata az uniós polgári védelmi mechanizmusról (a továbbiakban: polgári védelmi mechanizmus határozat), amely a polgári védelmi mechanizmus új kereteit határozta meg 2014. január 01-ét követően. A mechanizmus két fő célkitűzése:

- EU és a részt vevő államok közötti szorosabb együttműködés,
- segítse elő az együttműködést a polgári védelem területén a természeti és ember okozta katasztrófák megelőzése és az azokra való felkészülést és reagálást szolgáló rendszerek eredményesebbé tétele érdekében. [43]

Meg kell említeni, hogy amikor a polgári védelmi mechanizmusban részt vevő országokról beszél a vonatkozó jogszabály, az alatt a következő országokat kell érteni: Norvégia, Izland, Montenegró, Szerbia, Macedónia, Törökország (a továbbiakban: résztvevők).

A Bizottság 2017-ben bejelentette a polgári védelmi tevékenység megerősítése érdekében a tagállamok támogatását mind a természeti, mind pedig az ember által okozott katasztrófákra történő hatékonyabb reagálás és felkészülés területén.

A Bizottságon belül az *Európai Polgári Védelem és Humanitárius Segítségnyújtási Műveletek Főigazgatósága* (a továbbiakban: ECHO¹²) felelős a polgári védelmi mechanizmus irányításáért. A *Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központ* (a továbbiakban: ERCC¹³) végzi a mechanizmussal kapcsolatos alapvető feladatokat a hét minden napján, a nap 24 órájában. [42]

Az ECHO az EU által finanszírozott katasztrófakockázat-csökkentési intézkedései tették lehetővé a helyi közösségek és intézmények részére, hogy jobban felkészüljenek a természeti katasztrófákra, azok hatását enyhítsék és gyorsan, hatékonyan reagáljanak, ezáltal növelve ellenálló képességüket és csökkentve sebezhetőségüket.

Az ECHO szorosan együttműködik a tagállamok polgári védelmi hatóságaival a katasztrófák megelőzése és az azokra való felkészülés és reagálás javítása érdekében. Az EU-ban és szerte a világon előforduló katasztrófák gyakorisága és összetettsége miatt az ECHO célul tűzte ki az uniós polgári védelmi műveletek koordinációjának és tervezésének javítását, ezzel is maximálisan kihasználva a rendelkezésre álló szakértelmet és erőforrásokat, továbbá

¹²ECHO: European Civil Protection And Humanitarian Aid Operations forrás: <https://ec.europa.eu/echo/> (letöltés ideje: 2018. 09.10.)

¹³ERCC: Emergency Response Coordination Centre forrás: <https://ec.europa.eu/echo/> (letöltés ideje: 2018. 09.10.)

biztosítva, hogy az uniós polgári védelem és humanitárius segítségnyújtás teljes körűen kiegészítik egymást. Hatékony megelőzési és a felkészültségi politikákat alakít ki a tagállamokkal úgy, hogy közben egyensúlyt próbál kialakítani a nemzeti felelősségi körök és az európai szolidaritás között.

Az ERCC legfőbb operatív feladatai: a Bizottság és az EU válságfigyelő és válságkoordináló szerve, továbbá a részt vevő államok és a vészhelyzet által érintett állam, valamint a helyi szakértők közötti kommunikációt biztosítja. Katasztrófamegelőzési tevékenysége keretében tájékoztató anyagokat készít és terjeszt. Feladata, hogy elősegítse az együttműködést a polgári védelmi és a humanitárius segítségnyújtási műveletek között. Ezek a feladatok a *Vészélyhelyzet kezelésére szolgáló közös kommunikációs és tájékoztatási rendszer* (a továbbiakban: CECIS¹⁴) segítségével végezhetőek el. A CECIS egy webalapú figyelmeztetési és értesítési alkalmazási rendszer. [42]

Az Európai Számvevőszék 2016-ban közölte az „Uniós polgári védelmi mechanizmus: az Unión kívül bekövetkezett katasztrófákra adott válaszok koordinálása nagyrészt eredményes volt” című külön jelentését. A jelentésben szerepel, hogy az ERCC tartalmazza a tagállamok és a részt vevők által előzetesen, önkéntesen felajánlott, készenléti eszközöket, az EU országaiból származó segítségnyújtó csoportot, szakértőt és felszerelést. Ezek együttese képezi az un. *eszköz tárat*. Amennyiben az érintett ország igénnyel fordul az EU felé, az eszközök csak az Bizottság által hívhatók le és használhatók fel.

Az eszköztár célja, hogy elősegítése:

- az előre tervezett, előre meghatározott, kiszámítható rendszer kialakulását,
- a katasztrófa-reagálási kapacitás kritikus hiányosságainak költséghatékony módon történő feltérképezését, felszámolását.

Ezen készenléti eszközök rendelkezésre bocsátására tüstént sor kerül, mihamarabb az uniós polgári védelmi misszióknak ezekre – a világ bármely pontján – szüksége van.

A külön jelentés szerint 2014 óta tíz ország bocsátott rendelkezésre reagálási erőforrásokat, azaz „kapacitást” az eszköztár számára. 2016-ig összesen a tagállamok részéről 35 reagálási egység regisztrációja történt meg, olyanok, mint a „városi kutató- és mentőegységek”,

¹⁴CECIS: Common Emergency Communication and Information System. forrás: <https://ec.europa.eu/echo/> (letöltés ideje: 2018. 09.10.)

továbbá speciális légi egészségügyi evakuálási egységek, víztisztító berendezések, nagy kapacitású szivattyúegységek, erdőtűzoltó csapatok. [44]

A polgári védelmi mechanizmus létrehozásakor annak pénzügyi támogatását a 2007/162/EK, Euratom Tanácsi határozatban biztosították. A pénzügyi eszközök a súlyos veszélyhelyzetek kezelésének és a megelőzési és felkészülési intézkedések hatékonyabbá tételét segítik. [44]

Ezt követően a költségvetési időszakokban állapítják meg a rendelkezésre bocsájtható összeget. Ez az összeg a 2014-2020 költségvetési időszakban 368 428 000 Euro. [43]

A pénzügyi támogatás igénybe vehető:

- reagálási eszközök korszerűsítése,
- tanúsítási, képzési költségek fedezése,
- csapatok, eszközök katasztrófa által sújtott területre történő szállítása céljából.

2.2 Az Európai Unió polgári védelmi mechanizmusának alkalmazásának feltételei

A 2010. évben Svédország EU elnöksége eredményeképpen született meg az un. Stockholmi program - A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa címmel (a továbbiakban: Stockholmi program). [46] A Stockholmi program a 2010-2014. közötti időszakra a 2004-ben a hágai programban megfogalmazott szabadság, biztonság és a jog érvényesülésének térsége továbbfejlesztése.

A prioritások között szerepel a „Védelmes Európa”, amelynek feladata a polgárok védelme, belbiztonsági stratégia, ezek között a határok védelme, a belépés feltételeinek egységesítése, rendőrségi, végrehajtási együttműködés.

A belső biztonság stratégiája az állampolgárok védelme érdekében:

- tagállamok közötti szolidaritás,
- horizontális, átfogó megközelítés az összetett válságok, természeti vagy ember által okozott katasztrófákat kezelése érdekében,
- szoros együttműködés az uniós ügynökségek között, és az általuk folytatott információcsere további javítása,
- középpontban a végrehajtás és az egyszerűsítés,
- megelőző intézkedések javítása,

- regionális kezdeményezések és regionális együttműködés.

Átfogó és hatékony uniós katasztrófakezelés keretében az EU katasztrófamegelőzői, -felkészültségi és -reagálási képességének megerősítése érdekében a tagállamoknak felelősnek kell lenniük állampolgáraiért és a tagállamoknak egymással szolidárisnak kell lenniük. A segítségnyújtás a katasztrófák megelőzése, a beavatkozás, a helyreállítás időszakában is tart, amennyiben az érintett állam nem képes megbirkózni a bekövetkezett katasztrófával, illetve a katasztrófhelyzet egynél több államot érint. [45]

A *szolidaritás*, mint hívószó a Nemzeti Alaptantervben és a Tanács 1999. december 9-i 1999/847/EK Határozata a polgári védelem területén közösségi *cselekvési program* létrehozásáról [40] is megjelenik. A Stockholmi program belső biztonsági stratégiái között a tagállamok közötti szolidaritás kulcsfontosságú. [45]

A Tanács 2014/415/EU számú határozata a szolidaritási klauzula EU által történő végrehajtására vonatkozó részletes szabályokat tartalmazza. A szolidaritási klauzula az EU MUSZ -ben került megfogalmazásra, melynek értelmében:

„222. cikk (1) Ha egy tagállamot terrortámadás ér, illetve, ha *természeti vagy ember okozta katasztrófa* áldozatává válik, az *Unió és tagállamai a szolidaritás szellemében együttesen lépnek fel*. Az Unió minden rendelkezésére álló eszközt, ideértve a tagállamok által rendelkezésre bocsátott katonai erőforrásokat is, mozgósít annak érdekében, hogy: ...

...b) természeti vagy ember okozta katasztrófa esetén egy tagállamnak, politikai vezetése kérésére, a területén segítséget nyújtson.

(2) Amennyiben egy tagállamot terrortámadás ér, illetve, ha *természeti vagy ember okozta katasztrófa* áldozatává válik, e tagállam politikai vezetésének kérésére a többi tagállam segítséget nyújt számára. ...”

Ennek a szolidaritásnak az értelmében a katasztrófával érintett tagállam, amennyiben saját erőivel, eszközeivel a katasztrófa elleni védekezést nem tudja végrehajtani, kérheti a tagállamok segítségét, akik a szolidaritási klauzula értelmében segítséget nyújtanak.

A polgári védelmi mechanizmus életbe léptetése az érintett tagállamok mellett az ENSZ kérésére is történhet. Szintén aktivizálható a polgári védelmi mechanizmus valamely uniós tagállam kérésére akkor is, ha ez a tagállam az EU területén kívül bekövetkezett katasz-

rófa által érintett uniós polgárok számára nyújtandó konzuli segítségnyújtáshoz kér támogatást. Az Európai Számvevőszék adatai szerint 2002- 2015. közötti időszakban az EU-hoz érkezett segítségkérés 63 %-a -224 eset - EU-n kívüli katasztrófa eseményhez kapcsolódott. [44]

A Bizottság 2014/762/EU végrehajtási határozata az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 2004/277/EK, Euratom és a 2007/606/EK, Euratom bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: végrehajtási határozat) tartalmazza azokat az eljárási szabályokat, amelyeket a polgári védelmi mechanizmus aktiválása esetén alkalmazni kell. [47]

A polgári védelmi mechanizmus határozat 4. cikk 1. pontjában a *katasztrófa* fogalmát következőképpen határozza meg: „*minden olyan helyzet, amelynek a személyekre, a környezetre, vagy a tulajdonra – beleértve a kulturális örökséget is- súlyos hatása van.*”

Amikor a polgári védelmi mechanizmus vonatkozásában katasztrófát említek, akkor ezt a fogalom meghatározást értem alatta.

Amennyiben valamely *tagállamtól* segítségkérés érkezik a CECIS rendszeren keresztül, a Bizottságnak erről a lehető leghamarabb értesítenie kell a részt vevő államokat. A polgári védelmi mechanizmus aktiválása onnan datálódik, amikor a segítségkérés beérkezését követően megkezdődik az EU koordinált reagálása. Előfordulhatnak olyan szituációk, amikor még a katasztrófa nem következett be, de minden jel arra mutat, hogy hamarosan bekövetkezik. Ezt a Kat.tv. 3.§ 9. pontja katasztrófaveszélyként fogalmazza meg. Ilyen esetekben a Bizottság a CECIS rendszerben ún. „korai riasztási módban” jelezheti a vészhelyzetet. Erre azért van szükség, mert az aktiválás előtt már lehetővé válik a részt vevő államok eszközeik mozgósítása. A korai riasztással egy gyorsabb aktiválását és több időt nyerhetünk az erőforrások mozgósítására, ez pedig elengedhetetlen az emberi élet mentésében.

A kérést követően a Bizottság az ERCC-n keresztül:

- továbbítja a kérelmet a többi tagállam kapcsolattartási pontjaihoz (hazánkban a BM OKF),
- a segítséget kérő tagállammal pontosítja az információkat, amelyeket továbbít a tagállamok felé,

- ajánlásokat tesz a polgári védelmi mechanizmuson keresztüli segítségnyújtásra a már előre kidolgozott tervek alapján,
- koordinálja a segítségnyújtást.

A Bizottság és a tagállamok által előre kidolgozott tervek alapja azok az ún. *általános tervek*, amelyek kiterjednek a katasztrófakockázatok legfontosabb típusaira, figyelembe veszik a tagállamok kockázatértékeléseiben azonosított kockázati forgatókönyveket. Tartalmazzák a műveletek tervezését, a különböző eseményekre vonatkozó forgatókönyveket, a rendelkezésre álló eszközök számbavételét, illetve a reagálási idősükségletet.

Az általános tervek alapján az ERCC készíti a *specifikus terveket*. A katasztrófatervek tartalma a végrehajtási határozat által, katasztrófa esetére tartalmazza a következőket:

- beavatkozás forgatókönyve a helyzet elemzésével, értékelésével,
- az eszközök kiválasztásának kritériumai: helyszín elérhetősége, szállítási idő, költség, sürgősség, földrajzi határok, esetleges akadályok,
- felajánlások,
- ajánlások.

A terv tartalmazza továbbá az EERC-ben nyilvántartásba vett modulok, technikai segítségnyújtási és támogató csoportok, egyéb reagálási képességek és szakértők bevetését, valamint a lehetséges kritikus szükségletek értékelését. A specifikus bevetési terveket átadják a tagállamok részére. A segítségnyújtás eredményes összehangolása érdekében a szükségletekről szóló értékelés és az összevont eszköztárból történő bevetésekre vonatkozó javaslatok alapján minden kérelemre külön tervet kell kialakítani, amelynek alapja az általános terv és a konkrét esemény szükségletei. Az összevont eszköztárból rendelkezésre álló képességeket a konkrét esemény alapján, objektív kritériumok szerint kell kiválasztani, és mindig a beavatkozás aktuális szükségleteinek fényében kell azokat értékelni és rendelkezésre bocsájtani.

Az ERCC-ben a tagállamok által felajánlott eszközök, technikák, segítségük állnak rendelkezésre. Ezek alapján azon tagállamot, vagy tagállamokat, amelyik/amelyek rendelkezik/rendelkezik a segítségnyújtáshoz szükséges képességekkel, haladéktalanul dönt arról, hogy a kért segítséget biztosítani tudja az érintett tagállam számára. A segítséget kérő államot a döntéséről és arról, hogy a segítséget milyen mértékben és feltételekkel képes nyújtani, a

CECIS-en keresztül tájékoztatja. Az ERCC-ben szereplő tagállami felajánlásokból történő kiválasztás szempontjai az alábbiak:

- rendelkezésre áll,
- megfelelő,
- mennyire van közel az érintett területhez,
- szállítási idő és költség becsült nagysága,
- egyéb jellemzők: pl. nyelvismeret. [47]

Amennyiben a segítséget a katasztrófával érintett állam elfogadja, felelős lesz a segítségnyújtás irányításáért és koordinálja a beérkező segítséget. Természetesen a polgári védelmi mechanizmuson keresztül érkező segítség nem érinti a tagállam saját katasztrófák elleni védekezésre létrehozott, illetve az abban közreműködő szervek, illetve kormányzati és nem kormányzati szervek, valamint az önkéntesek tevékenységeit.

Az EU-n *kívüli állam* akár az ERCC, vagy akár az ENSZ, illetve az ENSZ ügynökségein keresztül, mint például az ENSZ Menekültügyi Főbiztosa (a továbbiakban: UNHCR¹⁵), Egyesült Nemzetek Szervezete Humanitárius Ügyeket Koordináló Hivatala (a továbbiakban: OCHA¹⁶) [48], vagy nemzetközi szervezeten keresztül, mint például: Nemzetközi Vöröskereszt és Vörösfélföld, kérhet segítséget.

A kérelem beérkezését követően a Bizottság tájékoztatja a kérelmező országot, hogy milyen lehetőségei vannak.

Lehetőség van arra, hogy az EU polgári védelmi mechanizmusa önállóan végezze a beavatkozást a katasztrófával érintett területen, de arra is, hogy valamely nemzetközi szervezet irányításával.

Előfordulhat, hogy a katasztrófával érintett területen a polgári védelmi mechanizmus által küldött csoportot integrálják az OCHA által létrehozott ENSZ Katasztrófa-kárfelmérés és -koordinációtagság (a továbbiakban: UNDAC¹⁷) csoportjába. Ez a helyszíni beavatkozást

¹⁵ UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees. forrás: <https://www.unhcr.org/> (letöltés ideje: 2018. 08.05.)

¹⁶ OCHA: Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. forrás: <https://www.unocha.org/> (letöltés ideje: 2018. 08. 05.)

¹⁷ UNDAC: United Nations Disaster Assessment And Coordination. forrás: <https://www.unocha.org/our-work/coordination/un-disaster-assessment-and-coordination-undac> (letöltés ideje: 2018. 08. 05.)

megkönnyíti, nincsenek párhuzamosságok az intézkedésekben, de előfordulhat, hogy nehéz megállapítani az EU beavatkozásának mértékét.

Fontos, hogy a támogatás nyújtását követően a Bizottság folyamatosan figyelemmel kíséri és koordinálja a segítségnyújtást. Folyamatosan értékeli és elemzi a kialakult helyzetet, és ahhoz igazítja a polgári védelmi mechanizmus által biztosított beavatkozást, illetve az előre kidolgozott tervek alkalmazását. [49]

Amennyiben a segítségkérő a részt vevő államok által felajánlott segítségnyújtást elfogadja, de szükség van a katasztrófa helyszínén koordinációra, a Bizottsága állítja össze az ún. uniós polgári védelmi koordinációs és értékelési csoportot és haladéktalanul intézkedik a csoport helyszíni bevetéséről.

A csoport feladata a különböző részt vevő államok munkájának és a modulok koordinálása a helyszínen, továbbá szakmai tanácsadás nyújtása, valamint az érintett országgal folytatott koordináció elősegítése. A csoportok tagjait a Bizottság választja ki, akik a résztvevő államok által delegált szakértők. A csoportok tagja továbbá a Bizottság kapcsolattartó tisztviselője is.

A végrehajtási határozat alapján fő szabály, hogy azokon a területeken, ahol fegyveres konfliktus van, vagy azzal fenyegető helyzet, illetve a csoportok biztonsága nem garantálható, a tagállamokat nem lehet felkérni a helyszínen történő segítségnyújtásra.

A katasztrófával érintett országban működő uniós külképviselet kötelessége, hogy a polgári védelmi mechanizmus alapján rendelkezésre bocsájtott csoport számára támogatást nyújtson, mint például: logisztikai támogatás, biztonsági tájékoztatás, helyi hatóságokkal, szervekkel való találkozók elősegítése, tanácsadás, helyi munkatársak által biztosított tolmácsolás, a csoportnak kötelessége a külképviselettel történő kapcsolattartás.

2.3 A polgári védelmi mechanizmust támogató elemek

Az EU polgári védelmi mechanizmus alkalmazásának támogatása érdekében felhasználja a tudomány és technika legújabb vívmányait, eszközeit. Az emberi élet mentése érdekében szükséges az azonnali beavatkozás, amelyet nagymértékben támogat az információs technológia alkalmazása, mint például a műholdak és a Globális Helymeghatározó Rendszerek¹⁸,

¹⁸ GPS: Global Positioning System

amelyek alkalmazásával a lehető legpontosabban meg tudjuk határozni a bajba jutott pozícióját, illetve fel tudjuk mérni a katasztrófával érintett területet.

A katasztrófákban megsérült, illetve a katasztrófa által kiváltott pszichés zavarok kezelésére szakember szükséges.

Az Európai Orvosi Hadtest (European Medical Corps) létrehozásának célja, hogy az EU-n belül és a harmadik országokban történő vészhelyzetek esetén segítse az orvosi és közegészségügyi csoportok és eszközök mozgósítását.

A katasztrófákkal érintett emberek lelki gondozásában kiemelt szerepet kap a krízisintervenció. Az Orvosi szótár szerint a „*stressz: a szervezet védekező reakcióiban megnyilvánuló állapota az őt ért káros ingerekkel szemben*”. [50; 607. o.] Sellye János úgy fogalmazta meg, hogy: „*a stressz a szervezet nem specifikus válaszmagatartása az őt érő környezeti hatásokra.*” [4; 8.o.]

Ha a stresszt átélt személy nem képes arra, hogy a traumát kiváltó élménnyel megküzdjön, akkor a stressz sokáig tart, vagy tartóssá is válhat, amely egészségügyi károsodáshoz is vezethet és fizikai károsodásokat is okozhat, amelyek betegség formájában is megjelenhetnek, mint pl. szív- és keringési megbetegedések, gyomor megbetegedései.

A krízis-intervenció célja, hogy a lehető leggyorsabban elhárítsa a kialakult válságállapotot, és visszaállítsa a személy korábbi egyensúlyi állapotát.

2.3.1 Információtechnológia alkalmazása a katasztrófák elleni védekezésben

Yoneji Masuda az informatikai kutatás úttörője úgy vélekedett, hogy az információs társadalomban a társadalmi tevékenység legfontosabb tárgya az önkéntes közösség, egy olyan társadalmi-gazdasági csoport, amely nagyrészt helyi közösségekre és információs közösségekre osztható. Véleménye szerint az új típusú társadalom, amelynek átalakulása és fejlődése mögött az információs (és nem az anyagi) javak termelése a hajtóerő és ezzel az emberi intellektuális kreativitást virágoztatja fel, az az információs társadalom. [51] A mai kor embere az élet minden területén alkalmazza az információs technológia eszközeit. A könnyebb tájékozódást segítő, napra kész információkkal rendelkező térképes applikációkat a mobiltelefonon a gépjárműben, a szállodai szobafoglalás során, banki tranzakciók alkalmával. Az infokommunikációs eszközök használata a katasztrófák elleni védekezés során lehetőséget biztosít az egységek közötti kommunikációra, akár nehéz terepviszonyok között, támogatja a vezetői

döntéseket a kockázatelemzés és az esemény modellezésével. A kárterület felderítése, mentő - kutató egységek tevékenységének támogatása, a hazai és nemzetközi szervezetekkel történő kapcsolattartás és együttműködés elengedhetetlen eszköze. A lakosság tájékoztatásában megkönnyíti és meggyorsítja az információhoz jutást, akár valós időben is. A katasztrófát kiváltó események: aszály, árvíz, belvíz, tűz, földrengés, járvány, terrortámadás, tömegrendezvények, nukleáris veszély, veszélyes anyagok jelenléte, rendkívüli időjáráshelyzetek előrejelzése és a védekezéssel kapcsolatos információk megismerése az infokommunikációs eszközök: műhold, internet, internet, mobil eszközök alkalmazásával támogatja a katasztrófák elleni gyors és hatékony beavatkozást.

2.3.1.1 Információtechnológia alkalmazása a katasztrófák elleni védekezés során az Európai Unióban

Fontos kiemelni, hogy a katasztrófák jellegükből adódóan dinamikusan változnak, sok esetben percről percre pl. árvíz, erdőtűz, ezzel veszélyeztetve az emberi életet, a lakott területeket, vagy akár a létfontosságú rendszerelemeket. Az EU többek között a katasztrófák elleni védekezésben részt vevők támogatása érdekében fejlesztette ki a *Copernicus* programot (a továbbiakban: Copernicus), amely az EU Föld-megfigyelési programja.

A Bizottság, mint az EU döntés-előkészítő szerve az Európai Űrügynökséggel közösen (a továbbiakban: ESA¹⁹) még 1998 -ban indították nagyszabású földmegfigyelési programjukat, akkor még Global Monitoring for Environment and Security (a továbbiakban: GMES) néven. A program 2012-ben kapta a Copernicus nevet. A Copernicus program feladata, hogy globálisan, folyamatosan, nagymértékben automatizáltan, de megbízható, pontos, gyors földmegfigyelési adatokat biztosítson a műholdas eszközök felhasználásával, a lehető legváltozatosabb formákban és adattípusokkal. A műholdas mérési adatok könnyen, *szabadon* elérhetőek minden felhasználó számára, korlátlan adathozzáféréssel.

A program fő célja a társadalom és a gazdaság számos területén a műholdas távérzékelési adatok hasznot hozó – vagy ami ezzel egyenértékű, károkat megelőző – alkalmazása. Az adatok felhasználásának köre: környezetgazdálkodás, fenntartható fejlődés, klímaváltozás

¹⁹ ESA: European Space Agency. forrás: <https://www.esa.int/ESA> (letöltés ideje: 2018. 08.10.)

hatásainak felmérése, mezőgazdaság, katasztrófák megelőzése és következményeinek enyhítése, egészségügy, közlekedés, tudományos kutatás.

Az adatok ingyenesen hozzáférhetőek az EU tagállamaiban, működtetése az EU költségvetése terhére történik. Az előrejelzések szerint 2020-ig kb. 6,7 milliárd eurót költ az EU erre a programra. Azonban ez az összeg a Copernicusból nyert adatok felhasználásával, új alkalmazások által létrehozott gazdasági fejlődést, munkahelyteremtést eredményez. Mivel az EU és az ESA hosszú távú elkötelezettséget vállal a program mellett, ez mindenképpen garanciát jelent a kiszámíthatóságra, a szolgáltatások kifejlesztésébe való befektetés megtérülésére.

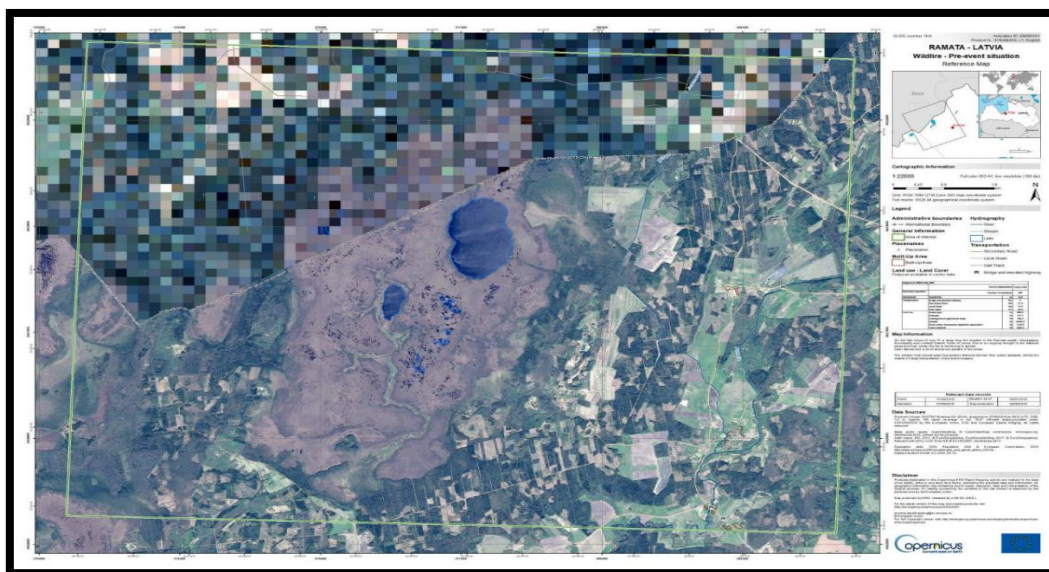
A Copernicus programnak három fő pillére van. Ezek a következők:

- űrkomponens: Föld körül keringő, a méréseket végző mesterséges holdak, valamint azok földi követőállomás-hálózata,
- a földi vagy légi adatgyűjtésre alkalmas mérőhálózatok,
- adatok alapján a felhasználóknak nyújtott szolgáltatások rendszere. [52]

A Copernicus program része a katasztrófakezelési program (a továbbiakban: EMS²⁰), amely információt szolgáltat különböző katasztrófa események esetén: meteorológiai és földtani események, szándékos, vagy gondatlan ember okozta katasztrófa, egyéb katasztrófa szituáció megelőzése, illetve ezekre való felkészülés, beavatkozás, valamint a helyreállítás időszaka. Az adatok igény szerinti leképezési összetevőkből állíthatók össze, amely tartalmazza a gyors reagálású térképeket, a válságkezelésre, megelőzésre, tervezésre vonatkozó kockázati és helyreállítási térképeket, illetve a korai figyelmeztető és ellenőrző elemet, amely magában foglalja az árvizek, aszályok és erdőtüzek rendszereit is.

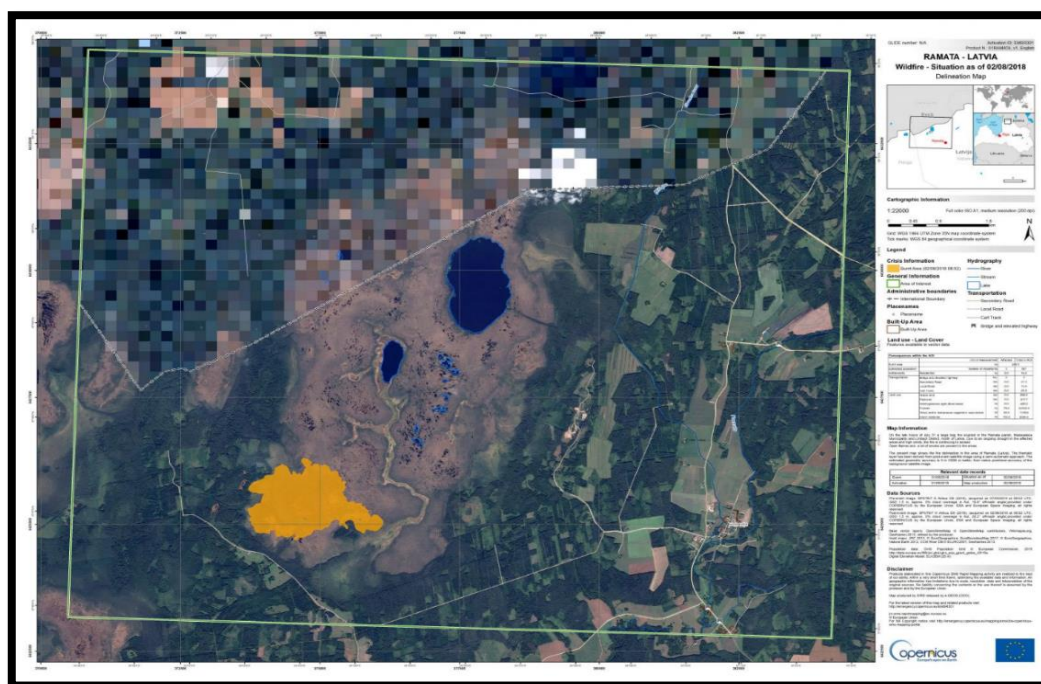
Az értekezés készítése ideje alatt 2018. augusztus 06-án Litvánia, Észtország és Lettország területen dúló erdőtüzek megfékezéséhez a Copernicus által készített műhold képek, térképek láthatók az 1. és 2. számú képen.

²⁰ EMS: Copernicus Emergency Management Service. forrás: <http://emergency.copernicus.eu/> (letöltés ideje: 2018. 07.25.)

1.számú kép

The delineation map of Ramata shows 2.26 square kilometres (226.3 ha) affected by the burn (Copernicus EMS © 2018 EU, EMSR301 – Delineation Map: Ramata)
 kép forrása: [http://cdn-j.copernicus-ems.eu/mapping/sites/default/files/images/IB_EMSR301_Image%201\(1\).jpg](http://cdn-j.copernicus-ems.eu/mapping/sites/default/files/images/IB_EMSR301_Image%201(1).jpg) (letöltés ideje: 2018. 08.15.)

2.számú kép

The reference map of Ramata shows 587 inhabitants, infrastructure and geological features in the area around the fire (Copernicus EMS © 2018 EU, EMSR301 – Reference Map: Ramata)
 forrás: http://cdn-i.copernicus-ems.eu/mapping/sites/default/files/images/IB_EMSR301_Image%202.jpg (letöltés ideje: 2018. 08.15.)

2.3.1.2 Információtechnológia alkalmazása a katasztrófák elleni védekezésben Magyarországon

Hazánk Európa középső, a Kárpát-medence központi részén a szomszédos országokhoz képest alacsonyabban fekszik. Az óceáni hatás itt már erősen lecsökken, a kontinentális hatás viszont még nem jut egyeduralomra. Mivel hazánk az Adriai-tengertől mindössze 200 km-re fekszik, emiatt éghajlatában, természetes növényzetében, a folyók vízjárásában átmeneti vonások érvényesülnek. A medencejelleg a domborzati akadályok hiánya és a központi fekvés miatt a közlekedés számára kedvező, a vízkészlet szempontjából viszont inkább kedvezőtlen, hiszen a folyók nagy mennyiségű szennyeződést szállítanak magukkal külföldről. A földrajzilag nyitott határok szomszédainktól nem elválasztanak, hanem velük összekapcsolnak.

Hazánk éghajlata mérsékelt szárazföldi, négy évszak váltakozik. Vízrajzában meghatározó tényezője medence jellege. Két nagy folyónk, a Tisza és Duna is külföldről érkezik. A Duna magyarországi szakasza 417 km, a Tisza hazai szakasza 596 km hosszú és mindkét folyónk észak-déli irányban szeli át hazánkat. [53]

Az elmúlt évtizedek éghajlatváltozásait hazánkban is megtapasztaljuk. Az úgynevezett globális klímaváltozás következménye az évszakok lerövidülése, a hosszú és száraz nyár, a csapadékos, enyhe ősz és tavasz, a hirtelen, nagy mennyiségű, özvíz-szerűen lezúduló csapadék.

A tudósok paleoklimatológiai²¹ vizsgálatának eredményei alapján megállapították, hogy a Föld éghajlata a földtörténet során folyamatosan változott. A melegebb és hidegebb időszakok ciklikusan váltották egymást. Az ipari forradalom óta az emberiség olyan rohamléptékű fejlődésbe kezdett, hogy tevékenységei - elsősorban a légkörbe jutató szennyezések - révén a Föld természetes ökoszisztémájának működésébe radikálisan „belenyúlt,” a mikro- és a makroklímát is „manipulálta”.

Az IPCC²² negyedik jelentése (2007) szerint, az emberiség már a globális klímát is befolyásolja a természetalkító tettei, káros tevékenységei által. [54]

²¹paleoklimatológia (*palaeoclimatology*): a korábbi földtörténeti korszakok éghajlatának vizsgálata; őséghajlatlan. Elsősorban ezen korok ideje alatt lerakódott üledékek és ősmaradványok (fossziliák) tanulmányozásán alapszik. A vizsgálatait és elemzéseit bonyolítja azonban a kontinensek helyzetének változása a lemeztektonika és a kontinensvándorlás következtében. <http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tkt/oxford-typotex-biologiai/ch01s17.html> (letöltés: 2016.06.08.)

²² IPCC- Intergovernmental Panel on Climate Change: Éghajlatváltozási Kormányközi Testület. <http://www.ipcc.ch/> (letöltés: 2016.06.08.)

Földünkön olyan egyértelmű globális mértékű veszélyes anomáliák jelentkeznek, mint például a szélsőséges időjárás, árvizek, hőmérsékleti rekordok, természeti katasztrófák. Egy-egy időjárási esemény kiváltó okát meghatározni hosszadalmas és bonyolult feladat, a tudósok a modern, számítógépes modellek alapján azonban bizton állítják, hogy a jövőben hasonló jelenségek bekövetkezése várható. Az informatikán belül a térinformatika²³ az elmúlt időszak egyik legdinamikusabban fejlődő területe. Foglalkozik a helyhez kötött jelenségekkel és a közöttük lévő kapcsolattal. Felhasználása elengedhetetlen a védelem különböző területein is, mint a honvédelem és a katasztrófavédelem. [55]

Fontos szempont, hogy a hatékony, gyors és biztonságos beavatkozáshoz megfelelő információkkal rendelkezzenek a hivatásos katasztrófavédelem szervei. A bekövetkező esemény helyszínének, domborzati viszonyaink, lehetséges kiterjedésének ismerete, a meteorológiai viszonyok és adatok rendelkezésre állása, az érintett lakosság számának és összetételének adatai a tervező-, szervező-, kockázatértékelő tevékenység egyik legfontosabb szempontjai.

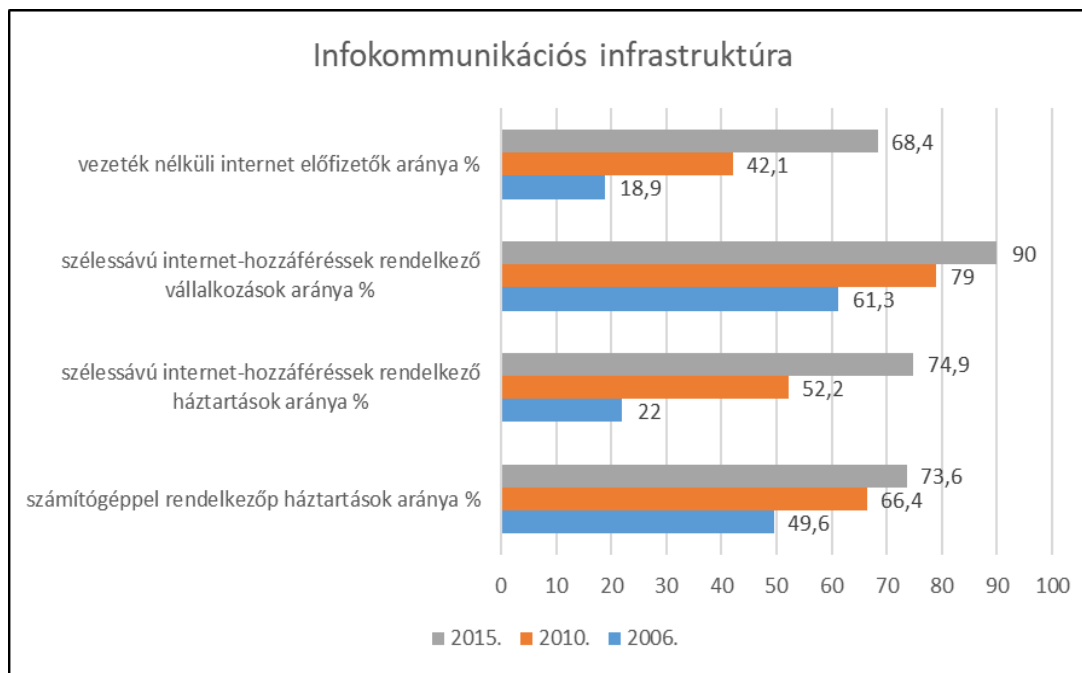
A XXI. század vívmánya az információ technológia rohamos fejlődése. Az információs társadalomban az információszerzés gyorsasága, hatékonysága, valamint a megszerzett információk pontossága és hitelessége elengedhetetlen. Mindennapi életünk részévé váltak az informatikai eszközök, mint az MP3 lejátszó, mobil telefon, tablet, notebook, laptop. [56] Életünk elképzelhetetlen a technikai eszközök alkalmazása nélkül, a híreket online sajtótermékeken olvassuk, a gyerek iskolai eredményeit elektronikus naplón keresztül követhetjük nyomon, egy fényképezőgép vásárlása, vagy éppen nyaralás előtt is az interneten keresztül, technikai eszközeinkkel választjuk ki a legjobb ajánlatot.

Az összes internet előfizető közül pedig a vezeték nélküli internet használók száma 2006. és 2015. között közel az ötszörösére nőtt. [57]

Az 3. számú ábrán a KSH adatai alapján megállapítható, hogy Magyarországon az infokommunikációs infrastruktúra az elmúlt 10 évben szignifikáns emelkedést mutat. A számítógéppel rendelkezők aránya az összes háztartáshoz képest 2006-2015. között közel másfélszere-

²³ A térinformatika térbeli objektumok és jelenségek kapcsolatrendszerének feltárásával és elemzésével foglalkozó tudomány és módszer. A térinformatika magába foglalja a térbeli adatok gyűjtésének, adatok digitális előállításnak, integrálásának és elemzésnek folyamatát, illetve az elemzések megjelenítését. forrás: http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0032_kornyeztgazdalkodas1/ch10.html#id485300 (letöltés: 2018.10.17.)

sére, a szélessávú internetet használó háztartások aránya közel három és fél szeresére növekedett. A vállalkozások szélessávú internet használata ugyanebben az időszakban szintén jelentős emelkedést mutat.

3.számú ábra
az Infokommunikációs infrastruktúra változásáról
készítette: a szerző a KSH adatai alapján

Az informatikai eszközök védelmi célú felhasználása nem új keletű. Az informatikai vívmányok civil életben történő alkalmazása azoknak katonai célú használatára is kihatott és megjelentek a hadseregben is a számítógép hálózati–alapú irányítási rendszerek.

A kibertér megváltozásával és fontossá válásával egyidejűleg a hadsereg is változáson ment keresztül, hiszen alkalmassá kellett tenni a kibertérből érkező támadások elleni védekezésre és folyamatosan kell követni a technológia fejlődését. Az információk gyors és pontos gyűjtése, tárolása és feldolgozása szintén fontos szempont. [58] A digitális, hálózat-alapú hadsereg alkalmazza az informatika valamennyi vívmányát. Elsődleges cél az információ-főlény megszerzése, amellyel a saját erők, valamint az ellenséget megelőzve lehet hatékony támadást indítani. [59]

Elengedhetetlen, hogy az információ technológia, a műszaki eszközök fejlesztése terén a tudományos élet vívmányait, az újabbnál újabb eszközöket és technológiát, kutatások integrálásra kerüljenek a katasztrófák elleni védekezésben. [60] Az információ technológia alkalmazása a katasztrófavédelem területén is fontos szerepet játszik.

A térinformatikai, geoinformációs rendszerek²⁴ (a továbbiakban: GIS) alkalmazása képes a katasztrófavédelem minden szakaszához: megelőzés, beavatkozás és helyreállítás időszakában kapcsolódni és támogatást nyújtani.

A GIS egy olyan számítógépes rendszer, melyet egy földrajzi helyhez kapcsolódó adatok gyűjtésére, tárolására, kezelésére, elemzésére, a levezetett információk megjelenítésére, a földrajzi jelenségek megfigyelésére, modellezésére dolgoztak ki. A hálózatok terjedésével egyre nagyobb hangsúlyt kap az információk elérését, továbbítását szolgáló szerep. Alkalmazási oldalról a GIS egy eszköz a térkép használat, pontosabban a földrajzi adatok használatának fejlesztésére. Lehetőséget ad nagyszámú helyzeti és leíró adat gyors, együttes, integrált áttekintésére és elemzésére. Felépítésében, tartalmában, az alkalmazott hardver és szoftver tekintetében, a felhasználói környezetet illetően nagyon eltérő formákban jelenik meg. [61]

A hatékony beavatkozás érdekében a Kat.tv. 3.§ 8. pont szerint a természeti katasztrófákat előidéző folyamatok modellezését az esemény bekövetkezése előtt, már a megelőzés időszakában el kell végezni.

A Kat. vhr 1.§ 10. pontja szerint: „*Földmérési és térképészeti termék: a földmérési és térképészeti állami alapadatok felhasználásával, a földmérési és térképészeti állami alapadatok kezelője által előállított földmérési, térképészeti, ingatlan-nyilvántartási térképi, távérzékelési adat és egyéb digitális térinformatikai vonatkozású adatbázis, valamint ezek sokszorosított, kinyomtatott változata.*” Emellett a védekezéshez a kockázatbecslés, kockázatelemzés, kockázatértékelés módszereivel és a kockázati mátrix alkalmazásával képes a katasztrófavédelem megállapítani a bekövetkező veszélyeztető hatás kockázatát.

A GIS alkalmazásának egyik területe a tüzesetek, elemi csapások, ipari szerencsétlenségek, közlekedési balesetek esetére kidolgozott Tűzoltási Műszaki Mentési Tervek (a továb-

²⁴ Geographic Information System (GIS): Földrajzi Információs Rendszer; a térinformatika eszköze, amellyel a földrajzi helyhez köthető adatokat tartalmazó adatbázisból információk vezethetők le. forrás: http://gisfigyelo.geocentrum.hu/kisokos/kisokos_gis.html (letöltés:2018.10.17.)

biakban: TMMT) elkészítése, folyamatos naprakészen tartása. [33] A GIS adatai segítik a megfelelő erők, eszközök riasztását, a védőeszközök szükségességét, a kárhelyszínre vonatkozó adatok: fekvés, épületek elhelyezkedése, megközelítési lehetőségek, időjárási viszonyok.

A Szegedi Tudományegyetem Természeti Földrajzi és Geoinformatikai Tanszék (a továbbiakban: tanszék) és a Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: CSMKI) közötti együttműködés keretében elkészítették a megye tűzcsapjainak adatbázisát és a tanszék digitális TMMT téradatbázist készített 20 szegedi létesítményről (hotel, kollégium, bevásárlóközpont). Továbbá a GIS módszertannal támogatták a hulladék kijelölt lerakóba történő eljuttatásának ellenőrzését. [62]

Az együttműködés során az erdőtüzek elleni védekezést és a bevetés irányítást segítő térinformatikai adatbázis kiépítését kezdte meg a tanszék és a CSMKI 2013-ban.

Továbbképzés keretében szereztem információt a Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban BM MKI) és a Pécsi Tudományegyetem (továbbiakban: egyetem) közös tevékenységéről.

A BM MKI folyamatos kapcsolatot tart fenn az egyetem természettudományi, informatikai tanszékével és a virológiai laborral. Az egyetem Földrajzi Intézetének munkatársaival közösen a dunaszekcsői löszfal állapotát folyamatosan figyelemmel kísérik, felhasználva az ESA Copernicus program keretében létrehozott adatbázist, ezzel eredményesebbé téve a természeti katasztrófákkal kapcsolatos intézkedéseket, és megteremtve a korai beavatkozás lehetőségét, és ezáltal segít megelőzni az emberáldozatokat és a vagyoni kárt. Ezenkívül megbízható információkat szolgáltat az éghajlatváltozás megfigyeléséhez és előre jelzéséhez is. [63] [64]

2.3.2 Európai Orvosi Hadtest részvétele a polgári védelmi mechanizmusban

A polgári védelmi mechanizmus egyik összetevője az *Európai Orvosi Hadtest* (a továbbiakban orvosi hadtest) 2016-ban alakult meg. Az orvosi hadtest egy olyan egészségügyi és közegészségügyi szakemberekből álló egység, amelyet igen rövid időn belül lehet mozgósítani a katasztrófákra való felkészülés elősegítésére a megelőzés/felkészülés időszakában, mint pl. oltás, gyógyszer ellátás, szűrővizsgálatok, vagy a már bekövetkezett események során az emberi élet mentése érdekében az orvosi, egészségügyi ellátás biztosítására.

Az orvosi hadtesten keresztül az EU tagállamainak, vagy más európai államoknak (Izland, Macedónia, Montenegró, Norvégia, Szerbia) lehetősége van arra, hogy még egy komo-

lyabb veszélyhelyzet kialakulásának megelőzése érdekében orvosi csapatokat, orvosi koordinációs szakértőket, közegészségügyi szakembereket, vagy akár komplett mobil laboratóriumot juttathassanak el az érintett területre. Emellett a logisztikai támogató csoportok, vagy az emberek evakuálására szolgáló repülőgépek is biztosíthatók.

Az orvosi hadtest az ERCC-n belül, az önkéntes eszköztárban működik. A 2016-os megalakuláskor az orvosi hadtestbe Belgium, Hollandia, Svédország, Németország, Luxemburg, Franciaország, Finnország, Spanyolország ajánlott fel eszközöket, csapatokat.

Megalakulásának indoka, hogy 2013-2016. között a nyugat-afrikai ebola-járvány idején mintegy 11 000 ember vesztette életét, és igen nehezen lehetett az orvosi csapatokat mozgósítani, ezért 2014-ben Németország és Franciaország kezdeményezését követően létrejött az orvosi hadtest. Az orvosi hadtest nemcsak az EU-n belüli katasztrófa-, válsághelyzetekben, hanem EU-n kívüli segítségnyújtásban is részt vesz a polgári védelmi mechanizmus keretében. Együttműködik az Egészségügyi Világszervezettel is (WHO²⁵), hiszen a nemzetközi előírásoknak messzemenően meg kell felelniük az orvosi csapatoknak. [65]

Az orvosi hadtest koordinálja a készenléti egészségügyi vészhelyzeteket. Az EU adatai alapján 2018 áprilisáig Norvégia, Németország, Belgium, Spanyolország, Észtország, Csehország, Hollandia, Finnország, Svédország, Olaszország és Dánia vett részt szakosodott orvosi csoportokkal, kórházakkal, mobil laboratóriumokkal, orvosi evakuálási kapacitással és logisztikai támogató csapatokkal az orvosi hadtest munkájában.

Az orvosi hadtest a következő elemeket tartalmazza:

- emergency medical team: sürgősségi orvosi csapat, közvetlen katasztrófa esetén azonnali beavatkozás,
- public health team: közegészségügyi csoport, kialakult helyzet és a szükségletek felmérése, a különböző közegészségügyi kockázatok elemzése, tanácsadás,
- mobil biosafety laboratories: mobil biológiai biztonsági laboratórium,
- medical evacuation capacities: orvosi evakuálási kapacitások az európai unió állampolgárai és a válságterületen tevékenykedő humanitárius dolgozók számára,
- medical assessment and coordination experts: orvosi értékelő és szakértő csoport,

²⁵ WHO: World Health Organization forrás: <http://www.who.int/> (letöltés ideje: 2018. 07.20.)

– logistical support and coordination: logisztikai támogatás. [65]

A német kormány támogatásával létrejött European Mobile Laboratory (EMlab) része az orvosi hadtestnek, 2017-ben Ugandában a marburg vírus megfékezésére a helyszínen kutató laboratóriumot biztosítottak a WHO koordinálásával. Az orvosi hadtest részt vett 2016-ban Angolában a sárgaláz elleni fellépésben.

2.3.3 Krízis intervenció szerepe a katasztrófák elleni védekezésben

A tudományos magyarázat szerint a krízis szó jelentése görögül: fordulat, döntés, válság, válságos állapot. Kiváltó oka lehet akár gazdasági, biológiai, vagy pszichológiai is. A katasztrófa jelentése görögül: fordulat, pusztulás, megsemmisülés, csapás, megrázó, hirtelen esemény. A két fogalom jelentése nagy hasonlóságot mutat, hiszen a krízis egyik kiváltója maga a katasztrófa.

Krízis helyzetben megszűnik a biztonságérzet, a világ rendje felborul, az ember és a család életében olyan időszak kezdődik, amelyben döntéseket kell hozni az egyén, a család, a társadalom sorsáról. A döntés új eszközt, stratégiát igényel, hiszen a korábbi konfliktus megoldások, szabályok már nem működőképesek. [66]

Az érzelmileg kritikus, feszült, túlterhelő állapot, a személy lelki egyensúlyát veszélyeztető helyzet, amellyel kénytelen szembenézni, a krízis.

A krízis jellemzője, hogy váratlan esemény váltja ki, érzelmileg hangsúlyos reakció kíséri, következménye fokozott szorongás, tanácstalanság, beszűkült tudatállapot, döntésképtelenség, bizonytalanság. [4]

A természeti katasztrófák kialakulása alapvetően az embertől független, de közvetve ember is okozhatja. A civilizáció eredményeként napjainkra megszorodtak a természeti katasztrófák, amelyek egyre nagyobb területet érintenek és egyre több ember életét és vagyonát veszélyeztetik. A túlélőkre nehezedő pszichés hatásnak súlyos következményei lehetnek. Sokféle tényezők múlik, hogy mely esemény, mikor, kinél vált ki kritikus helyzetet. A kiváltó helyzetek váratlanok, a biztonságérzetet, életet is veszélyeztethetik, amelyek veszteségélményként jelennek meg. Az események egymásra épülése eredményezhet olyan beszűkülést, amelyben a meglévő konfliktusmegoldó technikák megbénulhatnak, ez akár nemcsak a probléma megszüntetéséhez, hanem „önmaga megszüntetéséhez” is vezethet.

A krízishelyzetek nem jelennek meg azonos módon az embereknél. Vannak, akik egy kisebb konfliktust is tragédiaként élnek meg, míg mások egyensúlya meg sem billen. A pszichés tünetekkel küzdő embertársaink jobban ki vannak téve a krízis helyzeteknek.

A krízisállapot olyan helyzet, amely akkor alakul ki, ha a személy váratlan, veszélyeztető körülményekkel néz szembe, ezek fenyegető közelsége minél fontosabbá válik számára, valamint az általa ismert problémamegoldó eszközökkel ezeket a helyzeteket sem elkerülni, sem megoldani nem tudja. Lefolyása általában 6-8 hét, azonban, ha tartósan fennáll ez a helyzet, akkor pszichés tünetek jelentkezhetnek. [4]

A katasztrófa félelmet, szorongást, feszültséget kelt, a bizonytalanság érzése a halálfélelem nagy terhet jelent. Korábban a katasztrófa bekövetkeztekor a hangsúlyt a mentés technikai részére helyezték, és a figyelmen kívül hagyták az emberekre gyakorolt lélektani hatását. [67]

A katasztrófák pszichés hatásai: pánikreakció, pánikbetegség, szorongásos tünetek, depresszió, öngyilkosság, káros szenvedélyekbe menekülés, poszttraumás stressz szindróma. Az, hogy ki, milyen intenzitással éli át a traumát, függ az alapszemélyiségtől, az egyén érzékenységtől, a trauma előtti létállapottól és az életminőségtől, a veszteség nagyságától és körének számától, valamint az értékrendtől és azok fontossági sorrendjétől. A katasztrófák pszichés következményei a természeti katasztrófák esetében: a kiszolgáltatottság érzése nagy, hiszen nincsen kit okolni, az élet értelme is megkérdőjeleződik, de ipari katasztrófa esetében már van okozója, felelőse a katasztrófának, és a kiváltó ok ismertetése csökkenti az indulatokat. [68]

A krízistámogatás a stressz enyhítése és támogatás nyújtása. A krízisintervenció célja, hogy az érintett a hasonló helyzetek jobban tudja kezelni, és növelje a problémamegoldó képességét. [4] A krízisintervenció elsősorban megelőzés, a lelki betegségek megelőzését célozza. Célja a megbillent egyensúly visszaállítása. Ebben nyújtanak segítséget az önkéntesek és a szociális munkások. A katasztrófák során nyújtott lelki segítségnyújtás az egyik legfontosabb lehetőség arra, hogy az átélt trauma következményeit megakadályozzuk.

Krízisintervenciónak nevezzük a krízisállapot oldása érdekében végzett célzott törekvéseket, amelyek segíteni képesek az egyénnek a rendezett lelkiállapot elérésében. [64] A váratlan és előre nem jelezhető katasztrófák hatása olyan intenzív, hogy az ember szinte képtelen alkalmazkodni hozzá. Az alkalmazkodóképesség visszanyerését segíti, ha az érintett segítséget kap. Célja, hogy megvédje a válságban lévőket attól, hogy a krízisállapota pszichiátriai betegséghez,

vagy akár öngyilkossághoz vezessen. Ez a segítség csökkenteni igyekszik a lelki megbetegedések kialakulásának valószínűségét.

Az ENSZ International Decade for Natural Disaster Reduction ²⁶: a „Természeti Katasztrófa Csökkentés Nemzetközi évtizede” keretében kidolgozta a katasztrófák hatásainak csökkentésére, megelőzésére szóló programot, amelyet az áldozatok és a bekövetkező katasztrófák számának növekedése az ezzel járó veszteségek- és a költségek növekedése keltett életre. [69]

A katasztrófák megelőzése, hatásainak csökkentése, a válsághelyzetekre való felkészülésben a pszichológia is nagy hangsúlyt kapott. [70]

A katasztrófa-helyzetekben nyújtott pszichológiai segítségnyújtás eredménye, hogy csökken a lakosság lelki-érzelmi terhe, segít a saját problémamegoldó módok kialakításában, megerősítésében, ezzel a későbbi poszttraumás szindróma tüneteinek megelőzésében, csökkentésében, az érintett egyensúlyi állapotának visszaállításában, munkaképessége visszanyerésében játszik nagy szerepet. Fontos szempont, hogy a pszichológiai segítségnyújtásban jártas segítők tehermentesíthetik a katasztrófa-mentésben résztvevő szakembereket, így a védekezésre, mentésre, beavatkozásra tudnak koncentrálni.

Nem elhanyagolható, hogy nemcsak a katasztrófával érintett lakosság érzelmi terheinek a csökkentésében játszanak szerepet a segítők, hanem a védekezésben résztvevő szakemberek lelki, érzelmi terheinek csökkentése is fontos a feladatok elvégzését követően. Ezt a katasztrófavédelem pszichológiai szolgálatának munkatársai látják el.

A krízisintervenció egyik lényege, hogy nemcsak pszichológus szakemberek alkalmazhatóak, hiszen eltérő pszichológiai segítő módszerekről van szó. A krízisintervenció során a segítő nem diagnosztizál, a problémamegoldó és megküzdő készségre helyezi a hangsúlyt, a krízis szempontjából bevonja a környezetet, alapfelvetése, hogy az érintett -külső segítséggel – képes egyedül megoldani a helyzetet. A segítő a krízishelyzettel összefüggő, konkrét problémával foglalkozik. [71]

Segítséget bárki adhat a krízisben lévő személynek, akivel jó érzelmi kapcsolatban van és képes arra, hogy érzelmileg képes legyen bevonódni a helyzetbe, de kívül is tudjon maradni azért, hogy lehetőségekben tudjon gondolkodni.

²⁶ IDNDR: International Decade for Natural Disaster Reduction. forrás: <https://www.unisdr.org/we/inform/publications/31468> (letöltés ideje: 2018. 12.04.)

Legfontosabb feladata a laikus segítőnek, hogy empátiával és őszinte érdeklődéssel forduljon a krízisben lévő felé. Szüksége van tisztánlátásra, objektivitásra, realitásérzékre azért, hogy ezzel is segítse az egyént a lehetséges alternatívák felismerésében. A laikus segítőnek fel kell ismernie, hogy amennyiben szükségesnek látszik, a megfelelő szakemberhez irányítsa az érintettet. [71]

Civil kezdeményezésként 1999 márciusában Debrecenben alakult meg a Pszichológiai Krízisszolgálat (a továbbiakban: szolgálat), melynek keretében a Polgári Védelem Országos Parancsnokságával együttműködési megállapodás jött létre annak érdekében, hogy a katasztrófák helyszínén a segítők - pszichológusok, szociális munkások, orvosok – támogatást nyújtsanak. A szolgálat munkatársai 1999, 2000 és 2001-ben a Bodrogtóti árvíz során kerültek „bevetésre”. [70]

A Tanács 2001/792/EK határozat a polgári védelmi segítségnyújtási beavatkozások terén a fokozott együttműködés előmozdítását segítő közösségi eljárás kialakításáról [40] és a Tanács 2007/779/EK, Euratom határozat a közösségi Polgári Védelmi mechanizmusról [71] hozta létre a polgári védelmi mechanizmust.

A mechanizmus elődleges célja, hogy „... lehetővé kell tennie a mozgósítást és a koordináció előmozdítását, és a fokozott védelem biztosításához hozzájárulva támogatnia kell a személyek, valamint a környezet és az anyagi javak tekintetében, beleértve a kulturális örökséget is, ilyen módon csökkentve a veszteséget emberéletben, a sebesülést, az anyagi, gazdasági és környezeti kárt, hozzájárulva a társadalmi kohézió és szolidaritás céljainak eléréséhez.”

Az EU polgári védelmi mechanizmusának erősítése érdekében a 2006. évi pályázati prioritás volt a pszicho-szociális gondozás.

Az EU létrehozta a Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem Főigazgatóságát, mivel a humanitárius segítségnyújtás célkitűzése, hogy minél több emberéletet mentsen meg, enyhítse a szenvedést, és védje a szenvedők testi épségét és emberi méltóságát. [73]

A katasztrófák egyre gyakoribbá válása, pusztító hatásuk ereje és az áldozatok számának növekedése egyre komolyabb erőfeszítéseket igényel mind a hivatalos, mind a civil szervezetektől.

A BM OKF 2007 januárjában hívta életre az állományába tartozó és önkéntes pszichológusokból álló Krízis Intervenciós Teamet (a továbbiakban: KIT).

Osztrák szakemberek segítségével 32 fő kiképzése történt meg. A képzés nagy hangsúlyt fektetett a krízis és a stressz kezelésére, a speciális kommunikáció elsajátítására, de fontos szerepet kapott a képzés során a különböző vallási csoportok szokásainak megismerése is. A KIT tagjainak feladata a katasztrófa helyszínén az akut „ellátás”, a trauma feldolgozás, ezzel megelőzve a későbbi pszichés elváltozásokat.

A Magyar Vöröskereszt (a továbbiakban: MVK) 2007-ben kötött együttműködési megállapodást a BM OKF -el, amelyben a felek rögzítették, hogy „... együttműködnek a veszélyhelyzetek, katasztrófák áldozatainak lelki gondozásában.”. [74]

A Nemzetközi Vöröskereszt és Vörös Félhold 2020-ig kidolgozott stratégiájában az elkövetkező 10 év fókuszában a katasztrófák és krízisek által sújtott emberek életének, életszükségeinek biztosítása, egészségük és biztonságuk elősegítése került. [75]

A szervezetben dolgozó önkéntesek és munkatársak magas szintű képzettsége rövid idő alatt és hatékonyan tud segítséget nyújtani a világ bármely pontján.

Magyarország, Szlovákia, Románia, Ukrajna az Európai Szomszédsági és Partnerségi Eszköz Határon Átnyúló Együttműködési Program ²⁷ (a továbbiakban: program) keretében résztvevő államok. A program célja, hogy a 2007 és 2013 közötti időszakban olyan tevékenységeket ösztönözzön az Európai Unió támogatásával, melyek egy sokkal intenzívebb és hatékonyabb társadalmi és gazdasági együttműködést eredményeznek Ukrajna és a tagállamok közös, határmenti régióiban. Ennek keretében az egyik prioritás a felkészülés a vészhelyzetek közös kezelésére. Az EU a program keretében 68 638 238 Eurót bocsájtott rendelkezésre. [76]

A program kezelésében került kidolgozásra az „I. Protokoll Katasztrófa helyzetek sürgősségi pszichiátriai krízisintervenciója Triage” címmel (a továbbiakban: protokoll). [77]

A protokoll megállapítása szerint sem az EU-ban, sem Magyarországon nincsen egységes krízisintervenció protokoll. Az együttműködés keretében Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, valamint egy ukrán és román megyében létrejött egy határon átnyúló platform, melynek célja, hogy tömegkatasztrófa, krízis esetén határ mindhárom oldalán létrejöjjenek úgynevezett sürgősségi teamek, amelyek a régióban gyors és szakszerű ellátást tudnak biztosítani. [77]

²⁷ ENPI: European Neighbourhood and Partnership Instrument. forrás: <http://www.huskroua-cbc.net/en/information-about-the-programme> (letöltés ideje:2018. 10.26.)

A protokoll által kidolgozott triage²⁸ segítségével a helyszínen csoportosítani tudják a sérülteket, amely alapján állapotuk súlyossága szerint lehet megkezdeni az ellátást. Több, nemzetközileg elfogadott triage rendszert alkalmaznak az országok, Magyarország, Ukrajna, Románia és az EU is.

Hazánkban az Országos Mentőszolgálat főigazgatói utasítása alapján alkalmazzák a tömegbalesetek esetén alkalmazandó protokollt. A sérülteket, érintetteket pszichés szempontból is osztályozni kell, azonban a súlyos testi sérülések felülírhatják a pszichés ellátást. A pszichés mentőcsapat és a mentők, orvosok közötti koordináció segíti a gyors és hatékony ellátást, minden csapat a saját triage-át követi. Katasztrófahelyzetekben a pánikreakciók gyors megakadályozása a jól felkészült mentálhigiénés pszichiátriai szakember csapat szükséges.

A protokoll megállapítása szerint nincsen egységes szakmai protokoll, amelyet helyszíntől és kárhelytől függetlenül alkalmazni lehetne, de a jelentésben megfogalmaztak egy olyan triage folyamatot és annak elemeit, amelyet katasztrófahelyzetekben alkalmazni lehet. [77]

A Magyar Pszichológiai Társasággal (a továbbiakban: MPT) a BM OKF 2011-ben kötött együttműködési megállapodást (a továbbiakban: megállapodás). A megállapodás célja egy önkéntességen alapuló Krízisintervenció Csoport (a továbbiakban: KINCS) létrehozása és működtetése volt. [78]

A KINCS 2012-ben került létrehozásra, amelynek feladatként került megfogalmazásra, hogy pszichológiai támogatást nyújt a természeti és civilizációs katasztrófák, veszélyhelyzetekben az elhárításában és felszámolásában résztvevő katasztrófavédelmi állomány és az egyéb rendvédelmi szervek állománya, valamint a civil lakosság számára a pszichés következmények felszámolása és pszichés egyensúly helyreállítása érdekében. [78]

Az együttműködési megállapodás részeként a BM OKF kidolgozta a KINCS Szervezeti és Működési Szabályzatát (a továbbiakban: SZMSZ). [79]

A megállapodás és az SZMSZ is azt a célt fogalmazza meg, hogy a katasztrófák elhárításában és a tömegkatasztrófák, veszélyhelyzetek esetén a közreműködő állomány, a hozzátartozóik, valamint egyéb rendvédelmi szervek állománya részére a negatív pszichés következmények felszámolása és a pszichés egyensúly helyreállítása érdekében pszichológiai támogatást

²⁸ triage: egészségügyi osztályozás. forrás: <http://francia-magyar-szotar.hu/#> (letöltés:2016.05.27.)

nyújt. Az érintett civil lakosság részére a támogatást lehetőség szerint és szükség szerint nyújtja.
[79]

Ennek oka, hogy ha a károk felszámolásában, elhárításában résztvevő állomány pszichés állapota nem megfelelő, a krízishelyzeteket nem enyhítik, nem kezelik, akkor nemcsak a katasztrófával érintett civilek kerülhetnek veszélybe, hanem azok is, akik a megmentésükre igyekeznek.

A KINCS önkéntes tevékenységet végez, önkéntes tagsággal rendelkezik. Tagjai a hivatásos katasztrófavédelmi szervezet pszichológiai szolgálatának munkatársai, valamint a KIT által korábban kiképzett létszámból 20-22 önkéntes. Irányítását a BM OKF Humán Szolgálata látja el, szakmai, operatív irányítását a vezető pszichológus végzi.

A BM OKF pszichológiai szolgálata jelenleg hat megyei katasztrófavédelmi igazgatóságon (a továbbiakban: MKI) működik: Eger, Székesfehérvár, Szeged, Debrecen, Győr, Kaposvár, és a főváros. Feladatuk az állomány mentális állapotának folyamatos monitorozása, szűrése, krízishelyzetek pszichés következményeinek feloldása.

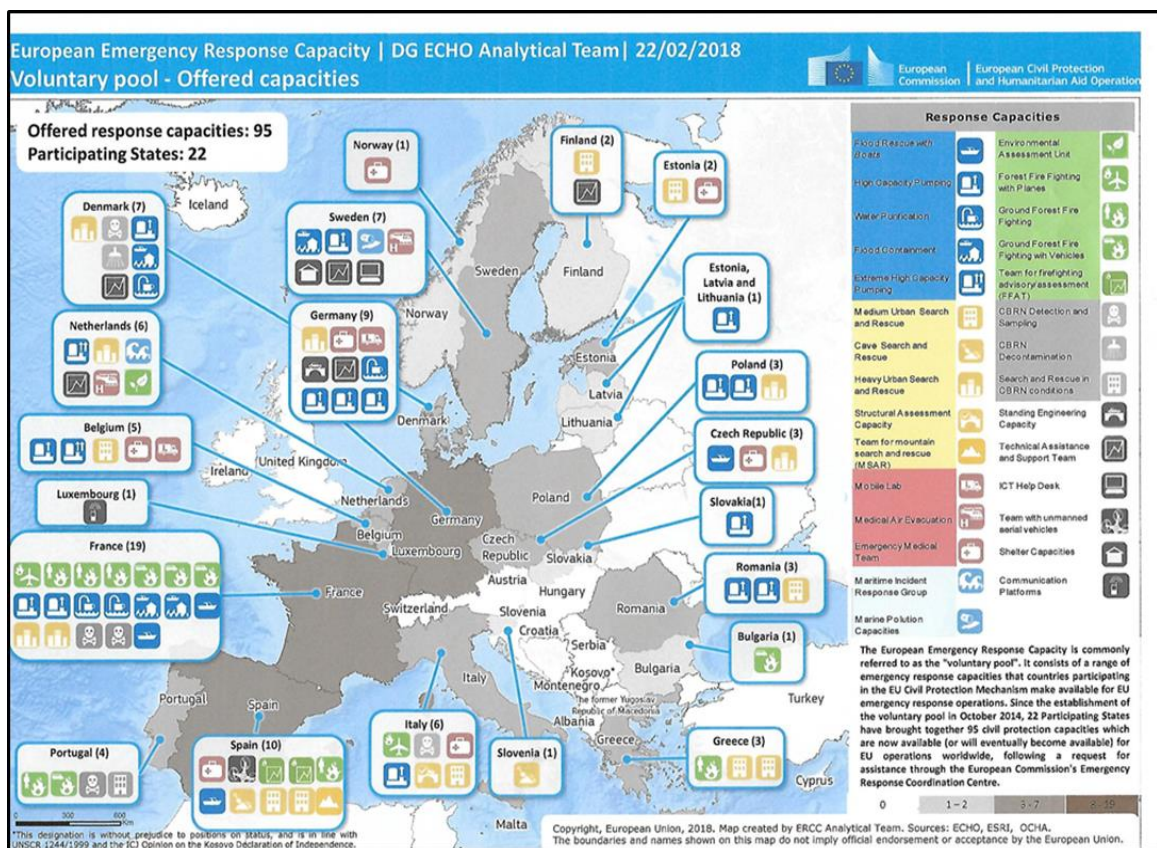
A KINCS szakmai tanácsadója a MPT Hon- és Rendvédelmi Tagozata és a Katasztrófavédelmi Szekciójának elnöke. Az elmúlt időszak katasztrófa események szempontjából csendesnek mondható.

2017 januárjában a Veronában buszbalesetet szenvedett magyar diákoknak és hozzátartozóiknak nyújtott segítséget a krízisintervenciós csoport a történetek feldolgozásához. A csoport tagja a katasztrófavédelem vezető pszichológusa és két munkatársa, valamint egy önkéntes szakember volt.

A KINCS fejlesztése folyamatban van. Cél az, hogy a jelenleg hat MKI– n és fővárosban lévő szakember állomány legalább megyénként 1-3 fővel – önkéntessel - bővüljön, így az adott megye, illetve akár az ország egész területén bevethető legyen.

A katasztrófák elleni védekezés egyik fő eleme az emberi élet mentése, amely nem pusztán a fizikai védelmet, mentést foglalja magában, hanem a lélek, psziché gondozását is. A megfelelően képzett szakember és segítő (pl. szociális munkás, mentálhigiéniai szakember, laikus) a krízishelyzetek feldolgozásában fontos szerepe van. A hivatásos katasztrófavédelem szervezete a hangsúlyt az állomány mentális, pszichés állapotának folyamatos nyomon követésére és a krízishelyzetek kezelésére helyezi. Az egyéb segítőik, önkéntesek, mentőszervezetek segítségnyújtása a katasztrófákban érintett lakosságnak nyújtott lelki egészségvédelem.

A 3. számú kép az EU veszélyhelyzeti kapacitását ábrázolja a tagállamok felajánlásaival. Az EU polgári védelmi mechanizmusában részt vevő országok az általuk, önkéntesen felajánlott kapacitásokat teszik elérhetővé az EU válságkezelési műveletei számára. 2014 októbere óta a 2018. 02.22-i adatok alapján 22 állam 95 polgári védelmi kapacitása állt rendelkezésre az EU műveleteihez világszerte. pl. Franciaország felajánlása tűzoltó repülőgép, 3 egység tűzoltó erdőtűzhöz, 3 egység tűzoltó gépjármű erdőtűzhöz, 2 egység nagy teljesítményű szivattyú, 2 egység árvízi védekezéshez, 2 egység mentő hajó, 2 egység nehéz városi kutató mentő csapat, 2 egység Chemical Biological Radiological Nuclear (vegyi, biológiai, radiológiai, nukleáris, a továbbiakban: CBRN) azonosítás és mintavételre; Bulgária 1 egység tűzoltó gépjármű erdőtűzhöz; Norvégia felajánlott 1 egység orvosi mentőcsapatot.

3.számú kép
Az EU veszélyhelyzeti kapacitása
DG ECHO elemző csoport 2018.02.22.
önkéntes alap- felajánlott készlet
forrás: https://ercportal.jrc.ec.europa.eu/ERCMaps/20180222_VoluntaryPool_OfferedCapacities.pdf
(letöltés ideje: 2018. 12.06.)

2.4 Részkövetkeztetések

Az Európai Unió létrehozásának alapja a szolidaritás. Alapvetően gazdasági és politikai területen támogatták egymást a tagállamok, hiszen a II. világháborút követően a gazdasági helyzet stabilizálása volt a legfontosabb kérdés, és ezt az összefogás csak elősegítette. Az EU fokozatosan bővült, napjainkban 28 tagállama van, és jelenleg 5 állammal folynak csatlakozási tárgyalások. Természetesen az EU Európán kívüli országokkal is szoros gazdasági és pénzügyi, oktatási és egyéb kapcsolatot tart fenn. Egymás gazdasági megsegítésén, pénzügyi támogatásán kívül az ott élő, a 2018. január 01-i adatok szerint 512 647 966 fő [79] biztonságáról is gondoskodni kell a 4 511 824 km² nagyságú területen. Ez mindenképpen szükségessé tette állampolgárjainak védelmét. Ennek érdekében jött létre az EU polgári védelmi mechanizmusa, melyben a tagállamok kifejezhetik szolidaritásukat, kialakítják mindazon rendszereket, amelyek az emberi élet védelem, mentése érdekében szükséges. Prioritása a katasztrófák megelőzése, és a megfelelő felkészülés. Fontos kiemelni, hogy minden tagállam saját hatáskörben szervezi a katasztrófavédelmi tevékenységét, alakítja meg szerveit, erre utal a Kat.tv. 1.§-a „*A katasztrófavédelem nemzeti ügy.*” Azonban a tagállamok szerveinek alkalmasnak kell lenniük a katasztrófa-, veszélyhelyzetekben történő együttműködésre.

Megállapítottam, hogy az EU által létrehozott polgári védelmi mechanizmus keretbe foglalja az EU segítségnyújtási tevékenységét. Ezen belül létrehozta mindazon szerveket, amelyek megtöltik tartalommal az EU polgári védelmi tevékenységét. Irányításért az ECHO felel. Az ERCC koordináló és válságfigyelő tevékenysége során a katasztrófával érintett állam és a segítségnyújtásban részt vevők közötti információ cserét segíti. Kialakítottak egy olyan eszköztárat is, amely a tagállamok felajánlásai alapján tartalmaz eszközöket, képességeket, terveket, melyek szükség esetén a világ bármely pontján bevetethők. Az eszköztár része az Európai Orvosi Hadtest, mely szakemberei a megelőzés és a már bekövetkezett katasztrófa időszakában képesek egészségügyi segítséget nyújtani.

Szintén a katasztrófa helyzetek gyors és hatékony felszámolásához készítette el az EU a Copernicus programot, amely műholdak segítségével képekkel és térképekkel segíti a beavatkozó erőket. Nagy előnye, hogy ingyenesen, szabadon hozzáférhető és felhasználható, valós idejű adatokat szolgáltat. Magyarország is alkalmazza és felhasználja adatait a katasztrófák elleni védekezés során.

A szolidaritás és önkéntesség kiaknázása és vonzóbbá tétele, valamint a beavatkozó hivatalos erők megerősítése érdekében hívták életre a Hadtestet. Magában foglalja mindazon alapértékeket, amelyek az EU egységéhez elengedhetetlen.

Megállapítottam, hogy annak ellenére, hogy az EU-t 28, eltérő társadalmi, gazdasági és kulturális összetételű és történelmi háttérrel rendelkező állam alkotja, abban összhang van közöttük, hogy polgáraik védelme csak egy szoros együttműködéssel, önkéntesek bevonásával valósulhat meg. Kiemelendőnek tartom, hogy érzékenyek az EU-n kívüli országokban bajt szenvedettekkel, és az EU jogi szabályozása lehetővé tesz, hogy a világ bármely pontján bekövetkező katasztrófa események megelőzésében, felszámolásában, a helyreállításban a tagállamok erői, eszközei egységesen részt vegyenek.

3. AZ EURÓPAI ÖNKÉNTES HUMANITÁRIUS SEGÍTSÉGNYÚJTÁSI HADTEST MEGALAKULÁSÁNAK, NEMZETKÖZI KAPCSOLATRENDSZERÉNEK VIZSGÁLATA

Az EU alapvető értéke a szolidaritás, melyen keresztül polgárai kifejezhetik az ember okozta, vagy természeti katasztrófák által sújtott, humanitárius segítségre szoruló embertársaik felé segítségnyújtási szándékukat, amely az önkéntességben fejeződik ki. Az EU tagállamai eltérő földrajzi adottságokkal rendelkeznek és katasztrófa veszélyeztetettségük is igen eltérő. Emellett mind a katasztrófák elleni védekezést, mind a megelőzést megnehezíti a tagállamok eltérő felkészültsége. Minden tagállam maga alakítja ki a védekezés rendszerét. Azonban meg kell teremteni a tagállamok közötti koordinációt és az együttműködést. A polgári védelmi mechanizmus a Tanács 2001/792/EK határozatával jött létre, és az azt követő időszakokban világszerte bekövetkezett természeti és ipari katasztrófák, fegyveres konfliktusok folyamatosan megkövetelték mind az EU, mind pedig tagállamai részvételét, pl.: Nyugat-afrikai ebola járvány 2014-ben és 2018-ben a Kongói Demokratikus Köztársaságban, ukrajnai konfliktus 2014-ben, a 2015-ös Nepált sújtó földrengés, a menekültügyi és migrációs válság Európában 2015-ben, erdőtüzek a földközi-tengeri térségben 2017-ben és Svédországban 2018-ban.[41]

Az önkéntes tevékenységek egyre szélesebb körben váltak népszerűvé a polgárok körében. 2011. az Önkéntesség Európai Éve volt, amikor is Európa szerte közel 1 millióan végeztek önkéntes tevékenységet. Az Eurobarometer 2011. április 13. és május 08. között az EU 27 tagállamában 26 825, 15 év feletti fő megkérdezésével végzett vizsgálatának eredménye alapján a leggyakrabban végzett önkéntes tevékenységek köre: sport klub, kulturális közösségek, oktatás, mezőgazdaság, szolidaritás, humanitárius segítségnyújtás. [81]

A megkérdezettek arra a kérdésre, hogy „Az Európai Parlament szeretné, ha az EU minden egyes tagállama, valamint a helyi és regionális önkormányzatok minden régióban létrehoznák az önkéntes munkavállalók mentőcsapatát természeti katasztrófák és balesetek leküzdésére. Ön szerint egy ilyen intézkedés...” a válaszadók 48 %-a szerint „nagyon hasznos”, 40 % szerint „meglehetősen hasznos”, 7 % -a véleménye szerint „nem nagyon hasznos”. A tagállamonkénti megosztásban nagyon hasznosnak tekintik Ciprusban 79%, Máltán 70%, Magyarországon 65%, Görögországban 62%. [81]

A Lisszaboni Szerződésben rögzített szolidaritási klauzula EU általi végrehajtásáról a Tanács 2014/415/EU Határozata rendelkezett. Tartalmazta az EU szolidaritási klauzuláját és az EU Bizottsága számára előírta az EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest felállítását.

3.1 Az EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest jogi alapjai

A humanitárius segítségnyújtás az EU külső fellépése a természeti, vagy ember által okozott katasztrófa bekövetkeztekor.

A Tanács 1257/96/EK rendelete a humanitárius segítségnyújtásról (a továbbiakban: rendelet) a *humanitárius segítségnyújtás* alatt a következőket érti:

„1. cikk A Közösség humanitárius segítségnyújtása magába foglalja a harmadik országbeli személyeknek, különösen közülük a legsebezhetőbbeknek, és prioritásként a fejlődő országokban élőknek, a természeti katasztrófák és ember által előidézett válságok, úgymint háborúk vagy harcok, természeti vagy az ember által előidézett katasztrófához hasonló rendkívüli helyzetek vagy körülmények áldozatai részére megkülönböztetés nélkül történő segítségnyújtás, valamint a segítségükre, megmentésükre és védelmükre irányuló műveleteket. „

A rendelet alapján a humanitárius segítségnyújtás a harmadik országokban élők természeti katasztrófák, ember által előidézett válságok: háborúk vagy harcok, illetve a természet, vagy az ember által előidézett katasztrófához hasonló rendkívüli helyzetek kezelését is jelenti.

Fontos célkitűzésnek tekintette a nemzetközi humanitárius segítségnyújtás hatékonyságának fokozása érdekében a harmadik országokkal való együttműködést, a tevékenységeinek összehangolását. Emellett meghatározta a nem kormányzati szervezetekkel, a humanitárius segélyre szakosodott nemzetközi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés követelményeit.

Az EU humanitárius segítségnyújtásának alapja az emberiség, semlegesség, pártatlanság és függetlenség alapvető humanitárius elvei. Ezen elvek elmei a sürgősségi segítségnyújtás, élelmiszersegély, a menekültek és a lakóhelyüket elhagyni kényszerülő személyek segítése. [82] A Humanitárius Segélyek és Polgári Védelem Főigazgatósága (European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations) ²⁹(a továbbiakban: ECHO) koordinálja a humanitárius segítségnyújtást, a helyszínen együttműködik a részt vevő partnerekkel, pl. ENSZ-szel és a nem kormányzati szervezetekkel.

A kormányzati és nemzetközi szervezetek tevékenységének fokozása és kiegészítése érdekében, valamint a szolidaritás kifejezésére az EU önkénteseinek bevonásával a humanitárius segítségnyújtásba indította el az EU segítségnyújtás önkéntesei kezdeményezést. Tevékenységük

²⁹ European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations: ECHO forrás: http://ec.europa.eu/echo/who/about-echo_en (letöltés ideje: 2018. 12.04.)

az EU-n kívüli országokban gyakorlati támogatás nyújtása a humanitárius segítségnyújtási projekteknek, a katasztrófával érintett közösségek ellenálló képességének megerősítése.

3.1.1 Az EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest jogalapjának vizsgálata

A jogalapot tekintve az Európai Unióról szóló szerződés 21. cikk (2) bekezdés g) pontja fogalmazza meg, hogy „... *segítséget nyújtson a természeti vagy ember által okozott katasztrófákkal sújtott embercsoportoknak, országoknak vagy régióknak.*”. Ez az EU un. külső fellépési keretére vonatkozóan, a humanitárius fellépését határozza meg.

A humanitárius segítségnyújtásra vonatkozóan jogalapot az EU MUSZ biztosít, melynek 4. cikk (4) bekezdése szerint: „*A fejlesztési együttműködés és a humanitárius segítségnyújtás területén az Unió hatáskörrel rendelkezik egyes intézkedések megtételére és közös politika folytatására; e hatáskör gyakorlása azonban nem akadályozhatja meg a tagállamokat saját hatásköreik gyakorlásában.*” Fontos, hogy a közös fellépés érdekében az EU megteremti a jogi kereteket akár az EU-n belüli, akár az EU-n kívüli beavatkozásra, emellett a tagállamok saját maguk is köthetnek nemzetközi szervezetekkel, harmadik országokkal is együttműködést.

Továbbá az EU ezirányú tevékenységei szintén az EU MUSZ 214.cikk (1) bekezdése alapján irányulnak a „... *a harmadik országok lakosainak, akik természeti vagy ember okozta katasztrófák áldozataivá váltak, eseti támogatást, segítséget és védelmet nyújtsanak a rendkívüli helyzetből eredő emberi szükségleteik kielégítésében. Az Unió és a tagállamok intézkedései kiegészítik és erősítik egymást.*”

Magának az EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest létrehozásának jogi alapját szintén az EU MUSZ teremti meg, a 214. cikk (5) bekezdésben foglaltakkal:

„(5) *Az európai fiataloknak az Unió humanitárius segítségnyújtási intézkedéseiben való közös részvételéhez szükséges keretek biztosítása céljából létrejön az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest. A hadtest jogállását és működésének szabályait rendes jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendeletekben az Európai Parlament és a Tanács határozza meg.*”

A hadtest 2014-ben jött létre az EU Parlament és a Tanács 375/2014/EU rendeletével. Létrehozásának célja, hogy az EU-n kívüli, un. harmadik országokban az EU-nak a humanitárius válságokra történő reagálását fokozza. A szolidaritás tovább fejlesztésével az állampolgárok az önkéntességen keresztül segíthetnek a katasztrófa sújtotta, vagy egyéb válság miatt bajba jutott embertársaikon. A hadtest kiegészíti a polgári védelmi mechanizmusát a harmadik országokban, elmélyíti az EU tagállamai, a nemzetközi szervezetek, humanitárius partnerek közötti együttműködést, továbbá elősegíti a helyi, regionális szervekkel való koordinációt.

3.1.2 Az EU szakpolitikai szabályozásának áttekintése

Az EU humanitárius segítségnyújtására vonatkozó szabályokat és hozzá rendelt pénzügyi eszközöket a rendelet állapít meg. A rendelet egyik célja, hogy a természeti, illetve ember által előidézett katasztrófák, háború, harci cselekmények és egyéb rendkívüli körülmény esetén a közösségi, nemzeti és nemzetközi megelőző és elhárítási rendszerek hatékonyságát és összehangoltságát biztosítsa és növelje. Ezzel a nemzetközi humanitárius jogszabályoknak megfelelően megteremti a katasztrófák és egyéb, harci események miatt védelemre és segítségre szoruló civileknek nyújtott támogatás keretét.

Az EU szakpolitikája a humanitárius segítségnyújtásra vonatkozóan a 2007. évi *Európai konszenzus a humanitárius segítségnyújtásról* (a továbbiakban: konszenzus), melyben a szakpolitikát érintően (Humanitárius segítségnyújtás és polgári védelem) célkitűzései a következők:

- emberi élet megőrzése, védelme,
- emberi méltóság fenntartása,
- szenvedés megakadályozása, enyhítése. [83]

A konszenzus célja, hogy keretet adjon a humanitárius válságokra történő reagáláshoz, javítsa a reagálás koherenciáját, minőségét, hatékonyságát. Biztosítsa, hogy az ECHO által végrehajtott intézkedések megfeleljenek a humanitárius elveknek: emberség, semlegesség, pártatlanság, függetlenség, és humanitárius segítséget nyújtsanak azoknak, akiknek a leginkább szüksége van rá. [82]

A konszenzus alapozta meg a humanitárius segítségnyújtás szakpolitikai és jogi alapjait. Fontos, hogy e témában az EU-n belüli jogalkotás, beavatkozás és együttműködés mind a kormányzati, mind egyéb szervezetekkel, a nemzetközi szervezetekkel (pl. ENSZ, Vöröskereszt) szoros kooperációt követel meg

A 2007-ben létrehozott konszenzus idején 27 millió ember szorult segítségre, 2017-ben már 101,2 millió embernek kellett támaszt nyújtani. [83]

3.1.3 Európai Unió Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest működésének bemutatása

A rendelet megfogalmazza, hogy alapvető cél az emberi élet mentése, az életfenntartáshoz szükséges javak biztosítása, segélyszállítmányok, logisztikai eszközök, szakemberek, pénzügyi támogatás rendelkezésre bocsátása. A válság idején történő beavatkozás mellett igen fontos hangsúlyt helyez a megelőzésre, az érintett régiók, országok ellenálló képességének növelésére, valamint a helyreállításban és újjáépítésben nyújtott támogatásra.

Az Európai Közösség segítséget akkor nyújt – hasonlóan a jelenlegi eljáráshoz –, ha az érintett tagállami ország, nemzetközi-, kormányzati szervezet, illetve harmadik ország a Bizottsághoz intézi kérését. A finanszírozás kiterjed a szükséges eszközök, felszerelések beszerzésére, szállítására, a bajba jutottak számára szállás biztosítására, logisztikai rendszer működtetésére, illetve a bármely, a humanitárius segítségnyújtáshoz szükséges tevékenységre. [84]

A polgári védelmi mechanizmus létrehozását követően az EU MUSZ által megfogalmazott „szolidaritási klauzula” még jobban megerősíti a tagállamok összefogását és együttműködését minden olyan esetben, ha bármely tagállamot terrortámadás ér, természeti vagy ember okozta katasztrófa sújt. A szolidaritás alapján az EU és tagállamai együttesen lépnek fel. Az együttes fellépés keretében a természeti, vagy ember okozta katasztrófa esetén a tagállam kérésére segítséget nyújtanak és rendelkezésére bocsájtják a szükséges eszközöket. Ide tartoznak azok az eszközök, amelyeket a polgári védelmi mechanizmus keretében hoztak létre: ECHO, CECIS, ERCC.

Amennyiben a tagállam saját kapacitása nem elegendő a veszélykezeléséhez, az EU-hoz fordulva kéri a polgári védelmi mechanizmus aktivizálását. A segítségnyújtásban a tagállamok önkéntesen vesznek részt, és saját erőforrásaikhoz mérten biztosítanak eszközöket, személyzetet stb.

A katasztrófák elleni védekezés alapvetően a tagállamokban működő, a katasztrófák elleni védekezésre, felszámolásra létrehozott, illetve közreműködő állami, hivatalos szervek feladata. Fontosnak tartom kiemelni, hogy amíg az EU polgári védelmi mechanizmusa a tagállamok

mok egymás iránti szolidaritására épül és a katasztrófák bekövetkeztekor nyújt segítséget a tagállamok részére, a hadtest tevékenysége nem EU tagállamok, hanem az un. harmadik országok számára nyújt humanitárius segítséget.

A hadtest tagjai önkéntes személyek, akik felkészítésüket követően tevékenykednek a hadtestben, képviselve az EU értékeit. Az önkéntesek felkészítését a 4. fejezetben dolgozom fel.

A felkészítéssel az önkéntesek alkalmassá válnak arra, hogy az államok hivatásos, kormányzati szervei, illetve az egyéb résztvevő szervezetek mentőtevékenységét szakmai ismereteikkel kiegészítsék és megerősítsék. Feladatuk elsősorban a támogatás, a katasztrófák megelőzése, az ellenállóképesség kialakítása az érintett államokban.

Az EU elkötelezett abban, hogy a nem kormányzati szervezetek (a továbbiakban: NGO) is vegyenek részt a civileket érintő konfliktusok megelőzésében, a válságok kezelésben. Elsősorban a humanitárius segítségnyújtás területén szükséges az velük való együttműködés. Mind a Nemzetközi Vöröskereszt, mind a Vörös Félhold is részt vesz a válságkezelési feladatok végrehajtásában. Az NGO szakértői már a beavatkozás kezdeti szakaszában a döntések előkészítésében is részt tudnak venni, széleskörű tapasztalatukkal a kormányzati szervek számára elősegítik a döntéshozatalt.

A rendelet preambuluma a következőket fogalmazza meg: *„mivel a nélkülözőknek, a természeti katasztrófák, a háborúk és harcok, vagy más hasonló, rendkívüli körülmények áldozatainak joga van a nemzetközi humanitárius segítségnyújtásra, ha a saját hatóságaik képtelenek hatékony segítséget nyújtani”*. Erre az alapra épül a polgári védelmi mechanizmus és a hadtest is.

A hadtest létrehozását a 2007-es Lisszaboni szerződésben írta elő, mint az EU külső tevékenységét, célkitűzéseit, mivel a határain kívüli konfliktusok, válságok növelhetik saját biztonsági kockázatát. A globális kihívások egyre növekvő száma, mint például a természeti katasztrófák, éghajlatváltozás, migráció tette szükségessé, hogy a kormányok és kormányzati szervek mellett egy hiány pótló, kiegészítő tevékenységet lásson el, ezzel az uniós polgárok számra vonzóbbá váljon az önkéntesség, kifejezve a szolidaritást a humanitárius válsággal érintett államok, régiók számára. Az EU az önkéntesek kiegészítő tevékenységét az önkéntesek kiválasztása, képzése, közös normák és tapasztalatok megosztása, bevetésük során tartja lehetségesnek. [84] Fontos, hogy az önkéntesek nem vesznek részt a katasztrófaelhárítási műveletekben vagy a fegyveres konfliktussal érintett területen.

A hadtest létrejöttével és alkalmazásával kapcsolatos kutatásaim során felhasznált EU Parlament és a Tanács 375/2014/EU rendeletének magyar nyelvű címében „hadtest” –ként nevezi meg a létrejött szervezetet. A szabályozás angol nyelvű címe a következő: „*establishing the European Voluntary Humanitarian Aid Corps (‘EU Aid Volunteers initiative’)*”. A címben használt „corps” kifejezés a hivatalos magyar nyelvű fordítás *hadtest* –ként használ, azonban a hadtest elsődlegesen katonai jelentéssel bír. A Hadtudományi Lexikon „hadtest” fogalom magyarázata szerint: „*harcászati magasabbegység v. hadműveleti-harcászati magasabbegység, mely több magasabbegységből, fegyvernemi és szakegységekből, valamint vezetési és biztosító szervből áll.*” [3 475.o] A „corps” kifejezést továbbá a diplomácia területén, *testület* megnevezésként használják. [86 342.o]

Álláspontom szerint létrehozásának alapelveivel ellentétes a megnevezése. Lehetségesnek tartom, hogy ez csak a magyar nyelvű fordítás eredménye, hiszen az eredeti szövegben szereplő: „*EU Aid Volunteers initiative*” – *EU segítségnyújtási önkéntesei kezdeményezés* arra utal, hogy természetesen nem katonai, hanem kizárólag önkéntes, civilekből álló segítőkről van szó. A „corps” eredeti jelentése (hadtest) helyett alkalmasabbnak vélem az *egység, szervezet* megnevezést, amely kifejezi mindazt a tevékenységet, amiért valójában a hadtest létrejött, vagyis a *humanitárius* segítségnyújtás az EU- n kívüli országoknak.

AZ EU és a NATO részeként működik az Eurocorps, amely 1993-ban, többnemzetiségű katonai egységként, európai *hadtestként* jött létre. Tevékenysége a NATO békefenntartó, béketámogató és szövetségi műveleteiben történő *katonai részvétel*. Ezért is célszerű lenne az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest megnevezésben hangsúlyozni a civil jelleget, hiszen jelenleg katonai jellegű szervezetre is utalhat az elnevezés és ez egyes országokban történő alkalmazását akadályozhatja. [87]

Az EU Parlament és a Tanács 375/2014/EU rendelet hivatalos magyar fordítása az **Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtestet** alkalmazza, ezért az értekezésben is a hadtest megnevezést használom.

Annak érdekében, hogy megfelelő alap álljon rendelkezésre a hadtest létrehozására, az EU MUSZ (Lisszaboni szerződés) döntését követően a képzés, szerkezet, adatbázis felépítése, tanúsítási eljárás területein kidolgozták azokat a szabványokat és rendszereket, amelyek alapján az önkéntesek, a küldő és fogadó szervezetek kiválasztása és felkészítése történik. A hadtest létrehozásakor úgy tervezték, hogy a kidolgozott programokkal 2020-ig 18000 önkéntes felkészítésével járul hozzá az EU világszerte a humanitárius tevékenységekhez. A hadtesthez történő csatlakozási feltételek az értekezés 4.4 kerülnek feldolgozásra.

A végrehajtott feladatokról szóló COM (2015) 355 jelentés szerint a hadtest felállítása érdekében 2014-ben 12 148 000 Eurót határoztak meg a feladatok végrehajtására. A költségvetés tartalmazta a fogadó szervezetek, részt vevők kapacitását, a küldő és fogadó országok minősítési eljárását, és a szükséges támogató intézkedések meghozásával kapcsolatos tevékenységek pénzügyi fedezetét. [88] A 2015-ben végrehajtott feladatok értékelését a COM (2016) 436 jelentés foglalta össze, amely szerint az EU 13 868 000 Eurót irányzott elő a feladatok végrehajtására, úgy mint az önkéntesek kiválasztása, képzése, kiküldésük előkészítésére, illetve a küldő és fogadó szervezetek tanúsítási eljárása. Továbbra is az igények felmérése, a kapacitások építése, a hadtesttel kapcsolatos kommunikációs tevékenység, szükségletek felmérése, valamint az ezekhez szükséges pályázatok, projektek kiírása folyt. [89]

A minél szélesebb körű tájékoztatás és kommunikáció érdekében 418 000 Euró pénzügyi támogatást biztosított az EU a 2015-2020 közötti időszakra vonatkozóan. Tulajdonképpen 2014. és 2015. év a felkészülés időszakának nevezhető.

2016-ban a költségvetés már 16 885 000 Eurót különített el a hadtest számára. Az összeg a képzés, kiképzés, az érintett államok ellenállóképességének fejlesztésére, a fogadó országok kapacitásának növelésére, és továbbra is a küldő és fogadó országok minősítési és akkreditációs eljárásának fedezésére került felhasználásra.

A 2016. évről szóló COM (2017) 313 jelentése adatai alapján 44 önkéntes képzése és kiküldése történt meg többek között az alábbi célszörzörgekbe: Angola, Kambodzsa, Haiti, Libanon, Tunézia, Törökország. Tevékenységük volt a fogadó országok számára támogatás nyújtása a logisztika, katasztrófakockázatok-kezelés, kommunikáció, élelmezés biztonság, táplálkozás biztonság területén. [90]

A 2017-2018 közötti időszakban 162 önkéntest terveznek felkészíteni és kiképezni a további kiküldések érdekében, ehhez összesen 4 920 356 Euró fedezetet biztosítottak.

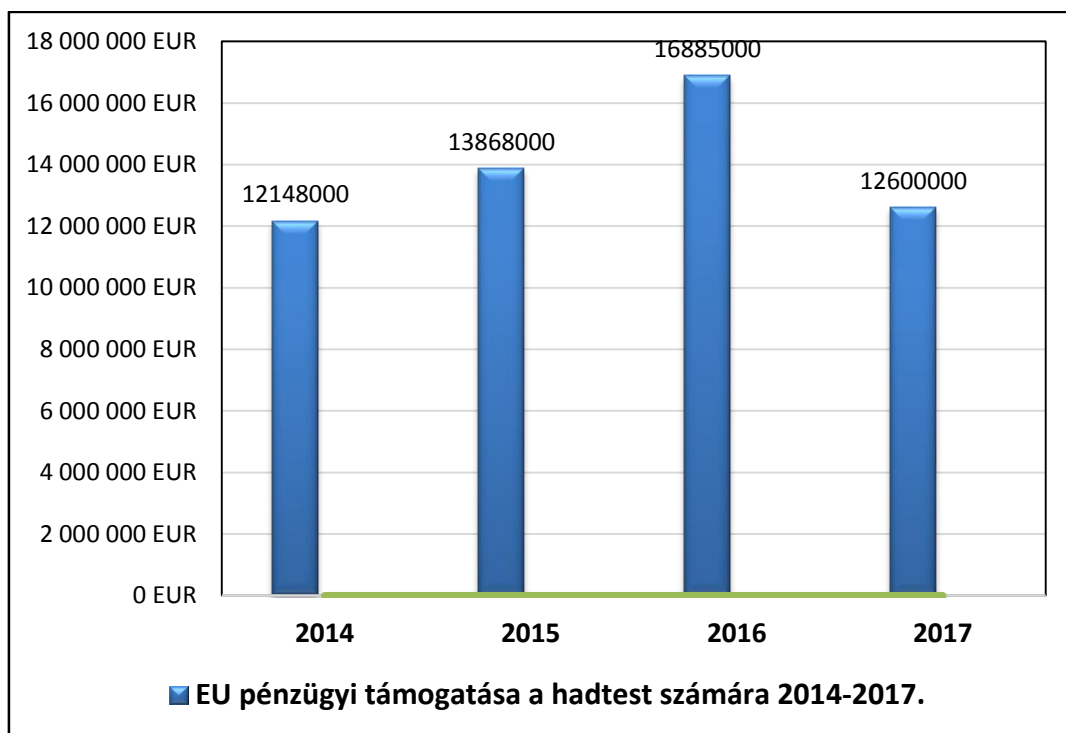
A 2017. évre vonatkozó jelentés (COM (2018) 572) megállapítása az volt, hogy az előző évben 206 fő önkéntes 28 országba került kiküldésre világszerte. Erre az évre 12 600 000 Euró biztosított az EU és 36 küldő és 109 fogadó szervezet akkreditációja történt meg, 175 fő önkéntes került kiküldésre. [91]

A rendelkezésre álló adatokból a következő *következtetést vontam le*. A hadtest elsődleges célja, hogy önkénteseket küldjön a segítségre szöruló országokba. 2014-ben történt megalakítását követően 2016-ig a tényleges működés és működtetés előkészítése, a felkészítés és a feltételek megteremtése történt. 2015-ben 44 fő, 2016-ban 162 fő és 2017-ben 175 fő, összesen 381 fő önkéntes képviselte a hadtestet világszerte. Ha figyelembe vesszük számukat, akkor ezek alapján véleményem szerint 2020-ig körülbelül még 250-300 fő önkéntesre lehet számítani. A

hadtest létrehozásának célja volt, hogy 2020-ig 18 000 fő, köztük az önkéntesek és a helyi kapacitásépítési kedvezményezettjei vegyenek részt a tevékenységében világszerte.

A jelentések szerint az önkéntesek száma jelenleg meg sem közelíti a tervezett létszámot. Ennek okát az akkreditációs eljárások elhúzódásában, illetve a feltételek megteremtésére irányuló projektek adminisztrációs terheiben látom. Erre megoldás lehet az adminisztráció csökkentése, egyszerűsítése. A minél szélesebb körű tájékoztatás, kommunikáció lehetőség lehet az önkéntesek számának növelésére, a tevékenység vonzóbbá tételére.

A 4. számú ábrán bemutattam a 2014 és 2017 közötti időszakban a hadtest működéséhez nyújtott EU támogatás összegét. Jól látható, hogy 2014 és 2016 között a támogatás összege 14 %-al emelkedett a korábbi és azt követő évhez képest. Az EU költségvetése *összesen 55 501 000 Eurót* biztosított a hadtest számára, amely összeg nagyságát tekintve nem áll arányban az eddig publikált tevékenységgel.

4. számú ábra
a hadtest számára nyújtott pénzügyi támogatása 2014-2017. között
az EU adatai alapján készítette: a szerző

3.1.4 Nemzetközi kapcsolatok a katasztrófák elleni védekezésben

Ahogy a katasztrófa nem ismeri és tiszteli az országhatárokat, úgy az ellenük való védekezésben sem kell a határoknál megállni, és európai államként nemcsak az EU, hanem az EU-n kívüli országok és a nemzetközi szervezetek segítségére is számíthatunk.

Az EU nemcsak a tagállamok zárt közössége, hanem együttműködik a nemzetközi szervezetekkel és része több nemzetközi szerződésnek, megállapodásnak. Az EU, valamint a tagállamok hatáskörük keretén belül együttműködnek harmadik országokkal és a hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel. Ennek keretében együttműködési formákat épít ki az ENSZ szerveivel, szakosított intézményeivel, az Európa Tanáccsal, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel, valamint a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel. Az EU MUSZ az EU külső tevékenységére vonatkozóan igen hangsúlyos szerepet tulajdonít a nemzetközi szervezetekkel történő együttműködésnek.

211. cikk „Az Unió és a tagállamok hatáskörük keretén belül együttműködnek harmadik országokkal és a hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel.”

Ennek keretében: *„214. cikk (4) Az Unió a harmadik országokkal és a hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel minden olyan megállapodást megköthet, amely segíti az (1) bekezdésben és az Európai Unióról szóló szerződés 21. cikkében említett célkitűzések megvalósítását.”*

EU MUSZ egyértelműen megnevezi az EU nemzetközi rendszerben betöltött szerepének szempontjából stratégiai fontosságú intézményeket, és ez kiindulópontként szolgál ahhoz a reformfolyamathoz, amely az egyes intézményekben betöltött formális státuszának felülvizsgálatát jelenti. Az EU MUSZ az EU külső tevékenységére vonatkozó általános rendelkezései között kiemelt helyet foglal el az ENSZ és az által hirdetett egyetemes alapelvek tiszteletben tartása, érvényesülésük elősegítése, továbbá magával a szervezettel történő együttműködés. [92] Az EUMUSZ 21. cikke alapján az ENSZ az EU kiemelt partnere: *„(7) Az Unió gondoskodik arról, hogy humanitárius intézkedései összhangban legyenek a nemzetközi szervezetek és intézmények, így különösen az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez kapcsolódó rendszerben működő szervezetek és intézmények által végzett ilyen műveletekkel, és azokhoz koherens módon illeszkedjenek.”*

Az egyes specifikus területeket, mint pl. a fejlesztési együttműködést, humanitárius segítségnyújtást illetően különös hangsúlyt fektet az ENSZ-intézmények és az EU tevékenységeinek koherenciájára. A nemzetközi humanitárius rendszer részeként az EU emellett

kulcsfontosságú szerepet játszik más országok, régiók bátorításában, hogy növeljék hozzájárulásukat a humanitárius felkészültséghez és reagáláshoz. Ez magában foglalta a feltörekvő gazdaságokkal való együttműködést annak érdekében, hogy hatékonyabban legyenek mozgósíthatók az erőforrások a humanitárius fellépések és a katasztrófareagálás terén.

Az EU Bizottság stratégiája összehangolja az ellenálló képesség kialakítását, illetve a katasztrófakockázat csökkentését (DRR - disaster-risk reduction) célzó és a DIPECHO³⁰ programokat, hogy növelje az általános hatékonyságot és végrehajtsa az ellenálló képesség kialakítását célzó cselekvési tervet. A program a humanitárius intézkedéseken belüli ellenálló képesség kialakítását és a nemzeti, valamint a helyi kapacitások kiépítését szolgálja.

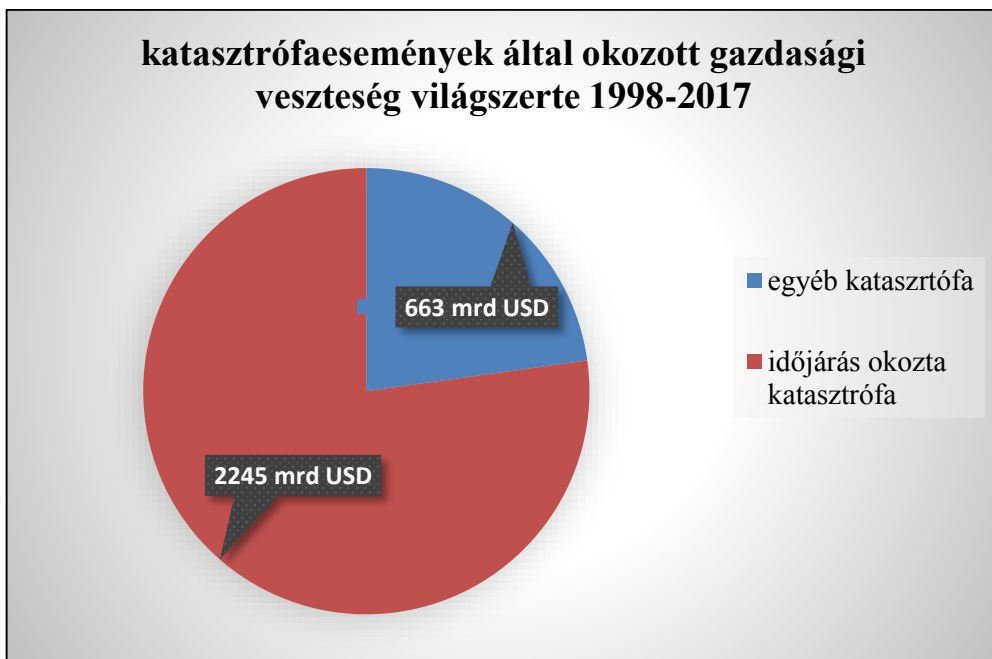
A katasztrófák pusztító hatásának enyhítése és a fenntartható fejlődési kilátások javítása érdekében alapvető fontosságú, hogy a humanitárius és fejlesztési szereplők szorosan együttműködjenek egymással. Az EU kialakított egy, a természeti és az ember által okozott kockázatok holisztikus megközelítését szorgalmazó és valamennyi ágazatban alkalmazható katasztrófakockázat-kezelési keretet. Ez a keret magában foglalja a kockázatbecslést és a tervezést, a tökéletesített adat- és ismeretgyűjtést, a bevált gyakorlatok megosztását, pl. a Kockázatkezelési Mutató (Index for Risk Management:InfoRM-on³¹) és szakértői értékelésen keresztül, a katasztrófamegelőzés minimumszabályainak fejlesztését és a katasztrófáknak való ellenálló képesség kialakítását a katasztrófakockázat-kezelés bevezetésével egyéb szakpolitikai területekre, például az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást, fejlesztést, a környezetvédelmi hatástanulmányt, a belső biztonsági stratégiát, kutatást, az egészségügyet, a nukleáris biztonságot és a biztosítási kezdeményezéseket. [93]

Az ENSZ Katasztrófa Csökkentési Titkársága (a továbbiakban: UNISDR³²) Economic, Losses, Poverty & Disasters 1998-2017 (Gazdasági Veszteségek, Szegénység, Katasztrófák 1998-2017) jelentése alapján (a továbbiakban: jelentés) a vizsgált időszakban bekövetkezett katasztrófák 2 908 milliárd amerikai dollár veszteséget okoztak a világgazdaság számára. Ebből 2 245 milliárd amerikai dollár veszteséget az időjárással kapcsolatban bekövetkezett katasztrófa okozott. (5. számú ábra)

³⁰ Disaster Preparedness ECHO (DIPECHO) a katasztrófákra való felkészülést szolgáló egyedi program. A program a világ katasztrófáknak leginkább kitétt régióiban élő, rendkívül veszélyeztetett közösségeket célozza. forrás: http://ec.europa.eu/echo/what/humanitarian-aid/risk-reduction_en (letöltés ideje: 2018. 08.05.)

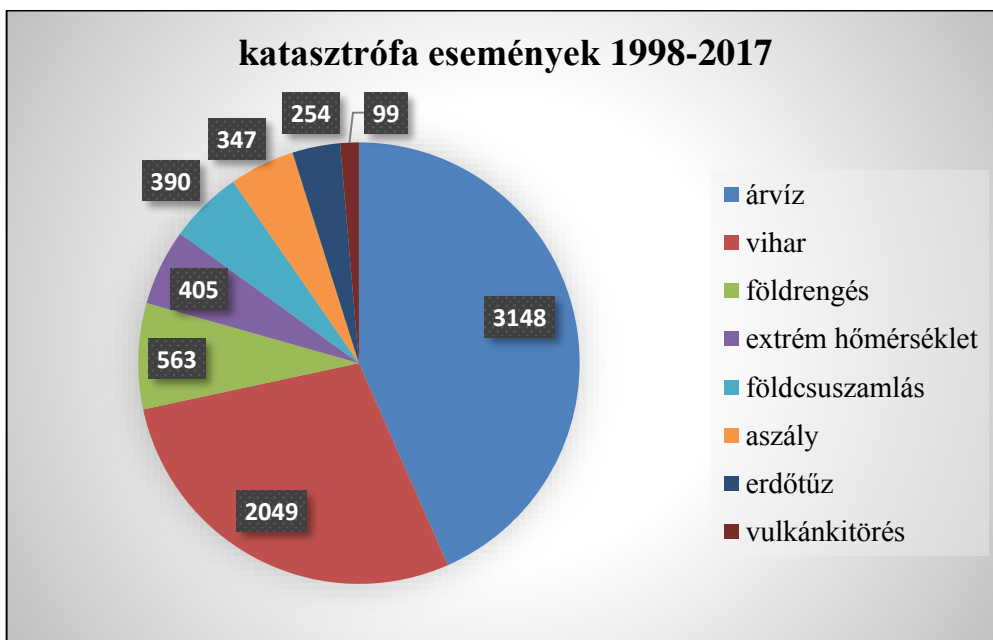
³¹Kockázatkezelési mutató. forrás: <http://www.inform-index.org/> (letöltés ideje: 2018.08.22)

³²UNISDR: United Nations International Strategy for Disaster Reduction. forrás: <https://www.unisdr.org/> (letöltés ideje: 2018. 07.21.)

5.számú ábra
katasztrófaesemények okozta gazdasági veszteség 1998 és 2017 között
UNISDR jelentése alapján készítette: a szerző

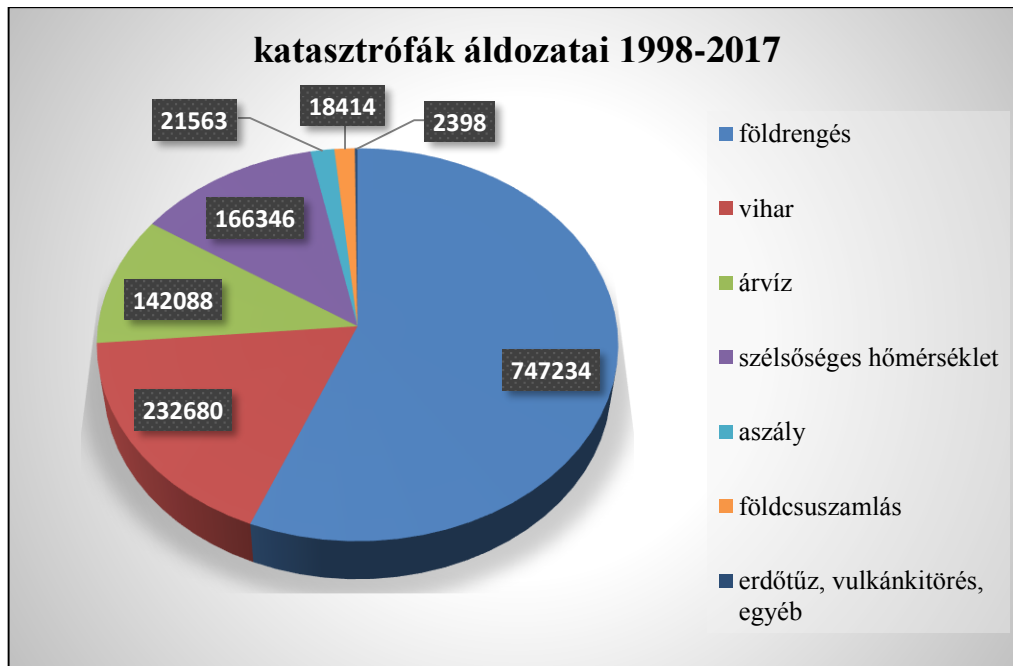
A jelentés vizsgálta az 1998 és 2017. közötti időszakban bekövetkezett katasztrófák kiváltó okait is. A 20 éves periódusban 7 255 katasztrófa sújtotta a Föld országait, ebből 3 148 esetben árvíz, amely az összes katasztrófa esemény 43%-a, ami igen magas arány.

6.számú ábra
katasztrófa események 1998 és 2017 között
UNISDR jelentése alapján készítette: a szerző

A katasztrófa okai között szintén nagyszámú a viharok okozta esemény. A földrengések, extrém hőmérséklet, földcsuszamlás, aszály és erdőtüzek által okozott katasztrófa események száma közel azonos arányt mutat. (6. számú ábra)

A különböző katasztrófák során 1 330 723 ember vesztette életét világszerte. A legtöbb emberéletet földrengések követelték, de viharok miatt is több, mint 200 000 ember vesztette életét világszerte 1998 és 2017. közötti időszakban. (7. számú ábra) [94]

7.számú ábra
katasztrófák áldozatainak száma 1998 és 2017 között
UNISDR jelentése alapján készítette: a szerző

A humanitárius segítségnyújtás előtt álló kihívásokat eredményesen csak globálisan lehet kezelni.

Az ENSZ UNISDR *katasztrófa-csökkentésről szóló világkonferenciát* (World Conference on Disaster Reduction a továbbiakban: WCDR) tartott 2005. január 18. és 22. között Japánban, Kobe Hyogóban. A WCDR elfogadott egy cselekvési tervet a 2005 és 2015 közötti időszakra, melynek tartalma a nemzetek és közösségek rugalmasságának kiépítése a katasztrófákra. A konferencia egyedülálló lehetőséget nyújtott a stratégiai és szisztematikus megközelítés előmozdítására a sebezhetőségek csökkentése és a veszélyek kockázata miatt. Hangsúlyozta a nemzetek és a közösségek katasztrófákkal szembeni ellenálló képességének megteremtésének szükségességét és azonosítását. Az UNISDR szerepe, hogy támogassa a cselekvési tervben megfogalmazottak végrehajtását. [95]

A 2005-ben Hyogóban tartott WCDR egyenes következménye volt a 2015. március 14. és 18. között a japán Sendaiban tartott világkonferencia (a továbbiakban: Sendai-i keret), amely a 2015 és 2030 közötti időszakok katasztrófa-kockázat csökkentését tűzte ki feladatául. A Sendai-i keretrendszer egy 15 éves, önkéntes, nem kötelező érvényű megállapodás, amely célja, hogy az államok elsődleges szerepet játszanak a katasztrófák kockázatának csökkentésében, és a felelősséget megosszák a helyi önkormányzattal, a magánszektoral és más érdekelt féllel. Eredményként tűzték ki, hogy a katasztrófák kockázata az emberek életében, megélhetésének, egészségének, a személyek, vállalkozások, közösségek és országok gazdasági, fizikai, társadalmi, kulturális és környezeti értékeinek károsodása jelentősen csökkenjen.

Az UNISDR feladata, hogy támogassa a 2015-2030-as katasztrófakockázat-csökkentésének végrehajtását, nyomon követését és felülvizsgálatát, beleértve a más nemzetközi eszközök, mint például a fenntartható fejlődés 2030-as menetrendje és fenntartható fejlődési céljai, valamint az éghajlatváltozásról szóló párizsi megállapodást. Az UNISDR így támogatja a katasztrófakockázat-kezelés integrációját az ENSZ és tagállamai, valamint a legfontosabb érdekelt felek, köztük a magánszektor és a civil társadalom között. [96]

Az EU – például a fenntartható fejlődési célkitűzések megfogalmazásával – előmozdítja az ellenálló képesség kialakítását és a katasztrófakockázat-kezelést a nemzetközi fórumokon.

A Sendai-i keretet is figyelembe véve az EU Parlament 2015. december 16-án adta ki a 2015/2051 (INI) számú állásfoglalását a humanitárius csúcstalálkozó elkövetéséről: a humanitárius segítségnyújtás kihívásai és lehetőségei címmel. Ebben igen sötét képet vetítettek előre:

„ C. mivel a szűkséget szenvedő emberek száma 2004 és 2015 között több mint kétszeresére, 100 millió fölé emelkedett; mivel a humanitárius válságok 250 millió embert érintenek”

„ D. mivel az éghajlatváltozás miatt 2050-ig egy milliárd ember kényszerülhet lakóhelyének elhagyására, minthogy a világ népességének több mint 40 százaléka él súlyos vízproblémák által érintett területen; mivel éves szinten a természeti katasztrófákból eredő gazdasági veszteségek drámai növekedése várható a jelenlegi, évi 300 milliárd dolláros veszteséghez képest;”

Nyilvánvaló, hogy ezzel az előttünk álló „problémával” kell megküzdeni az érintett államnak, vagy államoknak – legfőképp a gazdaságilag elmaradott, instabil országoknak –

önmaguknak szinte képtelenség, de ne felejtsük el, hogy a katasztrófával érintett fejlettebb államnak is gazdasági és pénzügyi, szociális kihívást jelent a beavatkozás, helyreállítás.

Az EU megteremtette a feltételeit annak, hogy nemcsak a tagállamokat érintő veszélyeztető hatások esetében alkalmazza a szolidaritási klauzulát, hanem az EU-n kívüli, harmadik országok számára is biztosítja ugyanezt.

Fontosnak tartotta megfogalmazni, hogy a humanitárius segítségnyújtási rendszer igen sokszínű, az abban résztvevők kiegészítik egymás tevékenységét, ezért globális konszenzus kidolgozására van szükség. [97]

3.1.4.1 NATO katasztrófák elleni védekezésben betöltött szerepe

Mindenképpen meg kell említeni a NATO szerepét a katasztrófavédelemben.

A II. világháborút követően a német agresszióval szembeni európai védelmi együttműködés gondolata alapján a közös védelem érdekében Nagy-Britannia és Franciaország 1947. március 4-én aláírta a Dunkirk-i Szerződést. Időközben az amerikai kontinensen is megkezdődtek azok az tárgyalások egy védelmi szövetség létrehozására, amelynek eredményeképpen 1947. szeptember 2-án aláírták a Riói Szerződést az Amerikai Egyesült Államok (a továbbiakban: USA) és húsz latin-amerikai ország részvételével. Közös pontja a két szerződésnek, hogy az ENSZ céljainak elfogadása, valamint szoros kapcsolatukat az ENSZ - el.

Az 1948. március 17-én Nagy-Britannia, Franciaország és a Benelux államok által aláírt Brüsszeli Szerződés (Nyugat-Európai Unió) a közös védelem mellett országaik szoros gazdasági együttműködését is előírta. A Brüsszeli Szerződés jelzés értékű fejlemény volt az Amerikai Egyesült Államok számára, amelyből a Kongresszus tagjai arra következtettek, hogy az öt ország kész anyagi áldozatokat hozni a közös védelem érdekében. A Szovjetunió politikája, a hidegháborús helyzet miatt az amerikai Kongresszus 1948 áprilisában elfogadta az európai államokkal való együttműködést szabályozó törvényt, megnyitva ezzel az utat annak, hogy az USA tárgyalásokat kezdjen a Brüsszeli Szerződést aláíró államokkal: Nagy-Britannia, Franciaország, Benelux államok, valamint Olaszországgal, Portugáliával, Izlanddal, Norvégiával és Dániával. [98] Washingtonban 1949. április 4-én írták alá a NATO alapító okiratát, melyben meghatározták a NATO legfőbb célját: a tagországok külső támadás elleni megvédését. Ez azt jelenti, amennyiben bármelyik tagállam területét támadás éri, úgy a többiek aszerint reagálnak, mintha saját országukat érte volna támadás.

A tagállamok és partnereik lehetőséget biztosítanak a biztonsági kérdéseket érintő konzultációra, a bizalom építésére és a konfliktusok megelőzésére. A NATO és partnerei a gyakorlati együttműködés és többoldalú kezdeményezések segítségével együtt néznek szembe az új biztonsági kihívásokkal.

Alapvető feladatai:

- kollektív védelem,
- válságkezelés,
- kooperatív biztonság megteremtése a partnerségek révén.

Rendelkezik mindazon katonai képességekkel, amelyek a hatékony védelmi és válságkezelési műveletek megvalósításához szükségesek, akár önállóan, akár a partnerországokkal és nemzetközi szervezetekkel – EU, ENSZ - együttműködve hajtják végre. [99]

A NATO elsősorban katonai feladatokat lát el, azonban kiveszi a részét a katasztrófák elleni védekezésben a humanitárius és természeti katasztrófák esetében a reagálás kialakításával. Ennek keretében a NATO Euroatlanti Katasztrófareagálási Koordinációs Központja (a továbbiakban: EADRCC³³) napi 24 órában végzi a tagállamok és a partnerországok közötti katasztrófareagálás koordinációját. A központ az elmúlt időszakban több, mint 45 vészhelyzetben – így árvizeket, erdőtüzeket, földrengéseket követően – tett következménykezelő erőfeszítéseket. A műveletek között szerepelt 1999-ben a Törökországot sújtó földrengéseket követően kutató-mentő csapatok küldése, egészségügyi ellátás biztosítása, meleg ruhaneműk, takarók, valamint pszichológus szakemberek küldése. 2000-ben Romániában és Magyarországon az árvíz sújtotta területekre homokzsákok, víztisztító berendezéseket juttattak el. A kérések az érintett államoktól érkeztek és a NATO az ENSZ Humanitárius Ügyeket Koordináló Hivatalával (a továbbiakban: UNOCHA³⁴) egyeztetve nyújtott segítséget.

A koszovói válság kapcsán 1998 és 1999 között az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának Hivatala (a továbbiakban: UNHCR³⁵) kérésére teherszállító repülőgépekkel vittek segítyt Koszovó részére. [100]

A NATO humanitárius műveletei, amelyek természeti vagy technikai eredetű, ember okozta katasztrófák esetében is megindíthatók a civil lakosság védelme és az emberi szenvedés

³³ EADRCC: Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre. forrás: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_117757.htm (letöltés ideje: 2018. 08.15.)

³⁴ UNOCHA: United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs. forrás: <https://www.unocha.org/> (letöltés ideje: 2018. 08.15.)

³⁵ UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees. forrás: <http://www.unhcr.org/cgi-bin/texis/vtx/home> (letöltés ideje: 2018. 08.15.)

mértékének csökkentése érdekében, amikor már az államok nem képesek, illetve nem hajlandók garantálni a civil lakosság élet- és vagyonbiztonságát. Akár természeti, akár civilizációs katasztrófákról van szó, a beavatkozás csak felkérésre indulhat meg, amelyet az érintett állam hivatalos képviselője az ENSZ, vagy valamely NATO-tagállam felé közöl. Ezt követően az esetleges reagálásról a NATO a tagállamok képességeinek és kapacitásának birtokában dönt, hasonlóképpen a béketámogató műveletekhez. A NATO erőit földrengés, árvíz, éhínség, radioaktív vagy vegyi szennyezés, illetve az egyes háborúk következtében kialakult, fegyveres beavatkozást nem igénylő feladatokban, mint például menekülthullám kezelése, etnikai csoportok védelmezése menekülttáborokban alkalmazhatják a humanitárius műveletek során. Ezek a humanitárius műveletek, illetve konfliktus-megelőzés a békefenntartó műveletek részeit képezik, vagy teljesen önálló műveletként folynak.

A humanitárius műveleteknek **három főbb típusa** az alábbi:

Katasztrófa-elhárítás: A katasztrófa-elhárítási feladatok ellátása során kiemelkedően fontos az ENSZ fontosabb szakértő szervezeteivel – UNOCHA - való tartós kapcsolat és koordináció, hiszen az egyes szervezetek – UNHCR - összesített jelentései, illetve az ENSZ-NATO összekötő személy alapján biztosított információk ismeretében képes biztosítani a tagországok által felkínált képességekből a legmegfelelőbbeket.

Menekültek, illetve lakóhelyüket ideiglenesen elhagyni kényszerülők *támogatása:* Ez magában foglalhat logisztikai: közlekedés megszervezése, élelmiszerek szállítása stb., és biztosítási feladatokat: menekülttáborok őrzés-védelme.

Humanitárius segélyezés: Ebben az esetben mind a nemzetközi kormányzati és mind a nem-kormányzati erőkkel együttműködve kell a segélyek szétosztását, fejlesztési programok megtervezését és azok működtetését megoldani.

A NATO-n belül a legnagyobb, nem katonai program a Polgári Veszélyhelyzeti Tervezés (a továbbiakban: CEP³⁶), mely a tevékenységek összehangolását célozza meg és kiterjed a tagországok mellett az együttműködő partnerországokra is. Az állandó és a plenáris formában - évente kétszer a nemzeti katasztrófavédelmi vezetők részvételével - működő Polgári Veszélyhelyzeti Tervezési Bizottság (a továbbiakban: CEPC³⁷) biztosítja a tervező és adminisztratív tevékenységeket, valamint a megfelelő együttműködést a NATO katonai és civil szerveivel. A

³⁶ CEP: Civil Emergency Planning. forrás: <https://www.nesa.fi/international-co-operation/nato-pfp-program/> (letöltés ideje: 2018.08.15.)

³⁷ CEPC: Civil Emergency Planning Committee. forrás: https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_50093.htm (letöltés ideje: 2018.08.05.)

CEPC ajánlásaival segíti a nemzeti CEP szervezeteket, továbbá a katasztrófavédelemre vonatkozó NATO feladatokat és irányokat összefoglaló CEP Miniszteri Irányelvek adaptálásában, valamint felügyeli az EADRCC tevékenységét.

A CEP 1995 óta, mint Békepartner folytatott igen eredményes együttműködést. Miután 1999-ben a NATO tagjai lettünk, a szakmai kapcsolat tovább mélyült. A hivatásos katasztrófavédelmi szervezet 2000. január 01-i létrejöttét követően a BM OKF folytatja tovább a nemzetközi együttműködést. A CEP nemzeti felelősség a NATO elvei értelmében. Szerepe, hogy segítse a nemzeteket a tervezésben, a felkészülésben és elősegítse a hatékony nemzetközi reagálást, amennyiben az adott nemzet nem képes megbirkózni a katasztrófával, vagy krízishelyzettel, illetve ezek következményeivel. A hagyományos polgári védelmi témák mellett új kihívások is szerepelnek a NATO CEP aktuális napirendjén. [101]

A NATO jövőbeni feladatait meghatározó új biztonsági kihívások – mint például az informatikai hálózatok elleni támadások, energiabiztonság, terrorizmus, klímaváltozás - elleni védekezés a CEP kiemelt feladata. [102]

Ezekre az új típusú kihívásokra való hatékony felkészülés igényli a NATO katonai és civil résztvevőinek mind szorosabb együttműködését.

A BM OKF kijelölte a nemzeti kapcsolati pontot (National Point of Contact), melynek feladata az együttműködés hatékony koordinálása és megvalósítása.

A CEPC feladata az alábbi szakmai csoportok irányítása:

- Ipari Erőforrások és Kommunikációs Szolgáltatások Csoportja,
- Közegészség- és Élelmiszer/Vízügyi Csoport,
- Szállítási Csoport,
- Polgári Védelmi Csoport.

Hazánkban a Polgári Védelmi Csoportban a BM OKF látja el a közvetlen szakmai képviselet, valamint további munkacsoportok tevékenységében is részt vesz, melyekben közreműködői és végrehajtói feladatokat lát el:

- Kritikus Infrastruktúra Ad hoc Munkacsoport,
- Nem Kötelező Irányelvek és Minimumszabványok Ad hoc Munkacsoport,
- Vegyi, Biológiai, Radiológiai és Nukleáris Terrortámadás elleni Védekezésre.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a NATO elsősorban katonai szervezet. E tény miatt több nem NATO tagállam (pl. Ukrajna, afrikai országok) nem veszi igénybe a segítségét katasztrófa esetén, mivel tart az esetleges katonai jelenléttől és inváziótól. [103]

3.1.4.1.1 NATO katasztrófa-elhárítási gyakorlat bemutatása

A NATO EADRCC 35 szövetséges ország katonai és civil szervezete részvételével 2018. október 08. és 11. között nemzetközi gyakorlatot tartott Szerbiában „SRBIJA 2018” néven. A gyakorlat az elmúlt 20 év legnagyobb civil gyakorlata volt, amelyben a 35 ország közel 2000 fővel vett részt. A gyakorlat célja a nemzetközi katasztrófaelhárítási műveletek interoperabilitásának javítása volt. A gyakorlat prioritása, hogy lehetőséget nyújtson a nemzetközi együttműködés gyakorlására, valamint a segítségnyújtási műveletek széles körében történő, különböző nemzetek csapatainak hatékony együttműködési képességének fejlesztésére. Ezek közé tartozik a városi kereső és mentő, az orvosi /paramedicinális csapatok, Chemical Biological Radiological Nuclear (CBRN) védelem, valamint a fertőtlenítő csapatok és a vízi mentőcsapatok.

A gyakorlat egy Szerbiát megrázó 6,7 erősségű földrengést szimulált. Az esemény következtében több, régi építésű ház összeomlott, és a lakosok a romok alatt rekedtek. Egy kerámia gyár is megsérült, aminek következtében több munkás megsérült, és többen eltűntek. A közeli tavat védő gát is megsérült, a szivárgó víz elárasztotta a közeli településeket, megsérültek a villamos energia, víz és távközlési infrastruktúra elemei is ezzel veszélyeztetve a lakosság alapvető ellátását. A következményeinek a felszámolására Szerbia a NATO segítségét kérte az ERDCC-n keresztül az alábbiak szerint:

- 5 könnyű városi kutató-mentő csapat,
- 7 közepes városi kutató-mentő csapat,
- 10 CBRN csapat,
- 6 vízi mentőcsapat,
- orvosi csapat/mobil kórház.

A kérelem tartalmazta az esemény rövid leírását, a katasztrófa jellegét, és hogy milyen segísre van szükség. Megjelölte azokat a határátkelőhelyeket, ahol a mentőcsapatok és a segély beléphet Szerbiába, továbbá megnevezte a kapcsolattartó személyeket. [104]

A NATO EADRCC a beérkezett kérés alapján a tagállamok többek között a következő felajánlásokat tették:

- Albánia: 2 kutató-mentő csapat 10 fő/csapat, 1 CBRN csapat 3 fő,
- Azerbajdzsán: 1 városi kutató mentő csapat (a továbbiakban: USAR³⁸) csapat, 1 vízi mentő csapat és búvárok, 1 CBRN csapat,
- Csehország: 1 közepes városi kutató-mentő csapat (USAR),
- Bosznia- Hercegovina: 1 közepes városi kutató-mentő csapat (USAR), 1 vízi mentő csapat, 1 CBRN csapat,
- Magyarország: 1 közepes városi kutató-mentő csapat (USAR) 42 fő, 2 kereső kutya, 13 szállító jármű, valamint szükség esetén más nemzetek eszközeinek és csapatainak szállítását.

A segítségkérést követően a BM OKF riasztotta a nehéz kutató-mentő minősítéssel rendelkező HUNOR (Hungarian National Organisation For Rescue Services) mentőcsapatot, akik az eligazítást követően indultak útba 42 fővel és 2 mentőkutyával. A mentési feladatok végrehajtásához szükséges eszközök és az állomány szállításához quad, utánfutó és különféle járművek álltak rendelkezésükre. A HUNOR feladata a földrengés miatt romok alatt rekedt áldozatok felkutatása és mentése volt. A mentés során a felkészültségüknek és a technikai ellátottságuknak megfelelően a kötéltechnikai, alá-, kitámasztási, magasból mentési feladatokat és mentőkutyákkal a sérültek és halottak felkutatását és mentését végezték. A mentőcsoport parancsnoka delegálásra került a nemzetközi irányító törzsbe. A gyakorlat sikeres lefolytatása érdekében hazánk segítséget nyújtott az országon áthaladó külföldi csapatok számára a gyors és zökkenőmentes áthaladáshoz.

A gyakorlaton részt vett továbbá 12, INSARAG minősítéssel rendelkező városi kutató-mentő csapat is a szövetséges államok mentőcsapatai mellett. [105]

³⁸ USAR: Urban Search and Rescue. forrás: <https://www.insarag.org/> (letöltés ideje: 2018. 08.15.)

3.1.4.2 Egyesült Nemzetek Szervezete humanitárius tevékenysége

A más országok, államok beavatkozása egy másik országot sújtó katasztrófa esetén kezdetben spontán történt, hiszen minden állam szuverén joga, hogy magát és polgárait hogyan, milyen módon védi meg. Mindig voltak olyan országok, akik nem akarták, hogy egy más ország beavatkozása esetén „titkaik” kitudódjanak.

A nemzetközi katasztrófavédelem kialakulása a XVIII. század végére tehető, amikor 1799-ben a lőpor fogattal történő szállítását szabályozták, majd 1890-ben Svájc és Németország szabályozta a veszélyes áruk vasúti szállítását egymás országai között.

Az 1859-es solferinói csatában Henry Dunant svájci üzletember a sebesült katonák szenvedései láttán határozta el a Vöröskereszt létrehozását. [106] Ugyancsak e csatához kötődik az első, 1864-es „A hadra kelt seregek sebesültjei és betegei sorsának javításáról” szóló genfi egyezmény megkötése is, amelyben az emberiség egy minimális szintjét biztosítják a harctéren megsebesült katonáknak.

Henry Dunant a sebesült katonákkal való kegyetlen bánásmód elutasítására szólította fel a világot, így megalkotva az első humanitárius jogot. A humanitárius jog – ius in bello - nemzetközi és nem nemzetközi fegyveres konfliktus idején véd személyeket és objektumokat, valamint korlátokat állapít meg a hadviselés eszközeit, módjait illetően. Egyensúlyt tart fenn a humanitárius megfontolások és a katonai szükségesség között. Az 1949-es Genfi Egyezmények mind a sebesült katonákkal, hadifoglyokkal való bánásmódot, mind pedig a polgári lakosság fegyveres konfliktusok idején való védelmét szolgálja. Azt, hogy a civil lakosságot nem csak háborúban, de mindenféle fegyveres konfliktusban védelem illeti, az 1949-es egyezmények 1977-ben elfogadott kiegészítő jegyzőkönyveiben rögzítették. Magyarországon az 1989. évi 20. törvényerejű rendelettel kihirdetett kiegészítő jegyzőkönyvben került először megfogalmazásra, hogy a civil lakosság védelmét nemcsak fegyveres konfliktusban, hanem katasztrófák esetében is biztosítani kell:

„...a) „polgári védelem” alatt az alább említett emberbaráti feladatok mindegyikének, vagy némelyikének az ellátása értendő, amelyek a polgári lakosságnak az ellenségeskedések, vagy katasztrófák veszélyeitől való védelmezésére és közvetlen következményeitől való megóvására, valamint életben maradása feltételeinek biztosítására irányulnak.”

A katasztrófák elleni védekezésben a korábban kétoldalú egyezmények az 1970-es évekre elégtelennek bizonyultak, mivel a bekövetkező természeti és ipari katasztrófák egyre nagyobb területet, egyszerre több államot, és egyre több embert veszélyeztettek. [106]

A II. világháborút követően, 51 ország alapításával 1945-ben jött létre az ENSZ, a nemzetközi béke és biztonság, a nemzetek közötti baráti kapcsolat fejlesztése és a társadalmi fejlődés, valamint a jobb életszínvonal és az emberi jogok elősegítése céljából.

A nagyobb, nemzetközi összefogásra a katasztrófák bekövetkezte esetén történő nemzetközi segítségnyújtáshoz a keretet az ENSZ adta.

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás és a nemzetközi katasztrófa-segítéskérés esetében lehetővé teszi a külföldi államoknak, illetve a magyar kormányknak, hogy segítéskérés, vagy segítségnyújtás esetén közvetlenül fordulhassanak az ENSZ-hez, NATO-hoz, EU-hoz.

Az ENSZ természeti, ipari katasztrófa vagy humanitárius szerencsétlenség esetén a világ bármely pontján elsősegélyt, támogatást és segítséget nyújt a helyszínen. Akár háború, fegyveres konfliktus elől menekülőkről, természeti katasztrófák, vagy életet, egészséget, oktatást, élelmezést fenyegető esemény történik, az ENSZ jelen van és cselekszik.

Az ENSZ programjai közül a Világélelmezési Programnak (WFP³⁹), valamint az Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetnek (FAO⁴⁰) köszönhetően élelmiszert juttat azoknak, akik nem jutnak hozzá, illetve segítséget nyújt ahhoz, hogy maguk is képesek legyenek élelmiszert termeszteni.

Az UNHCR és a Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM⁴¹) taborokat és más létesítményeket hoz létre és tart fenn azok számára, akik kénytelenek elhagyni otthonaikat.

Az *Egészségügyi Világszervezet* (WHO⁴²) segíti a természeti vagy ember okozta katasztrófák miatt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült emberek egészségének védelmét, orvosi ellátás biztosításával, gyógyszerrel, védőoltások beadásával.

Feladata, hogy iránymutatást adjon az egészségügy területén. Együttműködik az államok kormányaival a nemzeti egészségügyi programok tervezésében, irányításában és értékelésében. Megfelelő egészségügyi technológia, információ és szabványok kifejlesztésén és átadásán munkálkodik.

³⁹ WFP: World Food Programme. forrás: <http://www1.wfp.org/> (letöltés ideje: 2018. 12.07.)

⁴⁰ FAO: Food and Agriculture Organization of the United Nations. forrás: <http://www.fao.org/home/en/> (letöltés ideje: 2018. 12.07)

⁴¹ IOM: International Organization for Migration. forrás: <http://www.iom.int/> (letöltés ideje: 2018. 12.07.)

⁴² WHO: World Health Organization. forrás: <http://www.who.int/> (letöltés ideje: 2018. 12.07.)

Kiterjedt segélynyújtási, kutató- és irányítási tevékenységet végez az egészségvédelem minden területén, különösen a fertőzőbetegségek, a járványok, a gyermekbetegségek, a szív- és keringési zavarok, a rák és az AIDS okainak feltárása, a betegségek természete, megelőzése és gyógyításuk terén.[107]

Az *Egyesült Nemzetek Gyermek Alapja* (UNICEF⁴³), együttműködve a Nemzetközi Gyermekmentő Szövetséggel és egyéb hasonló tevékenységet végző szervezettel, oktatást biztosít a katasztrófa sújtotta vidékeken élő gyermekek számára. A katasztrófát követő újjáépítés időszakában az ENSZ Fejlesztési Programja (UNDP⁴⁴) biztosítja a helyreállítási folyamatok megfelelően stabil alapokra kerülését.

A háború, vagy katasztrófa sújtotta területekre a segélyek célba juttatását az ENSZ békefenntartói védelmezik és felügyelik. Az ENSZ humanitárius és katasztrófa- elhárítási tevékenységét az UNOCHA koordinálja, amely felméri a szükségleteket, gondoskodik az előre nem látható költségek rendelkezésre állásáról, valamint a szükséges humanitárius programokról. Tevékenységei mellett információt szolgáltat a világon történt veszélyhelyzetekről és nemzetközi akciókat szervez az adományok mobilizálására a veszélyhelyzetben lévők sürgős kiségitése érdekében.

3.2 Pénzügyi támogatás a katasztrófák elleni védekezésben

Az EU 2014-2020-as költségvetésében az európai polgári védelmi és humanitárius segítségnyújtási műveletek uniós tervezett összege évi mintegy 1 milliárd eurót tesz ki (összesen 7,1 milliárd eurót biztosít a költségvetési időszakban).

A 2014 és 2020 közötti időszakban a polgári védelmi mechanizmus végrehajtásának költségvetése 368,4 millió Euro, ebből 223,7 millió Euro-t az EU-n belüli megelőzési, felkészültségi és reagálási intézkedésekre kell felhasználni, 144,6 millió Euro-t az EU-n kívüli lépésekre.

Ezeket az összegeket kiegészítik az EU polgári védelmi mechanizmusában részt vevő nem uniós országok hozzájárulásai. A humanitáriussegélyek és a polgári védelmi tevékenysé-

⁴³ UNICEF: United Nation Children's Fund. forrás: <https://www.unicef.org/> (letöltés ideje:2018. 07.21.)

⁴⁴ UNDP: United Nations Development Programme. forrás: <http://www.undp.org/content/undp/en/home.html> (letöltés ideje:2018. 07.21.)

gek legfontosabb elemei mellett a 2017-es költségvetés magában foglalja az EU-s segélyek önkéntes kezdeményezésének támogatását, valamint a sürgősségi támogatási eszköz támogatását az EU-n belüli műveletek számára.

Az EU hétéves költségvetésének felső határát a többéves pénzügyi keret határozza meg, az éves költségvetési eljárás nyomán az Európai Unió költségvetési hatósága (Európai Parlament és Tanács) évente határozza meg a pontos számadatot. A kezdeti költségvetésen túl, az EU sürgősségi segélyre képzett tartalékból van lehetőség pénzeszközt biztosítani az előre nem látható eseményekre és súlyos válságokra, úgymint a humanitárius, polgári válságkezelési és védelmi műveletek finanszírozására az EU-n kívüli országokban. Továbbá egyéb, uniós finanszírozási programokból fel nem használt összegek is átvihetők humanitárius segítségnyújtásra az adott év folyamán, és az Európai Fejlesztési Alap és az EU tagállamainak közvetlen hozzájárulása is felhasználható.

Ami a jelenlegi európai menekültügyi válságot illeti, az 2016-ban elfogadott új, sürgősségi támogatási eszközökre vonatkozó európai uniós rendelet elfogadásra került, amely lehetővé teszi az EU számára, hogy vészhelyzeti támogatást nyújtson az EU-n belüli rendkívüli válságok vagy katasztrófák esetén, amelyek súlyos humanitárius következményekkel jár. A 2016 és 2018 közötti időszakra vonatkozó teljes keretösszeg 700 millió Euro (ebből 200 millió Euro 2017-ben).

A sürgősségi ellátás Európán belül olyan rendkívüli katasztrófákra adható, amelyek súlyos és széles körű humanitárius következményekkel járnak egy vagy több uniós tagállamban. Ilyen, sürgősségi támogatásban részesült Görögország, amikor 2015-ben 857 000 menekült és migráns érkezett az országba. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága szerint 2018 márciusában több mint 45 000 menekült és migráns maradt a Görögországban. Ennek a helyzetnek a kezelésére az EU Bizottsága közel 650 millió Eurót biztosított a 2016 és 2019 közötti időszakban a menekültek Görögország szükségleteit kielégítő sürgősségi támogatási műveletek finanszírozására. Ez a támogatás kiegészíti azt, amit a nemzeti hatóságok nyújtanak. [108]

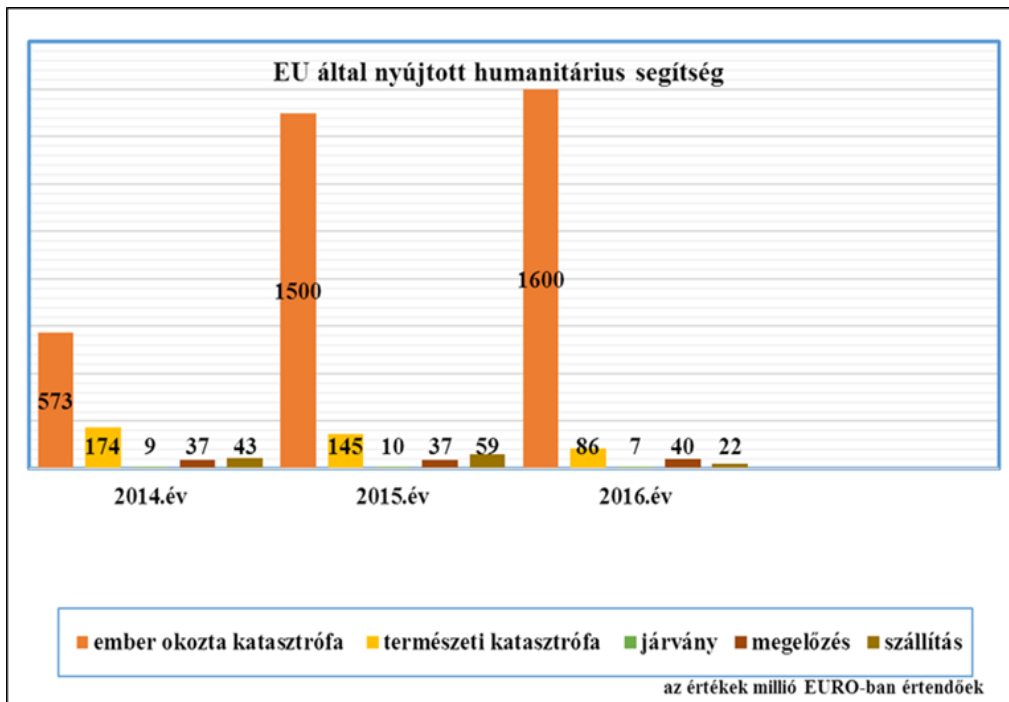
Az Európai Bizottság világszerte humanitárius támogatást nyújt több, mint 200 partnerszervezet számára, amelyek a helyszínen nyújtanak segítséget. Ezek közé tartoznak a nem kormányzati szervezetek, a nemzetközi szervezetek és az ENSZ szervezetei is.

Az EU által finanszírozott humanitárius segítségnyújtás az ENSZ ügynökségeivel, nemzetközi szervezetekkel és nem kormányzati szervezetekkel együttműködve valósul meg.

Az EU humanitárius segítségnyújtása tartalmazza: élelmiszerek, menedékhelyek, egészségügyi ellátás biztosítása, ivóvízellátás, valamint a katasztrófák által érintett területeken élők – elsősorban gyerekek- oktatása. A humanitárius segítségnyújtási műveletek finanszírozása az EU-n kívüli országokra irányul. Az Európai Bizottság is támogathat sürgősségi támogatási műveleteket az Európai Unión belüli kivételes méretű katasztrófák kezelésére.

Az Európai Unió 2014-2020 közötti pénzügyi időszakának fejlesztési politikájára vonatkozó 1305/2013/EU rendelet tematikus célkitűzése az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázat megelőzése és a kockázatkezelés előmozdítása.

A rendelkezésre álló pénzügyi támogatás igénybevételéhez szükséges nagyprojektek jóváhagyásához elengedhetetlen a környezeti hatásvizsgálat, figyelembe véve az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz történő alkalmazkodás szükségleteit, valamint a katasztrófákkal szembeni ellenálló képességet. A veszélyhelyzeti válságkezelésre összesen 2018-ban 11,9 millió Euró került biztosításra, ebből az EU tagállami részére történő válságkezelésre 1 500 000 Euró, a harmadik országok részére pedig 10,4 millió Euró áll rendelkezésre. [108] Az EU 2018-ban a polgári védelmi mechanizmus működtetésére 35,5millió Eurót biztosított, ebből felkészülésre és megelőzésre az EU tagállami számára 29,8 millió Eurót, a harmadik országok számára 5,8 millió Eurót juttat. Többek között megelőzésre 2 millió Euró, gyakorlatokra 4,9 millió Euró, válsághelyzeti kapacitásra 2 millió, valamint a polgári védelmi modulok, technikai felszerelés, szállítás biztosítására további 4,8 millió Euró került finanszírozásra. [110]

8. számú ábra
Az EU humanitárius segítségnyújtása 2014-2016. év között
az EU polgári védelmi mechanizmus finanszírozási adatai alapján készítette: a szerző

A 8. számú ábrán látható diagramm adatai alapján megállapítható, hogy az EU 2014-ben 837 millió Eurót költött humanitárius segítségnyújtásra. Ebből 573 millió Euró ember okozta események, 174 millió Euró természeti katasztrófák, 9 millió Euró járvány események, 37 millió Euró a katasztrófák megelőzése és az ellenállás kialakítása, 43 millió Euró pedig a szállítási költségek fedezése történt a költségvetésből.

Ahogy az a diagrammból is látszik, hogy az ember által okozott krízisek (pl. háborús események) orvosolására 2016-ban az EU által nyújtott segítség összege a háromszorosára emelkedett. Ennek kiváltó oka a szíriai háborús helyzet, amelynek következményeként súlyos humanitárius válság fenyegeti a térséget. A segélyeket az azonnali életmentésre és sürgősségi humanitárius tevékenységre fordították. Ezen felül a segítségnyújtás magában foglalta a biztonságos ivóvíz, a szennyvízkezelés és a higiénés feltételek, valamint az élelmiszer, a gyermekvédelem és a sürgősségi eszközök biztosítását. A térségből Jordániába és Libanonba menekültek részére nyújtott készpénztámogatáshoz, az életmentő másodlagos egészségügyi ellátáshoz, oktatáshoz, menedékhez, valamint vízellátáshoz, higiéniai feltételekhez és szennyvízkezeléshez.

A megelőzésre, a katasztrófák hatásainak csökkentésére, a katasztrófa-reagálóképesség fejlesztésére azonos nagyságú pénzeszközöket fordított az EU. A támogatások célba juttatásához, a biztonságos szállításhoz rendelt összegek nagysága közel azonos a fenti időszakokban. Az EU együttműködve az ENSZ humanitárius légi szolgálatával és logisztikai csoportjával gondoskodik a nem biztonságos, illetve egyéb más nehéz helyzetekben történő specifikus szállítási és logisztikai programok végrehajtásában.

3.3 Részkövetkeztetések

Az EU és hazánk a katasztrófák elleni védekezésben részt vevő hivatásos és egyéb, önkéntes, civil, karitatív szervezetei csak szorosan együttműködve, a jogi alapokat megteremtő jogszabályokkal, a tudomány és technológia vívmányait felhasználva, a nemzetközi információcsere és az EU tagságból eredő kötelezettségek, pénzügyi lehetőségek igen hatékony, eredményes alkalmazásával képes magas színvonalon végezni a katasztrófák elleni védekezést.

Megállapítottam, hogy az EU megfelelő jogi alapokat teremtett a Lisszaboni szerződésben a szolidaritási klauzula megfogalmazásával, amely megerősíti a tagállamok összefogását, együttműködését minden olyan esetben, amikor bármelyik tagállamot terrortámadás, természeti-, ember okozta katasztrófa sújt. Erre épülve a polgári védelmi mechanizmus kialakításával és az EU Önkéntes Segítségnyújtási Hadtest létrehozásával az EU képes fokozni az EU-n belüli és a harmadik országokban történő humanitárius fellépését. Természetesen a segítségnyújtáshoz szükséges pénzügyi fedezet is rendelkezésre áll az EU költségvetésében, de ehhez önkéntesen az államok és szervezetek is nyújthatnak támogatást. A hadtest létrehozásával megteremtődött annak a lehetősége, hogy állampolgárai szolidaritásukat az önkéntes tevékenységen keresztül minél jobban kifejezhessék.

A rendelkezésre álló adatokból megállapítottam, hogy évről évre emelkedik a segítségnyújtásra fordított összeg nagysága. A tagállamok és az önkéntes szervezetek együttes fellépése keretében a természeti vagy ember okozta katasztrófa esetén a tagállam kérésére képesek egymásnak segítséget nyújtani és képesek biztosítani a szükséges eszközöket és szakembereket.

Megállapítottam, hogy a hazai jogalkotásban a Kat.tv. az Alaptörvénnyel összhangban megteremtette annak jogalapját, hogy a hazánkat, illetve az EU valamely tagállamát, vagy azon kívüli országot ért természeti katasztrófa, illetve az emberek életét, életfenntartásukhoz szükséges javaikat ért, vagy veszélyeztető események esetén képesek gyorsan reagálni és azonnali, szakmailag felkészült és jogilag megalapozott segítséget nyújtani.

Álláspontom szerint az azonnali, sürgős beavatkozások mellett, amely az emberélet mentése érdekében elengedhetetlen, még *nagyobb hangsúlyt* kell fektetni a katasztrófareagáló és ellenálló képességek fejlesztésére, valamint a megelőzésre.

Úgy vélem, hogy a részes államok számára nehéz megfelelni a különböző struktúrájú szervezeteknek, amelyek tevékenysége több ponton is átfedi egymást. Mi alapján döntsön egy állam arról, kitől kér segítséget? Amelyiknek tagja, vagy akivel partnerséget ápol? Azokban az államokban, régiókban, ahol fegyveres konfliktus zajlik, nyilván a legfontosabb a segítséget nyújtó biztonságának garantálása, ebben az esetben a NATO részvétele indokolt. Egészségügyi válságok okozó katasztrófák esetén az ENSZ WHO jelenléte időszerű. Fontos, hogy ne konkurencsei legyenek egymásnak, hanem feladat-, és munkamegosztással, a képességek, készségek legjobb kihasználásával tevékenykedjenek. *Véleményem* az, hogy egy, a szervezetek közötti, független, nem kormányzati szervezeten keresztül kell az önkéntesek koordinációját, képzését, felkészítését, az igények felmérését végezni.

Megállapításom az, hogy az EU, az ENSZ és a NATO a humanitárius segítségnyújtás terén a párhuzamos feladatokkal versengenek egymással. A NATO, amely katonai szervezetként a szövetséges államok katonai védelmét biztosítja, emellett válságkezelő műveletekben fegyveres és fegyver nélküli műveleteket hajt végre és állandó békeidőszaki műveleteit is fegyver nélkül hajtja végre. A SRBIJA 2018. gyakorlat egyértelműen a NATO civil műveleteként zajlott. Nem vitatható el annak jelentősége sem, hogy technikai, infokommunikációs képességei, pl. műhold, felderítés, információs műveletek, légtér ellenőrzés, a segítségnyújtásban részt vevők fegyveres védelme és támogatása a konfliktus övezetekben biztosítja a részt vevők védelmét, és a segélyek célba jutását. Kiképzett szakemberei, felkészített egységei alkalmasak azonnali, igen gyors és szervezett reagálásra a világ bármely pontján. Azonban a NATO, mint katonai szervezet részvétele egyes, nem szövetségi országokban akár ellenérzést is kiválthat, ezért nem kérik és nem is fogadják el segítségüket. Számukra az ENSZ és Nemzetközi Vöröskereszt és Vörös Félhold Mozgalom (továbbiakban: Vöröskereszt), valamint nem kormányzati és önkéntes szervezetek, személyek által nyújtott segítség jelenti a megoldást. *Ám véleményem szerint* a NATO-nak meg kellene maradni kizárólag katonai szövetségnek, természetesen szükség szerint a humanitárius segítséget nyújtó szervezetek fegyveres védelmének biztosításával, mert nemcsak katasztrófa okozta események során történik segítségnyújtás a bajbajutottak számára, hanem a fegyveres konfliktusok miatt lakhelyüket elhagyni kényszerülők, menekültek, vagy a sebesültek ellátásával, a létfenntartáshoz szükséges javak (élelmiszer, ivóvíz) biztosításával, védelemével és támogatásával.

Az ENSZ és szakosított szervei mind a természeti és ipari katasztrófa, mind pedig a fegyveres összeütközések, konfliktusok miatt segítségre szorulóknak érdekében végzi tevékenységét, illetve az ellenállóképesség kialakítása érdekében megelőző, oktatási, képzési projekteket működtet, pl. UNHCR, WHO, UNICEF, FAO világszerte, elsősorban a harmadik világ országában.

Az EU tagállamai összefogásaként és hozzájárulásaival anyagi és természetbeni segítséget nyújt az EU-n kívüli államoknak is. Működteti a koordináló, kapcsolattartó szerveit (CECIS), valamint támogatja azon modulok kialakítását (vízi mentés, egészségügyi egység, vegyi felderítő egység stb.) amelyekkel a katasztrófa események elhárításában, a helyreállításban részt vesz.

Emellett a Vöröskereszt mind békében és mind háborúban segítséget nyújt a szenvedőknek a világ bármely pontján. Tagjai civil önkéntesek világszerte.

Álláspontom szerint a NATO feladata a humanitárius segítségnyújtásban a támogatás és a védelem kell, hogy maradjon. Az ENSZ és szakosított szervei, a Vöröskereszt továbbra is ellátja a szükségben szenvedők megsegítését a Föld országában. Az EU pedig a harmadik országoknak nyújtott anyagi és természetbeni támogatásait (pl. szakember, élelmiszer, eszközök) az ENSZ-en, illetve a Vöröskereszten keresztül juttathatná el a rászorulóknak. Az EU polgári védelmi mechanizmusa a tagállamok katasztrófák elleni védekezésének és számukra nyújtott segítségnyújtásnak feladatait foglalná magában.

A koordinációs és irányítási feladatok végrehajtása érdekében egy, a szervezetektől függetlenített központ felállítása elengedhetetlen. A szervezetek saját irányítási és vezetési kompetenciájának, szervezeti struktúrájának megtartása mellett, a hatáskörök figyelembevételével kizárólag a humanitárius segítségnyújtás feladatainak olyan megosztását jelenti, amely a leghatékonyabb és leggyorsabb végrehajtást garantálja.

A 8. számú ábra adatai alapján *bemutattam és elemeztem*, hogy az EU humanitárius segítségnyújtásra fordított pénzügyi támogatása évről-évre emelkedik, amely összegek elsősorban az Európai Unión kívül kerülnek felhasználásra. Természetesen fontos, hogy támogatást nyújtsunk az arra rászorulóknak, de *véleményem* szerint az EU tagállamai kormányzati és nem kormányzati, civil, önkéntes, a válság- és katasztrófa-helyezetek kezelésében résztvevő szervezetek fejlesztése, továbbá a tagállamok ellenállóképességének növelése is elengedhetetlen.

4. AZ ÖNKÉNTESOK FELKÉSZÍTÉSE KÖVETELMÉNYRENDSZERÉNEK FELTÁRÁSA, BEMUTATÁSA, AZ ÖNKÉNTES MENTŐSZERVEZET MŰSZAKI KÖVETELMÉNYEINEK VIZSGÁLATA

Az EU alapvető értéke a szolidaritás, melyet tovább fejlesztve polgárai kifejezhetik az ember okozta-, és a természeti katasztrófák által sújtott, humanitárius segítségre szoruló polgárok iránti segítségnyújtás szándékát, melynek kifejezése az önkéntességen keresztül történik.

Annak érdekében, hogy az önkéntesek megfelelő képzéseket kapjanak, a segítségnyújtás során megfelelő védelemben részesüljenek, a bevetésükhöz rendelkezésre álljon a pénzügyi fedezet, az ezzel összefüggő keret szabályok meghatározására az EU döntött a hadtest létrehozásáról. A Bizottság 1398/2014/EU felhatalmazáson alapuló Rendelete (2014. október 24.) az önkéntesjelöltekre és az uniós segítségnyújtási önkéntesekre vonatkozó előírások meghatározásáról (a továbbiakban: bizottság rendelete) tartalmazza mindazon szempontokat, amelyek az önkéntesjelöltekre, valamint az uniós segítségnyújtási önkéntesekre vonatkoznak. Meghatározza azokat az előírásokat, eljárásokat, amelyeket be kell tartani akkreditációjuk és bevetésük idején, megteremti azokat a lehetőségeket, amelyekkel a szervezetek harmadik országbeli humanitárius segítségnyújtását célzó, segítségnyújtási önkéntesek kiküldetéssel járó projektekhez finanszírozást igényelhetnek.

Meghatározásra kerültek azok a kompetenciák, amellyel az önkéntesnek rendelkeznie kell ahhoz, hogy biztonságosan, szakmai ismeretekkel rendelkezve hatékonyan tudjon segítséget nyújtani. A bizottság rendelete tartalmazza a fogadó és a küldő szervezetek közötti partnerséget szabályozó előírásokat, annak alapelveit.

A hadtest kiegészíti az uniós polgári védelmi mechanizmusát, prioritása a harmadik országokban nyújtott humanitárius segítségnyújtás. Bevetése megköveteli az együttműködést a nemzetközi szervezetekkel, humanitárius partnerekkel, helyi és regionális résztvevőkkel, és nem utolsósorban az ENSZ szakosított szerveivel, úgymint az ENSZ Humanitárius Ügyek Koordinációs Hivatala (OCHA).

A hadtest *kiegészítő jellege* az elsődleges. Biztosítani kell a koherenciát az EU humanitárius szakpolitikájával, uniós polgári védelmi mechanizmusával, valamint az EU egyéb külső fellépésével, eszközeivel, az ENSZ kezdeményezéseivel, valamint a tagállamok katasztrófák elleni védekezésben, humanitárius segítségnyújtást végző szerveivel, civil és karitatív szervezeteivel, önkéntesivel.

Az önkéntes segítségnyújtási kezdeményezés célja, hogy az EU humanitárius segítségnyújtási kapacitását erősítse, ezzel az élet védelme, a katasztrófákra felkészülés megerősítése, a kockázatok csökkentése, a kárenyhítés, helyreállítás, fejlesztés kapcsolatának erősítésével a katasztrófa sújtotta, vagy veszélyeztetett harmadik országbeli közösségek képességeit a védekezésben, megelőzésben növelje.

A magyar jogalkotás is prioritásként kezeli a nemzetközi humanitárius segítségnyújtás jogi szabályozását, összhangban az Egyesült Nemzetek Alapokmánya, az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata és az Európai Unió fejlesztési és humanitárius alapelveivel.

Fontos, hogy az emberi élet mentése során alkalmazott eszközöket az önkéntes és az állomány szakszerűen legyen képes használni, és az eszközök feleljen meg az előírt kritériumoknak. Annak érdekében, hogy használatuk biztonságos és gyors is legyen, figyelemmel kell kísérni a nemzetközi és hazai technikai fejlesztéseket, és gyakorlatot, és meg kell tenni mindent annak érdekében, hogy a lehetőségekhez képest a lehető legjobb eszközök kerüljenek beszerzésre és alkalmazásra. [111]

4.1 A katasztrófák elleni védekezés során alkalmazott eszközök műszaki kompetenciáinak vizsgálata

Magyarországon a polgári védelmi szervezetek a katasztrófavédelem szerves részét képezik, működésükre vonatkozóan a Kat.tv. és annak végrehajtási Kormányrendelete, valamint a katasztrófavédelmi feladatokat érintő ágazati rendeletek tartalmazznak előírásokat.

Felismerve azt, hogy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv, valamint a polgári védelmi szervezetek tevékenysége hatékonyabb az önkéntes szervezetek bevonásával, a jogi szabályozás is lehetővé teszi, hogy azok az önkéntes mentőszervezetek, akik rendelkeznek a megfelelő minősítéssel, valamint együttműködési megállapodást kötöttek a hivatásos katasztrófavédelmi szervezettel, bevonhatók a katasztrófák elleni védekezésbe. Működésükhöz pályázati és költségvetési támogatásban is részesülhetnek, ezzel is ösztönözve a civileket arra, hogy önkéntesen vegyenek részt a katasztrófák elleni védekezésben. [111]

A minősített mentőszervezetek rendelkeznek azokkal a speciális ismeretekkel és eszközökkel, amelyekkel a hivatásos katasztrófavédelem szervei nem rendelkeznek: ilyenek például a hegyi-, barlangi mentők, bűvárok és a kutyás mentők is.

Minősítésük az INSARAG irányelve alapján kidolgozott Nemzeti Minősítő Rendszer alapján történik. Az INSARAG több, mint 80 ország és katasztrófareagáló szervezet globális hálózata az ENSZ égisze alatt, amely a városi kutatással és mentéssel kapcsolatos témákkal foglalkozik. Célja, hogy koordinálja a nemzetközi Városi kutató és mentő csapatok (USAR) tevékenységét, és az egységes INSARAG Irányelveket és Módszertant minél szélesebb körben elfogadtassa. [112]

A hivatásos katasztrófavédelmi szerveket kiegészítő önkéntes mentőszervezetek létrejötte a polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény rendelkezései alapján történik.

A polgári védelmi kötelezettség olyan személyes, társadalmi kötelezettség, amely az emberi élet és a létfenntartáshoz szükséges anyagi javak védelmét támogatja. A kötelezettség különleges jogrendi időszakban - rendkívüli állapot, szükségállapot, megelőző védelmi helyzet, váratlan támadás, terrorveszélyhelyzet, veszélyhelyzet – történő folyamatos ellátására időbeli korlátozás nélkül vehető igénybe. Ideiglenes polgári védelmi szolgálat rendelhető el egy esetleges katasztrófa kialakulásának megelőzése érdekében tett beavatkozási munkálatok végrehajtásában, például katasztrófaveszély időszakában. Sok esetben a polgári védelmi szolgálat elrendelése nehézségekbe ütközik, mivel erre az időre a munkavégzés alól fel kell menteni a berendelt munkavállalót, ami a munkáltatónak nem gazdaságos. Ezt a helyzetet a Kat. tv. feloldotta azzal, hogy megteremtette a feltételeit az önkéntes mentőszervezetek megalakulásának lehetőségével. A minősítési eljáráson megfelelt és minősített önkéntes mentőszervezetek nagy előnye, hogy tagjai speciális szaktudással rendelkeznek, tagjai magas színvonalon képzettek és kiképzettek, mentési tapasztalatuk van, és ezek, valamint felszerelésük és speciális technikai eszközeik alkalmassá teszik őket a hatékony, gyors beavatkozásra.

A minősítő eljárásra azért van szükség, mert a mentőszervezetek által használt technikai eszközöknek meg kell felelniük az előírásoknak.

A katasztrófavédelem nemzeti ügy, a védekezés irányítása, valamint a tűzoltás és műszaki mentés egységes állami feladat. Mind a tűzoltás és műszaki mentés, mind pedig a katasztrófák elleni védekezés során alkalmazott eszközök esetében a műszaki és személyi feltételeknek rendelkezésre kell állnia.

A tűzoltás és műszaki mentés során alkalmazható technikai eszközökre vonatkozóan kiadott 15/2010.(V.12.) ÖM rendelet 1.§ 7.pontja alapján csak olyan eszközöket lehet alkalmazni, amelyeket ún. rendszeresítési eljárást⁴⁵ (a továbbiakban: eljárás) követően rendszerbe állítottak, vagyis megfelel mindannak a technikai, műszaki előírásnak, amely a tűzoltás és műszaki mentési feladatok ellátása során a szélsőséges környezeti körülmények közötti feladatok ellátására alkalmas, megbízható, műszaki paraméterei és minősége alapján alkalmazható.

Azt, hogy milyen műszaki eszközökre van szükség a mentési feladatok ellátásához, a BM OKF határozza meg a tervezési, fejlesztési tevékenysége során, amely igazodik a szakmai és biztonsági követelményekhez, a végrehajtandó feladatokhoz és követi a technikai és tudományos élet változásait. A rendszerbe állított eszközök folyamatos felülvizsgálatával garantálható biztonságos használatuk és üzemeltetésük, és a balesetek megelőzése. Ezen eszközöket csak azok használhatják, akik rendelkeznek a megfelelő biztonsági és egészségügyi követelményeknek és az adott eszközhöz szükséges képzési feltételeket teljesítették, alkalmazásukhoz a megfelelő jogosítványt megszerezték.

Azon eszközök, amelyet a BM OKF a tűzoltás és műszaki mentés során alkalmaz, mindenki számára megismerhetők a katasztrófavédelem hivatalos honlapján.

Az eljárás lényege, hogy csak olyan eszköz, védőruházat, tűzoltóanyag kerüljön alkalmazásra, amely megfelel mind a végrehajtandó feladat elvégzéséhez, az állomány igényének és nem utolsó sorban a biztonságos technikai és műszaki követelményeknek. Természetesen a beszerzésre kerülő eszköz függ a rendelkezésre álló pénzeszköz nagyságától.

Az eljárást a BM OKF szakirányítói főosztályai és területi szervei (Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok) kezdeményezhetik. A kezdeményezés elbírálását, szakmai indokoltóságát, műszaki, biztonsági megfelelőségét a BM OKF Műszaki Főosztálya végzi.

A rendszeresítési eljárás lefolytatásához az alábbi dokumentumok benyújtása szükséges:

- részletes műszaki leírás, a működési jellemzők számszerű adatainak megadása,
- jogszabályi, vagy szabványelőírásoknak való megfelelést és biztonságosságot igazoló iratok,

⁴⁵rendszeresítés: a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és az önkormányzati tűzoltóság részére a tűzvédelmi technika korlátozás nélküli alkalmazásának engedélyezése. 15/2010. (V.12.) ÖM rendelet 1.§ 7.pont

- vizsgálati eredményeket feltüntető jegyzőkönyvet,
- a rendszeresítendő eszköz mintadarabja, amennyiben a termék fizikai paraméterei és a jogi előírások ezt lehetővé teszik,
- videó, fényképek, rajz, ismertető a termékről, ha a mintadarab nem mellékelhető,
- használatra, karbantartásra, felülvizsgálatra, alkalmazási korlátozásokra is kiterjedő tájékoztató,
- egyéb, a rendszeresítendő technikára vonatkozó közlendő.

A próbahasználatot, vagy csapatpróbát a Rendszeresítési bizottság javaslata alapján a BM OKF gazdasági főigazgató-helyettese engedélyezi. A tűzvédelmi technikát a BM OKF főigazgatója, a katasztrófavédelmi műszerek rendszeresítését a BM gazdasági és informatikai helyettes államtitkára hagyja jóvá. Az egyéni védőeszközök próbahasználat, csapatpróbája legalább két katasztrófavédelmi, vagy tűzoltó egység bevonásával történik.

A rendszeresítési eljárás során a tűzvédelmi technikát, katasztrófavédelmi műszereket a BM OKF próbahasználatra⁴⁶, un. csapatpróba bocsátja annak érdekében, hogy megállapítható legyen az együtt használhatósági és az alkalmazhatósági követelményeknek való megfelelése. Új eszközöket rendszeresíteni kizárólag eredményes próbahasználat vagy csapatpróba után engedélyezhető.

A tűzvédelmi technikát, katasztrófavédelmi műszereket abban az esetben lehet rendszeresíteni, ha az megfelel a jogszabályi előírásoknak, továbbá a korábban rendszeresített eszközökkel, valamint a hozzájuk szükséges egyéb felszerelésekkel való együtt használhatóság és alkalmazhatóság követelményének.

A rendszerben használt tűzvédelmi technika és katasztrófavédelmi műszerek rendszerben tarthatóságát a BM OKF folyamatosan figyelemmel kíséri, messzemenően figyelembe véve a használat során szerzett bevetési és kiképzési tapasztalatokat.

⁴⁶ próbahasználat: a rendszeresítésre tervezett tűzvédelmi technika egy vagy több mintadarabjának, a kiválasztott állománycsoport által meghatározott szempontok szerinti kipróbálása kiképzés, gyakorlat és megfelelő begyakorltság után bevetés vagy egyéb szolgálati feladat során. 15/2010. (V.12.) ÖM rendelet 1.§ 6.pont

Amennyiben már szükségtelenné válik a rendszeresített tűzvédelmi technika, a katasztrófavédelmi műszer szükségtelenné válik, illetve a használat során nem felel meg a vele szemben támasztott szakmai, biztonságossági követelményeknek, a rendszerből a rendszeresítési bizottság javaslatára, tűzvédelmi technika esetében a BM OKF főigazgatója, a katasztrófavédelmi műszerek esetében pedig a BM gazdasági és informatikai helyettes államtitkára hagyja jóvá a rendszerből történő kivonásukat.

Használat közben előfordulhat, hogy a már korábban rendszeresített tűzvédelmi technikai eszközön, vagy katasztrófavédelmi műszeren módosítás, korszerűsítés került végrehajtásra. Amennyiben ez olyan mértékű műszaki módosítás, korszerűsítés, amely már alapvetően megváltoztatja paramétereit és ezáltal alkalmazhatóságának lehetőségeit, a rendszeresítési eljárást ismételten le kell folytatni. Annak eredménye alapján lehet továbbra is alkalmazni, vagy intézkedni kell a rendszerből történő kivonásáról.

A tűzoltás és műszaki mentés során alkalmazott eszközök természetesen az integrált katasztrófavédelem feladatából adódóan a katasztrófák elleni védekezésben is alkalmazhatóak. Az integrált katasztrófavédelem a három pillér: tűzvédelem, polgári védelem, iparbiztonság együttműködését, tevékenységük összehangolt, egységes irányítását jelenti.

Fontosnak tartom kiemelni, hogy a hivatásos katasztrófavédelem ennek a három pillérnek az egységes, összehangolt, egymást kiegészítő tevékenységét jelenti. Az emberi élet védelme csak a három pillérnek, a három szakterületnek a közös, szigorú, jogilag szabályozott feladatvégrehajtását jelenti. Például egy veszélyes anyagot szállító tehergépjármű lakott területen bekövetkezett közúti balesete esetén a tűzvédelmi szakterület (vonulós tűzoltó) tűzoltás-, műszaki mentési feladatot látja el a balesetet szenvedett gépjármű esetében, az iparbiztonsági szakterület (Katasztrófavédelmi Mobil Labor) a veszélyes anyagot detektálja, vizsgálja, hogy veszélyeztet-e az érintett lakosságot, a polgári védelmi szakterület pedig gondoskodik a lakosság biztonságba helyezéséről: kitelepítés, kimenekítés.

4.2 Önkéntes mentőcsapatok megfelelése, minősítési eljárásának bemutatása

A mentésben alkalmazott eszközök az elmúlt években nagy változáson mentek keresztül. A tudomány és technika robbanásszerű fejlődése komoly hatással volt és van a katasztrófák elleni védekezésben alkalmazott eszközökre. A katasztrófák elleni védekezéssel szembeni elvárás: gyors, hatékony, speciális esemény ezért speciális megközelítést igényel, koordinált, hazai és nemzetközi együttműködést igénylő tevékenység.

Az első és legfontosabb feladat az emberi élet védelme, mentése. Emellett természetesen a vagyoni javak mentése, a lakosság alapvető ellátásának biztosítása, kritikus infrastruktúra védelme. Azon eszközökkel szemben, amelyeket a katasztrófák elleni védekezés során használ akár a hivatásos katasztrófavédelem szervezete, akár az önkéntes mentőszervezetek, vagy a nemzetközi segítségnyújtás keretében alkalmazott technika, követelmény, hogy alkalmasak legyenek az életmentésre, gyorsan, sérülésmentesen legyenek alkalmazhatóak, a különböző egységek, szervezetek eszközei egymással kompatibilisek legyenek, a személyzet rendelkezzen megfelelő szaktudással használatukhoz.

Az integrált katasztrófavédelem – polgári védelem, iparbiztonság, tűzvédelem hatósági tevékenység – esetében az alkalmazott eszközökre vonatkozó szabályozást a fentiekben már említettem.

Magyarországon a katasztrófák elleni védekezésben közreműködnek: a Magyar Honvédség, rendvédelmi szervek: rendőrség, Büntetés Végrehajtás szervezete, Nemzeti Adó- és Vámhivatal, Országos Meteorológiai Szolgálat, Országos Mentőszolgálat, vízügyi szervek, egyházi és karitatív szervezetek, állampolgárok, köteles és önkéntes polgári védelmi szolgálat, államigazgatási szervek, önkormányzat, valamint a civil és önkéntes szervezetek.

Azok az önkéntes mentőszervezetek, akik részt kívánnak venni a katasztrófák elleni védekezésbe, meg kell, hogy feleljenek az INSARAG irányelvek alapján összeállított Nemzeti Minősítő Rendszernek (a továbbiakban: minősítő rendszer).

Az INSARAG szerint az USAR- csapatok kutatási és mentési műveleteket végeznek összeomlott objektumokban, és képesek sürgősségi egészségügyi ellátást nyújtani a romok alatt rekedtek részére. Rendelkeznek a túlélők felkutatásához szükséges felszereléssel (pl.kutyák, elektronikus eszközök, emelők, érzékelő berendezések).

Képesnek kell lenniük arra, hogy hozzá férjenek és ellenőrizni tudják a közműveket: villamos-, áram-, vízellátás, valamint detektálják és azonosítsák a veszélyes anyagokat. Fel tudják mérni és képesek legyenek stabilizálni a sérült építményeket. Az USAR- csapatok alkalmasak nehéz körülmények között dolgozni, és segítséget nyújtanak a kárfelmérésben, a törmelék eltávolításában, az áldozatok felkutatásában és a sérültek orvosi osztályozásában, kezelésében.

A különböző országokban működő USAR- csapatok kapacitását nemzeti szinten kell egységesíteni - figyelemmel a helyi szükségletekre- az INSARAG segítségével, ezt követően nemzeti szinten kell kidolgozni az USAR - csapatok minősítésére szolgáló mechanizmust. A

minősítő rendszer tartalmazza az önkéntes mentőszervezetekkel szemben támasztott szervezeti és műveleti irányelveket, továbbá a minimális szakmai követelményeket.

A minősítő eljárás megindítása érdekében a mentőszervezetek számára ún. portfóliót kell benyújtaniuk a területileg illetékes Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: Igazgatóság) részére.

Az INSARAG irányelvnek megfelelően a portfóliónak tartalmaznia kell a következő Szervezeti és Műveleti Irányelveket (a továbbiakban: Irányelv): [112]

- szervezet bemutatása,
- bevetések,
- csapat felépítése,
- az egyes alegységek működése és bemutatása,
- a csapat kiválasztási kritériumai,
- mozgósítás, logisztika, infokommunikáció biztosítása,
- képzés, kiképzés, gyakorlat, felkészítés rendszere,
- felszerelések nyilvántartása (javítás, karbantartás),
- egészségügyi, orvosi ellátás módja.

Csatolni kell azokat a dokumentumokat, amelyek tartalmazzák az Igazgatóság ajánlását, a műveleti eljárási rendet, azokat a dokumentumokat, amelyek a tagok képzettségét igazolják, a tagok névsorát, a felszerelések listáját, kimutatást az élet- és vagyonbiztosításról, a tagok és a kutyák egészségügyi dokumentumait, fotókat. A portfólió mellett a mentőszervezetnek rendszerbeállító gyakorlaton kell részt vennie, ahol a terepen végrehajtott gyakorlattal bizonyítja, hogy az előírásoknak megfelel. A gyakorlatot a Nemzeti Minősítő bizottság értékeli, amely megfelelés esetén kiadja a minősítés megszerzését igazoló okmányt. A minősítést a megszerzését követően 5 évente meg kell újítani.

Hazánkban csak azok az önkéntes mentőszervezetek vonhatók be a katasztrófák elleni védekezésbe, akik a minősítés megszerzését követően Együttműködési Megállapodást kötöttek az Igazgatósággal, amelyet az nyilvántartásba is vett.

Meg kívánom jegyezni, hogy a HUSZÁR mentőszervezet a nemzetközi minősítés mellett rendelkezik hazai minősítéssel is, amely követelménye annak, hogy a magyarországi védekezésbe bevonható legyenek.

A minősítéshez a BM OKF által kiadott Irányelvek a következő tevékenységekre vonatkozóan tartalmazzák az alapvető szakmai követelményeket:

- keresőkutyás tevékenység,
- vízi mentési képesség,
- bűvár tevékenység,
- vezetés-irányítás,
- logisztika,
- kötéltechnikai mentés,
- vezetés-irányítás, logisztika,
- vízkár-elhárítási tevékenység,
- városi kutató-mentő.

Az USAR - csapatok részére a következő minősítés adható: nehéz, közepes és könnyű. Feladatuk a hirtelen bekövetkező, nagyméretű szerkezeti összeomlást okozó esemény, természeti katasztrófa (földrengés), földcsuszamlás, baleset, támadások miatt zárt térben, vagy romok alatt rekedt, illetve a törmelék által betemetett személyek helyének koordinált és standardizált módon való megállapítása, kiszabadítása és kezdeti stabilizálása. A kutatási és mentési műveletek célja a lehető legtöbb betemetett, vagy beszorult személynek a lehető legrövidebb időn belül történő megmentése azoknak a kockázatoknak a minimálisra való csökkentésével.

A nemzetek által minősített mentőcsapatok nemzetközi bevetésre akkor alkalmasak, ha képesek kiterjedt katasztrófákkal kapcsolatos tevékenységek elvégzésére és az érintett ország mentőcsapatainak megerősítésére a következőképpen:

- a katasztrófa hatásainak kezdeti felmérése,
- a koordinációs struktúrák létrehozásának támogatása,
- a korai reagálási műveletek elvégzése más humanitárius rendszerek előtt, vagy azokkal együtt azok támogatása céljából.

Fontos kritérium a mentőszervezetekkel szemben, hogy minősítésüktől függően az USAR- csapatoknak önellátónak kell lenniük és napi 24 órában, általában 7-10 napig tartó bevetésen és adott esetben több helyszínen kell mentési munkát végezni. A bevetés ideje alatt képesnek kell lenniük arra, hogy saját műveleti bázis létrehozásával nyújtsanak támogatást csapataiknak, és a műveletek során biztosítsák a megfelelő kommunikációt mind a saját csapatok, mind a nemzetközi résztvevők között.

Az INSARAG 3 kézikönyve tartalmazza a városi kutatás mentés módszertanát, a csapat megalakításának minimum követelményeit, a képzéseket, felkészülést, minősítést és a műveleteket, amelyek alapján az Irányelv meghatározza a személyi és tárgyi minimum követelményeket.

A műszaki mentéssel együtt járó katasztrófa helyzetek igen bonyolultak lehetnek, ezért kifejezetten erre kiképzett személyzetet és speciális felszerelést igényelnek a mentés végrehajtásához. A szélsőséges természeti események, mint például a földrengések, a csapadék, szélsőséges hőmérséklet, árvíz, megnehezítik a műszaki mentők dolgát. A gyúlékony gázok és a mérgező anyagok, sugárzó anyagok jelenléte szintén növeli a mentésben résztvevők kockázatát.

A műszaki mentési műveleteket végző csapatok biztonsága rendkívül fontos. A komplex műszaki mentést igénylő események több órát, vagy akár több napot is igénybe vehetnek, amíg a mentőcsapatok felderítői óvatosan és körültekintően felméri az érintett területet és helyzetet, ha kell, beszerzik és telepítik a megfelelő felszerelést, ellenőrzik a helyszín biztonságát, szükség esetén eltávolítják a veszélyforrásokat, még mielőtt sikerül elérniük, majd stabilizálniuk és kiszabadítaniuk a túlélőket.

A veszélyes anyagok - gyúlékony gőzök, por - jelenléte gyakran kényszeríti arra a mentőket, hogy komoly óvintézkedéseket vezessenek be, több időt fordítsanak a műveleteket biztonságos elvégzése érdekében. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az elsietett, elkapkodott mentési műveletek mind a mentők, mind az áldozatok életét veszélybe sodorhatja. A mentők ugyanakkor tisztában vannak azzal, az áldozatok túlélési esélye függ a kiszabadítás és kórházba szállításuk gyorsaságától. A katasztrófa helyszínén a mentésben résztvevő szervezetek eltérő felkészülési szinttel rendelkeznek, azonban mindegyik magasan képzett és speciális felszereléssel rendelkező szakemberekből áll, akik bonyolult mentési műveletek biztonságos és hatékony elvégzésére is képesek.

A csapatok szakterülete és kapacitása nagyon eltérő, a képzési szinttől, a képzett személyzet számától, a speciális mentő eszközök és felszerelés rendelkezésre állásától függ. Például néhány szervezet képzése és felszerelése az összeomlott szerkezetekben végzendő mentésnek felel meg, ahol betonelemeket kell átvágni, és súlyos törmelékelt kell eltávolítani, míg mások csákánnyal és lapáttal dolgoznak a törmelék eltávolításán.

Vannak olyan szervezetek, amely egyetlen területen működő mentő csapatokkal rendelkezik (pl. vízi mentést végző csapat), akiket egy mentési tevékenységre képezték ki és szerelték

fel. Vannak azonban több területet is felölelő, többféle mentési műveletre is felkészült szervezetek.

Az INSARAG az alábbi szakterületeket határozza meg:

- zárt helyekről történő kiszabadítás,
- vízen és jégen végzett mentés,
- összeomlott szerkezetekben végzett mentés,
- árkokból történő mentés (vezeték, kábel),
- kötéllel végzett mentés,
- ipari és mezőgazdasági mentés (gép, siló alá vagy belsejébe szorultak mentése),
- gépjárművekből történő mentés,
- vonatból/villamosból történő mentés.

A fentiek alapján kerülnek kialakításra a mentőcsapatok, amelyekhez a megfelelő szak tudású személyi állományt és a technikai, műszaki feltételeket kell biztosítani.

A korábban már említettek szerint az USAR - csapatok lehetnek: könnyű, közepes és nehéz felszerelésű kutatócsapatok, és ehhez képest kell az eszközeiket beszerezni. Az INSARAG kapacitásnövelésre vonatkozó kézikönyve tartalmazza azokat az információkat, melyek a csapatok legfontosabb szükséges összetevőit tartalmazza, tájékoztatást nyújt a közepes és a nehéz felszerelésű USAR- csapatok erőforrásainak összetételéről.

A személyzet tekintetében a közepes felszerelésű csapatoknak legalább 40 bevetett személlyel, míg a nehéz felszerelésű csapatoknak legalább 59 személlyel kell rendelkezniük.

Azt, hogy az adott csapatnak milyen eszközzel kell rendelkeznie, illetve azoknak milyen műszaki követelményeknek kell megfelelnie, az INSARAG II. Kézikönyv A. melléklete tartalmazza az alábbiak szerint például:

Vágás és áttörés esetén az eszköznek alkalmasnak kell lennie:

- 200 mm-es vasbetonon keresztül történő függőleges behatolásra üregbe,
- 200 mm-es vasbetonon keresztül történő oldalirányú behatolásra üregbe,
- vasbeton oszlop vagy gerenda átvágása: nehéz felszerelésű csapat esetében 450 mm 18mm-es betéttel, közepes felszerelésű csapat esetében 300 mm 12mm-es vasbetéttel,

- fémlemez átvágása: nehéz felszerelésű csapat: 20 mm vastag, 1 m X 1 m méretű, közepes felszerelésű csapat: 10 mm vastag és 0,7 m X 0,7 m méretű lemez,
- szerkezeti acél átvágása: nehéz felszerelésű csapatnál mélység: 260 mm, szélesség: 102 mm, háló: 6,5 mm, perem: 10 mm; közepes felszerelésű csapatnál: mélység: 127 mm, szélesség: 76 mm, háló: 4 mm, perem: 7,6 mm,
- emelés és vontatás esetén az eszköznek alkalmasnak kell lennie: pneumatikus emelő berendezés: nehéz felszerelésű csapat 2,5 méter/tonna, közepes felszerelésű csapat: 1 méter/tonna (szerkezeti betonoszlopok és -gerendák kötélzettel való felszerelése, emelése, mozgatása az adott távolságon). [112]

Az alkalmazott eszközök lehetnek: láncfűrész, bontókalapács, mentőheveder, áramfejlesztő, légzőkészülék, hegesztős vágópisztoly, hidraulikus emelő stb. Természetesen az eszközöket a mentési körülményeknek megfelelően kell kiválasztani.

Az a fentiekből is látszik, hogy a melléklet *nem tartalmazza* az adott eszköz konkrét márkáját, típusát, hanem csak arra ad iránymutatást, hogy az milyen kompetenciákkal kell, hogy rendelkezzen, a mentőcsapatnak az eszközökkel milyen feladatokat kell ellátniuk.

Az INSARAG irányelveknek kell, hogy megfeleljen hazánk központi mentőcsapata, a HUNOR a hivatásos katasztrófavédelemnél szolgálatot teljesítő szakemberekből (tűzoltó, logisztikai szakember) és a társszervek (mentőszolgálat, pszichológus, mérnök) szakembereiből áll. Alaprendeltetése un. nehéz városi kutató – mentőcsapat, amely képes keresőkutyákkal és műszaki kereső berendezésekkel történő kutatásra- mentésre: nagy tömegű tereptárgy megemelésével történő mentés, vasbeton és acélszerkezetek bontására, kötelekkel végzett speciális műveletekre, dúcolási szakműveletekre, veszélyes anyagok kimutatására és elkülönítésére, valamint újra élesztési és életben tartási szakműveletek ellátására.

Szakfeladata a romok alatt rekedt áldozatok keresése, lokalizálása és mentése: például összedőlt épületek, balesetet szenvedett közlekedési eszközök. Képességei közé tartozik, hogy szükség szerint elsősegélyt nyújt a sérültek további ellátás céljából történő elszállításig. Föld-rengés sújtotta területen a műszaki mentés, áldozatok kiemelése és azok túlélési esélyeinek biztosítása a feladata.

A magyarországi önkéntes mentőszervezeteknek a feladatuk végrehajtásához szükséges eszközökkel kell rendelkezniük. Ellátják a következő feladatokat:

- bűvár, vízi kutatás-mentés,

- barlangi mentés,
- légi mentés, felderítés,
- orvosi ellátás biztosítása,
- komplex mentési művelet.

A hazai mentőcsapatok az INSARAG irányelveknek megfelelően kialakított minősítési eljárásban kell, hogy bemutassák képességeiket. Nyilván nem minden mentőcsapat vállal külföldi bevetést, de képességeik tekintetében a hazai minősítő eljárás követelményei erre épülnek.

Képesnek kell lennie akár több beavatkozási helyszínen, 10 napon keresztül, napi 24 órás munkavégzésre is.

4.számú kép

HUNOR mentőcsapat INSARAG minősítése

forrás: https://www.preventionweb.net/files/29824_hunorcertainment.jpg

(letöltés ideje: 2018. 10.27.)

A BM OKF 2012-ben kezdte meg az önkéntes alapon működő mentőszervezetek rendszerének kiépítését. A rendszer legnagyobb egységként a HUNOR nehéz kutató-mentő mentőszervezet mellett létrejött a HUSZÁR mentőcsapat is, amely közepes városi kutató és mentő minősítést kapott. Tagjai lehetnek a Nemzeti Minősítésen átesett, köztartozással nem rendelkező, jogilag rendezett háttérű (bejegyzett), önkéntes mentőszervezetek.

A minősítés szintén az INSARAG irányelvek szerint működik, ún. közepes városi kutató- mentőcsapat: képesnek kell lenniük a romok alatt rekedt áldozatok keresésére, lokalizálására és mentésére, szükség szerint elsősegélynyújtásra a további ellátás céljából történő elszállításig. Földrengés sújtotta területen a műszaki mentés, áldozatok kiemelése és azok túlélési esélyeinek biztosítása a feladatuk. A HUNOR mentőcsapathoz hasonlóan mind belföldön, mind külföldön bevethetők, a hazai bevetése idején a kárfelszámolást irányító területi szervnek (Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság/Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság), vagy a helyi szerv (Katasztrófavédelmi Kirendeltség) kerül át-, illetve alárendelésre. Külföldi alkalmazása esetén az ENSZ INSARAG Irányelvek és Módszertannak megfelelően a Helyszíni Műveleti és Koordinációs Központ (OSOCC)⁴⁷ feladatszabása alapján a Helyi Veszélyhelyzet Kezelési Hatóság (LEMA)⁴⁸ iránymutatásainak megfelelően látja el feladatát.

5.számú kép
HUSZÁR mentőcsapat INSARAG minősítése
forrás: https://www.preventionweb.net/files/29824_huszrcertification.jpg
(letöltés ideje: 2018.10.27.)

⁴⁷ OSOCC: On-Site Operations Coordination Centre. forrás: <https://www.unocha.org/our-work/coordination/site-operations-coordination-centre-osocc> (letöltés ideje: 2018.10.27.)

⁴⁸ LEMA: Local Emergency Management Authority. forrás: https://www.insarag.org/images/stories/INSARAG_Guidelines_and_Methodology_2011_edition_Hungarian_translation.pdf (letöltés ideje: 2018.10.27.)

A központi szint létrehozását követően kezdődött meg a megyei mentőcsoportok megalakítása. Jelenleg hazánk minden megyéje és a főváros is rendelkezik önálló, önkéntes mentőszervezettel. A megyéken belül kerültek létrehozásra a járási mentőcsoportok és 2016. áprilisaig több, mint 800 településen, közel 18 000 fővel alakult meg a helyi sajátosságokra jellemző, valós veszélyeztető hatások, kockázatok kivédésére alkalmas települési mentőcsoport. Ezen szervezetek összesen mintegy tizennégyezer fővel állnak készen összetett mentési műveletekre, a hivatásos katasztrófavédelmi erők tevékenységének a kiegészítésére.

4.3 AZ EU Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtesthez történő csatlakozás feltételei

A Hadtest létrehozásáról szóló EU Parlament és a Tanács 375/2014/EU rendelet (a továbbiakban: Rendelet) értelmében az önkénteseknek és a segítséget fogadóknak is akkreditálniuk kell magukat ahhoz, hogy a hadtesthez csatlakozhassanak, illetve a segítséget elfogadhassák. Ennek értelmében került kidolgozásra az a mechanizmus, amely mind a segítséget küldő, mind pedig az azt fogadó szervezetekre tartalmaz szabályt.

A Bizottság 1244/2014/EU végrehajtási rendelete az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest létrehozásáról szóló 375/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról (a továbbiakban: végrehajtási rendelet) tartalmazza a követelményeket számukra.

A fogadó szervezetnek kell meghatároznia igényeit a végrehajtási rendeletben meghatározott kritériumok alapján, hogy az önkéntesjelöltek milyen feladatoknak kell megfelelniük. Fontos, hogy a küldő szervezet folyamatosan figyelemmel kísérje az igényeket, összhangban a realitásokkal és amennyiben szükséges, akkor a fogadó szervezetnek segítséget nyújt az igény módosításához. Önkéntesjelölteknek nevezzük őket, amíg a küldő szervezet által szervezett képzést el nem végezték.

Az önkéntesjelöltek kiválasztási eljárása a végrehajtási rendeletben foglaltak szerint történik, amely szerint a küldő szervezetnek egy felhívást kell közzé tenniük, mely tartalmazza a teljesítendő követelményeket:

- kezdeményezésre, humanitárius jellegére és az önkéntesség céljaira vonatkozó világos és pontos tájékoztatás,
- részletes és pontos leírás a projektről, amely tartalmazza a biztonságra vonatkozó információkat, a küldő és fogadó szervezetre vonatkozó információk,

- az ellátandó feladat leírása,
- önkéntesjelölt kompetenciái,
- önkéntesjelölt motivációja,
- alkalmassági követelmények, amelyek tartalmazzák az esetleges kizáró okokat,
- minimumkövetelmények (tapasztalat, nyelvi kompetenciák, egészségügyi alkalmasság, a keresett beosztás jellege),
- kiküldetés időtartama, munka-, életkörülmények, egészségügyi ellátás, szükséges oltások, biztosításra vonatkozó adatok,
- tanulási lehetősége,
- jelentkezési határidő,
- a várható interjú időpontja,
- az interjú folyamata,
- döntés várható időpontja,
- a kiküldetés várható ütemterve: képzés, felkészítés, kiküldést követő tevékenységek.

Az önkéntesjelöltek számára közzétett pályázatot az EU segítségnyújtási önkéntesei kezdeményezés, https://eacea.ec.europa.eu/eu-aid-volunteers/actions/certification-mechanism-for-sending-and-hosting-organisations_en honlapon ismerhetik meg, ahol legalább 1 hónapig kell elérhetővé tenni. [113]

A kiválasztott önkéntesjelöltek kompetenciái, valamint a fogadó szervek igényei alapján történik a képzési igény felmérése, amely szerint a képzésszolgáltató elvégzi a képzésüket. Csak a képzéseket elvégzett jelöltek vehetnek részt önkéntesként a hadtest munkájában. A képzés során – a kompetenciák függvényében – a kezdő, illetve vezető szakemberek részére mind elektronikus formában (e-learning), mind pedig „klasszikus”, tantermi formában történik a felkészítés.

A képzési program kötelező és választható moduljait a végrehajtási rendelt tartalmazza. Minden jelölt számára kötelező ismeretanyag többek között:

- EU külkapcsolatai, válságreakálási rendszerének ismerete,
- humanitárius segítségnyújtás, EU humanitárius segítségnyújtási szakpolitikája,
- EU segítségnyújtási önkéntesei,
- az önkéntesek biztonságára, védelmére vonatkozó szabályok,
- a jelöltek kompetenciáinak megfelelő szituációs gyakorlatok.

Az alábbi modulok közül a jelölt kiválaszthatja a számára érdeklődésének és kompetenciájának legmegfelelőbbet:

- szervezetfejlesztés,
- kommunikáció,
- érdekképviselés,
- krízisintervenció.

A képzések ideje alatt és azt követően is folyamatosan értékelik az önkéntesjelölt felkészültségét a mentorok, valamint maga a jelölt is önértékelést készít magáról. Az oktatói értékelés és a jelölt önértékelése a feltétele a minősítésnek. Amennyiben a jelölt akár a kötelező, akár a választható modulok tekintetében gyengén teljesít, kizárják az eljárásból.

Amennyiben a jelölt a képzést sikeresen teljesítette, még nem fejeződött be az eljárás, hiszen még a fogadó országba történő kiküldés előtt még egy megmérgetetés vár rá. Meg kell, hogy ismerje a konkrét projektet, azt, hogy a projekt keretében milyen feladat vár rá. A tevékenységgel kapcsolatos előírások, eljárások, magatartási kódex, egészségügyi -, biztonsági előírások.

A fentiekből is látszik, hogy az önkéntesnek jelentkezők számára igencsak hosszú procedúrát követően nyílik meg a lehetőség a segítségnyújtásban történő részvételre. Azt gondolom, hogy a projekt és az önkéntesek biztonsága érdekében elengedhetetlen, hogy csak jól felkészített és kiképzett személyek vegyenek részt a segítségnyújtásban, ezzel mintegy garantálva a segítségnyújtás minőségét, és azt a tényt, hogy az EU képviselőjében járnak el minden cselekedetükkel.

Az önkéntesek kiválasztásának és képzési, felkészítési eljárásának pénzügyi fedezetére az EU pályázatait nyújtanak támogatást.

Az EU EACEA⁴⁹ 04/2018. pályázata tartalmazza az önkéntesek kiválasztási eljárásának költségei finanszírozására, melynek címe: „Az „EU segítségnyújtás önkéntesei” kezdeményezés: Uniós segítségnyújtási önkéntesek kirendelése, beleértve a pályakezdő szakemberek gyakornoki kihelyezését és a végrehajtó szervezeteknek szóló kapacitásépítést/technikai segítségnyújtást, virtuális önkéntességre való igazgatási költségeit.”

⁴⁹ EU EACEA: European Union. Education, Audivisual and Culture Executive Agency. https://eacea.ec.europa.eu/homepage_en (letöltés ideje: 2018.10.25.)

A pályázat támogatja az önkéntesek képzését, amellyel az érintett harmadik államban a katasztrófakockázatok csökkentése, a katasztrófákra történő felkészülés, a fejlesztés és helyreállítás és humanitárius segítségnyújtási, valamint a kommunikációs tevékenységéhez kapcsolódó projektekben vezető, vagy pályakezdő feladatot látnak majd el. A támogatás összege 1 400 000 Euro. [114]

Annak biztosítása, hogy a küldő és a fogadó szervezetek megfeleljenek az 1398/2014/EU küldött rendeletben meghatározott szabványoknak és eljárásoknak, valamint az 1244/2014/EU végrehajtási rendeletben megállapított eljárásoknak (a továbbiakban önkéntes rendelet), kidolgoztak egy *akkreditációs mechanizmust*. Csak azok a szervezetek küldhetnek, illetve fogadhatnak önkénteseket, amelyek akkreditálták magukat a végrehajtási rendelet szerinti eljárásban. Az akkreditációt követően a küldő szerv választja ki a fogadó szerv igényei alapján az önkéntesjelölteket.

A küldő szervezetek a következő feltételeknek kell, hogy megfeleljenek:

- a) a rendelet szerinti humanitárius segítségnyújtást végez,
- b) megfelel az alábbiak közül valamelyiknek: az adott tagállam jogszabálya szerint:
 - úgynevezett nem kormányzati szerv,
 - civil jellegű szervezet,
 - Vöröskereszt, Vörös Félhold segélyszervezet.

A fogadó szerv feltételei megegyeznek a küldő szervnél meghatározott a) pontban és a b) pont első két bekezdésében meghatározottaknak, valamint nemzetközi ügynökségnek, vagy szervezetnek kell lenniük.

A végrehajtási rendelet szerinti akkreditációs folyamatban mind fogadó szerv, mind a küldő szerv *önértékelést* kell, hogy készítsen, melyben be kell mutatnia:

- megfelelnek a minimumkövetelményeknek, illetve kötelezettséget vállal ezen követelmények teljesítésére,
- ismeri és az előírásokat és annak megfelelően jár el,
- saját nemzeti, európai, vagy nemzetközi rendszer szerinti akkreditációval rendelkezik, amely megfelel a végrehajtási rendelet szerinti követelményeknek,
- csatolja a kompetenciákat bizonyító igazolásokat.

A küldő és a fogadó szervezetek között megállapodás jön létre a projektekre vonatkozóan, amelyek az önkéntesek kiküldetését és a segítségnyújtást támogatja. Annak érdekében, hogy az önkéntesek segítségnyújtása eredményes legyen, ki kell alakítani a két fél (küldő és fogadó) közötti partnerségét az alábbi elvek mentén:

- egyenlőség,
- közös értékek-, elképzelések,
- átláthatóság,
- felelősség,
- elszámoltathatóság, megbízhatóság,
- kölcsönös bizalom, tisztelet,
- rugalmasság, alkalmazkodóképesség,
- kölcsönösség,
- erőforrások elosztása,
- célok meghatározása,
- komplementaritás: önkéntesekben rejlő sokféleség kiaknázása. [115]

A partnerség kialakításának fontossága abban rejlik, hogy a segítségnyújtásra szoruló államok igényeiket a küldő szervezetek számára átadva, ahhoz igazítva, célirányosan, tulajdonképpen „személyre szabva” kapják meg. A partnerségi megállapodás a minimumszabályokat, és a benne részt vevők által hozzáadott értékeket, szerepüket tartalmazzák. Megállapodnak többek között a közös céljaikról, a partnerség munkamódszereiről, irányításáról, az ellenőrzés és értékelés módjairól.

A küldő szervezetek foglalkoznak az önkéntesek kiválasztásával, toborzásával és bevetésével, míg a fogadó szervezetek megkapják és hasznosítják munkájukat.

Az EU adatai alapján 2017-ben 206, már képzett önkéntes 28 országban tevékenykedik, és 2018-ban is folyamatos az önkéntesjelöltek képzése. 2017 végéig 145 szervezet akkreditációja történt meg. [116]

Az akkreditáció célja elsősorban, hogy a küldő és fogadó szervezetek a rendeletben foglaltaknak megfeleljenek, másodsorban pedig az, hogy szakmai kompetenciáik alapján válasszák ki a jelentkezők közül a legalkalmasabbakat. Ezzel is hozzájárulva és biztosítva, hogy az önkéntesek is szem előtt tartsák a segítségnyújtás alapelveit, amelyek:

- felelősség,
- elszámoltathatóság, megbízhatóság,

- alkalmazkodóképesség, rugalmasság,
- átláthatóság,
- kölcsönös bizalom, tisztelet,
- közös érdek és elképzelés.

Kiválasztásukkor is szem előtt kell tartani, hogy nemre, fajra, életkorra, világnézetre, családi állapotra, etnikai hovatartozásra, fogyatékosagra tekintet nélkül, kizárólag a meghatározott kompetenciáknak megfelelő, alkalmas jelöltet válasszanak, az egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség, megkülönböztetés tilalma elveinek messzemenő figyelembevételével és tiszteletben tartásával.

Amellett, hogy az önkéntesjelöltek kiválasztásánál fontos, hogy a meghatározott kompetenciákat figyelembe vegyék a küldő szervek, összhangban a fogadó szervek igényeihez igazodva, szem előtt kell tartani a jelöltek biztonságát is. A közös felelősség elve alapján a biztonsági, egészségügyi és utazási kockázatok értékelése fontos feladat, hiszen a hadtest önkéntesei olyan *harmadik országokban* nyújtanak segítséget, amelyekben az akár természeti katasztrófák, akár egy fegyveres konfliktusokat követő humanitárius segítségnyújtás idején fokozott veszélyekkel kell szembe nézniük.

Garantálni kell az önkéntesek egészségét és biztonságát, ezért fontos, hogy a fogadó állammal megfelelő partnerséget alakítsanak ki, és a fogadó államnak megfelelő tájékoztatást kell nyújtaniuk az önkénteseket érintő biztonsági kockázatokról. A biztonság garantálása érdekében evakuálási tervet kell készíteni, a fogadó szervezet információi, szabályai alapján. Kockázatértékelést kell végezni a fogadó ország helyzetére vonatkozóan: politikai-, gazdasági instabilitás, etnikai, vallási stb. Ugyanígy kockázatértékelést kell végezni az érintett országra vonatkozóan a fertőző betegségekről, hogyan lehet szükség esetén elsősegélynyújtáshoz, orvosi ellátáshoz hozzáférni, illetve ki kell dolgozni a jelentési protokollra vonatkozó szabályokat is.

A küldő szerv a biztosítás körében egészségügyi biztosítást nyújt, amely kiterjed a orvosi ellátásra, balesetre, tartalmazza az életbiztosítást, felelősségbiztosítást, továbbá a biztosítás az elveszett vagy ellopott okmányokat és személyes használati tárgyakat, valamint a hazatérési költségeket is fedezi.

A segítségnyújtásban részt vevő önkéntes számára a szállás, lakhatás, utazás, napidíj költségét a küldő szerv állja.

Az önkéntesek által végzett segítségnyújtás kiterjed az élet védelmére, az emberi szenvedés megelőzésére, enyhítésére, az emberi méltóság megóvására akár természeti, akár ember

okozta katasztrófák idején. Emellett az érintett országok katasztrófákra történő reagálásának megerősítésére, a megelőzés és gyors, hatékony beavatkozás a katasztrófák következményeinek csökkentése érdekében.

Jelenleg 42 szervezet regisztrációja történt meg küldő szervként, köztük Magyarországról a Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoport és a HVVSF- Magyar Önkéntesküldő Alapítvány.

A Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoport (a továbbiakban: DEMOK) a katasztrófák elleni védekezés során a Magyarország területén és külföldön bekövetkezett szükséghelyzet vagy természeti katasztrófa, baleset, illetve vízi-, légi-és barlangi mentésben képes részt venni, orvosi csoportja képes az azonnali, speciális ismereteivel orvosi segítséget és egy esetleges katasztrófa helyszínén a sürgősségi, illetve alap orvosi ellátást, szorosan együttműködve az érintett területen működő esetleges válságstáb, illetve kormánnyal a szükséges segítséget kérés érdekében. A DEMOK tagjai orvosok, egészségügyi dolgozók is, továbbá mentőkutyáival és eszközeivel képes rommentési feladatokra és eltűnt személyek kutyás-keresésére. A nemzetközi katasztrófák helyszínén végezett karitatív tevékenységet a Magyarországon működő egyházakkal és karitatív szervezetekkel karöltve végzi. [117]

A Magyar Önkéntesküldő Alapítvány (a továbbiakban: Alapítvány) célul tűzte ki, hogy a hazai és nemzetközi kezdeményezésre megvalósítandó fejlesztési és segélyezési projektek lebonyolításához szükséges emberi erőforrást biztosítsa, annak érdekében, hogy a projekteket kiíró szervezet a feladatát sikeresen hajthassa végre, és jól felkészült, határozott, nehéz helyzetben dönteni képes, hazánkat munkájával méltó módon reprezentálni tudó, kommunikatív, problémamegoldó személyeket biztosítson a projektek megvalósítása érdekében.

Az Alapítvány kapcsolatot tart fenn a fejlesztési és segélyezési feladatok lebonyolítására szakosodott nemzetközi projektgazda szervezetekkel, mint például az EU, és a beérkezett igények alapján a meghatározott feladat elvégzésére felkutatja a megfelelő személyt, szakembert, majd a projekt szerint a konkrét feladat és a körülmények ismeretében felkészíti az önkéntes jelöltet az adott helyszínen történő munkavégzésre. A felkészítés során biztosítja számára a munkavégzéshez szükséges infrastruktúrát, mint a közlekedés, biztosítás, szállás, étkezés, egészségügy, kapcsolattartás, továbbá támogatja, majd ellenőrzi az önkéntes és a szakember munkáját. Céljai között szerepel, hogy az általuk felkészített önkéntesek és szakemberek a Hadtest keretében végzett tevékenységük során sikeres helytállással mind a személyes, és mind a projekt sikeréhez hozzájáruljanak. [118]

Az önkéntesek kizárólag a küldő szervezetek által kezdenek meg tevékenységüket harmadik országokban, és őket a fogadó ország akkreditált szervezetein keresztül alkalmazzák. Csak így biztosítható, hogy a fogadó ország által igényelt segítség a megfelelő helyre érkezik, és garantálják biztonságukat is. Fontos, hogy sem nemzetközi, sem helyi fegyveres konfliktus esetén nem küldhetők ki az önkéntesek. Az önkéntesek biztonságát szolgálja az is, hogy küldő szervezetek tájékoztatják a saját nemzeti hatóságát a harmadik országba történő küldésről.

Az EU önkéntes segítségnyújtási projektjeinek célja, hogy azon országok számára, amelyek segítségre szorulnak, mert katasztrófával érintettek, vagy veszélyeztetettek, segítséget kapjanak ahhoz, hogy a katasztrófákkal szemben kialakítsák védekezési és reagálási képességüket. Az önkéntesek tevékenységüket elsősorban a Közel-Keleten, Észak-Afrikában, Dél-Amerikában, Közép-Amerikában és Afrikában végzik.

Az önkéntesek részvételével zajló projektek a fogadó országokban integrált katasztrófavédelmi megközelítésben működnek, ösztönözik és támogatják mind az intézményi, mind a polgári szerepvállalást az EU-s segítő önkéntesek bevetésével. Az EU által biztosított segélyek felhasználásával az önkéntesek tevékenysége a katasztrófák kockázatának csökkentését és az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodást célozza meg. [119]

A hadtesthez történő csatlakozás tekintetében az önkéntesek, valamint a küldő és fogadó szervezetek kompetenciái meghatározásra kerültek. Azonban sem a polgári védelmi mechanizmus, sem pedig az önkéntesek vonatkozásában műszaki kompetenciák nem kerültek meghatározásra. Erre vonatkozóan az ENSZ INSARAG irányelveket alkalmazzák.

4.4 Önkéntesek anyagi támogatásának bemutatása

Az önkéntes mentőszervezetek számára a kritériumoknak való megfelelés érdekében a BM OKF közel 46 milliárd forint értékű fejlesztést, intézkedést irányzott elő, amelynek prioritása a kockázatok értékelése. A BM OKF által elvégzett kockázatértékelésről készült jelentés, a *Zöld könyv a természeti és ember okozta katasztrófák biztosításáról* tartalmazza az alkalmazott módszereket, a kockázatértékelés folyamatát, a kockázati forgatókönyvek hatás- és valószínűség elemzését, a kockázatok rangsorolását, valamint a kockázatelemzés eredményét.

A megállapítások szerint a következő kockázati területek kerültek beazonosításra:

- szélsőséges időjárás,
- vizek kártétele,

- földtani kockázatok,
- járványok,
- úridőjárás,
- ipari balesetek,
- közlekedési, szállítmányozási balesetek,
- nukleáris balesetek,
- terrorcselekmények,
- kiber támadás,
- biztonságpolitikai válság,
- energiaellátási válság.

A kockázati területekhez kockázati forgatókönyv került meghatározásra, melyeket specifikus alforgatókönyvekre bontottak tovább. A forgatókönyvekhez hipotetikus, de valós adatokon alapuló eseményeket vettek alapul, és a legrosszabb kimenetekkel számoltak a kockázati szintek megállapításánál. A jelentés szerint a Magyarországon releváns veszélytípusok közül a természeti katasztrófák fejtik ki a legnagyobb hatást és az elmúlt időszakban egyre gyakoribbá váltak. A természeti katasztrófák, szélsőséges időjárási jelenségek visszavezethetők az éghajlatváltozásra.

Fontos megállapítás, hogy a hivatásos katasztrófavédelem szervezetének részt kell vennie azokban a kutatás - fejlesztési tevékenységekben, amelyek az éghajlatváltozással és annak következményeivel foglalkoznak. Elengedhetetlen a multidiszciplináris megközelítés, ezért mindazon szervezeteket be kell vonni a kutatás-fejlesztés folyamatába, amelyek a megelőzés, védekezés, helyreállítás szakaszában akár beavatkozóként, akár közreműködőként, támogatóként részt vesznek. A felmerülő kockázatok, a hivatásos katasztrófavédelem szervezetének képességei tekintetében elengedhetetlen a folyamatos információcsere.

Hazánkban az önkéntes mentőszervezetek által használt eszközöket a saját költségvetésükből, magánszemélyek, szervezetek által adományozott eszközökből, vagy adományként juttatott pénzből, illetve az állami költségvetésből és pályázatokból szerzik be.

A Széchenyi 2020 program keretében *„az egyedi kockázatok kezelésére, a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítására, és a katasztrófavédelmi rendszerek fejlesztésére*

irányuló beruházások megvalósítására” került kiírásra a „*Katasztrófavédelmi rendszerek fejlesztése KEHOP⁵⁰1.6.0*” pályázati lehetőség. A projekt keretösszege: 50,78 milliárd Ft.

Célja, hogy megfelelő védelmi és prevenciók hálózat kerüljön kialakítása, a kockázatok tervszerű, rendszeres és működésbe integrált értékelése, monitoring rendszer kiépítése, informatikai háttér, illetve ezek adatbázisának felújítása, bővítése lehetővé váljon. Azon katasztrófa helyzetekre, amelyek a klímaváltozásra vezethetők vissza, elvárt, hogy a lakosság megfelelő felkészítése megtörténjen, és ez csak a megfelelő létszámmal és felkészültséggel rendelkező polgári védelmi önkéntes állomány meglétével lehetséges.

A kialakult katasztrófa helyzetekbe történő beavatkozáshoz nélkülözhetetlen egy jól felszerelt, védekezéshez használható gépjárműpark, eszközállomány rendelkezésre állása, amit a megfelelő infrastruktúra kialakítása mellett elsősorban az anyagok, eszközök, egyéni védőfelszerelések szükséges kezdő készleteinek kialakítása, valamint a kockázatokhoz és a beavatkozó képességekhez kötődő elosztása, tárolása (logisztika) garantálhat.

A projekt célcsoportja minden, a hazai katasztrófavédelmi feladatokat ellátó olyan szerv, szervezet, akik közvetlenül vagy közvetve hozzájárulnak a természeti és civilizációs katasztrófák kezeléséhez és az ezzel összefüggő katasztrófavédelmi rendszer elemeinek a fejlesztéséhez.

Az 1384/2014. (VII. 17.) Kormány határozattal elfogadott „*Jelentés Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről*” című dokumentumban meghatározott kockázati területek a következők:

- szélsőséges időjárás,
- áradás,
- földtani kockázatok,
- járványok,
- veszélyes anyagok,
- közlekedési baleset,
- nukleárisbaleset,

⁵⁰ KEHOP: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program. forrás: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4382> (letöltés ideje: 2018.10.25.)

- energiaellátási válság.

Az éghajlatváltozással egyértelműen összefüggésbe hozható katasztrófavédelmi kockázati területek nagysága, mely elsősorban a szélsőséges időjárás, illetve az ennek következtében kialakuló rendkívüli természeti jelenségek okozta katasztrófa helyzetekkel szembeni hatékony és gyors védekezés indokolta a projekt létrehozását.

Ennek keretében van lehetőség többek között:

- veszélyelhárításban közreműködő szervek együttműködésének fejlesztésére,
- a védelemhez szükséges további modulok kialakítására,
- személyi állomány bővítésére, felkészítésére,
- részt vevő szervek állományának továbbképzésére (pld. önkéntes polgárvédelmi szervezetek fejlesztése, felkészítése stb.),
- a magasabb minőségű katasztrófavédelemhez a szükséges képzések, komplex modulok létrehozása (pld.: EU),
- polgárvédelmi komplex modulok létrehozása. [120]

Az önkéntes polgári védelmi szervezetek felszerelése és felkészítése támogatására a pályázat 1,5 Mrd Ft-ot biztosít, melyből 200, minősített önkéntes mentőszervezet támogatására van lehetőség, és amely keretében a vizek kártétele elleni védekezéshez szükséges technikai eszközök és felszerelések beszerzésére van lehetőség. Továbbá ennek keretében az állományuk zagyszivattyú és áramfejlesztő kezelésének képzésére lehet támogatást nyújtani.

A beszerzésre tervezett eszközök:

- hordozható áramfejlesztő,
- hordozható zagyszivattyú,
- egyéni felszerelési készlet,
- kárhely megvilágító reflektor készlet,
- szállító eszközök utánfutóval: pick up, quad.

Szintén a KEHOP 1.6.0 program keretében az *EU polgári védelmi komplex modulok* létrehozása, fejlesztése 2,3 Mrd Ft - al támogatható, amelyben a központi önkéntes szervezet létrehozásához szükséges technikai eszközök és gépjárművek beszerzésére van lehetőség. Ennek keretében pl. a vízi mentési modul fejlesztéséhez mentőhajó, csónakszállító utánfutó, valamint hajóvezető és vízi mentő kiképzése lehetséges.

Ugyanebben a projektben a személyi és beavatkozó felszerelések fejlesztésére is sor kerül, melynek keretösszege 0,1 Mrd Ft.

A támogatás szakmai irányítását a BM OKF Polgári Védelmi Főfelügyelőség látja el és a projekt jelenleg folyamatban van.

A KEHOP 1.6.0-15-2016-00016 projekt célja „Személyi és beavatkozó felszerelések beszerzése”. A projekt alapján beszerezhető eszközökkel a BM OKF a lehető legrövidebb idő alatt képes a szélsőséges időjárási események következtében kialakult helyzetek során bajba jutott állampolgárok életének és anyagi javainak mentésére, és rendelkezik az ehhez szükséges eszközökkel és az eszközök használatára kiképzett, a beavatkozáshoz szükséges egyéni védőfelszerelésekkel rendelkező szakemberekkel. A 2011-ben megalakult HUNOR Központi Mentőszervezet kiemelt feladata az árvíz, viharkárok, illetve földrengés esetén romok alatt rekedt emberek kutatása, illetve mentése, továbbá számukra elsősegély nyújtása. Ezen feladatok ellátásához egységes, speciális munkavégzést lehetővé tevő ruházat és egyéni védőeszközök, műszaki mentés esetén speciális felszerelés (kötéltechnika), valamint kereső- és kutatóeszközök, az elsősegélynyújtáshoz, továbbá a tábori ellátáshoz felszerelések szükségesek.

A fenti pályázat keretein belül a HUNOR mentőszervezet feladatainak ellátásához, az állomány részére egységes, speciális munkavégzést biztosító ruházat és egyéni védőeszköz, valamint technikai felszerelések (alpin technikai készlet, gáz- és sugárzásmérő, betonvágó eszközök, bűvár és vízi-mentő felszerelés stb.) beszerzésére kerül sor. A beszerezni tervezett felszerelések használatával a HUNOR mentőszervezet a viharkárok, árvizek, földrengések során az eddiginél is hatékonyabb beavatkozásra és mentésre lesz képes. A projekt támogatási összege 100 millió forint.

Ennek a projektnek a keretében kerültek beszerzésre a 6-7.számú képen látható technikai eszközök és a 8-9.számú képen látható személyi felszerelés, amelyek biztosítják a biztonságos és szakszerű mentési tevékenységeket.

6. számú kép

7. számú kép

6-7. számú kép a Hunor mentőcsapat 2017-ben pályázati forrásból beszerzett műszaki eszköze
forrás: http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=5352
(letöltés ideje: 2018. 10.18.)

8.számú kép

9. számú kép

8-9. számú kép a Hunor mentőcsapat 2017-ben pályázati forrásból beszerzett személyi védőruházata
forrás: http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=5352
(letöltés ideje: 2018. 10.18.)

Természetesen a pénzügyi keretek korlátozott rendelkezésre állása befolyásolja az eszközbővítést, fejlesztést, de a hazai és nemzetközi, valamint Európai Unió pályázatok, adományok lehetőséget biztosítanak a folyamatos fejlesztésekre, ezzel is támogatva a szakszerű és gyors reagálást a hazai és nemzetközi bevetések során.

Fontos, hogy a szükséges erők és eszközök folyamatosan rendelkezésre álljanak, ennek érdekében figyelembe kell venni a területi és a központi veszélyelhárítási tervben foglaltakat. Ennek érdekében a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságokon (a továbbiakban: MKI) és a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóságon készletek állnak rendelkezésre. A készletek megállapításának szempontjai:

- felmerülő logisztikai feladatok
- terület veszélyeztetettsége

- ellátandó lakosság létszáma
- polgári védelmi szervezetek típusa, létszáma
- logisztikai norma, normatíva
- hivatásos katasztrófavédelmi szerv állománytábla szerinti létszáma
- az MKI területén lévő önkormányzati és önkéntes tűzoltóságok, önkéntes mentőszervezetek feladatainak ellátásához szükséges anyagi- technikai igények
- polgári védelmi, iparbiztonsági szakterület igényei a védekezés időszakában
- közreműködők erőforrásai.

A rendelkezésre álló készletek mellett a folyamatos ellátás érdekében úgynevezett lebiztosítással kell megoldani a készletek, tartalékok biztosítását. Ezt úgy lehet elérni, hogy az állami és polgári gazdálkodó szervezeteket kell bevonni országos és megyei szinten.

A lebiztosítás célja, hogy a lakosság és az állomány ellátásra felhasznált anyagi-technikai eszközök folyamatosan rendelkezésre álljanak. Az 1/2016.(I.04.) BM OKF Főigazgatói intézkedés alapján a lebiztosítás az alábbi területeken valósul meg:

1. humán ellátás:
 - élelmezés,
 - ivóvíz,
 - befogadó hely,
 - melegítő-, főzőkonyha,
 - mosoda,
2. szakanyag:
 - építőanyag, árvízvédelmi célú homok,
 - gyógyszer, fertőtlenítő,
3. szállítás, technika:
 - személyszállítási szolgáltatás,
 - teherszállítás,
 - földmunkagép, erőgép.

A logisztikai tervezés kiegészíti és támogatja a veszélyelhárítási tervezést, amely elengedhetetlen a hivatásos katasztrófavédelem polgári védelmi feladatai az emberi élet- és vagyonmentés, ennek keretében gondoskodni kell a létfenntartáshoz szükséges víz-, élelmiszer-, gyógyszerkészletek rendelkezésre állásáról is. Elsősorban humanitárius jellegű feladatokat kell

ellátni, melynek keretében biztosítani kell az emberek megfelelő elhelyezését, élelmezését, egészségügyi ellátását.

Az EU segítségnyújtási önkéntesei kezdeményezésének célja 2014 és 2020 között közel 18 000 uniós tagállambeli önkéntes összefogása az EU azon erőfeszítéseinek támogatására, hogy megerősítsék a rászoruló országokban a kiszolgáltatott helyzetben lévő közösségek kapacitását és rezilienciáját.⁵¹ A kezdeményezés az önkénteseket küldő és fogadó szervezetek számára kapacitásépítési és technikai segítségnyújtási lehetőséget biztosít. Az első pályázati felhívásokat 2015-ben tették közzé, amelyek a katasztrófakockázat-kezelés, önkéntesek irányítása, akkreditálásban való részvételi kapacitás, a szükségletek felmérésének eszközei és módszerei, a partnerségek kiépítése, valamint kommunikációs tevékenységek területén nyújt támogatást. Összesen 88 szervezet vesz részt a projektek végrehajtásában, amelyek keretében történik van lehetőség az önkénteseket küldeni, vagy fogadni szándékozó szervezetek akkreditációjára. Az Európai Unió Bizottsága végzi az EU segítségnyújtási önkéntesei kezdeményezés alapját képező jogi keret folyamatos fejlesztését, és a szakpolitikai, pénzügyi és operatív elemek figyelemmel kísérését.

További KEHOP támogatás keretében az *Önkéntes Polgári Védelmi Szervezetek Fel szerelése és Felkészítése érdekében a KEHOP 1.6.0-15-2016-00021 kódszámú EU Polgári Védelemi komplex modulok létrehozása projekt* 2 milliárd 300 millió forintértékben. A projekt célja, kétféle modul létrehozása, ezek:

- árvízvédelmi komplex,
- műszaki mentést ellátó kutató- és mentő

egységek, amelyek modulárisan is bevetethetők. Alkalmazásukkal az önkéntes mentőszervezetek a hazánkban bekövetkező árvizek, földtani események, illetve viharkárok esetén hatékonyabban képesek beavatkozni. A pályázati cél az, hogy ezen modulok rendelkezzenek olyan technikával, felkészült, kiképzett állománnyal melyek képesek az azonnali beavatkozásra, képesek legyenek a klímaváltozás okozta, az emberi életet veszélyeztető események megakadályozására, és képesek legyenek az összetett, igen speciális feladatok ellátására. A felszerelés és a felkészítés korszerűsítése és fejlesztése tegye képessé a modulokat az EU polgári

⁵¹ reziliencia: rugalmas ellenállóképesség. forrás: <https://idegen-szavak.hu/reziliencia> (letöltés ideje: 2018. 10.28.)

védelmi mechanizmusával és más, az EU tagállamaiban működő modulokkal történő együttműködésre.

A projekt megvalósításához elengedhetetlen, hogy kidolgozásra és meghatározásra kerüljön az eszközök és szolgáltatások részletes műszaki leírása, amely alapját képezi majd a megvalósuló kapacitásfejlesztés célját, valamint elemezze egy olyan, központi rendeltetésű, az ország bármely veszélyeztetett pontján alkalmazható komplex, több rendeltetésű – több védekezési képességgel rendelkező szervezet feladatához szükséges eszközrendszer elemeinek beszerzéséhez az alkalmazási műszaki technikai követelményeit és meghatározza költséghatékony legjobb megoldásokat.

4.5 Az önkéntes mentőszervezetek műszaki fejlesztési lehetőségeinek vizsgálata

Az önkéntes mentőszervezetek jármű- és eszközrendszerének modernizálása, fejlesztése, a feladatok végrehajtásához megfelelő járművek és technikai eszközök beszerzése és azok rendszerbeállítása lehet az alapja a korszerű, tömeges beavatkozás fejlesztésének, valamint a szervezetek kapacitás növelésének.

A mindennapjainkat érintő éghajlatváltozás okozta károsító hatások kezelése megköveteli a többféle védekezési módozatokat, a technikai eszközök és felszerelések használatát, a védekezés módszereinek önkéntesek általi elsajátítását. A megfelelő képzéssel és kiképzéssel, valamint a megfelelő technikai eszközökkel való ellátással lehetnek képesek a természeti eredetű katasztrófák hatásaira való reagáló képesség fokozására.

Fontos, hogy az önkéntes mentőszervezetek mozgékonyasága, vonulási sebessége megfelelő teljesítményű összkerékhajtású, jó terepjáró képességű eszközök rendszerbeállításával érheti el a vonulós tűzoltóságok szereinek, riasztott egységeinek mozgékonyágát, az időben érkező segítség megadásához a lakosság részére, vagy a kárhelyszíni együttműködés érdekében, mely napjainkban még a már működő mentőszervezetek nem mindegyikénél elégséges.

Magyarország leginkább veszélyeztetett településein, régióiban szükséges lenne működtetni olyan, a polgári védelmi mechanizmusnak megfelelő területi komplex modul mentőcsoportot, melyek rendelkeznek a technika színvonalának megfelelő, kiváló minőségű eszközökkel és természetesen a használatukra kiképezett állománnyal. A tervezett eszközök műszaki követelményeinek megfogalmazása, fejlesztési alapkövetelmény meghatározza fejlesztés megvalósíthatóságát.

A beszerzésre javasolt eszközök összeállítása technikai követelményei és képességei meghatározásakor figyelembe kell venni a mentőszervezetek eszközök alkalmazása során szerzett tapasztalatait, a végrehajtandó feladatokat, az INSARAG irányelvben meghatározott minimum követelményeket, illetve az adott ország, terület földrajzi, éghajlati és terep körülményeit, továbbá a rendelkezésre álló támogatásokat (EU, hazai pályázat, valamint költségvetési támogatás) is.

A szükségletek figyelembevételével biztosított műszaki, technikai eszközök, védő-, formaruházat önálló alkalmazásra is képes, hatékonyan bevethető mind a hazai, mind pedig a nemzetközi katasztrófák elleni védekezésben résztvevő szervezetekkel való kompatibilitást teszi lehetővé. Ezért az alábbi területeket kell figyelembe venni a *műszaki fejlesztés során*:

- szervezetek mozgását, szállítási igényét biztosító járművek,
- egyéni felszerelések,
- bevetési alkalmazási feladatok végrehajtásához szükséges felszerelések,
- szervezetek logisztikai és háttértámogató igényeit kiszolgáló felszerelések, anyagok,
- szervezetek alkalmazásához szükséges humán erőforrás fejlesztési kapacitás (felkészítés, oktatás, képzés, képességfejlesztés, kezelői jogosítványok megszerzése).

Ezen modulok létrehozása az egyre inkább erősödő katasztrófavédelmi segítségnyújtási igény magas szintű megoldását célozza. Hazánkban jelenleg nem működnek ilyen modulok, ezért indokolt megfontolni, hogy a hazai polgári védelmi szervezetek vészhelyzetekben való gyors segítségnyújtása és hathatós reagálásának fejlesztése csak a komplex modulok létrehozásával fokozható.

Hazánk katasztrófa - veszélyeztetettségét figyelembe véve alábbi modul egységek létrehozása indokolt:

- vízi mentési modul (árvízvédelem),
- támogató egység: stratégiai gyors beavatkozó, logisztikai, evakuációs egység pl. föld-rengés/ városi környezetben jelentős romosodással járó esemény következményeit felszámoló.

Kiemelten fontos, hogy az önkéntes mentőcsoportok alkalmazási lehetőségeinek skálája egyre bővül, képességeik ma már az eltűnt személyek felkutatásától, a vizek kártételei elleni védekezésen át, a speciális kutyás, alpin technikai, bűvár és a műszaki mentési-tűzoltási feladatokban való részvételig terjednek. Technikai eszközeinek fajtája és mennyisége, valamint a ta-

gok speciális képzése jelentős mértékben befolyásolja alkalmazásuk lehetőségeit, ezért fontos nagy hangsúlyt fektetni a képzési és technikai feltételeik következetes, összehangolt fejlesztésére. Az önkéntes komplex modul mentőszervezetek rendelkezzenek mobilitásukat bármely napszakban biztosító terepjáró gépjárművekkel, a beavatkozáshoz szükséges szerszámokkal, eszközökkel és egyéni védőfelszerelésekkel, kiegészítőkkel az önálló alkalmazás képességével.

A felszerelések rendszerbe állításával biztosítható, hogy a kiemelt kockázati helyszínek közvetlen közelében a támogatott önkéntes mentőszervezetek komplex modul kapacitás és alkalmazási képessége növekszik. Az árvizek, belvizek, villámárvizek, helyi vízkárok, szélsőséges időjárási jelenségek (viharok, jégeső, ónos eső, hófúvás) okozta károk kialakulása esetén gyorsabb, hatékonyabb beavatkozásra, a következmények enyhítésére, felszámolására, a mentésben való részvételre, a keletkezett akadályok elhárítására, a katasztrófák által okozott anyagi kár csökkentésére is képessé kell válniuk. Ezzel hozzájárul a veszélyeztetett települések önvédelmi képességéhez és erősíti a lakosság biztonságáért való helyi felelősség és nemzetközi humanitárius segítségadás (EU, ENSZ) során az ország kapacitását.

Az EU polgári védelmi mechanizmusáról szóló 2014/762/EU határozata alapján ezen a moduloknak az alábbi követelményeknek meg kell felelni:

1. Az árvízvédelmi komplex modul

Feladata: a meglévő védelmi létesítmények megerősítése és új gátak építése emelkedő vízszintű folyók, medencék, csatornák további áradásának megakadályozása céljából.

Képességek: legalább 0,8 méter magasságú víz visszatartására való képesség, az alábbiakat felhasználva:

- 1 000 méter hosszú gát felépítését lehetővé tevő anyag,
- meglévő töltések megerősítése,
- teherautókkal megközelíthető területen belül legalább három helyszínen való munkavégzés,
- folyamatos készületség,
- gátak és a töltések felügyelete/karbantartása,
- együttműködés a helyi személyzettel.

Alkotóelemei: önellátási képessége legalább 10 napi munkavégzés idejére:

- összesen 1 000 méter hosszú vízzáró gát építéséhez szükséges anyag (a homokot a helyi hatóságoknak kell rendelkezésre bocsátaniuk),

- fóliák/műanyag fóliák (meglévő gát vízzáróvá alakításához szükséges/felépítésétől függetlenül),
- homokzsáktöltő gép.

Bevethetőség:

- felajánlás elfogadását követő legfeljebb 12 órán belüli mozgósíthatóság,
- szárazföldről/tengerről is bevethető (légi úton történő bevetés csak indokolt esetekben)
- legalább 10 napig tartó munkavégzési képesség.

Az egység alkalmas a kiterjedt kárterületen a felderítési, vízi kutatási feladatok végrehajtására, ezt követően az árvízi helyzetben bajba jutott emberek mentésére mentőbúvár, vízi mentő és speciális hajók alkalmazásával. Az élet és anyagi javak mentésén túl képes elsődleges létszükségletek biztosítására az elárasztott térségben (orvosok, orvosságok, élelmiszer, víz stb.) szállítására.

2. A városi kutató-mentő modul

Feladatok:

- romok pl. összedőlt épületek, balesetet szenvedett közlekedési eszközök) alatt rekedt áldozatok keresése, lokalizálása és mentése,
- szükség szerint elsősegélynyújtás a további ellátás céljából történő elszállításig.

Képességek: az INSARAG irányelvnek megfelelően:

- mentés (tereptárgy megemelésével történő mentés is),
- keresőkutyákkal és/vagy műszaki kereső berendezésekkel történő kutatás,
- beton bontás,
- kötelekkel végzett speciális műveletek,
- dúcolási alpműveletek,
- veszélyes anyagok kimutatása/elkülönítés,
- újra élesztési/életben tartási szakműveletek,
- egy beavatkozási helyszínen 7 napon keresztül napi 24 órás munkavégzésre való képesség.

Fő alkotóelemei:

- igazgatás (irányítás, kapcsolattartás/koordináció, tervezés, média/beszámoló, értékelés/elemzés, biztonság),

- kutatás (keresés keresőkutyával és/vagy műszaki eszközökkel, veszélyes anyagok ki-mutatása és elkülönítése),
- mentés (bontási műveletek, darabolás, megemelés és mozgatás, dúcolás, kötelekkel végzett speciális műveletek),
- orvosi, egészségügyi ellátás (áldozatok/mentésben résztvevők/keresőkutyák).

Önellátási képesség: 7 napon keresztüli munkavégzés idejére.

Bevetetőség: működés 32 órán belüli megkezdése az érintett országban.

Az egység képes a felderítési, kutatási műveletek végrehajtására keresőkutyák alkalmazásával, mentési tevékenységek végzésére alpin technikai biztosítással, épületszerkezetek emelésére, mozgatására, szerkezeti elemek oldalirányú és függőleges dúcolására, stabilizálására.

Alkalmas a rendkívüli időjárási viszonyok következményeinek felszámolására, a lakosság és az anyagi javak megelőző műszaki védelmére, a károk felszámolásában való közreműködésre.

A modulokban szereplő egységek operatív irányításához szükség van egy vezetés-irányítás/törzs/műveletirányító egység modulra.

3. Vezetés-irányítás/törzs/műveletirányító egység

Rendeltetése: a személyek mentésének, keresésének, lakosságvédelmi feladatok, árvízi szakfeladatok megszervezése. Képes a modulokon belül bármely egységhez kapcsolódni Az egység képes a modulokban szereplő egységek logisztikai támogatására. Alkalmas az állomány ellátásának és anyagi-technikai igényeinek biztosításán túl szállítási feladatok ellátására.

Képesség:

- vezetés irányítás,
- felderítés,
- döntéselőkészítés,
- művelet ellenőrzés,
- koordináció.

Az eszközök rendelkezésre állás és beszerzése mellett a formaruházat (téli/nyári), valamint az egyéni védőfelszerelés (sisak, védőszemüveg, védőkesztyű, fül dugó, porálarc), a mentéshez szükséges szerszámok és eszközök mellett a megfelelő kommunikációs eszközök, informatikai háttér eszközök, döntéstámogatási, értesítési-riasztási rendszer kiépítéséhez szükséges

eszközök és berendezések, továbbá a szárazföldi, valamint vízi közlekedéshez szükséges járművek biztosítása is szükséges.

Az alábbi területek műszaki fejlesztése és eszközeinek meghatározása elengedhetetlen a modulok felépítéséhez, ellátásához:

- önkéntes polgári védelmi szervezetek mozgását szállítási igényét biztosító járművek,
- önkéntes polgári védelmi szervezetek tagjainak egyéni felszerelése,
- bevetési alkalmazási feladatok végrehajtásához szükséges felszerelések,
- szervezetek logisztikai és háttértámogató igényeit kiszolgáló felszerelések, anyagok,
- szervezetek alkalmazásához szükséges humánerőforrás fejlesztési kapacitás (felkészítés, oktatás, képzés, képességfejlesztés, kezelői jogosítványok megszerzése).

A mentőszervezetek *mozgását és szállítását biztosító járművekkel* szemben követelmény, hogy különlegesen szerkesztett és különböző olyan szerkezetekkel felszerelt gépjárművek legyenek, amelyek lehetővé teszik azok különleges, nem szállító tevékenységét, hiszen ezeknek a járműveknek elsődleges célja nem személy vagy áruk szállítása. Ide tartoznak: betonkeverő gépkocsi, darus kocsi, permetező kocsi mezőgazdasági használatra, tehergépkocsi utcák, csatornák tisztítására stb. Műszaki követelmény, hogy melyek bruttó tömege az 5 tonnát ne haladja meg, általában áruszállításra használt, elkülönített zárt hátsó rakodótere, illetve hátsó platója van. A rakomány be- és kirakását elősegítő, a rakodótér oldalfalain vagy hátulján elhelyezett ablak nélküli, esetleg ablakos toló-, oldalra vagy felfelé nyíló ajtóval lehetnek a gépjárművek felszerelve. Egyes típusok esetében a zárt raktérben lehet biztonsági öv, övrögzési pont, utas kényelmi berendezés nélküli ülőpad, azonban ennek teljesen felhajthatónak, vagy összecsucskhatónak kell lennie, mert adott esetben a jármű teljes rakóteret áruszállításra kell használni. A mentőszervezet feladatainak ellátásához szükséges járművek:

- nyerges vontató gépjármű,
- hordozójármű,
- erdőtüzes beavatkozó gépjármű, gépjárműfecskendő,
- kerekes munkagép cserélhető szerszámokkal.

A személyzet és eszközeinek szállítása vonatkozásában olyan gépjárművek alkalmazása indokolt, amelyek akár nehéz terepviszony között is képesek biztonságosan közlekedni. Követelmény, hogy a terepjáró képes legyen legalább 5 fő szállítására és áruszállításra is, bruttó tömege 5 tonnánál kevesebb, állandó ülések biztonsági berendezésekkel (biztonsági öv) valamennyi személy részére, vagy a vezető és az elülső utasok mögötti hátsó részben állandó rögzítési

helyek, szerelvények ülések és biztonsági berendezések. Alkalmasak legyenek utánfutó rögzítésére is. A nehéz terepen való közlekedéshez speciális négykerekű motorkerékpár (quad), A jármű kialakítása, technikai paraméterei tegyék lehetővé az önkéntes polgári védelmi szervezetek számára a speciális motorkerékpár (quad), mely vontató gépjárművel biztonságosan szállítható és képes a védekezésnél használt eszközök kárhelyszínre történő kijuttatására, valamint utánfutó vontatására. A mentőszervezetek eszközeinek biztonságos szállításához utánfutó és a speciális négykerekű motorkerékpárral is vontatható ponyvával fedett pótkocsi megléte is szükséges. A beavatkozás idejére rendelkezniük kell áramfejlesztővel (generátor), amely akkor megfelelő, amennyiben biztosítja a speciális létesítmények, üzemek, kárhelyszínek energia ellátását, stabil áramellátását, megfelelő szállító egységgel, utánfutóval rendelkezik.

Az *árvízi mentő* modul működéséhez árvízi mentőhajó szükséges, amely a helyszínre juttatásához a mentőszervezet rendelkezik utánfutóval. A mentő hajó alkalmazhatósága tekintetében meg kell, hogy feleljen a *belvízi utakon közlekedő úszólétesítmények hajózásra alkalmassága és megfelelősége feltételeiről és üzemképesség vizsgálatáról és tanúsításáról szóló 13/2001. (IV.10.) KöViM rendelet* kisgéphajóra vonatkozó előírásainak. A *hajózásra alkalmas és hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek víziúttá nyilvánításáról szóló 17/2012. (III. 7.) KöViM rendelet* 5. sz. melléklete szerint az 1. számú hajózási zónába tartozó vízi út feltételeinek, valamint -10 °C és + 50 °C közötti hőmérséklet tartományban üzemeltethető legyen. Továbbá a *vízi közlekedés rendjéről szóló 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet* (Hajózási Szabályzat) kisgéphajókra vonatkozó előírásainak is feleljen meg.

A mentőszervezet tagjainak biztonságos munkavégzéséhez elengedhetetlen a megfelelő *munka- és védőruházat* megléte. Biztosítani kell a bevetési ruházatot a tűzoltáshoz, amelynek megfelelősége tekintetében a *tűzoltási, műszaki mentési tevékenységhez kapcsolódó tűzvédelmi technika alkalmazásáról szóló 15/2010. (V.12.) ÖM rendelet* és a *rendszeresítésre kötelezett termékek rendszeresítési eljárásáról szóló 85/2011. (XI.09.) BM OKF Főigazgatói intézkedés* rendelkezéseit és előírásait kell alkalmazni.

A modulok bevetési feladatainak végrehajtásához a *mobil vezetési- irányítási pont* működtetése érdekében rendelkezésre kell, hogy álljon a helyszíni vezetés- irányítási pont felállításához alkalmas konténer, amely szükség szerint bővíthető, megfelelő szállítóeszközzel a helyszínre szállítható. Saját energia ellátása, légtechnikai-, klímaberendezése van. Hálózati táplálásra lehetőség van, dízel üzemű aggregátor biztosítja az áramellátást, az informatikai rendszerek működéséhez szünetmentes kapacitással rendelkezik. Az egység számára az irányítási és

vezetési feladatai ellátásához laptop, koordinációs munkaállomás (interaktív tábla), lézernyomtató, router, mobilinternet modem, webkamera, mikrofon, hangszóró, mobiltelefon, EDR rendszerű rádiórendszer áll rendelkezésre. A *kutatás-mentés speciális feladataihoz* elengedetlen, hogy a legújabb technika alkalmazható legyen, ezért drón beszerzése is szükséges.

A drónnak alkalmasnak kell lennie automatikusan követni a mozgó tárgyakat, az un. Active Track⁵² módban, Tap Flay⁵³ segítségével egy érintéssel képes a megadott pontra repülni, és Smart Return Home⁵⁴ alkalmazásával elkerüli a lehetséges akadályokat visszatérés közben.

A mentő csoportnak rendelkeznie kell megfelelő eszközökkel az elsődleges *egészségügyi, életmentő feladatok* végrehajtására. A mentés során akár balesetet, vagy sérülést szenvedettek számára állapota stabilizálása érdekében és a mentők megérkezéséig az elsősegélynyújtási, életmentési feladatokat végre kell hajtania. Ennek érdekében legalább a következő eszközökkel kell ellátni:

- elsősegély felszerelés láda,
- tömeges sérült ellátására alkalmas láda,
- hordágy,
- defibrillátor,
- lélegeztető gép,
- tábori sérült kezelő platform.

A biztonságos mentéshez szükség van az alábbi *eszközökre* is:

- tűzoltó fejsze,
- hőkamera,
- láncfűrész,
- állványos kárhely megvilágító eszköz,
- árvízi védekezéshez szükséges mobilgát,

⁵² ActiveTrack: biztonsági eszköz, amely egy GPS vevőt és egy négysávós GSM / GPRS-t integráltelefon kétirányú kommunikációhoz. Ez a funkcionális eszköz A-GPS használatával beltéri és kültéri használatra is alkalmas szolgáltatás, amely támogatja a GSM / GPR műholdak GPS jelét. forrás: <http://www.ebs.pl/en/products/active-track-gps> (letöltés ideje: 2018.12.14.)

⁵³ TapFly: fedélzeti érzékelők, amely lehetővé teszik drón számára, hogy "látja" a tárgyakat, észleli az akadályt, és a legbiztonságosabb utat kiválasztja. forrás: <https://www.drone-world.com/phantom-4-tapfly-fly-with-tap-mode> (letöltés ideje: 2018.12.14.)

⁵⁴ Smart Return Home: folyamatosan figyelemmel kíséri az akkumulátor töltöttségi szintjét, és figyelmezteti a használat, és a küszöbértéket elérve visszarepül a kiindulási pontra. forrás: <http://www.dronefaq.io/dji-return-to-home/> (letöltés ideje: 2018.12.14.)

- bűváfelszerelés.

A mentőszervezet megfelelő helyszíni működéséhez és működtetéséhez a *logisztikai és háttértámogató kiszolgáló felszerelések és anyagok* biztosítása az alábbiak eszközöket foglalja magában:

- sátor: gyors telepítésű, kis tömegű, minden időjárási viszony között használható, fűtő, hűtő berendezéssel ellátható,
- fektető készlet- takaró: pihentetés és ideiglenes elhelyezésre alkalmas, könnyen mozgatható, mobil, többször használatos,
- ételmezési eszközök: étel és ital szállítására és tárolására alkalmas badella és termosz, egyszer használatos, eldobható evőeszköz, tányér, pohár.

A mentésben résztvevők pihentetése és ételmezése érdekében az önellátás és az elhúzó mentési feladatok végrehajtása érdekében kell, hogy a bevetéskor rendelkezzenek ezekkel az eszközökkel, valamint biztosítani szükséges a folyamatos ellátást és pótlást.

A járművek, eszközök megfelelő használata és az engedélyhez között járművek vezetői engedélyének megszerzése érdekében az állomány *képzése, felkészítése* elengedhetetlen. A mentőhajók vezetéséhez kishajó vezetői engedély, a szállítójárművek, tűzoltófecskenők esetében a „C” és „E” kategóriás gépjármű vezetői engedély, valamint a mentő bűvár és a kötéltechnikai speciális képzés és engedély megszerzéséhez az állomány képzése a BM OKF szervezésében a speciális képzést nyújtó szervezetekkel együttműködve hajtható végre.

A kutatási témához kapcsolódóan részt vettem a Magyar Polgári Védelmi Szövetség Magyar Polgári Védelmi Tudományos egyesületében működő munkaműhely munkájában, és közreműködtem az EU polgári védelmi mechanizmusának megfelelő modulok műszaki kompetenciáinak kidolgozásában. A kutatás eredményként a 4.5 pontban feldolgozott modulok tevékenysége és szükségleteinek vizsgálata alapján az *5. számú mellékletben kidolgoztam és javaslatot tettem* az önkéntes mentőszervezet műszaki kompetenciáira. A műszaki fejlesztéssel kapcsolatos képzési feladatokra a *6. számú mellékletben dolgoztam ki javaslatot*. Továbbá a minimum kompetenciákat alapul véve a *7. számú mellékletben kidolgoztam* egy vízi mentőegység és támogató egységének műszaki és logisztikai minimum kompetenciáit.

4.6 Zala Különleges Mentők Egyesülete gyakorlata

A Zala Különleges Mentők Egyesülete (a továbbiakban: Egyesület) INSARAG minősítésű, közepes városi- kutató mentőcsapat, a HUSZÁR mentőcsapat tagja. Az Egyesület 2017. november 11-én komplex mentési gyakorlatán magam is részt vettem megfigyelőként. A Zalaegerszegi AquaTherma Termálfalu és Kemping területén lévő Gébárt víztározónál megtartott gyakorlaton az Egyesület tagjain kívül részt vettek a burgerlandi Eberau önkéntes tűzoltói, akikkel egyébként nagyon jó és szoros kapcsolatot ápolnak.

Az Egyesület 2003. június 05-én alakult, a területi veszélyeztetettségnek megfelelően létrehozott regionális rendeltetésű mentőszervezet, amely mind hazai, mind pedig nemzetközi segélynyújtásban bevethető, INSARAG minősítésű, ún. közepes városi kutató és mentő csapat.

A mentőszervezet bevetésre és gyakorlatra történő riasztása, mozgósítása, valamint hazai és nemzetközi szintű bevetése a szervezet elnökének döntése alapján történik. Az INSARAG irányelveknek megfelelően alkalmas eltűnt személyek keresésére - kutatására, együttműködve a Pest Megyei Kutató-Mentő Szolgálattal kereső kutyákkal történő mentésre, műszaki kereső berendezésekkel nagytömegű tereptárgy megemelésével történő mentésre, vasbeton és acélszerkezetek bontása, kötelekkel végzett speciális alpin technikai műveletekre, dúcolási szakműveletek és újra élesztési és életben tartási szakműveletek végrehajtására. Képes egy beavatkozási helyen 7 napon keresztül napi 24 órás munkavégzésre.

Az Egyesület tagjai soraiban tűzoltók, orvosok, mentősök és civilek találhatóak. Az alapítás óta eltelt időben a tagok a mentési munkákhoz szükséges képezéseket szerezték, mint például: különféle alpin és bűvár fokozatok, speciális eszközök és gépek használatára jogosító képesítések. A Nemzeti Minősítés feltételeit 2012-ben teljesítették, így a hazai katasztrófák elleni védekezésbe is bevonhatók.

Az Egyesület részt vett többek között 2005-ben a romániai árvíz károsultjainak megsegítésében, valamint 2009-ben a nyugat- szumátrai földrengés és földcsuszamlás helyszínén az áldozatok felkutatásában a műszaki mentésben, valamint az egészségügyi ellátásban.

Emellett több nemzetközi gyakorlaton méretették meg magukat és tettek szert gyakorlatra a kutatás- mentés területén is.

Az Egyesült 12 fővel vesz részt a HUSZÁR mentőszervezet munkájában.

A gyakorlaton egy katonai szállítógépet szimuláltak, amelyből 9 utas kiugrott és a vízbe-, illetve a part menti fákra zuhant. A feladat komplexitását az adta, hogy a sérülteket ki

kellett menteni a vízből és alpin technikával a fán ragadt bajbajutottakat le kellett menteni. AA fáról mentést nehezítette, hogy a területet csak a vízen keresztül, csónakkal lehetett megközelíteni és a mentőeszközöket is csak így lehetett a helyszínre eljuttatni. Az Egyesületnek krízisintervenciós csoportjai is van, a gyakorlaton a pszichológus a sérülteknek és a szemtanúknak nyújtott lelki, támogató segítséget.

A közel 3 órás gyakorlat során élesben próbálták ki a speciális eszközöket, igénybe vették a zalaegerszegi rendőrség munkatársai által működtetett drónt is, amelyet a víztározóba esett személy felkutatásában vettek igénybe. A mentés során kutyás keresővel azonosították be a tározóba esett személy helyzetét.

A gyakorlaton a megfigyelőként részt vettek a Zala Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság munkatársai, a Megyei Védelmi Bizottság elnöke és helyettesei.

A „sérülteket” önkéntes középiskolások alakították, igencsak élethűen... .

10.számú kép

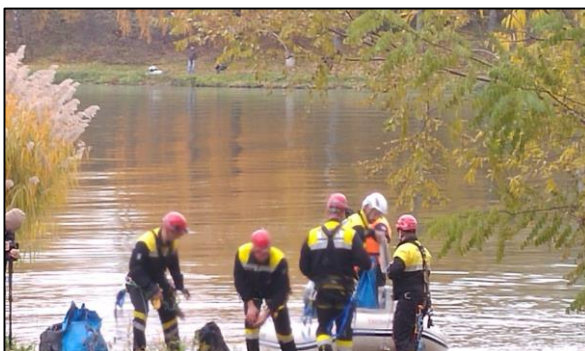
11.számú kép

10-11. számú kép vízből mentés a Zala Különleges Mentők Egyesülete 2017.11.11-i gyakorlata során készítette: a szerző

12. számú kép
12-13.számú kép fáról mentés a Zala Különleges Mentők Egyesülete 2017.11.11. gyakorlat
készítette: a szerző

13.számú kép

14-15.számú kép a fáról mentéshez szükséges eszközök célba juttatása Zala Különleges Mentők Egyesülete
2017.11.11.gyakorlat
készítette: a szerző

15.számú kép

4.7 Szakmai tapasztalatszerzés Izraelben

Az Erasmus + oktatási mobilitás program keretében 2018. május 25.- június 10. közötti időszakban a Haifai Egyetem Department of Geography and Environmental Studies (Földrajzi és Környezetvédelmi Tanszék) (a továbbiakban: tanszék) és szintén az Egyetemen működő, Minerva Center for the Law under Extreme Conditions meghívására részt vettem az egyetemen folyó képzésben és tartottam előadást a tanszéken az Emergency and Disaster Management szakirány MsC képzésben részt vevő hallgatói részére. Megismerkedtem a Minerva Intézet vezetője által, a National Knowledge and Research Center for Emergency Readiness keretében tartott szemináriummal is.

Betekintést nyerhettem az izraeli Polgári Védelmi Szervezet feladataiba és speciális ismereteibe, valamint az önkéntesek lakosságvédelmi feladataiba.

Izraelben a lakosságvédelem jelenti mind a fegyveres támadások, mind pedig a természeti események elleni védekezést. Ezért a jelenlegi helyzetben a katonai rendszerbe illesztve működik a polgári védelem, természetesen szoros együttműködésben az önkéntes szervezetekkel és a lakossággal, hiszen ez teszi lehetővé a gyors és hatékony beavatkozást a civil lakosság életének védelme érdekében.

Az I. Öböl háborút követően (1992) alakult meg a Home Front Command (a továbbiakban: HFC) a polgári védelmi feladatok ellátására. Fegyveres összeütközés, háborús válság vagy háború idején, természeti és ipari katasztrófák esetén is képes a lakosságvédelmi feladatok ellátására. Az egység célja egyszerű: életmentés. Nemcsak Izraelben, hanem a világ számos pontján látnak el kutató-mentő missziókat, terrorcselekmények, árvizek, tűzvészek, földrengés, egyéb katasztrófák esetében. A HFC ellátja a lakosság vészhelyzetek elleni felkészítését és védelmét. [122]

A HFC mellett az *Izraeli Légierő harctéri mentőalakulata* is ellát polgári védelmi feladatokat. Az Izraeli Légierő 1974-ben felállított *669-es egységének* alapfeladata az ellenséges tűz miatt lezuhant gépek, sebesült pilóták gyors és szakszerű kimentése, de ma már általános légi mentőalakulattá formálódott. Az egységnek három, szorosan együttműködő különítménye van: a kommandósok felelnek a bevetés biztonságáért, az orvosok a kimentettek ellátásáért, a technikai részleg a repülésért. Vészhelyzet esetén a legénységnek átszervezhetőnek kell lennie, vagyis mindenkinek bizonyos szinten értenie kell a fegyverhasználathoz, az elsősegélynyújtáshoz és a helikopter-irányításhoz. A speciális szakértelmet és technikát igénylő esetekben, valamint békeidőben az egység civil mentésre is felhasználható. (16-17.számú kép) [123]

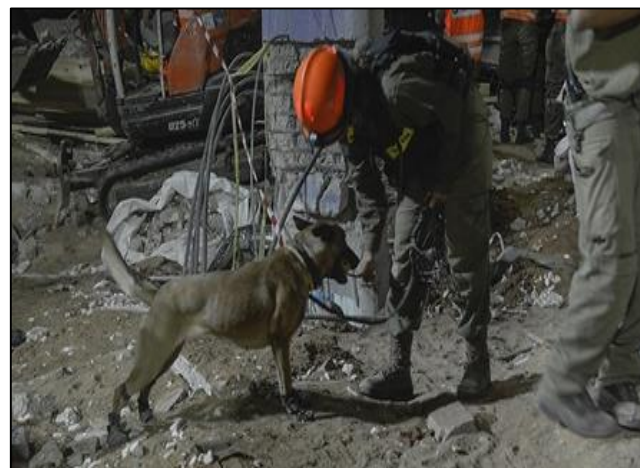
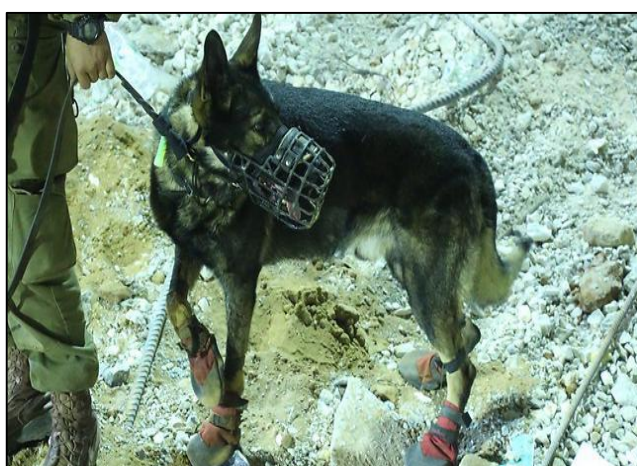

16-17. számú kép
669-es egység mentési gyakorlat közben
forrás: Israel Defense Force. (letöltés ideje: 2018. 07.20)

Az Israel Defense Force (a továbbiakban: IDF) egységébe tartozik az *Oketz* - עוקץ - (Sting, Fullánk) kutyás alakulat, amely a feladatuk végrehajtására csatlakoznak a katonai egységekhez. Kutyáikat többféle feladatra képzik:

- harci kutya: a célpont lehető leggyorsabb ártalmatlanná tétele, közelharc,
- nyomkereső: felderítő, pl. határsáv ellenőrzés,
- kutató-mentő: katasztrófamentés,
- lőszer-, robbanóanyag kereső. [123]

A kutyás alakulat kutató- mentő feladatokat lát el természeti és egyéb katasztrófa szituációban mind Izraelben, mind pedig külföldön. (18-20.számú kép)

18-19. számú kép
2016.09.05-én Tel Avivban egy összedőlt épületben az Oketz egységei túlélők után kutatnak
forrás: ynet.news.com. forrás: <https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4851052,00.html>
(letöltés ideje: 2018. 07.20.)

20. számú kép

2015-ben a nepáli földrengés helyszínén túlélők után kutat az Oketz kutyás egység
forrás: ynet.news.com. forrás:<https://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-4652310,00.html>
(letöltés ideje: 07.28.)

A HFC a katonai szolgálatukat töltő sorkatonákból, hivatásos és tartalékos katonákból áll. Szorosan együttműködnek az Oketz és a 669-es egységekkel.

Az IDF egységeit kiegészítik a fiatal önkéntesek, akik 16. éves koruktól csatlakozhatnak és vehetnek részt a lakosságvédelmi feladatokban.

Feladatuk:

- időseknek segítségnyújtás (pl. gázmaszkok ellenőrzése, gyógyszereik lajstromozása)
- veszélyhelyzet idején az óvóhelyeken a gyerekeknek, fiataloknak foglalkozások tartása
- az önkormányzatok segélyhívó rendszerének működtetésében részvétel
- gyerekeknek segítségnyújtás ahhoz, hogy minél gyorsabban az óvóhelyekre jussanak
- a HFC honlapján az információk közzététele
- segítenek a beérkezett segélyek elosztásában.

A helyi önkormányzatok képezik azt az alapkövet, amelyre a helyi közösség védelmére épül, képes az ott lakókról megfelelően gondoskodni, ennek érdekében a HFC végzi a helyi önkormányzattal együtt a képzést.

A felkészítést nem lehet elég korán elkezdni, ezért már az általános iskolákban elkezdődik a tanulók felkészítése, az elsajátított ismeretek gyakorlat keretében történő bemutatása. Így szereznek ismeretet a saját, a családjuk és közösségük védelméről, és 16 éves koruktól az ismeretek birtokában csatlakozhatnak önkéntesként a HFC egységeihez. (21-23.számú kép)

21- 23. számú kép

2015-ben végrehajtott gyakorlat Izrael oktatási intézményeiben földrengés szimulálásával
 forrás: Pikud haOref hivatalos facebook honlap. forrás: https://www.facebook.com/pg/PikudHaoref/photos/?tab=album&album_id=868007226576337
 (letöltés ideje: 2018. 07.26.)

Meg kell említeni az 1995-ben alapított, héberül: ZAKA (זיהוי קרבנות אסון- זק"א), önkéntes, a kormányzat által elismert szervezetet (a továbbiakban: ZAKA).

Létrehozásában szerepet játszott 1989-ben az egyik autóbusz járat ellen elkövetett robbantásos terrorcselekmény, amelyben sokan életüket veszítették. A mentésbe önként csatlakozott Yehuda Meshi- Zahav jesiva⁵⁵ növendék és társai is, és az ezt követő 6 évben ezek az önkéntesek több terrorcselekmény helyszínén segítettek a mentésben és az áldozatok maradványainak a zsidó vallási előírások szerinti elbánásban való részesítésében. Tulajdonképpen ezek mentén jött létre a ZAKA.

A tagok professzionális módon látják el feladataikat, tagjai orvosok, jogászok, volt katonák, kommandósok, mindannyian speciális képzettséggel rendelkeznek és magas színvonalon tudnak segíteni a bajbajutottaknak. Az elsősorban ortodox zsidókból álló szervezet területileg a rendőrségi kerületekhez igazodik. Emellett tagjai az Izraelt alkotó egyéb kisebbségek: beduin, drúz, muszlim, cserkesz, keresztény lakosok is. Nemcsak vallásos (ortodox), hanem un. világi tagjai is vannak, valamint nők, fiatalok és idősek is csatlakoztak a ZAKA egységeihez.

⁵⁵ jesiva: zsidó vallástudományi főiskola. forrás: <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-etimologiai-szotar-F14D3/j-F2808/jesiva-F2843/> (letöltés ideje: 2018. 07.28.)

Napjainkban feladata napi 24 órában egész Izrael területén és külföldön is:

- kutató- mentő feladatok katasztrófa, terrorcselekmények, balesetek, bűncselekmények helyszínén,
- elsősegélynyújtás, orvosi ellátás,

különleges alakulatai:

- motoros egység – gyors elsősegélynyújtás,
- kutyás egység – eltűnt személyek, holttestek felkutatása,
- Jet ski, búvár egység - vízi (tengeri) kutatás és mentés,
- dzsip egység- nehezen megközelíthető helyeken történő segítségnyújtás,
- „Grace of truth”, héberül: חסד של אמת, a terrorcselekmények, balesetek, bűncselekmények, katasztrófák, hirtelen halálesetek áldozatainak a vallási előírások szerinti bánásmód biztosítása a világ bármely pontján,
- vészhelyzeti egység: háború, természeti katasztrófa esetén a polgári lakosság elsődleges ellátása,
- nemzetközi kutató- mentőegység.

A szervezet a világ számos katasztrófa sújtotta területén vett részt a bajba jutottak mentésében. A 2004-ben az Indiai Óceán térségét sújtó pusztító földrengést követő cunami által érintett országokban: Thaiföld, India, Sri Lanka, Indonézia, elsősorban az izraeli áldozatok felkutatásában közreműködtek. Részt vettek az IDF- HFC csapataival közösen a 2010-es Haiti-i, 2015-ös nepáli, 2017-es mexikói földrengések, a 2011-es Japán cunami helyszínein a romok alatt rekedt áldozatok kutatásában és ellátásában is, valamint a 2015-ös párizsi terrortámadást követően az áldozatok felkutatásában. (24. számú kép) 2005-ben az ENSZ önkéntes nemzetközi mentőszervezetként ismerte el.

24. számú kép

2015. Nepáli földrengés helyszínén a HFC és a ZAKA önkéntesei közösen vesznek részt az áldozatok felkutatásában forrás: <https://www.zaka.us/galleries/pictures/290415> (letöltés ideje: 2018.07.28.)

25.számú kép

Guatemala: vulkán kitörés helyszínén a ZAKA önkéntesei is részt vettek a mentésben forrás: https://www.zaka.us/Breaking_news/040618 (letöltés ideje: 2018.07.28.)

A beavatkozásai során szorosan együttműködik a rendőrséggel, a biztonsági erőkkel és a mentőszervezetekkel. Felkészítésükben, kiképzésükben a rendőrség igazságügyi egysége, a HFC, és a törvényszéki központ is részt vesz, valamint nemzetközi mentőszervezetekkel is két- és többoldalú együttműködési megállapodás keretében folytat felkészítést, kiképzést. Legutóbb a Guatemalai vulkán kitörést követően vettek részt a nemzetközi mentőcsapatok munkájában. (25. számú kép) [124]

A polgári lakosság védelme érdekében az IDF keretében működő polgári védelem (HFC) és az önkéntesek kiemelt hangsúlyt fektetnek a lakosság megfelelő időben történő

riasztására, valamint a felkészítésre. A gyakorlatok mellett kiemelt szerep jut a modern infokommunikációs eszközök használatának is.

Minden Izraelben élő tájékozódni tud arról, hogy a lakóhelye szerinti körzetben van-e veszélyt jelentő esemény. Minden körzeteknek adott száma van, és riasztás esetén a műsorszolgáltatók, az internet, televízió, a HFC hivatalos honlapján és telefon applikációján is megjelenik a riasztás. A valós idejű információk mellett arra is van lehetőség, hogy a korábbi időszakra is megnézzük történt-e riasztás. A telefonra letölthető és egyéb okos eszközre (laptop, iPod stb.) applikációkon és a HFC honlapján találhatóak információk.

A HFC a lakosság számára a honlapon, naprakészen teszi közzé a veszélyhelyzetekre vonatkozó tudnivalókat, de ugyanakkor tartalmazza az üzemekre, gyárakra vonatkozó kötelezettségeket.

Polgári védelmi felügyelőt kell alkalmazni olyan üzemekben, ahol 10, vagy annál több dolgozót foglalkoztatnak, oktatási intézményekben, kórházakban, a 10-nél kevesebb dolgozót foglalkoztató üzemekben akkor, ha a védelmi minisztérium elrendeli számukra, továbbá olyan komplexumokban, ahol legalább két üzem működik és 20, vagy annál több főt foglalkoztatnak.

Megtalálható a településekre vonatkozó, veszélyhelyzetekben alkalmazandó eljárásokat tartalmazó forgatókönyv (védelmi terv) is.

A HFC hivatalos honlapja mellett működteti a mobil eszközre, számítógépre telepíthető applikációját: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.evigilo.smart.mobile.android.ioref&hl=en_US, hasonlóan a hazai VÉSZ⁵⁶ applikációhoz. Az applikáción keresztül minden, a honlapon is megjelenő információhoz hozzájut a lakosság. Minden korosztály számára könnyen és jól érthető kisfilmekkel és tájékoztató anyagokkal járulnak hozzá a lakosság felkészítéséhez. A HFC honlapján elérhető bemutató kisfilmek, illetve a mindenki számára elérhető, letölthető tájékoztató kiadványok igen hasznos információval látják el a lakosságot. Külön figyelmet fordítanak a gyermekekre, idősekre, mozgásukban korlátozottakra. Mivel Izraelben nemcsak a természeti események okozta veszélyhelyzetekben kell intézkedni a lakosság azonnali, gyors segítségéről, ezek a tájékoztatók a légi-, vegyi támadással kapcsolatos lakosságvédelmi teendőket is tartalmazzák.

⁵⁶ VÉSZ: Veszélyhelyzeti Értesítési Szolgáltatás. forrás: http://www.katasztrofavedelem.hu/index2.php?pageid=szervezet_hirek&hirid=5159 (letöltés ideje:2018. 08.15.)

Az egyre szaporodó katasztrófa események megkövetelik a professzionális képességű beavatkozókat és a professzionális eszközöket. Ezért kiemelt figyelmet fordítanak a kutatásra és fejlesztésre (a továbbiakban: K+F).

A veszélyhelyzetek tervezése, az azokra történő gyors és hatékony reagálás, az emberi élet védelme és a mentés során alkalmazott technikai eszközöknek mind meg kell felelni az egyre nagyobb kihívásoknak (pl.: súlyosabb, nagyobb területet pusztító tűz 2010-ben és 2016-ban Haifán) és a rohamtempóban változó technikai vívmányoknak.

Gyakorlati tapasztalatok figyelembe vételével történik a képzési, kiképzési eszközök fejlesztése, a beavatkozás, kutató-mentő tevékenység során alkalmazott eszközök, berendezések fejlesztése, amelyek alkalmasak és megfelelnek az INSARAG irányelveknek és az USAR csapataira vonatkozó műszaki követelményeknek, hiszen a HFC és a ZAKA egységei is részt vesznek nemzetközi katasztrófakezelésben.

A gyors és megfelelő lakosságtájékoztatás érdekében folyamatos fejlesztés alatt állnak a korai figyelmeztető, riasztó és információs rendszerek.

A K+F startégiája és fejlesztési területei a polgári védelem területén:

- válságkezelés,
- helyzet felismerés,
- katasztrófa-ellenállóképesség fejlesztése,
- kritikus infrastruktúra védelem,
- kommunikációs technológiás, interoperabilitás.

Ezekben belül kiemelt hangsúlyt kap:

- hagyományos, vegyi-, biológiai-, radiológiai- és nukleáris fegyverek, veszélyes anyagok elleni védekezés, tervezés, felderítés,
- USAR csapatok eszközei, nemzetközi bevetés,
- kritikus infrastruktúrák védelme tekintetében kockázatértékelés,
- a lakossági tájékoztatás területén a megfelelő infokommunikációs rendszerek fejlesztése,
- nem kormányzati résztvevők és a regionális szervek képzése,
- sürgősségi ellátás fejlesztése,

- a bekövetkezett események vizsgálata, tapasztalatok feldolgozása,
- veszélyes anyag kibocsátás ellenőrzése érdekében szenzorok telepítése.

A kutatási tevékenységek során figyelembe veszik a lakosság véleményét és tapasztalatait a veszélyhelyzet kezelése kapcsán.

4.8 Részkövetkeztetések

A különféle természeti és civilizációs, ember által okozott katasztrófák kezelése érdekében a polgári védelmi szakterületet folyamatosan fejleszteni kell. A Kat.tv. rendelkezései szerint a katasztrófaveszély, vagy veszélyhelyzet során jelentkező feladatok ellátására a hivatásos katasztrófavédelmi szervezeten kívül köteles polgári védelmi szervezeteket lehet létrehozni. 2012. óta a polgári védelmi szakterület egy olyan, önkéntességen alapuló rendszer felépítését tűzte ki célul, amely alkalmas arra, hogy katasztrófa esetén az ország teljes területén, rendkívül gyorsan reagálva tud beavatkozni a lakosság védelme érdekében, erénye a gyors reagálás mellett a nagy helyismeret.

Településeink tekintetében a hivatásos katasztrófavédelem szervezete kockázatbecslést készített, amelyben a települést érintő veszélyeztető hatások kerültek megvizsgálásra. A kockázat elemzés alapján a települések I-III. kategóriába kerültek besorolásra. Az I. és II. kategóriába tartozó települések közvetlenül veszélyeztetettek, fokozottabb védelemre és a szokásosnál is nagyobb, megelőző felkészültségre van szükség. Az ország településeire készített kockázatbecslés eredményeként kimutatott veszélyeztető hatások közül a legveszélyesebb a vizek kártétele, főként az árvíz, és az elmúlt időszak tapasztalatai alapján a katasztrófák elleni védekezés egyik kiemelt területe lett a viharkárok következményeinek elhárítása is.

Az önkéntes mentőszervezetek szükségessége 2012. óta számtalan alkalommal bebizonyosodott: a rendszer kiegészíti a hivatásos katasztrófavédelmi erők munkáját, valamint elősegíti a lakosság önkéntes szerepvállalását a katasztrófák elleni védekezés terén. Beavatkozásaik száma folyamatosan növekszik: speciális mentési feladatok, eltűnt személyek felkutatása, vízből mentés és az árvíz elleni védekezés során.

A biztonságra törekvés mindannyiunk érdeke. Azt, hogy mely szegmense kap hangsúlyt, azt az adott időszak kihívásai határozzák meg. Az I. és a II. világháborút követően joggal bizhattunk abban, hogy nem kell szembenéznünk világméretű háborúkkal, és a civil lakosság természeti katasztrófák elleni védekezésre helyezhetjük a hangsúlyt. Azonban

napjainkban a világ több pontján dúlanak fegyveres konfliktusok és a természet egyre nagyobb pusztítást végez a lakott területeken.

A professzionálisan kiképzett és a kormányzatok által erre a célra létrehozott, a katasztrófák elleni védekezést végrehajtó szervezetek mellett napjainkban már megkerülhetetlenek az önkéntesen a védekezésbe bekapcsolódó személyek és szervezetek. Nyilvánvaló, hogy az emberi élet védelme, a bajbajutottak támogatása, számukra segítségnyújtása csak akkor lehet sikeres és hosszú távon megbízható, ha az önkéntesnek jelentkező személyeket és szervezeteket egy, elsősorban az segítséget fogadó igényeihez igazított képzés keretében készítünk fel, illetve a szervezetek esetében egy nemzetközileg is elfogadott és elismert minimum követelményrendszernek történő megmérettetését követően válik alkalmassá a világ bármely pontján történő bevetésre.

Megállapítottam, hogy ezek a felkészítések, kiképzések nem öncélúak, hanem elsősorban a rászorulókat életét, testi épségét szolgálják, azt, hogy ténylegesen a megfelelő, szakszerű támogatásban részesüljenek, továbbá a segítségnyújtásban résztvevő, sok nemzetiségű önkéntesek és önkéntes szervezetek, állami szervek egymással minél nagyobb összhangban, szervezeten legyenek képesek együttműködni. Ennek megfelelően végzik az önkéntes jelöltek, a fogadó és küldő szervek akkreditációját a Hadtestben történő segítségnyújtáshoz, illetve a mentőcsapatok számára az INSRAG irányelvek szerinti minősítő gyakorlatokat.

A műszaki követelmények figyelembevételével az **5. mellékletben kidolgoztam** a polgári védelmi mechanizmusnak is megfelelő, a hazai és nemzetközi szervezetekkel együttműködni képes, velük kompatibilis mentőegység és annak támogató egysége milyen minimum követelményeknek feleljen meg.

Megállapítottam, hogy a humanitárius segítségnyújtásban résztvevő nemzetközi és önkéntes szervezetek konkurálnak egymással (pl. EU, NATO, ENSZ), ezért *véleményem* az, hogy a szervezetek feladatainak, tevékenységük áttekintésével, profiltisztítással és a feladatok tipizálásával egyszerűsíteni és átláthatóvá kell tenni a működésüket a párhuzamosságok elkerülése érdekében. Ezzel is hatékonyabbá, gyorsabbá tenni az egyre gyakoribbá váló beavatkozásokat világszerte.

Megállapítottam továbbá, hogy az EU polgári védelmi mechanizmusa és a hadtest vonatkozásában az EU nem rendelkezik saját műszaki kompetencia követelményekkel a polgári

védelmi modulok esetében is az INSARAG irányelvek alkalmazza, ezért szükségesnek tartom ezek kidolgozását.

BEFEJEZÉS

Összegzett következtetések

Az értekezésem elején megfogalmazott kutatási célkitűzéseimet megvalósítottam.

Bemutattam a katasztrófa fogalmának kialakulásának, annak hazai és nemzetközi fogalmát. Az önkéntesek védekezésbe történő bevonásának hazai és nemzetközi jogi szabályozásának, intézmény- és eszközrendszerének vizsgálata során áttekintettem és értékeltem, valamint a hazai jogi szabályozáson keresztül tudományos **rendszerbe foglaltam** az önkéntesek katasztrófavédelemben történő bevonásának és alkalmazásának mind a hazai, Európai Unió és nemzetközi jogi szabályait, amelyek alapján **megállapítottam**, és kutatásom alapján arra a **következtetésre jutottam**, hogy a jelenlegi szervezeti és jogi keretrendszer **megfelelő alapot nyújt** az emberi élet és a vagyoni értékek mentésének magas színvonalú végrehajtásához, véleményem szerint jogalkotásra-, módosításra jelenleg nincsen szükség. **Megállapítottam**, hogy a vonatkozó hazai és nemzetközi jogszabályok és a társadalom **támogatják és elősegítik** az önkéntes tevékenységet és társadalmi elfogadottsága is megfelelő

Bemutattam az önkéntesek védekezésbe történő bevonásának történetét és annak hazai szabályozási hátterét a kezdetektől, a Légoltalmi Ligától a Kat.tv. jelenlegi szabályain át. Emellett kitértem a hazai katasztrófavédelem rendszerére, amely a hivatásos állományon kívül komolyan épít az állampolgárok önkéntességére.

Mivel Magyarország 2004. május 01. óta az Európai Unió tagja, így megkerülhetetlen ismerni és ismertetni az EU katasztrófák elleni védekezésének jogszabályi hátterét, valamint az állampolgárai védelme érdekében létrehozott polgári védelmi mechanizmust és annak működési rendszerét. **Fontosnak** tartom kiemelni, hogy a világ és a katasztrófa okozta válságok globalitása miatt az Európai Unió és tagállamai számára kiemelten fontos, hogy szorosan együttműködjenek az ENSZ, NATO polgári védelmi tevékenységet végző szerveivel és természetesen az EU-n kívüli államokkal.

Megállapítottam, hogy a katasztrófák elleni védekezést csak egy igen jól szervezetett, a globális kérdésekre komplex válasz adására képes rendszer és modern kor infokommunikációs eszközeinek alkalmazásával, amelynek az EU által létrehozott polgári védelmi mechanizmus, amely a tagállamok védelmét látja el és a hadtest, amely az EU-n kívüli, harmadik országok számára nyújt segítséget. **Kritikaként fogalmaztam** meg a humanitárius alapelvek messze menő tiszteletben tartásával, hogy a 3. országoknak nyújtott segítség mértéke évről évre növekszen.

szik. Az EU-nak álláspontom szerint nagyobb hangsúlyt kellene fektetnie a tagállamok támogatására azokkal a pályázatokkal, amelyeket a kormányok, civil, önkéntes, nem kormányzati szervezetek számára biztosít.

A humanitárius segítségnyújtásban jelenleg is konkurálnak egymással a nemzetközi szervezetek: NATO, ENSZ, Nemzetközi Vöröskereszt és más, önkéntes szervezetek, ezért **véleményem szerint** a NATO számára a katonai szervezet jellegéből eredő feladatai mellett kizárólag a szükség esetén, a humanitárius segítség biztonságos eljuttatása és a segítséget nyújtók életének védelmének az ellátása jelent megoldást. Az EU feladata a polgári védelmi mechanizmus működtetésével a tagállamoknak nyújtott segítség. Az ENSZ és szakosított szervei továbbra is világszerte nyújtanak segítséget a rászorulóknak számára. Mivel az EU tagállamok, ENSZ részes állami és a NATO szövetséges államok nagy része mindegyik szervezetnek tagja, vagy társult tagja, így jelenleg elviekben bármelyiktől segítséget kérhet. Ennek racionalizálása és a párhuzamosságok megszüntetése érdekében a NATO számára katonai jellege miatt a fegyveres támogatásban való részvétel lenne a feladata. A helyszíni segítségnyújtás az ENSZ, Vöröskereszt feladata továbbra is. Az EU szakembereivel, pénzügyi és természetbeni segítséggel támogathatja a humanitárius szervezeteket. A segítségnyújtás koordinálására egy, a szervezetektől független irányítás alatt álló központ létrehozása a megoldás, amely az igények feldolgozásával gyors és hatékony támogatást képes a helyszínre juttatni.

Megítélésem szerint a hazai hivatásos katasztrófavédelem szervezete rendelkezik mindazon képességekkel, amelyekkel alkalmasak a civil lakosság természeti és egyéb katasztrófákkal szembeni védekezési képességének kialakítására, az emberi élet és a vagyoni értékek megvédésére. A civil személyek és szervezetek nemcsak a védekezés területén veszik ki részüket a szolidaritásból. A megfelelő jogi alapok megteremtésén kívül működésükhöz elengedetlen, hogy megfeleljenek azoknak a műszaki és technikai követelményeknek, amelyek a mentőszervezetek számára az INSARAG irányelvben, illetve a hadtestben történő tevékenység ellátáshoz az önkéntesek számára a szükséges kompetenciákban került megfogalmazásra. Az EU és a BM OKF a mentőszervezetek műszaki kompetenciái tekintetében az ENSZ INSARAG irányelveket alkalmazza. **Véleményem szerint indokolt**, hogy az EU kidolgozzon minimum követelményeket, amelyeket a polgári védelmi mechanizmus és a hadtest is alkalmazhat.

A kutatásom eredménye alapján **kidolgoztam és megalkottam** egy mentőegység és annak támogató egysége műszaki követelményeit.

Kiemelem, hogy a katasztrófa nem ismeri az államhatárokat. Megelőzni és védekezni ellene csak nemzetközi összefogással lehetséges, amelynek részei nemcsak az államok erre

létrehozott szervei, hanem a karitatív, civil, egyházi szervezetek, az önként csatlakozó polgárok sokasága. A biztonságos, hatékony, gyors és professzionális beavatkozás érdekében elengedhetetlen a mentőszervezetek és az önkéntesek megmérettetése, felkészítése. Ez mind a mentésben részt vevők, mind pedig a mentésre, segítségreszorulók biztonsága érdekében elengedhetetlen.

Annak érdekében, hogy a szükséges technikai, műszaki eszközök a mentéshez rendelkezésre álljanak, az önkéntesek megfelelő képzésben, felkészítésben részesüljenek az EU 2014-2020 költségvetésében 7,1 millirád Euro-t biztosít. A hazai mentőszervezetek és önkéntesek képzésére a magyar költségvetés, illetve hazai és EU pályázatok nyújtanak támogatást. **Megállapítottam**, hogy a pénzügyi támogatás évről évre nő, hiszen a velük szemben támasztott követelmények is növekszenek, meg kell, hogy feleljenek a technikai, műszaki kihívásoknak és a szélsőséges helyzetekben történő beavatkozásoknak. 2014 és 2016 közötti időszakban háromszorosára nőtt a támogatás összege az EU-ban. **Álláspontom szerint** hogy a támogatások nagysága megfelel annak, hogy a szervezetek a megfelelő eszközökhöz jussanak, úgy vélem, hogy a BM OKF által nyújtott technikai és anyagi segítség is megfelelő, így lehetőséget teremt a szervezetek számára a fejlődéshez.

Új tudományos eredmények

Az értekezés célkitűzései és hipotézise alapján a következő új tudományos eredményeket javaslom elfogadásra:

1. A katasztrófák elleni védekezésre, az önkéntes mentőszervezetekre és az önkéntesek katasztrófák elleni védekezésbe történő bevonására vonatkozó hazai és nemzetközi jogszabályok, a szervezeti rendszer és az önkéntesek kiválasztásának eljárási szabályainak vizsgálatával elsőként *egységes* tudományos rendszerbe *foglaltam* alkalmazásuk jogi, személyi és technikai feltételeit, hazai és nemzetközi lehetőségeit, az abban résztvevő szervezetek feladatrendszerével.
2. *Bizonyítottam*, hogy a hazai katasztrófavédelem szabályrendszere alkalmas a gyors és hatékony nemzetközi együttműködésre. *Igazoltam*, hogy a támogató elemek védekezésben történő alkalmazása hozzájárul a gyors és hatékony beavatkozáshoz.
3. A humanitárius segítségnyújtásban résztvevő NATO, ENSZ és EU tevékenységeinek vizsgálatával *azonosítottam* a megjelenő párhuzamosságokat, melyek alapján elsőként *fogalmaztam meg* az átfedések nélküli nemzetközi szervezetekre vonatkozó feladatvégrehajtást.
4. *Javaslatot tettem* az önkéntes mentőegység és támogató egységének műszaki és logisztikai kompetenciájára és annak fejlesztésére, továbbá *kidolgoztam* az önkéntes mentőszervezetek műszaki fejlesztési kompetenciáit, illetve az ezekkel kapcsolatos képzési feladatokat.

Az értekezés ajánlásai

Az értekezésem következtetéseinek, tudományos eredményeinek felhasználására az alábbi javaslatot teszem:

1. A BM OKF tájékoztató tevékenységének korszerűsítése és fejlesztése érdekében tett javaslataim az informatikai és kommunikációs, valamint a polgári védelmi szakterület bevonásával történő kidolgozásával a lakosság ismereteinek és tájékoztatására lehet alkalmas.
2. A mentőegységek kompetenciáinak egységesítésére tett javaslatom alapján a jogszabályi előírások és az igények, a végrehajtandó feladatok konkrét meghatározásával a különböző nemzeti és nemzetközi, mentésben résztvevő egységek egymással való kompatibilitása és ezzel gyors reagálásuk, hatékonyságuk növelhető.
3. A kutatásom során kidolgozott szakmai ajánlások és megállapítások a jövőben alapját képezhetik a katasztrófák elleni védekezésben részt vevő állami és civil szervezetek, valamint a nemzetközi szervezetek és önkéntesek katasztrófák elleni védekezésben való tevékenységük újra gondolásával az erők és eszközök még hatékonyabb felhasználását.

A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

Kutatómunkám eredményeit az alábbiak szerint javaslom felhasználni:

1. A kutatásom keretében feldolgozott, a katasztrófák elleni védekezésre, az önkéntes mentőszervezetekre és az önkéntesek katasztrófák elleni védekezésbe történő bevonására vonatkozó hazai és nemzetközi jogszabályokat, a szervezeti rendszert és az önkéntesek kiválasztásának eljárási szabályait elsőként egységes tudományos rendszerbe foglaltam, amely alkalmas lehet a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet, a Katasztrófavédelmi Oktatási Központ és más oktatási intézmények, valamint a hivatásos katasztrófavédelem képzéssel és oktatással foglalkozó intézményeiben a képzésbe történő felhasználásra.
2. Az értekezés következtetései és megállapításai felhasználhatók a hivatásos katasztrófavédelem szervezete nemzetközi és Európai Uniói kapcsolataiban a jogi és műszaki normák kidolgozásában képviselő szakmai vélemény kidolgozásában.
3. A kutatásom során feltárt kritikai észrevételek segítséget nyújthatnak a polgári védelem – lakosságvédelem, katasztrófák elleni védekezés területén a jelenlegi gyakorlat felülvizsgálatára és további rendszervizsgálatot is eredményezhet, amellyel akár javíthatók a feltárt hiányosságok.
4. A témában további kutatási lehetőséget látok, annak további vizsgálatára, hogy a jelenleg több nemzetközi szervezet tevékenysége tekintetében milyen szervezeti és működési átalakításokkal van lehetőség a párhuzamosságok kiküszöbölésére, a metodika egységesítése és a primátusok megszüntetésére.

HIVATKOZOTT IRODALOM

- [1] The International Disaster Database. <https://www.emdat.be/> (letöltés ideje: 2018. 12.03.)
- [2] BAKOS F. (szerk.): idegen szavak és kifejezések szótára. Akadémia Kiadó, Budapest 1973. ISBN 963 05 3178 X
- [3] SZABÓ J.(szerk.): Hadtudományi Lexikon A-L. Budapest, Magyar Honvédség és a Hadtudományi Társaság. 1995. ISBN 963 04 5226 8
- [4] BOLGÁR J.-SZEKERES GY.: *Katasztrófa és krízis kommunikáció lélektani alapjai*. Budapest, ZMNE. 2009. <https://anzdoc.com/katasztrofa-es-kriziskommunikacio-lelektani-alapjai.html> (letöltés ideje: 2018. 08.01.)
- [5] International Civil Defense Organisation hivatalos honlapja. <http://www.icdo.org/en/about-icdo/history> (letöltés ideje: 2018. 07.30.)
- [6] ENDRÓDI I.: *A katasztrófa-elhárításra felkészítő ismeretek*. Budapest, Rendőrtiszti Főiskola. 2007. p 122. file:///C:/Users/Acer/Downloads/Katasztrofa-elharitsra_felkeszito_ismeretek.pdf (letöltés ideje: 2018.08.07.)
- [7] AMBRUSZ J.: *Rendvédelmi ismeretek*. NKE KVI 2014. pp. 24-49. <https://opac.uni-nke.hu/webview?infile=&subj=9463&source=webvd&cgimime=application%2Fpdf%0D%0A> (letöltés ideje: 2018.04.26.)
- [8] FÖLDI L.: *Effects of climate change to military activities: Climate change and disasters*. pp.197-237.<https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10133/climate%20change%20and%20disasters.pdf?sequence=1&isAllowed=y>(letöltés ideje: 2018. 11.05.)
- [9] Tampere egyezmény 1998. Tampere Convention 1998 on Emergency Telecommunications (ICET-98). https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/5F48E46576376BA5C125740A0032C58F-UN_jun1998.pdf (letöltés ideje: 2018.08.03.)
- [10] ENDRÓDI I.: *Polgári védelmi szakismeret I*. NKE 2015. pp 133. https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10040/ebook_NKE_KVI_polgari_vedelmi_szakismert_I.pdf?sequence=1&isAllowed=y (letöltés ideje: 2018. 04.26.)
- [11] MUHORAY Á.: *Katasztrófa megelőzés I*. NKE, Budapest 2016. ISBN 978-615-5527-85-2 ium/bitstream/handle/11410/10287/ebook_XL_KVI_Katasztrofamegelozes_I.pdf?sequence=1&isAllowed=y (letöltés ideje: 2018. 11.05.)
- [12] DOBÁK I.(szerk.): *A nemzetbiztonság általános elmélete*. NKE Nemzetbiztonsági Intézet. Budapest, 2014. p 363 ISBN 978 615 5305 48 9b <https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/8567/Teljes%20sz%C3%B6veg%21?sequence=1&isAllowed=y> (letöltés ideje: 2018.12.13.)
- [13] LAKATOS L.: *A honvédelmi igazgatási képzés aktualitása az átfogó megközelítés elvének tükrében*. Hadtudományi Szemle. VIII. 2015/2. pp 432-443. https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10269/15_4_forum_lakatos.pdf?sequence=1&isAllowed=y (letöltés ideje: 2018. 11.05.)

- [14] PADÁNYI J.: *Az éghajlatváltozás és a katonai erő viszonyrendszere a hazai és a nemzetközi kutatások tükrében*. NKE, Budapest 2014. ISBN 978-615-5491-01-6 https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/10966/Padanyi_Jozsef_Eghajlatvaltozas.pdf?sequence=1&isAllowed=y (letöltés ideje: 2018.11.05.)
- [15] Központi Statisztikai Hivatal hivatalos honlapja. 2016. szeptember. Az önkéntes munka jellemzői <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/onkentes.pdf>(letöltés ideje: 2018.08.05.) (letöltés ideje: 2018.07.20.)
- [16] A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/A1100190.TV/ts/20180101/08.05>.(letöltés ideje: 2018.08.05)
- [17] Központi Statisztikai Hivatal hivatalos honlapja. Táblák (STADAT) - Évközi adatok - Önkéntes munka, 2017. I. negyedév. https://www.ksh.hu/stadat_evkozi_9_7(letöltés ideje: 2018.08.05.)
- [18] HADNAGY I.J.: *A magyar légoltalom létrejötte*. <http://www.vedelem.hu/letoltes/anyagok/621-a-magyar-legoltalom-letrejte.pdf> (letöltés ideje: 2018.08.06)
- [19] A honvédelemről szóló 1939.évi II. törvénycikk. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/93900002.TV/ts/ffffff4/> (letöltés ideje:2018.08.06.)
- [20] OLASZ L.: A polgári lakosság légoltalmi képzése a második világháború éveiben. *Sokszínű pedagógiai kultúra*, (2014) pp.51-56. ISBN 978-80-89691-05-0 <http://www.irisro.org/pedagogia2014januar/0107OlaszLajos.pdf> (letöltés ideje:2016.02.24.)
- [21] Statisztikai Hivatal hivatalos honlapja. http://www.ksh.hu/statszemle_archivum#year=1946 (letöltés ideje: 2018.08.06.)
- [22] TEKNŐS L.: *A lakosság és az anyagi javak védelmének újszerű értékelése és feladatai a klímaváltozás okozta veszélyhelyzetben*. http://uni-nke.hu/feltoltes/uni-nke.hu/konyvtar/digitgy/phd/2015/teknos_laszlo.pdf (letöltés ideje:2018. 08.06.)
- [23] ENDRŐDI I.: A lakosság, mint megvédendő cél és feladat, egyben végrehajtó szereplő. A társadalmi szervezetek bekapcsolódása és jelentősége a légoltalomban - polgári védelemben. *Polgári Védelmi Szemle*, (2010) pp. 14-18. ISSN 1788-2168 <http://docplayer.hu/16612302-Polgari-vedelmi-szemle.html> (letöltés ideje: 2018. 08.05.)
- [24] A honvédelemről szóló 1960. évi IV. törvény. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/96000004.TV/ts/ffffff4/> (letöltés ideje: 2018.08.06)
- [25] A honvédelmi miniszter 11/1967.(HK.3.) HM számú utasítása a polgári védelemről szóló 2002/1966.(I.23.) Korm. számú határozat végrehajtásáról. http://dtl1.ogyk.hu/view/action/nmets.do?DOCCHOICE=10181987.xml&dvs=1533570867223~233&locale=hu_HU&search_terms=&view_profile=user&adjacency=&VIEWER_URL=/view/action/nmets.do?&DELIVERY_RULE_ID=4&usePid1=true&usePid2=true©RIGHTS_DISPLAY_FILE=copyrights3 (letöltés ideje: 2018. 08.06.)
- [26] OROVECZ I.: Dicső elődeink nyomában, avagy a polgári védelem valóban „civilisé válásának” folyamata (1917-2007), *Polgári Védelmi Szemle*, (2008) pp.40-46. http://www.mpvsz.hu/letoltes/pvszemle/pv2008_1.pdf (letöltés ideje: 2018.08.06.)
- [27] PATAKY I.: Quo vadis magyar polgári védelem, gondolatok a polgári védelem 75.éves történelme kapcsán II. *Polgári Védelmi Szemle*, (2010) pp. 172-184. ISSN 1788-2168

- [28] A honvédelemről szóló 1976. évi I. törvény. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/97600001.TV/ts/ffffff4/>(letöltés ideje: 2016.08.06.)
- [29] A polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény. <http://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600037.TV/ts/ffffff4/>(letöltés ideje:2016.09.28.)
- [30] KÁTAI- URBÁN L.: Handbook for the Implementation of the Basic Tasks of the Hungarian Regulation on „Industrial Safety”. Budapest, Nemzeti Közszerológati Egyetem, 2014. 73 p. (ISBN 978-615-5491-70-2)
- [31] SZAKÁLL B.: Polgári védelem. Szt. István Egyetem. Budapest, 2005. p 166.
- [32] ENDRÓDI I.: Polgári védelmi szakismeret I. NKE, Budapest, (2015) ISBN 978-615-5527-22-7 <https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/handle/11410/10040> (letöltés ideje: 2016.01.26.)
- [33] A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló1996. évi XXXI. törvény.<https://uj.jogtar.hu/#doc/db/1/id/99600031.TV/ts/20180101/lr/chain172> (letöltés ideje: 2018. 08.08.)
- [34] TEKNŐS L.- CSEPREGI P. - ENDRÓDI I.: *Felsőoktatási intézmények önkéntes mentőszervezeteinek jelentősége, helye, szerepe a katasztrófavédelem rendszerében*. Hadtudomány, 24/1 (2014), pp. 155–168. http://mhtt.eu/hadtudomany/2014/2014_elektronikus/12_TEKNOS_CSEPREGI_ENDRODI.pdf (letöltés ideje: 2016.11.23.)
- [35] ENDRÓDI I.: *A katasztrófavédelemben közreműködő önkéntes mentőszervezetek helyzete Európában*. Önkéntesek a katasztrófavédelemben, NKE Szolgáltató Kft., Budapest 2015. 165179. ISBN 978-615-5527-11-1
- [36] Önkéntes Polgári Védelmi Szervezetek Európai Együttműködés Fóruma. Alapszabály és Ügyrend. <http://docplayer.hu/1377139-Onkentes-polgari-vedelmi-szervezetek-europaiegyuttmukodesi-foruma-alapszabaly-es-ugyrend.html> (letöltés ideje: 2016.12.07.)
- [37] Római Szerződés. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/50/id/95700001.EU/ts/10000101/> (letöltés ideje: 2018. 08.09)
- [38] KECSKÉS L.: *EK - jog és jogharmonizáció*. KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft. Budapest, 1999. ISBN 963 224 377 3.
- [39] Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hu/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=EN> (letöltés ideje: 2018. 08.09.)
- [40] A Tanács 2001/792/EK határozata polgári védelmi segítségnyújtási beavatkozások terén a fokozott együttműködés előmozdítását segítő közösségi eljárás kialakításáról. <https://uj.jogtar.hu/#doc/db/57/id/A01H0792.COUI/ts/ffffff4/>(letöltés ideje: 2018.08.09.)
- [41] European Commission. EUROPEAN CIVIL PROTECTION AND HUMANITARIAN AID OPERATIONS. http://ec.europa.eu/echo/what/civil-protection/mechanism_en (letöltés ideje: 2018. 08.09)
- [42] A TANÁCS 1999. december 9-i 1999/847/EK HATÁROZATA a polgári védelem területén közösségi cselekvési program létrehozásáról. <https://uj.jogtar.hu/#lbgid15338488503863563> (letöltés ideje: 2018.08.09)
- [43] AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1313/2013/EU HATÁROZATA (2013. december 17.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról.<https://eur-lex.europa.eu/legal->

- [content/HU/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2013.347.01.0924.01.HUN](#) (letöltés ideje: 2018. 08.10.)
- [44] Európai Számvevőszék. 2016. 33. szám. Külön jelentés. https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR16_33/SR_DISASTER_RESPONSE_HU.pdf (letöltés ideje:2018.08.10.)
- [45] A TANÁCS HATÁROZATA 2007/162/EK, Euratom a polgári védelmi pénzügyi eszköz létrehozásáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32007D0162&from=HU> (letöltés ideje: 2018. 08.10.)
- [46] A STOCKHOLMI PROGRAM – A POLGÁROKAT SZOLGÁLÓ ÉS VÉDŐ, NYITOTT ÉS BIZTONSÁGOS EURÓPA. 2010/C 115/01. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52010XG0504\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52010XG0504(01)) (letöltés ideje: 2018. 08.10.)
- [47] A Bizottság végrehajtási 2014/762/EU határozata az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 2004/277/EK, Euratom és a 2007/606/EK, Euratom bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014D0762&from=EN> (letöltés ideje: 2018.08.11.)
- [48] ENSZ hivatalos honlapja. <http://www.un.org/en/sections/about-un/funds-programmes-specialized-agencies-and-others/index.html> (letöltés ideje: 2018. 08.11.)
- [49] UN OCHA hivatalos oldala. <https://www.unocha.org/our-work/coordination/un-disaster-assessment-and-coordination-undac> (letöltés ideje: 2018.08.11.)
- [50] BENJÁMIN K.(szerk.): Brencsán Orvosi szótár. Medicina Könyvkiadó Rt. Budapest, 2006. ISBN 963 242 990 7
- [51] Yoneji Masuda on the Information Society. <http://neamathisi.com/new-learning/chapter-3-learning-for-work/yoneji-masuda-on-the-information-society> (letöltés ideje: 2018. 12.04.)
- [52] Copernicus. Europe’s eyes on Earth. <http://copernicus.eu/main/overview> (letöltés ideje: 2018.08.11.)
- [53] Magyarország domborzati és vízrajzi térképe. <http://tudasbazis.sulinet.hu/hu/termeszet-tudomanyok/termeszetismeret/ember-a-termeszetben-5-osztaly/tajekozodas-a-terben/magyarorszag-domborzati-es-vizrajzi-terkepe> (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [54] IPCC, 2007: Climate Change, 2007: The Physical Science Basis. Contribution of Working Group I to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change. (Solomon, S., Qin, D., Manning, M., Chen, Z., Marquis, M., Averyt, K.B., Tignor, M, Miller, H.L., Eds.), Cambridge University Press, Cambridge, UK and New York, NY, USA, 996p. https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/05/ar4_wg1_full_report-1.pdf (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [55] TEKNŐS L.: A globális éghajlatváltozás egészségügyi aspektusai- a magyar lakosság sebezhetőségének vizsgálata. *Bolyai Szemle*, XXII. évfolyam, 1. szám (2013) pp.281-311. <http://archiv.uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2013/1/15.pdf> (letöltés ideje: 2018.10. 17.)
- [56] SIPOSNÉ DR. KECSKEMÉTHY K.: Térinformatikai alkalmazások oktatása a védelmi igazgatás szakon. *Bolyai Szemle*, XXII. évfolyam, 2. szám (2012) pp.95-108.

- <http://archiv.uni-nke.hu/downloads/bsz/bszemle2012/2/06.pdf> (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [57] Központi Statisztikai Hivatal. A társadalmi haladás mutatószámrendszere. 1.4.2. Infokommunikációs kultúra 2003-2016. https://www.ksh.hu/thm/1/indi1_4_2.html (letöltés ideje:2018. 10.17.)
- [58] ELŐHÁZI J.: Védelmi célú informatikai rendszerek feladatai és fenyegetettségei a hálózatközpontú hadviselésben. *Hadmérnök*, II. évfolyam, 3. szám (2007) pp.70-80. http://www.hadmernok.hu/archivum/2007/3/2007_3_elohazi.html (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [59] HAIG ZS. – VÁRHEGYI I.: *Információs műveletek*. ZMNE, Budapest, 2004
- [60] BLESZITY J.-FÖLDI L.- HAIG ZS. - NEMESLAKI A.- RESTÁS Á.: Engineering science researches and effective government. (Part 1) American Journal of Research, Education and Development. 2017/3. pp 17-31. ISSN 2471 9986 <http://online.pubhtml5.com/edhk/pksq/#p=17> (letöltés ideje)
- [61] GIS Figyelő. http://gisfigyelo.geocentrum.hu/kisokos/kisokos_gis.html (letöltés: 2018. 10.17.)
- [62] SZATMÁRI J.-KOVÁCS F.-VAN LEEUWEN B.- TOBAK Z.- MEZŐSI G.- MUCSI L.- JUHÁSZ L.- HUSZÁR T.- KITKA G.: Térinformatika a Katasztrófavédelem szolgáltatában Csongrád megyében. <http://docplayer.hu/723356-Terinformatika-a-katasztrofavedelem-szolgالاتaban-csongrad-megyeben.html> (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [63] Európai Bizottság sajtóközleménye.http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-1345_hu.htm (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [64] European Space Agency. http://www.esa.int/Our_Activities/Observing_the_Earth/Copernicus/Emergency_services (letöltés ideje: 2018. 10.17.)
- [65] European Commission. EU launches new European Medical Corps to respond faster to emergencies. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-16-276_en.htm (letöltés ideje: 2018. 08.11.)
- [66] HAJDUSKA M.: *Krizislélektan*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2010. 228. ISBN 978 963 463 982 4
- [67] HORNYACSEK J.: *A tömegkatasztrófák pszichés következményei, és az ellenük való védekezés lehetőségei*. <http://m.ludita.uni-nke.hu/repository/bitstream/handle/11410/1921/01.pdf?sequence=1&isAllowed=y>(letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [68] ANTALFI M.: *Környezeti terhelések- ipari és természeti katasztrófák pszichés hatásai*. http://www.antalfaimarta.hu/konferencia/kornyezeti_terhelesek_antalfai.pdf (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [69] PISANO F.: *About the International Decade for Natural Disaster Reduction*. <http://www.shf-lhb.org/articles/lhb/pdf/1998/02/lhb1998029.pdf> (letöltés ideje:2018.10.17.)
- [70] PETŐ CS. - SZEKERES A.: *A katasztrófapszichológia lehetőségei és tapasztalatai Magyarországon*. Magyar Pszichológiai Szemle, 2006, 61.1. pp.155-168. <http://www.akademiai.com/doi/pdf/10.1556/MPSzle.61.2006.1.9> (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [71] PETŐ CS.: *A krízis pszichológiai vonatkozásai- krízisintervenció*. <http://www.aldozatvedelem.hu/krizis-pszichologiai-vonatkozasai-krizisintervencio> (letöltés ideje: 2018.10.17)

- [72] A Tanács 2007/779/EK, Euratom határozata a közösségi Polgári Védelmi Mechanizmus kialakításáról. <http://uj.jogtar.hu/#doc/db/57/id/A07H0779.COU/ts/ffffff4/> (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [73] Az Európai Unió hivatalos lapja. Humanitárius segítségnyújtás és polgári védelem. http://europa.eu/pol/hum/index_hu.htm (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [74] 174-8/2007. számú Együttműködési Megállapodás az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és a Magyar Vöröskereszt között
- [75] Project/ programme planning, Guidance manual. International Red Cross and Red Crescent Societies, Geneva, 2010. pp.1-62. <https://www.ifrc.org/Global/Publications/monitoring/PPP-Guidance-Manual-English.pdf> (letöltés ideje: 2018.10.17.)
- [76] Hungary- Slovakia- Romania- Ukraine. ENPI Cross-border Cooperation Programme. <http://www.huskroua-cbc.net/hu> (letöltés ideje:2018.10.26.)
- [77] I. Protokoll Katasztrófhelyzetek sürgősségi pszichiátriai krízisintervenciója Triage. <http://docplayer.hu/2239908-I-protokoll-katasztrofahelyzetek-surgossegi-pszichiatriai-krizisintervencioja-triage.html> (letöltés ideje: 2018.10.17)
- [78] [78] 9709-1/2011/ÁLT. számú Együttműködési Megállapodás a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság és a Magyar Pszichológiai Társaság között <http://okfintranet.katvedd1.local/SzakInfo/Hatalyos%20egyuttmuikodesi%20megallapoda-sok/BM%20Orszagos%20Katasztrofavedelmi%20Foi-gazgatóság%20hatalyos%20egyuttmuikodesi%20megallapodasai/Magyar%20Pszichologiai%20Tarsasag.pdfv> (letöltés: 2018.10.17.)
- [79] 4/2012. (II.29.) BM OKF Főigazgatói utasítás a BM OKF Krízisintervenciók Csoportja Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról
- [80] EUROSTAT adatai. <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do?tab=table&pcode=tps00001&language=en> (letöltés ideje: 2018. 08.12.)
- [81] SPECIAL EUROBAROMETER/Wave 75.2- TNS Opinion&Social. Volunteering and Intergenerational Solidarity. Report http://www.europarl.europa.eu/pdf/eurobarometre/2011/juillet/04_07/rapport_%20eb75_2_%20benevolat_en.pdf (letöltés ideje: 2018. 08.20.)
- [82] Humanitárius elvek. http://ec.europa.eu/echo/who/humanitarian-aid-and-civil-protection/humanitarian-principles_en (letöltés ideje: 2018. 08.24.)
- [83] EUROPEAN CONSENSUS ON HUMANITARIAN AID. http://ec.europa.eu/echo/files/aidcountries/factsheets/thematic/consensus_en.pdf (letöltés ideje: 2018. 08.24.)
- [84] Az Európai Unióról szóló szerződés. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:12012M/TXT> (letöltés ideje: 2018. 08.24.)
- [85] EU Commission. Press Release Database. Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtestek: kísérleti projektek indulnak. MEMO/11/413. [http://europa.eu/rapid/press-release MEMO-11-413_hu.htm](http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-11-413_hu.htm) (letöltés ideje: 2018. 11.06.)
- [86] Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English. Oxford University Press 2005. ISBN 978 0 19 400116 8
- [87] Eurocorps hivatalos honlapja. <https://www.eurocorps.org/> (letöltés ideje: 2018.12.12.)

- [88] EU Bizottság 2014. évi jelentése. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015DC0335&from=HUB> (letöltés ideje: 2018.12.11.)
- [89] EU Bizottság 2015. évi jelentése. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0436&from=HU> (letöltés ideje: 2018.12.11.)
- [90] EU Bizottság 2016. évi jelentése. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0313&from=HU> (letöltés ideje: 2018.12.11.)
- [91] EU Bizottság 2017. évi jelentése. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0313&from=HU> (letöltés ideje: 2018.12.11.)
- [92] NYÍRCSÁK A.: Az Európai Unió globális szerepvállalása az ENSZ-ben: reprezentáció, normatív diskurzus és politikai racionalitás. GROTIUS E-KÖNYVTÁR/55. 2012.8 http://www.grotius.hu/doc/pub/GOPFWE/2012_135_nyircsak_adrien_grotius_e-konyvtar_55.pdf(letöltés ideje: 2018. 08.25.)
- [93] Index for Risk Management. <http://www.inform-index.org/> (letöltés ideje: 2018. 12.07)
- [94] Economic Losses, Poverty& Disasters 1998-2017. https://www.unisdr.org/files/61119_credeconomiclosses.pdf (letöltés ideje: 2018. 12.07.)
- [95] Resolution adopted by the General Assembly on 20 December 2006. 61/198. International Strategy for Disaster Reduction. http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/61/198&Lang=E (letöltés ideje:2018. 08.26.)
- [96] Resolution adopted by the General Assembly on 3 June 2015. 69/283. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030.http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/69/283 (letöltés ideje: 2018. 08.26.)
- [97] KRYLOV N.: Humanitarian Intervention: Pros and Cons. Loyola of Los Angeles International Comparative Law Review. 365. 1995. pp 375-405. <https://digitalcommons.lmu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1354&context=ilr> (letöltés ideje: 2018.12.05.)
- [98] MATUS J. - SZENES Z.: A NATO és az európai biztonság. Iskolakultúra. 1998/4. pp 4-21. http://epa.oszk.hu/00000/00011/00015/pdf/iskolakultura_EPA00011_1998_04_004-021.pdf (letöltés ideje: 2018. 07.12.)
- [99] Mi a NATO? http://www.kempp.hu/userfiles/file/nato_kiadvany_2012.pdf (letöltés ideje: 2018. 07.12.)
- [100] NATO's Role in Disaster Assistance. NATO 2001. <https://www.nato.int/eadrcc/mcdae.pdf> (letöltés ideje: 2018. 07.12.)
- [101] KUFČÁK J.- MATUŠEK T.: *NATO civil emergency planning in a new security environment: MOI-DG FRS CZ point of view*. The science for population protection 1/2017. pp 1-7. <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/33/269.pdf> (letöltés ideje: 2018. 12.14.)
- [102] NATO Tükör. NATO Lisszaboni csúcs különszám. <https://www.nato.int/docu-review/2010/Lisbon-Summit/New-Nato/HU/index.htm> (letöltés ideje: 2018.07.12.)

- [103] STROMMER J.(szerk.): *Az AVB védelem új dimenziói és gyakorlati tennivalói*. Budapest, 2003.
- [104] EADRCC REQUEST FOR ASSISTANCE. Earthquake in Serbia. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_10/20181003_181003-eadrcc-2018-0236-req-assist-exercise.pdf (letöltés ideje: 2018. 12.07.)
- [105] EADRCC REQUEST FOR ASSISTANCE. Earthquake in Serbia. OPS(EADRCC)(2018)0237. https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2018_10/20181005_181004-eadrcc-2018-0237-sitrep1-exercise.pdf (letöltés ideje: 2018. 12.07.)
- [106] SCHWEICKHARDT G.: Nemzetközi katasztrófa-elhárítási jog. <https://ludita.uni-nke.hu/repozitorium/bitstream/handle/11410/8560/Teljes%20sz%C3%B6veg%21?sequence=1&isAllowed=y> (letöltés ideje: 2018.07.13.)
- [107] World Health Organization hivatalos honlapja. <http://www.who.int/en/> (letöltés ideje: 2017.07.05.)
- [108] EU Európai Polgári Védelmi És Humanitárius Segítségnyújtási Műveletek. http://ec.europa.eu/echo/what-we-do/humanitarian-aid/emergency-support-within-eu_en (letöltés ideje: 2018. 10.23.)
- [109] COMMISSION DECISION of 19.12.2017 on financing emergency response actions under the Union Civil Protection Mechanism for 2018. https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/disaster_response_decision_2018.pdf (letöltés ideje: 2018. 12.07.)
- [110] COMMISSION IMPLEMENTING DECISION of 19.12.2017 adopting the Annual Work Programme 2018 in the framework of Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council on a Union Civil Protection Mechanism. https://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/work_programme_2018.pdf (letöltés ideje:2018.12.07.)
- [111] ENDRÓDI I.: *A magyar önkéntes polgári védelmi szervezetek szerepe az új katasztrófavédelmi törvény alapján*. Védelem online. 2012/5. pp 11-14. <http://www.vedelem.hu/letoltes/ujzag/v201205.pdf?6> (letöltés ideje: 2017. 12.18.)
- [112] INSARAG irányelvek. <https://www.insarag.org/methodology/guidelines> (letöltés ideje: 2018.09.17.)
- [113] European Commission. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. https://eacea.ec.europa.eu/eu-aid-volunteers/actions/certification-mechanism-for-sending-and-hosting-organisations_en (letöltés ideje: 2018. 10.18.)
- [114] EU EACEA 04/2018. Pályázati felhívás „Az „EU segítségnyújtás önkéntesei” kezdeményezés: Uniós segítségnyújtási önkéntesek kirendelése, beleértve a pályakezdő szakemberek gyakornoki kihelyezését és a végrehajtó szervezeteknek szóló kapacitásépítést/technikai segítségnyújtást, virtuális önkéntességre való igazgatási költségeit.” https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/call_for_proposals_euav_deployment_eacea-04-2018_hu_2.pdf (letöltés ideje: 2018. 10.19.)
- [115] Bizottság 1398/2014/EU felhatalmazáson alapuló rendelete az önkéntes jelöltekre és az uniós segítségnyújtási önkéntesekre vonatkozó előírások meghatározásáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1398&from=EN> (letöltés ideje: 2018. 10.27.)

- [116] European Commission. Education, Audiovisual and Culture Executive Agency. EU Aid Volunteers. https://eacea.ec.europa.eu/eu-aid-volunteers_en (letöltés ideje: 2018. 10.27.)
- [117] Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoport hivatalos honlapja. <http://dekom.hu/> (letöltés ideje: 2018. 10.22.)
- [118] Magyar Önkéntesküldő Alapítvány hivatalos honlapja. <http://hvsf.hu/> (letöltés ideje: 2018. 10.22.)
- [119] EU Aid Volunteers Platform. [https://webgate.ec.europa.eu/echo/eu-aid-volunteers_en/organisations_en?f\[0\]=field_euaid_org_type%3Asending](https://webgate.ec.europa.eu/echo/eu-aid-volunteers_en/organisations_en?f[0]=field_euaid_org_type%3Asending) (letöltés ideje: 2018. 10.22.)
- [120] Zöld könyv a természeti és ember okozta katasztrófák biztosításáról. pp 26. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0213&from=HU> (letöltés: 2016.06.14.)
- [121] Jelentés Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről. <http://www.katasztofavedelem.hu/letoltes/szervezet/20140718-katasztofakockazat-ertekelesrol-jelentes.pdf> (letöltés ideje: 2017.11.23.)
- [122] Home Front Command hivatalos honlapja. <http://www.oref.org.il/1045-he/Pakar.aspx> (letöltés ideje: 2018. 07.22.)
- [123] Israel Defense Force hivatalos honlapja. <https://www.idf.il/%D7%90%D7%AA%D7%A8%D7%99%D7%9D/%D7%9E%D7%A8%D7%95%D7%9D/%D7%A2%D7%95%D7%A7%D7%A5/> (letöltés ideje: 2018. 07.20.)
- [124] ZAKA hivatalos honlapja. <http://www.zaka.org.il/> (letöltés ideje: 2018. 07. 28.)

A témakörből készült publikációim

LEKTORÁLT SZAKMAI FOLYÓIRATCIKKEK (ON-LINE IS)

Magyar nyelvű mértékadó folyóiratban idegen nyelven

- [1] Nováky Mónika: Historical overview of the application of civil protection organisations in disaster management. Műszaki Katonai Közlöny XXVII.4/2017. pp 212-227 ISSN 2063-4986
- [2] Nováky Mónika: Disaster management within the European Union, UN, and NATO. Műszaki Katonai Közlöny XXVIII. 3./2018. pp. 262-279 ISSN 2063-4986

Magyar nyelvű mértékadó folyóiratban magyarul

- [3] Nováky Mónika: Az iparbiztonsági szakterület változása 2012. január 01-jét követően. BOLYAI SZEMLE XXIV. 4/2015. pp 164-170 ISSN 1416-1443
- [4] Nováky Mónika: Önkéntes mentőszervezetek a polgári védelemben, történeti áttekintés. Műszaki Katonai Közlöny XXVI. 2/2016. pp.118-130 ISSN 2063-498
- [5] Nováky Mónika: Lakosságvédelmi intézkedések a veszélyes tevékenységek során. HADMÉRNÖK XII. „KÖFOP” (2017) pp 66-79 ISSN 1788-1919
- [6] Nováky Mónika: Válságkezelés és katasztrófavédelem. HADMÉRNÖK XIII. „KÖFOP” (2018.) pp 93-108. ISSN 1788-191
- [7] Nováky Mónika: Az önkéntes mentőszervezetek eszközeinek műszaki követelményei. Műszaki Katonai Közlöny XXVIII. 1/2018. pp 159-174. ISSN 2063-4986
- [8] Nováky Mónika: Lakosságvédelem- polgári védelem Izraelben. Műszaki Katonai Köz- löny XXVIII. 4/2018. pp 59-79. ISSN 2063-4986

Nem lektorált szakmai folyóiratcikk

- [9] Nováky Mónika- Endrődi István: Polgári védelem és önkéntesség. Védelemtudomány 2016.I/4. pp 271-286. ISSN 2498-6194
- [10] Nováky Mónika: Önkéntes mentőszervezetek alkalmazásának lehetőségei. „Modern- kori veszélyek rendészeti aspektusai” nemzetközi tudományos konferencia. Pécs, 2015. június 25 ISBN 978 963 12 3927 0
- [11] Nováky Mónika: A katasztrófavédelmi igazgatás oktatásának helyzete a Nemzeti Köz- szolgálati Egyetemen. „Felelős társadalom- a katasztrófavédelem és a közoktatás.” Szekszárd, 2015. november 18. ISBN 978 963 12 5299 6

Hazai konferencia kiadványban megjelent

- [12] Nováky Mónika: Légtalompolgári védelem. „A Légtalomi Liga és a Magyar Polgári Védelmi Szövetség 80 éve Magyarország közbiztonságáért”. 2017. november 16. ISBN 978 615 80429 5 6
- [13] Nováky Mónika: A tűzoltás kihívásai a XXI. században. „Tűzoltó szakmai nap 2018.” Tudományos Konferencia. Szentendre, 2018.április 18. pp 160-163. ISBN 978 615 80429 6 3
- [14] Nováky Mónika: A tűzoltás története. Kitekintés Ausztriára. „Tűzoltó szakmai nap 2017.” Tudományos Konferencia. Szentendre, 2017. április 05. pp 141-144. ISBN 978 615 80429 4 9

MELLÉKLETEK

1. Témához kapcsolódó jogszabályok és belső szabályozó eszközök jegyzéke
2. Alkalmazott rövidítések jegyzéke
3. Fogalomjegyzék
4. Ábrák és képek jegyzéke
5. Az önkéntes mentőszervezetek műszaki kompetenciájának fejlesztése
6. Az önkéntes mentőszervezetek műszaki kompetenciájának fejlesztéséhez kapcsolódó képzési feladatok
7. „Sólyom” mentőcsapat árvízi mentő egység és támogató egység műszaki és logisztikai kompetenciái
8. Értekezés kohéziós táblázata

1. sz. melléklet: A témához kapcsolódó jogszabályok és belső szabályozó eszközök jegyzéke

1. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
2. A katasztrófák elleni védekezésről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény
3. 234/2011. XI.10.) Korm.rendelet a katasztrófák elleni védekezésről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
4. A katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól szóló 62/2011. BM rendelet
5. A polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény
6. 1989. évi 20. törvényerejű rendelet a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről
7. A Magyar Köztársaság honvédelmének alapelveiről szóló 27/1993. évi OGY határozat
8. Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény egységes szerkezetbe foglalt szövegének közzétételéről szóló 58/1009. (X.2.) OGY határozat
9. A honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről szóló 2011. évi CXIII. törvény
10. A közérdekű önkéntes tevékenységéről szóló 2005.évi LXXXVIII. törvény
11. 110/2012. (VI.4.) Kormányrendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
12. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
13. A légtalomról szóló 1935. évi XII. törvénycikk
14. A m. kir. honvédelmi miniszter 17.176.eln.15-1936. H.M. számú rendelete. A légvédelemről szóló 1935.évi XII. törvénycikk végrehajtása A légvédelemről szóló 1935.évi XII. törvénycikk végrehajtása
15. A honvédelemről szóló 1939.évi II. törvénycikk
16. 1954.évi 32. törvényerejű rendelet a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben, az 1949. évi augusztus hó 12. napján kelt nemzetközi egyezményeknek a Magyar Népköztársaságban való törvényerejéről

17. A honvédelemről szóló 1960. évi IV. törvény
18. A honvédelmi miniszter 11/1967.(HK.3.) HM számú utasítása a polgári védelemről szóló 2002/1966.(I.23.) Korm. számú határozat végrehajtásáról
19. A honvédelmi miniszter 4/1974. (XII.11.) HM rendelete a polgári védelemről szóló 2041/1974.(XII.11.) Mt. h. számú határozat végrehajtásáról
20. A honvédelemről szóló 1976. évi I. törvény
21. A polgári védelemről szóló 1996. évi XXXVII. törvény
22. A tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról szóló 1996. évi XXXI. törvény
23. A létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény
24. Római Szerződés. Szerződés az Európai Gazdasági Közösség létrehozásáról
25. Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés
26. A Tanács 2001/792/EK határozata polgári védelmi segítségnyújtási beavatkozások terén a fokozott együttműködés előmozdítását segítő közösségi eljárás kialakításáról
27. A TANÁCS 1999. december 9-i 1999/847/EK HATÁROZATA a polgári védelem területén közösségi cselekvési program létrehozásáról
28. AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1313/2013/EU HATÁROZATA (2013. december 17.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról
29. A TANÁCS HATÁROZATA 2007/162/EK, Euratom a polgári védelmi pénzügyi eszköz létrehozásáról
30. A TANÁCS 2014/415/EU HATÁROZATA (2014. június 24.) a szolidaritási klauzula Unió által történő végrehajtására vonatkozó részletes szabályokról
31. A Bizottság végrehajtási 2014/762/EU határozata az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 2004/277/EK, Euratom és a 2007/606/EK, Euratom bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről
32. Európai Parlament és a Tanács 375/2014/EU rendelete az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest létrehozásáról

33. A Tanács 2007/779/EK, Euratom határozata a közösségi Polgári Védelmi Mechanizmus kialakításáról
34. 4/2012. (II.29.) BM OKF Főigazgatói utasítás a BM OKF Krízisintervenció Csoportja Szervezeti és Működési Szabályzatának kiadásáról
35. A TANÁCS 1257/96/EK RENDELETE (1996. június 20.) a humanitárius segítségnyújtásról
36. 1913. évi XLIII. törvény az első két nemzetközi békeértekezleten megállapított több egyezmény és nyilatkozat becikkelyezése tárgyában
37. 1954. évi 32. törvényerejű rendelet a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben, az 1949. évi augusztus hó 12. napján kelt nemzetközi egyezményeknek a Magyar Népköztársaságban való törvényerejéről
38. 1989. évi 20. törvényerejű rendelet a háború áldozatainak védelmére vonatkozóan Genfben 1949. augusztus 12-én kötött Egyezmények I. és II. kiegészítő Jegyzőkönyvének kihirdetéséről.
39. Az Európai Unióról szóló szerződés
40. A Európai Parlament és a Tanács 1303/2013/EU Rendelete az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről
41. Az Európai Parlament és a Tanács 1305/2013/EU Rendelete (2013. december 17.) az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről
42. ENSZ Alapokmánya
43. Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata
44. A polgári törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
45. A közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. törvény

46. A tűzoltási, műszaki mentési tevékenységhez kapcsolódó tűzvédelmi technika alkalmazhatóságáról szóló 15/2010. (V.12.) ÖM rendelet
47. INSARAG irányelvek
48. 6/2013.(X.31.) BM OKF utasítás a Nemzeti Minősítő Rendszer alapkövetelményeiről
49. Bizottság 1244/2014/EU végrehajtási rendelete az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest létrehozásáról szóló 375/2014/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról
50. 1384/2014. (VII.17.) Kormányhatározat Magyarország nemzeti katasztrófakockázat-értékelési módszertanáról és annak eredményeiről szóló jelentésről
51. 1/2016. (I.04.) BM OKF intézkedés a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság katasztrófavédelmi logisztikai rendszerének működéséről, logisztikai támogatásának tervezéséről és végrehajtásáról
52. 13/2001. (IV. 10.) KöViM rendelet a belvízi utakon közlekedő úszólétesítmények hajózásra alkalmassága és megfelelősége feltételeiről, az üzemképesség vizsgálatáról és tanúsításáról
53. 17/2002. (III. 7.) KöViM rendelet a hajózásra alkalmas, illetőleg hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek víziúttá nyilvánításáról
54. 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet a víziközlekedés rendjéről

2. sz. melléklet: Alkalmazott rövidítések jegyzéke

BM OKF: Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatósága

BM r.: 62/2011. (XII.29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól

BM MKI: Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

CBRN: Chemical Biological Radiological Nuclear

CEP: Civil Emergency Planning

CECIS: Common Emergency Communication and Information System

CEPC: Civil Emergency Planning Committee

CSMKI: Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

DEMOK: Debreceni Egyetem Különleges Orvos- és Mentőcsoport

DIPECHO: Disaster Preparedness ECHO

DRR: disaster-risk reduction

EADRCC: Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre

ECHO: European Civil Protection And Humanitarian Aid Operations

ECU: European Currency Unit

EGK: Európai Gazdasági Közösség

EMS: Copernicus Emergency Management Service

ENSZ: Egyesült Nemzetek Szervezete

EU: European Union

EU EACEA: European Union. Education, Audivisual and Culture Executive Agency

EU MUSZ: Maastrichti Szerződés

ESA: European Space Agency

ERCC: Emergency Response Coordination Centre

FAO: Food and Agriculture Organization of the United Nations

GATT: General Agreement of Tariffs and Trade

GIS: Geographic Information System

GMES: Global Monitoring for Environment and Security

GPS: Global Positioning System

HFC: Home Front Command

HUNOR: Hungarian National Organisation For Rescue Services

IDF: Israel Defense Force

INFORM: Kockázatkezelési mutató

IOM: International Organization for Migration

IPCC: Intergovernmental Panel on Climate Change

Kat.tv.: a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény

Kat.vhr.: a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtására kiadott 234/2011. (XI.10.) Korm.rendelet

KEHOP: Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program

KINCS: Krízisintervenciók Csoport

KIT: Krízis Intervenciók Team

KSH: Központi Statisztikai Hivatal

K+F: Kutatás - Fejlesztés

LEMA: Local Emergency Management Authority

MKI: Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

MPT: Magyar Pszichológiai Társaság

MVK: Magyar Vöröskereszt

NATO: North Atlantic Treaty Organization

NKE KVI: Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet

OCHA: Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

OSOCC: On-Site Operations Coordination Centre

OIPC: Organisation Internationale de Protection Civile

PHARE: Pologne, Hongrie Aide a la Reconstruction économique

UNDAC: United Nations Disaster Assessment And Coordination

UNDP: United Nations Development Programme

UNICEF: United Nation Children's Fund

UNISDR: United Nations International Strategy for Disaster Reduction

UNHCR: United Nations High Commissioner for Refugees

UNOCHA: United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs

USA: Amerikai Egyesült Államok

USAR: Urban Search and Rescue

SZMSZ: Szervezeti és Működési Szabályzat

TMMT: Tűzoltási Műszaki Mentési Tervek

ZAKA: the Hebrew acronym for Disaster Victim Identification: זיהוי קרבנות אסון - זק"א

VÉSZ: Veszélyhelyzet Értesítési Szolgálat

WCDR: World Conference on Disaster Reduction

WFP: World Food Programme

WHO: World Health Organization

WTO: World Trade Organization

3. sz. melléklet: Fogalomjegyzék

földmérési és térképészeti termék: a földmérési és térképészeti állami alapadatok felhasználásával, a földmérési és térképészeti állami alapadatok kezelője által előállított földmérési, térképészeti, ingatlan-nyilvántartási térképi, távérzékelési adat és egyéb digitális térinformatikai vonatkozású adatbázis, valamint ezek sokszorosított, kinyomtatott változata

havária: természeti csapás vagy emberi tevékenység során előállt vészhelyzet: szállítási kár, üzemzavar, üzemi baleset, hajóbaleset

integrált katasztrófavédelem: polgári védelem, iparbiztonság, tűzvédelem hatósági tevékenység

jesiva: zsidó vallástudományi főiskola

katasztrófa: a veszélyhelyzet kihirdetésére alkalmas, illetve e helyzet kihirdetését el nem érő mértékű olyan állapot vagy helyzet, amely emberek életét, egészségét, anyagi értékeiket, a lakosság alapvető ellátását, a természeti környezetet, a természeti értékeket olyan módon vagy mértékben veszélyezteti, károsítja, hogy a kár megelőzése, elhárítása vagy a következmények felszámolása meghaladja az erre rendelt szervezetek előírt együttműködési rendben történő védekezési lehetőségeit, és különleges intézkedések bevezetését, valamint az önkormányzatok és az állami szervek folyamatos és szigorúan összehangolt együttműködését, illetve nemzetközi segítség igénybevételét igényli. (Kat.tv.)

katasztrófa: fordulat, pusztulás, megsemmisülés, csapás, megrázó, hirtelen esemény

katasztrófa-elhárítás: mindazon intézkedéseket öleli fel, amelyek célja a katasztrófa és hatásainak megelőzése, előrejelzése, az azokra való felkészülés és reagálás, azok megfigyelése és enyhítése

katasztrófaveszély: olyan folyamat vagy állapot, amelynek következményeként okszerűen lehet számolni a katasztrófa bekövetkezésének valószínűségével, és amely ezáltal veszélyezteti az emberi egészséget, környezetet, az élet- és vagyonbiztonságot

katasztrófavédelem: a különböző katasztrófák elleni védekezésben azon tervezési, szervezési, összehangolási, végrehajtási, irányítási, létesítési, működtetési, tájékoztatási, riasztási, adatközlési és ellenőrzési tevékenységek összessége, amelyek a katasztrófa kialakulásának megelőzését, közvetlen veszélyek elhárítását, az előidéző okok megszüntetését, a károsító hatásuk csökkentését, a lakosság élet- és anyagi javainak védelmét, az alapvető életfeltételek biztosítását, valamint a mentés végrehajtását, továbbá a helyreállítás feltételeinek megteremtését szolgálják

köteles polgári védelmi szervezetek: központi, területi, települési, munkahelyi polgári védelmi szervezetek

kritikus infrastruktúra: Magyarországon található azon eszközök, rendszerek vagy ezek részei, amelyek elengedhetetlenek a létfontosságú társadalmi feladatok ellátásához, az egészségügyhöz, a biztonsághoz, az emberek gazdasági és szociális jólétéhez, valamint amelyek megzavarása vagy megsemmisítése, e feladatok folyamatos ellátásának hiánya miatt jelentős következményekkel járna

krízis: fordulat, döntés, válság, válságos állapot

krízistámogatás: a stressz enyhítése és támogatás nyújtása

krízisintervenció: a krízisállapot oldása érdekében végzett célzott törekvéseket, amelyek segíteni képesek az egyénnek a rendezett lelkiállapot elérésében

óvóhely: lakosságvédelmi célú építmény

paleoklimatológia: a korábbi földtörténeti korszakok éghajlatának vizsgálata; őséghajlattan. Elsősorban ezen korok ideje alatt lerakódott üledékek és ősmaradványok (fossziliák) tanulmányozásán alapszik. A vizsgálatait és elemzéseit bonyolítja azonban a kontinensek helyzetének változása a lemeztektonika és a kontinensvándorlás következtében

polgári védelem: alatt az alább említett emberbaráti feladatok mindegyikének, vagy némelyikének az ellátása értendő, amelyek a polgári lakosságnak az ellenségeskedések, vagy katasztrófák veszélyeitől való védelmezésére és közvetlen következményeitől való megóvására, valamint életben maradása feltételeinek biztosítására irányulnak.

rendszeresítés: a hivatásos katasztrófavédelmi szerv és az önkormányzati tűzoltóság részére a tűzvédelmi technika korlátozás nélküli alkalmazásának engedélyezése

reziliencia: rugalmas ellenállóképesség

próbahasználát: a rendszeresítésre tervezett tűzvédelmi technika egy vagy több mintadarabjának, a kiválasztott állománycsoport által meghatározott szempontok szerinti kipróbálása kiképzés, gyakorlat és megfelelő begyakoroltság után bevetés vagy egyéb szolgálati feladat során

triage: egészségügyi osztályozás

térinformatika: térbeli objektumok és jelenségek kapcsolatrendszerének feltárásával és elemzésével foglalkozó tudomány és módszer. A térinformatika magába foglalja a térbeli adatok gyűjtésének, adatok digitális előállításnak, integrálásának és elemzésnek folyamatát, illetve az elemzések megjelenítését

4. sz. melléklet: Ábrák, képek jegyzéke

Ábrák jegyzéke

- 1. számú ábra:** a közigazgatás rendszere
- 2. számú ábra:** önkéntes tevékenységek megoszlása 2014-ben
- 3. számú ábra:** Infokommunikációs infrastruktúra változásáról
- 4. számú ábra:** a hadtest számára nyújtott pénzügyi támogatás 2014-2017 között
- 5. számú ábra:** katasztrófa események okozta gazdasági veszteség 1998-2017
- 6. számú ábra:** katasztrófaesemények 1998- 2017
- 7. számú ábra:** katasztrófák áldozatai 1998-2017
- 8.számú ábra:** Az EU humanitárius segítségnyújtása 2014-2016. év között

Képek jegyzéke

- 1. számú kép:** The delineation map of Ramata shows 2.26 square kilometres (226.3 ha) affected by the burn
- 2. számú kép:** The reference map of Ramata shows 587 inhabitants, infrastructure and geological features in the area around the fire
- 3. számú kép:** EU Veszélyhelyzeti kapacitása DG RECHO 2018.02.22.
- 4. számú kép:** HUNOR mentőcsapat INSARAG minősítése
- 5. számú kép:** HUSZÁR mentőcsapat INSARAG minősítése
- 6-7. számú kép:** a Hunor mentőcsapat 2017-ben pályázati forrásból beszerzett műszaki eszköze
- 8-9. számú kép:** a Hunor mentőcsapat 2017-ben pályázati forrásból beszerzett személyi védőruházata
- 10-11. számú kép:** vízből mentés a Zala Különleges Mentők Egyesülete 2017.11.11-i gyakorlatán
- 12-13.számú kép:** fáról mentés a Zala Különleges Mentők Egyesülete 2017.11.11-i gyakorlatán
- 14-15.számú kép:** a fáról mentéshez szükséges eszközök célba juttatása a Zala Különleges Mentők Egyesülete 2017.11.11-i gyakorlatán
- 16-17. számú kép:** 669-es egység mentési gyakorlat közben
- 18-19. számú kép:** 2016.09.05-én Tel Avivban egy összedőlt épületben az Oketz egységei túlélők után kutatnak
- 20. számú kép:** 2015-ben a nepáli földrengés helyszínén túlélők után kutat az Oketz kutyás egység
- 21- 23. számú kép:** 2015-ben végrehajtott gyakorlat Izrael oktatási intézményeiben földrengés szimulálásával

24. számú kép: 2015. Nepáli földrengés helyszínén a HFC és a ZAKA önkéntesei közösen vesznek részt az áldozatok felkutatásában

25. számú kép: Guatemala: vulkán kitörés helyszínén a ZAKA önkéntesei is részt vettek a mentésben

5. sz. melléklet: Önkéntes mentőszervezetek felszerelése műszaki kompetenciája

Az önkéntes polgári védelmi szervezetek jármű és eszközrendszerének modernizálása, fejlesztése, megfelelő új járművek és technikai eszközök rendszerbeállítása jelenti a korszerű tömeges beavatkozás fejlesztését a szervezetek kapacitásának növelését korszerűsítését.

Az éghajlatváltozás okozta hatások kezelése többfajta védekezési módozatot igényel, a technikai eszközök és felszerelések használatát, valamint a védekezés módszereit az újonnan jelentkező önkéntes polgári védelmi szervezeti tagok részére kell megtanítani. A természeti eredetű katasztrófák hatásaira való reagáló képesség fokozására a polgári védelmi tevékenységre kiképzett önkéntesek számát növelni kell és el kell látni megfelelő felszereléssel, az eszközök használatára pedig teljes körűen kiképezni őket.

A javasolt eszközök összeállítása, technikai követelményeinek és képességeinek megfogalmazása az önkéntes polgári védelmi szervezetek alkalmazásának vizsgálatán alapul. A Magyar Polgári Védelmi Szövetség szakemberei szakmai tudása és sokéves tapasztalata és a kutatásom alapján kerültek kialakításra. A szükségletek az alábbi területen jelentkeznek, és az eszközök beszerzésével önálló alkalmazásra képes, hatékony szervezetek állnak rendelkezésre az integrált katasztrófavédelmi rendszer számára:

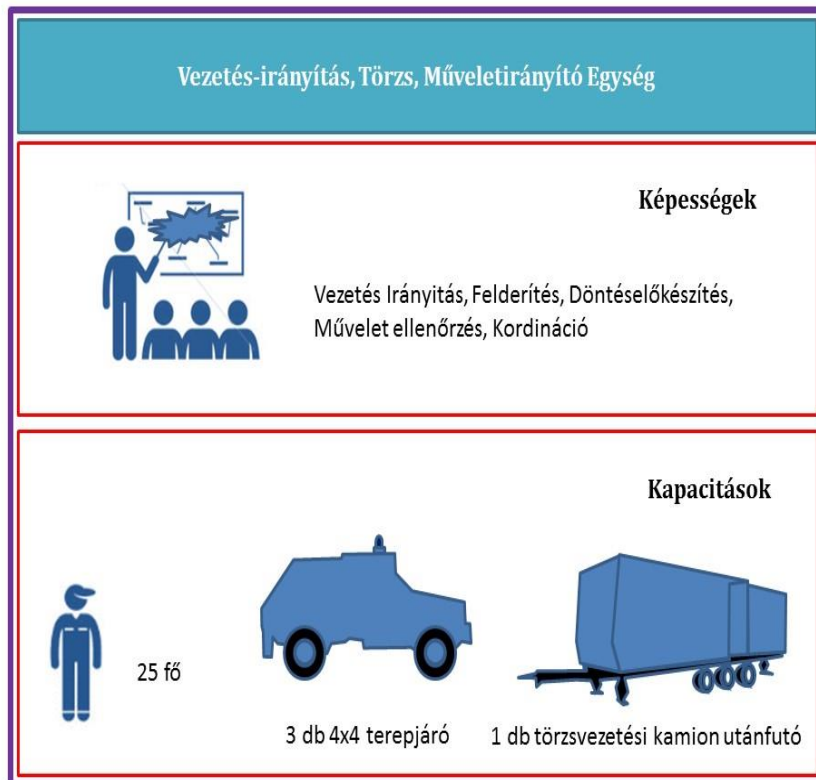
- önkéntes polgári védelmi szervezetek mozgását szállítási alkalmazási igényét biztosító járművek.
- önkéntes polgári védelmi szervezetek tagjainak egyéni felszerelése,
- bevetési alkalmazási feladatok végrehajtásához szükséges felszerelések,
- szervezetek logisztikai és háttértámogató igényeit kiszolgáló felszerelések anyagok,
- szervezetek alkalmazásához szükséges humán erőforrás fejlesztési kapacitás (felkészítés, oktatás, képzés, képességfejlesztés, kezelői jogosítványok megszerzése).

EU Polgári Védelmi Modul mentőszervezetek mentő szervezet

- Vezetés-irányítás, Törzs, Műveletirányító egység,
- Műszaki Beavatkozó Egység,
- Árvízi mentő egység,
- Támogató egység.

VEZETÉS-IRÁNYÍTÁS, TÖRZS, MŰVELETIRÁNYÍTÓ EGYSÉG

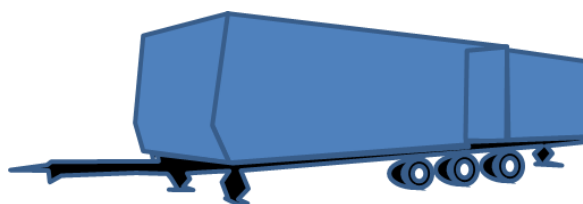
Az egység képes a modulokban szereplő egységek operatív irányítására. Rendeltetése: személyek mentése, keresése, lakosságvédelmi feladatok, árvízi szakfeladatok megszervezése. A szervezeti egység úgy kerül kialakításra, hogy a modulokon belül bármely egységhez való kapcsolódása biztosított.

MOBIL VEZETÉSI - IRÁNYÍTÁSI PONT

Bevetési alkalmazási feladatok végrehajtásához szükséges felszerelések

Konténer

Műszaki jellemzők:

- a konténer bővíthető terű szabvány konténer, melyet a mentőbázis szállító járműve a helyszínre tud juttatni,
- a konténerek saját energiaellátó, légtechnikai és klíma, valamint vezérlő-informatika rendszerekkel rendelkezzenek, önállóan is működtethetők,
- 3 pillérű, szinkronizált energiaellátó rendszer,
- lehetőség hálózati táplálásra (hálózatfigyelő üzemmód, automatikus átkapcsolás),
- dízel áramforrás aggregátor (kedvező zaj- és rezgésértékű),
- szünetmentes UPS kapacitás (folyamatos, fluktuációmentes, vészhelyzeti energiaellátás),
- üzemeltetési felügyelet (automatizált telepítési, működtetési, málházási, vészhelyzeti protokollok),
- műveleti felügyelet (alrendszerek paramétereinek folyamatos monitorozása, működési értékek, statisztikák tárolása),
- belső kommunikáció a vezetési pont és az alárendeltek között, kamerarendszer, számítógépes mérési protokollvetítő és léptető rendszer.

1. Munkaállomások

4 db „normál” műveleti munkaállomás:

Laptop (4x):

- strapabíró (min. IP5X, rázkódás- és ütődésvédelemmel),
- dokkoló állomás,
- 8 GB memória,
- min. 500 Gigabyte háttértár,
- min. i3 processzor,
- 14 hüvelyk, Full HD felbontás,
- webkamera (beépített),
- USB portok (2.0 és 3.0),
- HDMI,
- VGA,
- 6/9 cellás Li-ion akkumulátor,
- Win 10 operációs rendszerrel,

- MS Office 2010
- egér, billentyűzet (4x).

1 db infokommunikációs munkaállomás:

Laptop (1x):

- strapabíró (min. IP5X, rázkódás- és ütődésvédelemmel),
- dokkoló állomás,
- 8 GB memória,
- min. 1 Terabyte háttértár,
- min. i7 processzor,
- 14 hüvelyk, Full HD felbontás,
- webkamera (beépített),
- USB portok (2.0 és 3.0),
- HDMI,
- VGA,
- 6/9 cellás Li-ion akkumulátor,
- Windows 10 operációs rendszer,
- MS Office 2010,
- egér, billentyűzet (1x),
- monitor (1x):19 hüvelyk, Full HD felbontás.

2. „Közös” Koordinációs munkaállomás

Interaktív tábla:

- 77 hüvelyk, Full HD felbontás,
- beépített sztereó hangszórók,
- beépíthető,
- multi touch technológia,
- USB csatlakozó,
- HDMI csatlakozó,
- strapabíró (rázkódásvédelemmel),
- érintés érzékeny (kéz és elektronikus toll),
- kezelőszoftverrel,

- Windows operációs rendszer kompatibilitás,
- munkaállomások csatlakozási lehetősége az interaktív táblára.

Multi funkciós lézernyomtató:

- nyomtatás: lézer, színes és fekete-fehér, min. 4800x600 dpi,
- másolás: 26 lap/perc,
- scennelés: 1200x1200 dpi,
- USB csatlakozó, vezetékmentes csatlakozás,
- hálózati csatlakozási lehetőség,
- strapabíró kivitel, beépítve.

adatmegosztás NAS szerver:

- helyi hálózat és adattárolás biztosítása, hálózat kiépítése a munkaállomások között és helyi hálózaton kívül
- min. 2x 1 Terrabyte (SATA/SSD)
- min. kétmagos processzor
- min. 2 GB memória
- LAN port
- HDMI csatlakozó.

Router:

- min. 3 antenna
- min. kétsávós gigabites router
- NAS-sal kompatibilis
- munkaállomások és egyéb eszközökkel kompatibilis
- vezetékes hálózathoz csatlakozási lehetőség (internetelérés)
- vezeték nélküli hálózathoz csatlakozási lehetőség mobilinternet segítségével (internet-elérés).

Mobilinternet modem:

- hálózati szolgáltatótól független eszköz vezetékes hálózat hiánya esetén,
- 3G, 4G, LTE.

3. *Hang és Kép Kommunikáció*

a. Videokonferencia rendszer

Webkamera, mikrofon, hangszóró:

- video és telefonkonferencia bonyolítására alkalmas rendszer,
- Full HD felbontás,
- USB csatlakozás,
- Windows operációs rendszer kompatibilitás,
- min. 78° látómező,
- távirányítható,
- veszteségmentes nagyítás min. 5x,
- automatikus fókuszálás.

Videokonferencia bonyolítását támogató szoftver:

- videokonferencia hívás,
- Windows operációs rendszerrel kompatibilis,
- video rögzítés,
- képernyőmegosztás,
- videokonferencia rendszerre csatlakozási és híváskezdeményezési lehetőség a munkahelyi állomásokról, mobil eszközről.

b. Telefon

Mobiltelefon (5x)

- strapabíró kivitel (IP67, rázkódás- és ütődésvédelemmel, vízálló 1 méterig),
- min. 4 magos processzor,
- min. 2 Gigabyte RAM,
- bővíthető belső memória, min. 8 GB,
- micro SD,
- Android operációs rendszer,
- min. 1280x720 felbontású kijelző,
- kamera,
- GPS, WiFi, Bluetooth, GSM, GPRS, EDGE, 3G, 4G, LTE,

- Li-ion akkumulátor (2 db),
- hálózati töltő, USB csatlakozó, headset.

c. Rádiórendszer (EDR rendszer)

- URH rendszer: 6 db kézi rádió, 1 db asztali TETRA rendszeren működő rádió (EDR hálózatban használható, a Pro-M Zrt által végrehajtott sikeres biztonsági teszten átesett, hang és adattovábbítási képességekkel rendelkező, rádiós hullámterjedés útján kommunikáló berendezés),
- duplex, félduplex és szimplex kommunikáció,
- jogosultságfüggő pont-pont kommunikáció vezetékes / mobil előfizetővel,
- egyéni kommunikációs lehetőség,
- bejövő hívások fogadási sorrendjének meghatározása,
- bejövő hívásazonosítás,
- egyéni vagy csoportos segélyhívás,
- státuszüzenet vétel, feldolgozás,
- kézi készülék tartozékai: 230 V hálózati töltő, övcsipesz, headset, 2 db akkumulátor, szerelhető antenna, használati útmutató, beépített csoportos töltő,
- asztali készülék tartozékai: EDR terminál kijelzővel, a terminál használatához szükséges 230V-os bemeneti feszültségű asztali tápegység, a szállítandó terminálhoz illeszkedő csatlakozóval, a terminál használatához szükséges 230V-os bemeneti feszültségű asztali tápegység, a szállítandó terminálhoz illeszkedő csatlakozóval kézi beszélő (marokmikrofon), asztali mikrofon, hangszóró, mikrofonos fejhallgató, kültéri antenna az EDR terminálhoz,
- asztali, valamint a kézi rádiók programozásához szükséges kábelek és a szükséges szoftverek,
- 20 db kézi, 1 db asztali VHF rádió, 136 – 174 MHz között programozható,
- strapabíró (IP54, MIL-STD 810 C, D, E és F szabványok),
- kézi rádiók: min. 16 programozható csatorna, 800mW-os hangszóró, max. 5W RF kimenő teljesítmény, 2 programozható gomb, egy PTT, egy hangerő és egy csatornaváltó, potméter, vészhívás,
- asztali rádió: min. 8 programozható csatorna, LED csatorna kijelző, 4 programozható gomb, max. 25W RF kimenő teljesítmény, 4W előlapi hangszóró, különálló hangerő szabályozó potméter,

- SEL 2/5, CTCSS, DTCS kódoló és dekódoló, valamint DTMF kódoló rendszerek,
- csatorna sávszélesség: 12.5/20/25Khz; lépésköz VHF sáv esetén 2.5, 3.125Khz,
- gyorstöltő, 2 db 2000mAh Li-ion akkumulátor, övcsipesz, headset, beépített csoportos töltő (6 rádió töltése egyszerre),
- asztali, valamint a kézi rádiók programozásához szükséges kábelek és a szükséges szoftverek.

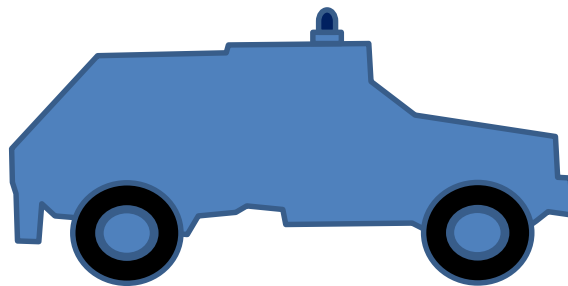
4. Egyéb

- további csatlakozók kialakítása külső eszköz csatlakoztatására (220v),
- aggregátor,
- szünetmentes ellátás biztosítása,
- hosszabbító és elosztó biztosítása,
- világítás (közös és asztali),
- időjárás-állomás,
- tűzoltó készülék,
- elsősegélycsomag, defibrillátor,
- elemlámpa.

A fent sorolt eszközök és szoftverek teljes körű rendszerbeállítása és tesztelése a szükséges áramforrás, csatlakozók, szellőző és hűtést biztosító rendszer kiépítésével.

4 X 4 Képességű Terepjáró „A típus” PICK-UP Gépjármű

Az önkéntes polgári védelmi szervezetek mozgását szállítási alkalmazási igényét biztosító járművek.

Típus meghatározás:

Kabinos vagy kettős, dupla kabinos, „pick-up” típusú haszongépjárművek, bruttó tömege 5 tonnánál kevesebb és belső tere magába foglal egy a vezető és az utasok szállítására szolgáló részt, illetve egy másikat, amely áru szállítására szolgál.

Ezen járművekre alkalmazható konstrukciós jellemzők:

- állandó ülések biztonsági berendezésekkel (pl: biztonsági övvel) valamennyi személy részére,
- vezető és az elülső utasok mögötti hátsó részben állandó rögzítési helyek vagy szerelvények ülések és biztonsági berendezések rögzítésére (állandó/felhajtható, rögzítési pontokról kivehetők/összecsukható ülések),
- hátsó ablakok a két oldalfalon,
- ablakos toló-, oldalra vagy felfelé nyíló ajtó vagy ajtók az oldalfalakon vagy hátul,
- kényelmi berendezések, igényes belső kivitel és felszereltség a járműnek az utasok szállítására szolgáló területtel összefüggő teljes belső térben,
- 5 fő szállítására is alkalmasak,
- a katasztrófavédelem sokrétű feladatához igazodó gépjármű több funkciót kell ellátnia.

Cél:

- személyek, eszközök szállítása nehéz terepviszonyok között,
- mentés biztosítása minden időjárási és egyéb körülmény mellett.

Terepjáró képesség

- 4 kerék meghajtás,
- korszerű ESP-rendszer,
- TCS kipörgés gátló rendszer (3, a vezető által kapcsolható beállítás, 2 kerék, 4 kerék, 4X4 terep, mely biztosítja a kiváló terepvezetési tulajdonságokat),
- megfelelő gázló mélység (akár 800 mm mély vízen is át tudjon haladni).

Teherbíró képesség

Jellemzők:

- teherbíró képesség 1000 - 1200 kg,
- össztömeg 3000 – 6000 kg,
- saját tömeg 1840 kg,

- az autó legyen legalább 1350 kg tömegű pótkocsi vontatására képes.

Közlekedési méretek

- teljes hossz: legfeljebb 5.400 mm
 - szélesség (tükörök nélkül) legfeljebb 2.000 mm
 - magasság (terheletlenül) legfeljebb 1.900 mm
 - szabad magasság legalább 200 mm *
 - terepszög elöl legalább 25 ° *
 - terepszög hátul legalább 20° *
 - fordulási méretek: a forduló-folyosó külső átmérője legfeljebb 14 m.
- *terhelt össztömeggel

Karosszéria

- zárt dupla kabin (min. 5 fő biztonságos szállítására alkalmas utastér, megfelelő komfort) ,
- dupla kabinban három teljes méretű ülés a hátsó sorban (biztosítsa a felszereléssel együtt a kényelmes ki és beszállást, legyen megfelelő lábtér),
- biztosítsa a hátsó ülésekhez való hozzáférést, rakodást és utazást.

A biztonság érdekében legyen a felszerelés része

- légszák,
- klíma,
- légkondicionáló,
- tempomat,
- állófűtés.

Motor teljesítmény

- diesel üzemű, turbóval ellátva,
- motorteljesítmény és nyomaték: 2.2 literes, 140 LE, 350nm-nél nagyobb nyomatékú,
- 3.2 literes, 200 LE, 470 nm-s nyomaték,
- fogyasztása 8.3 - 10 liter/100 km között,

- euro VI besorolású,
- 6 fokozatú kézi váltó.

Tengelyek

A gépjármű hajtáslánca tegye lehetővé a nehéz terepviszonyok közötti üzemeltetést, és a közúti körülmények közötti használatot is. Ezen követelményeknek megfelel a nehéz terepre készült, 4x4-os kerékképletű, a terephasználatra is alkalmas gumiabroncsokkal felszerelt kivitel, aminél a közúti mozgás nem korlátozott.

Kerékfelfüggesztés, rugózás

Képes legyen az állandó terhelés elviselésére, és segédenergiát ne igényeljen, kanyar stabilizátor, lengéscsillapítás szükséges, kerékképlet: 4x4.

Kormányzás

A jármű szervokormányval rendelkezzen, amely rásegítés nélkül is alkalmas a jármű kényszer kormányzására. A kormányoszlop legalább két tengelyen állítható legyen.

Fékberendezés

A jármű fékberendezése feleljen meg az ENSZ-EGB 13-as előírás /ECE 13/ aktuális módosítású sorozatának (a jármű gyártása idején érvényes 71/320/EWG irányelv aktuális változata ezzel egyenértékűnek elfogadható).

Vonó, vontató berendezés

Elöl és hátul a gépjármű elvontatására alkalmas vonószem kerüljön elhelyezésre. A járművet el kell látni vonóhoroggal és elektromos csatlakozóval, ami alkalmas legalább 750 kg össztömegű fékezetlen és legalább 1500 kg össztömegű, fékezett kivitelű utánfutó vontatására.

Eszköztároló tér

A jármű gyárilag kialakított platóval rendelkezzen.

- plató hossz: legalább 1500 mm
- plató szélesség: legalább 1500 mm.

Csörlő

A járművet el kell látni az önmentéshez alkalmas elektromos csörlővel. A csörlő legyen az alváz elején rögzített kivitelű, csiga alkalmazása nélkül legalább 3500 kg vonóerejű (a dobon), vezetékes távirányítóval ellátott, felszerelt (heveder, sodronykötél, horog, kötélablak) csörlővel. A csörlőhöz fordítócsigát és 2 db kitámasztó éket is szállítani kell.

Olajteknő védő lemez

A járművet motortere alatt, az olajteknő mechanikai védelmét biztosító védőlemezzel kell ellátni.

EDR rádiók beépítése

Megfelelő elektromos csatlakozók és mechanikus rögzítő elemek kiépítése szükséges a BM OKF-által biztosított 1 db EDR mobil rádió és 2 db kézi rádió számára.

Állófűtés

A járműbe olyan, a jármű motortól függetlenül működő fűtőberendezés beépítése szükséges, ami biztosítja, hogy a jármű belső tere (vezetőfülke + utastér), külső -15 °C környezeti hőmérséklet esetén legalább +15 °C hőmérsékletű legyen.

Gallytörő rács

A jármű elején, a jogszabályoknak megfelelő, gyári kialakítású gallytörő rácsot kell elhelyezni, a jármű első részének védelme érdekében.

Plató burkolat

A jármű plató részén eszköztároló helyet kell kialakítani. Az eszköztároló tér legyen fedett kivitelű, merev szerkezetű. Az eszköztároló tér teteje a jármű vezetőfülke tetejének magasságában és ne a plató oldalfal felső szintjének magasságában zárral ellátva legyen.

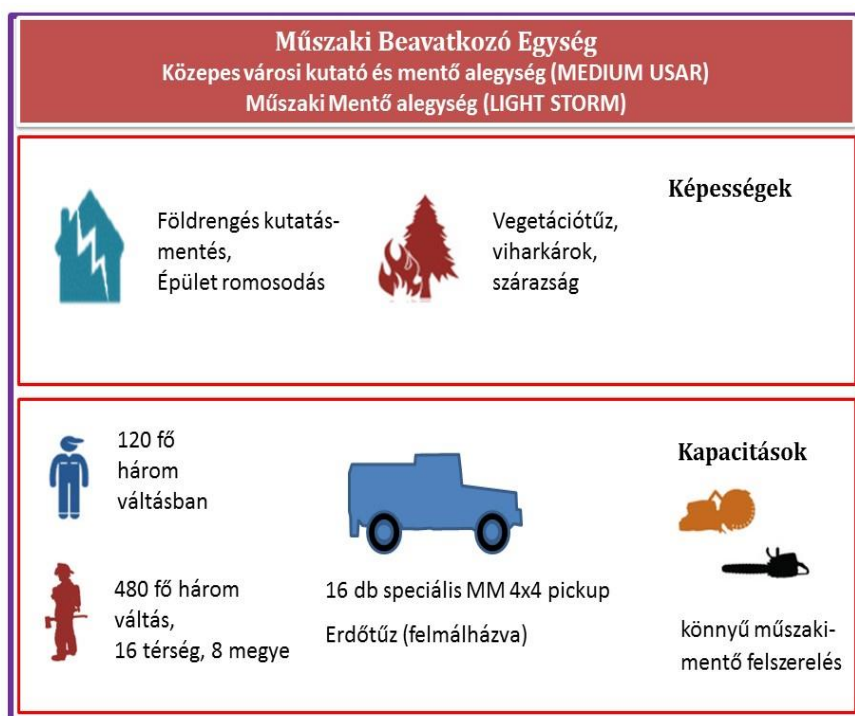
MŰSZAKI BEAVATKOZÓ EGYSÉG

Közepes városi kutató és mentő egység (MEDIUM USAR)

Az egység képes a felderítési, kutatási műveletek végrehajtására keresőkutyák alkalmazásával, mentési tevékenységek végzésére alpin technikai biztosítással, épületszerkezetek emelésére, mozgatására, szerkezeti elemek oldalirányú és függőleges dúcolására, stabilizálására.

Műszaki Mentő egység (LIGHT STORM)

Az egység alkalmas rendkívüli időjárási viszonyok következményeinek felszámolására, a lakosság és az anyagi javak megelőző műszaki védelmére, a károk felszámolásában való közreműködésre.

1. Műszaki Mentő Beavatkozó Gépjármű

Önkéntes polgári védelmi szervezetek mozgását szállítási alkalmazási igényét biztosító járművek B kategóriás, 5 fő szállítására alkalmas terepjáró.

Általános követelmények

A gépjárművek feleljenek meg:

- közúti közlekedés szabályairól szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet,
- közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvény,
- közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet,
- a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV.12.) KöHÉM rendelet,
- a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011 (XII.28.) Korm. rendelet
- a közúti járművek forgalomba helyezésével és forgalomban tartásával, környezetvédelmi felülvizsgálatával és ellenőrzésével, továbbá a gépjárműfenntartó tevékenységgel kapcsolatos egyes közlekedési hatósági eljárások díjáról szóló 91/2004. (VI. 29.) GKM rendelet előírásainak.

Gazdasági és üzemeltetési követelmények

A gépkocsiba beépített valamennyi előírt felszereltségi elem csak gyári beépítésű lehet. Gyári beépítésű az a felszereltségi elem, amelyet a gyártási folyamat során a gyártósoron vagy a gyártó telephelyén belül építettek be, illetve amit a forgalmazó épített vagy építtetett be. A gépkocsi kezelésével, vezetéstechnikai sajátosságaival kapcsolatban 3 fő részére legalább 2 x 3 óra időtartamú képzést kell tartani, különös tekintettel a csörlő kezelésére. A járművekhez biztosítani kell legalább a jogszabályban előírt teljes körű alkatrész utánpótlási kötelezettséget.

A terepjáró gépjármű műszaki követelményei

A terepjáró gépjármű az önkéntes polgári védelmi szervezetek többcélú beavatkozó eszköze. A gépjármű kialakítása, technikai paraméterei lehetővé teszik a kárhelyszínek megközelítését szélsőséges időjárási- és terepviszonyok között, biztosítják a védekező állománynak és a védekezési eszközöknek a kárhelyszínre történő szállítását. Legyen alkalmas műszaki mentésre (vontatás, elakadt jármű kiszabadítása).

A konstrukció kialakításánál figyelembe vett szempontok:

- a gépjármű a bevetése során biztosítsa az önkéntes polgári védelmi szervezet személyzetének (1 fő gépjárművezető és 4 fő állomány) és a felszerelésének (áramfejlesztő, szivattyú, homokzsák stb.) szállítását, továbbá utánfutónak a vontatását;
- az anyagok és eszközök legyenek biztonságosan rögzíthetők, könnyen elérhetőek;
- a járműveknek biztosítani kell a szélsőséges terepviszonyok, kevésbé teherbíró talajon, valamint jelentős emelkedőkön való haladást. a vonóerőtől a kapaszkodó képességen át az üzembiztonságig bezárólag azt a célt kell szolgálnia, hogy a légénység és a felszerelések biztonságosan megérkezzenek a bevetés helyszínére és a bevetést követően biztonságos visszaérkezésük is megvalósuljon;
- a gépjármű terepjáró képességére legyen jellemző, hogy leküzdje a nagyobb emelkedőket és rézsűket, laza talajon vagy havas, jeges útviszonyok között is;
- a gépjármű hajtáslánca tegye lehetővé a nehéz terepviszonyok közötti üzemeltetést, és a közúti körülmények közötti használatot is, ezen követelményeknek megfelelően a nehéz terepre készült, 4x4-os kerékképletű, gumiabroncsokkal felszerelt kivitel, aminél a közúti mozgás nem korlátozott;
- a jármű fényezését, az ágak okozta karcolásokat elleni védelem érdekében a sérüléseknek leginkább kitett helyeken átlátszó védőfóliázással kell ellátni;

- a jármű motorját, olajteknőjét, kövek és ágak okozta sérülések elleni védelem érdekében védőlemezzel (kartervédő) kell ellátni.

A jármű a következő minimális paramétereknek feleljen meg:

- közúti sebesség legalább 130 km/h
- hatótávolság legalább 400 km
- minimális gázlómélység legalább 400 mm
- működési hőmérséklet tartomány legalább -30- +50°C
- terhelhetősége legalább 750 kg
- műszerezettség: sebességmérő, üzemanyagszint kijelző, vízhőmérséklet kijelző, fordulatszámérő.

Megfeleltethetőség:

A jármű szerkezeti kialakítása:

Motor: diesel üzemű, turbófeltöltéssel, töltőlevegő visszahűtéssel, feleljen meg a forgalomba helyezéskor érvényes környezetvédelmi előírásoknak.

Hajtás: 4x4 hajtásképletű

Váltó típusa: kézi mechanikus vagy automata nyomatékváltóval legyen felszerelve. A sebességváltó olyan fokozatkiosztással rendelkezzen, ami az előírások és vonatkozó szabványok követelményeit maradéktalanul teljesíti. A jármű sebességváltója rendelkezzen terep (kúszó) fokozattal.

Hengerűrtartalom: legfeljebb 3000 cm³

Motor típus: dízel üzemű

Teljesítmény: legalább 150 LE

Maximális nyomaték: > 300 Nm

Szállítható személyek száma: 5 fő (1 fő gépjárművezető és 4 fő állomány)

Tengelytáv: legalább 2800 mm, legfeljebb: 3300 mm

Karosszéria: a dupla kabin 2-2 db ajtóval, a hátfalnál 1 db lefelé nyíló ajtóval rendelkezzen. A gépjármű rendelkezzen platóbéléssel, a platón rakományrögzítő fülekkel, valamint gyors rögzítésű, zárható magas keménytetővel.

Gépjármű teljes hosszúsága: legfeljebb 5400 mm

Gépjármű teljes szélessége: legfeljebb 2200 mm

Karosszéria magassága (terheletlenül): legfeljebb 1900 mm

Karosszéria hasmagassága (terheletlenül): legalább 190 mm

Plató belső hosszúsága: legalább 1500 mm

Plató belső szélessége: legalább 1400 mm

Plató mélysége: legalább 400 mm

Vontatható tömeg (fékezetlen): legalább 500 kg

Fordulókör átmérője: maximum 13,5 m

Kerékfelfüggesztés, rugózás: A rugózás olyan legyen, hogy képes legyen az állandó terhelés elviselésére és segédenergiát ne igényeljen, kanyar stabilizátor, lengéscsillapítás szükséges.

Kormányzás: A jármű szervokormányval rendelkezzen, amely rásegítés nélkül is alkalmas a jármű kényyszer kormányzására. A kormány baloldalon elhelyezett, a kormányoszlop legalább két tengelyen állítható legyen.

Fékberendezés: Üzemi fék: kétkörös, kétvezetékes, blokkolásgátlóval, automatikus fékerő-szabályozóval ellátva. Rögzítő fék: hátsó tengelyre építve.

A jármű fékberendezése feleljen meg az ENSZ-EGB 13-as előírás /ECE 13/ aktuális módosítású sorozatának (a jármű gyártása idején érvényes 71/320/EWG irányelv aktuális változata ezzel egyenértékűnek elfogadható).

Vonó, vontató berendezés: Elöl és hátul a gépjármű elvontatására alkalmas vonószem kerüljön elhelyezésre. Hátul, a nagyobb vontatási igényekhez rendelkezzen vonóhoroggal (a motor teljesítményétől függően min. 500 kg vontatható tömeg (fékezetlen)).

Csörlő: A gépjármű rendelkezzen egy, az alváz elején rögzített, csiga alkalmazása nélkül legalább 7700 daN vonóerejű, legalább 5 LE teljesítményű, elektromos, 12 V-os, vezetékes távirányítóval ellátott, felszerelt (heveder, sodronykötél, horog, kötélablak, kitámasztó ék, védőkesztyű, 2 db fordító csiga) csörlővel.

Elektromos berendezések: A jármű 12 V-os elektromos hálózattal rendelkezzen.

A világító berendezések feleljenek meg a vonatkozó európai előírásoknak és az alábbi kiegészítéseknek:

- elől két ködfényszóró,
- hátul ködzáró fény,
- utastér világítás.

A gépjármű utastere légkondicionált, hő- és hangszigetelt, por, illetve víz behatolása ellen tömített legyen. Vezető és utas oldali légzsákokkal, automata biztonsági övekkel legyen felszerelve. A külső visszapillantó tükrök elektromosan állíthatók és fűthetők legyenek. Rendelkezzen indításgátlóval, központi zárral, zárható üzemanyag töltő nyílással. A gépjármű legyen felszerelve tolatóradarral (vagy tolatókamerával), külső hőmérséklet jelzővel, műsorvevő (USB-s, CD-s) rádióval, bluetooth-os telefon kihangosítóval.

A gépjármű rendelkezzen tartozékokkal:

- elsősegély felszerelés
- elakadásjelző háromszög
- izzókészlet
- láthatósági mellény.

Jótállás és egyéb követelmények:

Minden gépjárműnek teljes körű garanciális és garanciaidőn túli, eseti és baleseti javítása Budapesten és országosan plusz legalább 6 szervizben biztosíthatónak kell lennie. A budapesti hivatalos márkaszerviz Pest megyeinek elfogadható.

- minimum 3 év vagy 100.000 km általános jótállás,
- minimum 5 év fényezésre vonatkozó jótállás,
- a kiegészítő ülészetekre 1 év.

2. Könnyű műszaki mentő felszerelés

Bevetési alkalmazási feladatok végrehajtásához szükséges felszerelések. Az EU Polgári Védelmi Modul műszaki mentőcsapat egység jellemző feladata viharkárok, földrengés esetén a romok alatt rekedt áldozatok keresése, mentése, elsősegélynyújtás, és életben tartás. Ezen feladatok ellátásához egységes, speciális munkavégzést lehetővé tevő munkaeszközök, műszaki mentés esetén speciális, magasból mentő felszerelés (kötéltechnika), valamint kereső és kutató eszközök, elsősegélynyújtáshoz, a mentőcsapat számára biztosítandó felszerelések nem napi használatra, hanem kifejezetten a katasztrófhelyzetekben történő felhasználásra kerülnek biztosításra. Ilyen jellegű felhasználás mellett a műszaki felszerelések várható élettartama 10-20 évre becsülhető a bevetések gyakoriságának függvényében.

Alacsony költség mellett hosszabb távon biztosítható az EU modul nemzetközi veszélyhelyzetekben is bevethető különleges kutató, műszaki mentő kapacitás bővítése.

Lakó-, de az ipari területeket és a veszélyes anyagokat érintő balesetek esetében a kárterület felderítésre, a környezeti kockázatokhoz igazodót egyéni védőeszközök meghatározásához a veszélyes anyagok jelenlétének kimutatására alkalmas kézi műszerek szükségesek.

A romosodott épületekben történő munkavégzés során kiemelt figyelmet kell fordítani a beavatkozó állomány biztonságára. A romosodott szerkezetelemek elmozdulását az épületen kívülről mérni képes berendezés révén még kellő időben evakuálható a beavatkozó állomány, megmentve őket a rájuk omló romok okozta sérülésektől.

A több emeletes épületekben végrehajtandó mentési munkálatok során szükség van a nehezen megközelíthető helyeken a kötéltechnikai megközelítés és mentési módszerek alkalmazására, amely feladatok végrehajtásához speciálisan kialakított kötélpályát kell építeni, valamint megfelelő teherbírású és minőségű köteleket kell alkalmazni.

A romok alól kimentett sérültek, valamint a mentés során esetleg sérülést szenvedő beavatkozó állomány gyors és hatékony ellátásához szükséges egészségügyi felszereléseknek a kárhelyszínen elérhetőnek kell lenniük.

Az építményeket érintő katasztrófa helyzetekben, építménybaleseteknél a legfontosabb felszerelések az emeléshez, megtámasztáshoz, vágáshoz, bontáshoz alkalmas eszközök és szerzők, valamint a beavatkozók biztonságát szolgáló berendezések:

- beton-vasbeton bontási, fúrási képességhez szükséges legalább 65J ütő erejű – min. 850 ütésszám/perc (terhelés alatt), vagy teljesítményben ezzel arányos képességű kézi bontókalapács gyémántfúró szerszámokkal, továbbá elektromos vagy akkumulátoros professzionális fúrókalapács (beton-, vasbeton szerkezetek gyors bontási munkálataihoz, rezgésmentes kutatófúráshoz végzéséhez, gyémántszerszámokkal felszerelt ipari fém-, fafúrógépek a legalkalmasabbak);
- középnyomású pneumatikus emelőpárnák extrém körülmények közötti – azaz extrém meleg-hideg, éles-hegyes vegyi szennyezett tereptárgyak – emelésére is kiválóan alkalmasak. A működtetésükhöz szükséges energia a palackokban tárolt sűrített levegő, amely kárhelyszíni körülmények között rendkívül kedvezően alkalmazható, zaj és szitamentes, nem jelent gyújtási veszélyt a környezetére. A hidraulikus feszítő vágó eszközök szintén jól alkalmazhatóak a beszorult sérültekhez történő gyors hozzáféréshez, lehetővé téve az elsősegélyellátást. Ilyen eszköz meglehetősen fontos egy ilyen profilú mentőcsapatnál. A párnák feltöltéséhez a helyszínen könnyen szállítható és mozgatható légzőkészülékekben tárolható sűrített levegő alkalmazása praktikus, a többszöri alkalmazáshoz a palackokat újra kell tölteni, ehhez azonban egy kompresszor is szükséges;
- épületek, épületromok oldalsó megtámasztásához, vagy alátámasztásához, gyorsan felállítható támaszrendszerek szükségesek: a nehéz-támasz készletek alkalmasak a romosodott épületrészek gyors-, tartós stabilizálására, lehetővé téve ezzel a bennrekedt sérültek biztonságos mentését (ezen drága, de gyorsan felépíthető szerkezeteket ezután fából ácsolt támasztó szerkezetekkel kell kiváltani, hogy a nehéztámasz kivehetővé és újra felhasználhatóvá váljon. Az ilyen szerkezetek kialakításához, valamint a romosodott épületelemekben a lehető legrövidebb időn belül, és a legbiztonságosabban – minél kisebb rezgést keltve - történő összeszereléséhez szükséges könnyen szállítható speciális fűrészek és szögbelövő berendezések alkalmazása).

A szükséges eszközök listája

- 4 készlet (a továbbiakban: klt) alpin technika (kötéltechnika)
- 2 klt. pneumatikus emelőpárna készlet
- 4 db Gáz és sugázmérő műszer
- 4 klt. ICS EuroMax-35 gyémántlánc és 40 cm-es láncvezető
- 2 klt. betonvágó eszközök (alkatrészekkel)
- 1 klt. akkumulátoros feszítő-vágó készlet
- 2 db egykezes láncfűrész

- 4 klt. elektromos szögbelövő
- 2 klt. állványos faipari gérvágó
- 2 klt. elmozdulás érzékelő
- 2 klt. nehéztámasz
- 1 klt. földémtámasz
- 1 db elektro-hidraulikus tápegység Yale olajemelőkhöz
- 2 db 2 kVA-es csendes üzemű áramfejlesztő
- 1 klt. Egészségügyi beavatkozó gyorskészlet
- 20 doboz tároló és szállító doboz

Alpintechnika (kötéltechnika)

A készletben lévő felszerelések összeállításánál fontos mentési munkálatok során a nehezen megközelíthető helyeken a kötéletechnikai megközelítéshez szükséges az eszközök és mentési módszerek alkalmazására, amely feladatok végrehajtásához speciálisan kialakított kötélpályát kell építeni, valamint megfelelő teherbírású és minőségű köteleket kell alkalmazni. A zuhanásveszélyével járó tevékenységnél használt felszerelés feleljen meg a veszély elhárítására, illetve a bekövetkezett zuhanás hatásainak biztonságos szintre csökkentését szabályozó 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet követelményeinek.

Pneumatikus emelőpárna készlet

A készlet legyen alkalmas a műszaki mentő műveletek teheremelési rögzítési feladataira feleljen meg az MSZ EN 13731: Emelőpárnás rendszerek tűzoltáshoz és mentéshez szabvány követelményeinek.

Elvárt követelmények:

- a készlet 300 bar nyomású légzőkészülék palackról működtethető,
- az emelőpárna készlet 12, 18, 24 t (+/- 5%) emelőképességű emelőpárnákból álljon, és tartalmazzon minden a működtetéshez tároláshoz szükséges alkotóelemet a légzőkészülék palack kivételével,
- a párnák alaphelyzeti magassága nem lehet nagyobb, mint 25 mm,
- emelési magasság, 12 t-s párna esetén legalább 20 cm,
- emelési magasság, 18 t-s párna esetén legalább 25 cm,
- emelési magasság, 24 t-s párna esetén legalább 30 cm ,
- a készlethez reductort kell biztosítani,
- a készlethez kettős vezérlőegységet kell biztosítani

- a készlethez két, eltérő színű tömlőt kell biztosítani, legalább 5-5 m hosszú kivételben.

Gáz és sugázmérő műszerek

Elvárt követelmények: A kárterületen esetleges káros hatások felderítésére detektálására szolgál. Esetleges radioaktív szennyeződés és a leggyakrabban előforduló veszélyes anyagok mérésére több feladatú műszer szükséges követelmény.

ICS EuroMax-35 gyémántlánc és 40 cm-es láncvezető

Elvárt követelmények: Legyen alkalmas benzines betonvágó fűrészre történő felszerelésre és betonvágó műveletek végrehajtására.

Betonvágó eszközök (alkatrészekkel)

Benzinmotoros betonvágó készülék láncos kialakítással feleljen meg a robbanó motoros kiségekre szerszámokra vonatkozó magyar szabvány és munkabiztonsági követelményeknek.

Elvárt követelmények:

- beépített automatikus szűrőkiegyenlítés, amely fenntartja a nagy teljesítményt a légszűrő teljes élettartama alatt,
- karbantartás nélküli porszigetelt indítószerkezet, kopásálló indítószinórral, amelyben a rugó és a csiga csapágya szigetelt,
- vágási mélység legalább 350 mm betonban, és kisméretű legfeljebb 11×11cm-es nyílás vágására is alkalmas,
- vízcsatlakozó pormegkötés céljára,
- motor teljesítmény legalább 4,8Kw,
- rezgés legfeljebb első fogantyú 3,6m/s² hátsó fogantyú 2,3m/s²,
- zajszint legfeljebb 103 dB, zajnyomás, 1 Wa legfeljebb 116 dB,
- vezetőlemez hossza legalább 350-400mm között,
- a gép tömeg vágófelszerelés nélkül legfeljebb 9,7 kg,
- a terméket betonvágásra alkalmas láncvezetővel és gyémánt szegmenses láncsal, tartalék láncsal és amennyiben a láncserénél a vezetőt is cserélni kell tartalék vezetővel, továbbá a láncseréhez/feszítéshez szükséges szerszámkészlettel és vízadagoló készülékkel együtt kell szállítani,
- a vízadagoló készülék:
 - automatikus szivattyúleállítás (ha a víztartály üres)

- állandó nyomás/áramlás az akkumulátor töltési ciklusától függetlenül (dinamikus fordulatszám-szabályozás)
- szivattyú túlterhelés-védelme
- vízkapacitás legalább 30 l
- akkumulátor típusa lítiumionos, kapacitása legalább 2 óra
- víznyomás és vízáramlás feleljen meg a betonvágó igényeinek
- külső 230 V tápellátásról is működjön, amelyet szállítani szükséges
- gyors csatlakozós 3/8"-os, legalább 8 m hosszú vízvezeték.

Akkumulátoros fészítő-vágó készlet

Akkumulátoros hidraulikus kombinált fészítő-vágó szerszám feleljen meg az elektromos szerszámokra vonatkozó magyar szabvány és munkabiztonsági követelményeknek:

- műszaki mentési feladatok ellátására alkalmas, legalább 140 VAh kapacitású cserélhető akkumulátorral egybeszerelt kombi szerszám,
- együtt szállítandó tartozékok: 2 db akkumulátor, 1 db párnázott hordozóhám a szerszám háton való szállításához, 1 db a folyamatos működtetést is biztosító teljesítményű 230 V-os töltő, lánc adapter, húzólánc,
- műszaki jellemzők:

védettség legalább	IP54
fészítő nyitás legalább	431 mm
vágási nyitás legalább	352 mm
legnagyobb nyitási erő	54 / 5.5 (kN / t)
legkisebb nyitási erő (EN 13204)	28 / 2.9 (kN / t)
legnagyobb vágóerő C0	204 / 20,8 (kN / t)
legnagyobb összenyomó erő	27 / 2.8 (kN / t)
legnagyobb húzóerő	30 / 3.1 (kN / t)

méreték legfeljebb	780 x 280 x 205 mm
tömeg, használatra kész legfeljebb	15 kg
EN 13204 szerinti minősítés	BK28 / 431-E-14.9

Egykezes láncfűrész

Benzinmotoros láncfűrész (egykezes) feleljen meg a faipari szerszámokra vonatkozó magyar szabvány és munkabiztonsági követelményeknek.

Jellemző tulajdonságok:

- a láncvezető hossza: legyen 30-35 cm között,
- benzin üzemanyaggal működő belső égésű motor,
- a meghajtó motor teljesítménye legyen legalább 1,3 kW,
- tömege, üzemanyag, láncvezető, és lánc nélkül legfeljebb 3,3 kg,
- az alapgépet, egy láncvezetővel, egy lánccal (általános favágáshoz alkalmas kivitel) és a lánccseréhez/feszítéshez szükséges szerszámkészlettel együtt kell szállítani,
- a terméket minden a használatához szükséges felszereléssel, kiegészítővel kell szállítani.

A láncfűrész géptechnikai jellemzői:

- teljesítménye min. legyen 4 kW,
- vágáshossza: min 45 cm,
- zajszintje ne legyen magasabb 125 dB,
- rendelkezzen a poros környezet miatt előszűrő berendezéssel,
- fogantyúinál keletkező erős rezgések ellen rendelkezzen védelemmel,
- a könnyebb indítás érdekében dekompressziós szelep álljon rendelkezésre,
- legyen könnyen kapcsolható lánccfék védőmechanizmus,
- feltöltéskor ne legyen szükség szerszám használatra.

Előny: minél kisebb önsúly

Fa vágása mellett rendelhető legyen műszaki mentő kiegészítő (betonvágáshoz). A gép funkcióinak - hideg-meleg indítás, üzemelés és leállítás - irányítása egyetlen kéz segítségével legyen megoldható.

Láncfűrész hátizsák:

Speciálisan láncfűrész szállítása számára készült. Rendelkezzen külön zsebekkel a láncélező eszközöknek vagy kisebb alkatrészek számára, esetleg tépőzáras zsebekkel a külső részén. Térfogata akkora, hogy az előző pontban ajánlott eszköz (láncfűrész) elhelyezhető legyen benne.

Szögbelövő (elektromos)

Akkumulátoros állványszögező feleljen meg kiségek műszaki munkabiztonsági és mentési követelményeknek.

Elvárt követelmények:

- 90 mm-es gyűrűs szeg belövése puhafába, illetve 63 mm-es keményfába
- A 30-34 fokos hátsó töltésű szögtároló D fejű papírkötésű szögek tárolására, legalább 55 db befogadóképesség
- egyszerű mélységbeállítási lehetőség számozott tárcsa segítségével
- szerszámnélküli hibaelhárítási lehetőség
- kioldó kapcsoló a szögek véletlen kilövésének megakadályozására
- üres a tár esetén a készülék elsütését ne legyen lehetséges
- tartozék: megfordítható heveder akasztó érintkezőcsúcs 2 db akkumulátor, töltő szállító-tároló koffer
- akkumulátor Li-Ion, akkumulátor kapacitás 4.0 Ah
- szöghosszúság 50 - 90 mm, szögátmérő 2.8 - 3.3 mm
- szöglövési mód: egyenként és sorozat
- torlódás megszüntetés funkció és hiba kijelző,
- ütő energia (EPTA 05/2009) legalább 105 J,
- hőmérséklet tartomány kb. -15 és 50 fok C
- tömeg legfeljebb 3.6 kg .

Állványos faipari gérvágó

Faipari gérvágó szerszám munkaasztallal feleljen meg a faipari szerszámokra vonatkozó magyar szabvány és munkabiztonsági követelményeknek.

- kettős csúszó rendszer,
- balra legalább 52°-ig, jobbra 60°-ig forgatható asztal,

- mindkét oldalára legalább 45°-ig dönthető vágófej,
- a fordulatszám fokozatmentes előválasztása,
- lágyindítás, motorfék, biztonsági kapcsoló,
- lézervonallal,
- teljesítmény legalább 1.650 W,
- vágásteljesítmény 90° 102 x 363 mm,
- vágásteljesítmény 45° 69 x 363 mm,
- tárcsaátmérő 305 mm:
 - méretek legfeljebb (h x sz x m): 806 x 640 x 721 mm
 - tömeg legfeljebb 26,3 kg
- együtt szállítandó tartozékok:
 - fűrész tárcsa szerkezeti fához 2 db (b-04606)
 - asztalhosszabbító (325673-1)
 - porzsák (122852-0)
 - beállító háromszög (762001-3)
 - szorító (122854-6)
- munkaasztal:
 - könnyű szállítást biztosító összecsuksukható kialakítás
 - erős, nagyméretű gumírozott kerekeken gurítható
 - 2 állítható munkamagasság: 550 és 800 mm
 - 2,7m-ig kitolható széles továbbító görgő kétoldalt
 - a rászerezelt gérvágóval gépel együtt is összecsuksukható, szállítható
 - tömege legfeljebb: 30 kg
- minden a használatához szükséges felszereléssel, kiegészítővel kell szállítani.

Elmozdulás érzékelő

Elmozdulás és rezgés érzékelő és riasztó készülék feleljen meg mentési monitoring követelményeknek.

Elvárt követelmények: Funkció: sérült építményekben végzett mentési tevékenység segítése az elmozdulás, rezgés detektálására, omlásveszély előjelzésére, riasztás.

Jellemzők:

- hordozható kompakt egy egységből álló kialakítás, tömege legfeljebb 4 kg
- robosztus kialakítás legalább IP 55 védettség
- mágneses rögzítés az acélszerkezetekhez történő gyors stabil rögzítéséhez
- akkumulátoros vagy elemes tápellátás, folyamatos üzem egy héten keresztül
- hang és fény riasztás veszély esetén
- a rezgés és elmozdulás érzékenység beállítása a felhasználó által egyszerűen elvégezhető legyen.

Nehéztámasz - 2 készlet

Faltámasz készlet feleljen meg az építő ipari állványokra szerszámokra vonatkozó magyar szabvány és munkabiztonsági követelményeknek.

Elvárt követelmények: Épületek, falak oldal irányú megtámasztására szolgáló együttes készlet, Könnyű különböző helyzetnek megfelelően alakítható, A fő elemek alumíniumból, a kiegészítő elemek rozsdamentes vagy galvanizált acélból készüljenek, Homokkal, földdel vagy iszappal szennyeződés esetén is alkalmazható legyen:

- kézzel vagy pneumatikusan is működtethető,
- minden szükségelt elemet tartalmazzon a készlet a keresztmerezítést biztosító faanyagok kivételével,
- a faanyagok rögzítéséhez szegezhető csatlakozó elemmel legyen lehetséges,
- legalább 2 db 2200 és 3300mm között, és 2 db 1400és 2100 mm között állítható támaszelemet tartalmazzon.

Födém támasz

Födém támasz készlet (sérült építmények szerkezeteinek függőleges megtámasztására) feleljen meg mentési megtámasztás biztosítás követelményeknek.

Elvárt követelmények:

- 4 db fődém támasz állíthatósági tartomány 90-150 cm tömeg legfeljebb 8,0 kg,
- 4 db fődém támasz állíthatósági tartományt 150-250 cm tömeg legfeljebb 13 kg,
- 4 db fődém támasz állíthatósági tartományt 175-300 cm tömeg legfeljebb 14,5 kg,
- 4 db fődém támasz állíthatósági tartományt 200-350 cm tömeg legfeljebb 17,5 kg.

(A méretekben 2 cm eltérés megengedett)

Jellemzők:

- tűzi horganyzott felület ütésvédelem,
- magassági durva beállítás a csapszeggel, a finomállítás a menetes orsórészsel,
- a beállító anya kovácsolással készüljön, és kialakítása könnyű kilazítást tegyen lehetővé,
- az EN 1065 - D osztály szerinti állandó és 20 kN teherbírású legyen.

Elektro-hidraulikus tápegység Yale olajemelőkhöz

Elektro-hidraulikus tápegység Yale olajemelőkhöz feleljen meg YALE YEGA-220/250 és YAP-25150 emelő henger üzemeltetési követelményeknek.

Elvárt követelmények:

- 1-1 db YALE YEGA-220/250 és YAP-25150 emelő henger gépi (elektromos) működtetéséhez alkalmas tápegység
- tápegységnek egyidejűleg egy henger működtetését kell biztosítania
- indítása és folyamatos működtetése lehetséges legyen 1 db legfeljebb 7 KW-os aggregátorról
- tápegységgel együtt kell szállítani az emelőkkel való összeköttetést biztosító 1 db 3 m hosszú tömlőt
- terméket minden a használatához szükséges felszereléssel, kiegészítővel kell szállítani.

2 kVA-es csendes üzemű áramfejlesztő

2 kVA csendes üzemű áramfejlesztő feleljen meg a robbanó motoros elektromos szerzők számokra áramfejlesztőkre vonatkozó magyar szabvány és munkabiztonsági követelményeknek.

Elvárt követelmények:

- feleljen meg az elektromos szerszámokra vonatkozó magyar szabvány és munkabiztonsági követelményeknek
- akkumulátortöltés (12V) funkció: 8 A
- benzintartály legalább 4 l
- fogyasztás legfeljebb 1 (l/óra)
- folyamatos teljesítmény legalább 1,6 kVA
- folyamatos áram legalább 8.6 A
- legnagyobb teljesítmény legalább 2 kVA
- méret legfeljebb 510x290x425 mm
- súly legfeljebb 21 (kg)
- védelem legalább IP 23
- zajszint LWA legfeljebb: 90 db(A)
- párhuzamos működtetésű lehetőség: 2 db összekapcsolása esetén a teljesítmények összeadódnak
- inverter: fordulatszám szabályozott, digitálisan előállított áram
- terméket minden a használatához szükséges felszereléssel, kiegészítővel kell szállítani.

Egészségügyi beavatkozó gyorskészlet

A készletben lévő anyagok, gyógyszerek, összeállításánál fontos elem a hosszú tárolhatóság és a steril egyszer használatos anyagok használata.

A készlet rendeltetése: A mentő csoport alkalmazása során keletkező egészségügyi feladatok biztosítása. A feltalált vagy balesetet szenvedett sérültek első ellátása állapotának stabilizálása és mentők megérkezéséig ezen állapot fenntartása.

Fő egységei:

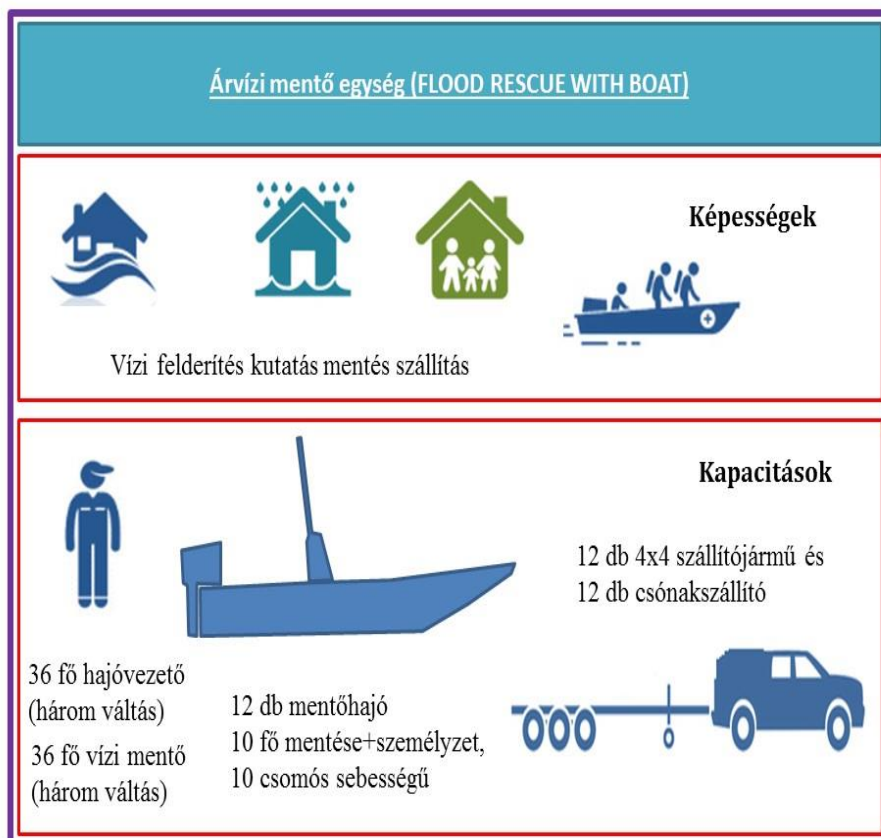
- elsősegély felszerelés láda
- tömeges sérült ellátó készlet

- hordágy
- thermo takaró
- defibillátor
- lélegeztető gép
- tábori sérült kezelő platform.

Tároló és szállító dobozok

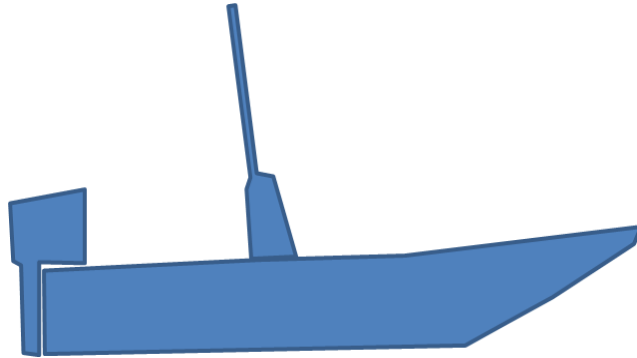
Feleljen meg mentési tevékenység hordási szállítási tárolási követelményeinek kialakításuk biztosítsa a benne elhelyezett értékek használatra való alkalmas állapotban való tartását szállítását.

ÁRVÍZI MENTŐ EGYSÉG (FLOOD RESCUE WITH BOAT)

Árvízi Mentőhajó

Bevetési alkalmazási feladatok végrehajtásához szükséges felszerelések

Mentőhajóra vonatkozó jogszabályi előírások:

Feleljen meg a belvízi utakon közlekedő úszólétesítmények hajózásra alkalmasság és megfelelősége feltételeiről és üzemképesség vizsgálatáról és tanúsításáról szóló 13/2001. (IV.10.) KöViM rendelet (Szemleszabályzat) kiséphajóra vonatkozó előírásainak.

Feleljen meg a hajózásra alkalmas és hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek víziúttá nyilvánításáról szóló 17/2012. (III. 7.) KöViM rendelet 5. sz. melléklete alapján az 1. számú hajózási zónába tartozó vízi út feltételeinek és -10 °C és $+50\text{ °C}$ közötti hőmérséklet tartományban üzemeltethető legyen.

Feleljen meg a vízi közlekedés rendjéről szóló 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet (Hajózási Szabályzat) kiséphajókra vonatkozó előírásainak.

A mentőhajó teljesítse az alábbi paramétereket:

A hajó alja lapos kialakítású legyen/nem "V" és nem trimarán/ így segítve a folyókon való közlekedést és kikötés. Az árvízkor a lapos aljú test hatékonyabb, mint a "V". A gumi testű csónak, hajó nem alkalmas árvízi mentésre a gumiballonok sérülékenysége miatt.

Paraméterek:

- testhossz: minimum: 6.20 m, maximum: 7.20 m,
- teljes hossz: minimum: 7.00 m, maximum: 8.00 m,
- szélesség: minimum: 1.80 m, maximum: 2.10 m,
- vízálló tárolók elöl, hátul,
- tömeg: maximum 1500 kg,

- hajó anyaga: üvegszál +műgyanta,
- a felépítmény, konzol anyaga festett alumínium,
- fenék vastagság minimum: 5,0 mm,
- oldal vastagság minimum: 5,0 mm,
- a hajó teljes hosszában légkamrának kell végig futni/a légkamra speciális habbal legyen kifűjva “lék” esetén sem süllyedhet el teljes terhelésnél,
- szállítható személyek száma minimum fő: 12-14 fő,
- üzemanyagtank kapacitás: minimum 100 liter,
- maximum /külmotor/ teljesítmény: 115 LE,
- rendelkezzen CE bizonyítvánnyal,
- a hajótest fedélzete csúszásmentes kialakítású.

A mentőhajó rendelkezzen az EU által elfogadott hajóosztályozó intézet, vagy a Nemzeti Közlekedési Hatóság típusengedélyével.

A mentőhajó az alábbi felszerelésekkel rendelkezzen

- tetős-oldalfalas felépítmény/téli szolgálat/ ill. “csak” vezető állás,
- felépítmény és a hajó színe narancssárga RAL 2004/jól láthatóság/,
- tető citromsárga RAL 1026,
- hajó teljes aljzatát felszedhető lyukacsos gumiszőnyeggel kell borítani,
- teljes takaróponyva /eső +téli tárolás/kormánykonzol,
- hidraulikus kormányrendszer,
- tetőn elhelyezett napelem/akkutöltő, fedélzeti áramellátás + autonóm akkumulátor/,
- elektromos fenék pumpa,
- manuális fenék pumpa,
- üzemanyagtank (minimum 100 liter, lehet több tartályban is/súlyelosztás),
- üzemanyagszint-jelző,
- navigációs fények (LED),
- elektromos panel,
- körvilágítás 12V fényhíd,
- GPS pozícionálású fenékradar /humminbird, lowrance/,
- főkapcsoló,
- kürt,
- 12 V-s aljzatok körbe a hajótesten,

- kézi csörlő +kis mobil daru kar,
- Cargo biztonsági fogantyú: minimum 4 db,
- kikötő bikák: 4-6 db,
- hajó létra,
- gumi fenderek /oldalanként 3-3,
- önürítő deck,
- megerősített orr rész,
- megerősített orr-fenék rész,
- elektromos vezérlésű -hidraulikus- automata “stabilizáló trim rendszer”.

Meghajtó motor minimum követelményei

- 4 ütemű, üzemanyag befecskendezéses motor,
- teljesítménye minimum: 90 L maximum:115LE,
- motorban használt minden folyadék természetbarát legyen,
- motor kiemelése legyen: power trim típusú,
- csigát/mentett személyt védje “PROPGUARD” rendszer a motor lóerejének megfelelően+ 1 szett pót “PROPGUARD”.

Motor kiszerelése

- oldalt szerelhető távkapcsolókar,
- trimállás jelző műszer,
- fordulatszámérő,
- sebességmérő,
- alu propeller – hajóhoz választva /+2db pót csiga/,
- benzincső, pumpa a csatlakozó motorhoz,
- irányváltó és gázbowden,
- indító akkumulátor.

A mentőhajó kötelező felszerelések

Feleljenek meg az NKH 5.sz. felszerelési jegyzéke alapján minimum 12-14 fő részére mentőmellénnyel számolva.

A mentőhajó megkülönböztető jelzésének követelményei

- a lámpa minden oldalfelülete, teteje kék színű és részben vagy egészben fényáteresztő,
- a kibocsátott fény színkoordinátája MSZ 9620 és R 65 szabványok szerinti, vagy azzal egyenértékű vagy szigorúbb műszaki követelményű,
- a fényhíd legalább 15 kék LED-ből álló 360 fokban világító fénykibocsátó modult tartalmazzon két forgási sebességgel,
- a fénytechnikai követelmények az MSZ 18333:1981 számú szabvány 1.1.2. pontjában foglaltak szerint, vagy azzal egyenértékű, vagy szigorúbb műszaki követelményű,
- hangkeltő és erősítő berendezéssel, amely egyben hangosbeszélőként is használható,
- a mechanikai követelmények az MSZ 18333:1981 számú szabvány 1.3.1. pontjában foglaltak szerint, vagy azzal egyenértékű, vagy szigorúbb műszaki követelményű,
- a por és víz káros behatásával szembeni védettség az MSZ 18333:1981 számú szabvány 1.3.4. pontja szerinti, vagy azzal egyenértékű, vagy szigorúbb műszaki követelményű,
- elhelyezése a navigációs keret tetején,
- a megkülönböztető jelzés elemeinek és azok kapcsolódásának szilárdsága, valamint a járműre történő kapcsolódásának szilárdsága legalább 120 km/h sebességig nyújtson megfelelő stabilitás
- megkülönböztető jelzés működtetése műszerfalról lehetséges.

A mentőhajó külső jelzéseinek követelményei:

- nappali jelzésként Magyarország lobogój
- a hajótest mindkét oldalán a vízvonal felett arányosan elhelyezett „KATASZTRÓFAVÉDELEM” és a használó mentőcsapat egyedi jelzése/ felirata legyen, a katasztrófavédelmi jelzések felhelyezése a megrendelő külön írásos engedélye alapján történhet.

A mentőhajó egyéb felszerelései

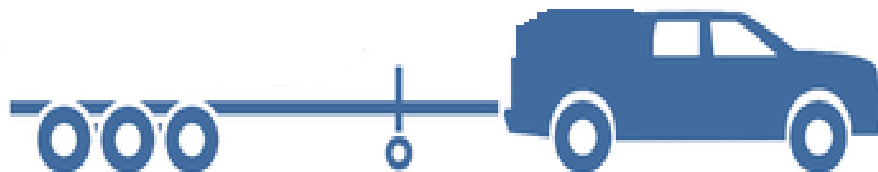
- szabványos előírt hajó felszerelés,
- 4 db megjelölő bója 15m kötéllel 10 kg súllyal a végén,
- rendelkezzen a Katasztrófavédelem hivatásos szerve által használt EDR rádió előkészítéssel,
- úszó “BOARD, ill. úszó KOSÁR HORDÁGY”,

- rendelkezzen a navigációs keretre szerelt kereső fénnyel, melynek energia ellátása a hajó elektromos rendszeréről történjen és fényárama minimum 1500 lumen legyen. Mozgatása távvezérelt legyen vízszintesen 180 fokban (előre) függőlegesen -10 és + 20 fokban legyen lehetséges, vízállósága minimum IPX 7, valamint színhőmérséklete 6500-8000 K.

A mentőhajó, annak motorja egyéb követelményei

- a mentőhajó legyen képes éjjel és nappal, valamint szeles időben való alkalmazásra,
- hajómotor maximális fordulatszámának a 2/3 részével legyen képes minimum 10 csomós/18km/h/ utazósebességre 8-10 fővel (90 kg/fő) és teljes felszereléssel,
- mentőhajó, annak motorja, felszerelései és a hajószállító utánfutó jótállásának időtartama /rendeltetés szerinti használat esetén/5 év,
- rendelkezzen magyar nyelvű kezelési és karbantartási utasítással (nyomtatva és elektronikus adathordozón), mely tartalmazza a hajó, a motor és az a hajószállító utánfutó műszaki adatait, üzemeltetési és karbantartási utasításait (nyomtatott utasítás vízhatlan, fóliázott legyen),
- a mentőhajó kezelésére vonatkozó oktatás az időjárás és hajózási viszonyok figyelembevételével vízen kell, történjen, mely minimum 8 óra kell, legyen /DUNA és/vagy TISZA/.

ÖNKÉNTES POLGÁRI VÉDELMI SZERVEZETEK MOZGÁSÁT SZÁLLÍTÁSI ALKALMAZÁSI IGÉNYÉT BIZTOSÍTÓ JÁRMŰVEK C KATEGÓRIÁS, 5 FŐ SZÁLLÍTÁSÁRA ÉS MENTŐHAJÓ CSÓNAK TEST VONTATÁSÁRA ALKALMAS TEREPIJÁRÓ ÉS MENTŐHAJÓ SZÁLLÍTÓ UTÁNFUTÓ

Típus meghatározás:

Kabinos vagy kettős, dupla kabinos, „pick-up” típusú, bruttó tömege 5 tonnánál kevesebb és belső tere magába foglal egy a vezető és az utasok szállítására szolgáló részt, illetve egy másikat, amely áru szállítására szolgál. A jármű legyen képes mentőhajó csónak test utánfutón történő vontatására és rendelkezzen a vízre és vízről bocsájtás kivétel terepjáró képességgel (széles balon kerék, felső kipufogó, 80 cm gázlóképesség). Konstruktív jellemző az állandó ülések biztonsági berendezésekkel (pl: biztonsági övvel) valamennyi személy részére, vagy a vezető és az elülső utasok mögötti hátsó részben állandó rögzítési helyek, vagy szerelvények az ülések és biztonsági berendezések rögzítésére. Az ilyen ülések lehetnek állandók, felhajthatók, a rögzítési pontokról kivehetők vagy összecusukhatók:

- lehetnek hátsó ablakok a két oldalfalon,
- ablakos toló-, oldalra vagy felfelé nyíló ajtó vagy ajtók az oldalfalakon vagy hátul,
- kényelmi berendezések, igényes belső kivitel és felszereltség a járműnek az utasok szállítására szolgáló területtel összefüggő teljes belső térben,
- nem befolyásolja az osztályozást, ha az áruk szállítására kialakított platórészt gyári vagy után gyártott fedőelemmel burkolják.

Akár 5 fő szállítására is alkalmasak lehetnek, azonban vizsgálni kell hasznos teherbírásukat, melynek nagyobbak kell lennie, mint a személygépjárművek teherbírása. A katasztrófavédelem sokrétű feladatahoz igazodó gépjármű több funkciót kell, hogy ellásson.

Cél:

- személyek, eszközök szállítása nehéz terepviszonyok között,
- mentés biztosítása minden időjárási és egyéb körülmény mellett.

A mai korszerű gépjárművek között, több gyártó készít hasonló tudású, felszereltséggel PIK-UP gépjárművet.

Terepjáró képesség

- 4 kerék meghajtás,
- korszerű ESP-rendszer,
- TCS kipörgés gátló rendszer /3, a vezető által kapcsolható beállítás,
- 2 kerék, 4 kerék, 4X4 terep, mely biztosítja a kiváló terepvezetési tulajdonságokat,
- megfelelő gázló mélység, az autó akár 800 mm mély vízben is át tudjon haladni.

Teherbíró képesség

Jellemzők:

- teherbíró képesség 1000 - 1200 kg,
- össztömeg 3000 – 6000 kg,
- saját tömeg 1840 kg,
- az autó legyen legalább 1350 kg tömegű pótkocsi vontatására képes.

Közlekedési méretek

– teljes hossz:	legfeljebb	5.400 mm
– szélesség (tükörök nélkül)	legfeljebb	2.000 mm
– magasság (terheletlenül)	legfeljebb	1.900 mm
– szabad magasság	legalább	200 mm *
– terepszög elöl	legalább	25 ° *
– terepszög hátul	legalább	20° *
– fordulási méretek:	a forduló-folyosó külső átmérője legfeljebb 14 m.	
- *terhelt össztömeggel

Karosszéria

- zárt dupla kabin (min. 5 fő biztonságos szállítására alkalmas utastér, megfelelő komfort),
- dupla kabinban három teljes méretű ülés a hátsó sorban (biztosítsa a felszereléssel együtt a kényelmes ki és beszállást, legyen megfelelő lábtér),
- biztosítsa a hátsó ülésekhez való hozzáférést, rakodást és utazást.

A biztonság érdekében legyen a felszerelés része

- légszák,
- klíma,
- légkondicionáló,
- tempomat,
- állófűtés.

Motor teljesítmény

- diesel üzemű, turbóval ellátott,
- motorteljesítmény és nyomaték: 2.2 literes, 140 LE, 350nm-nél nagyobb nyomatékú,
- 3.2 literes, 200 LE, 470 nm-s nyomatékú,
- fogyasztása 8.3 - 10 liter/100 km között,
- euro VI besorolású,
- 6 fokozatú kézi váltó.

Tengelyek

A gépjármű hajtáslánca tegye lehetővé a nehéz terepviszonyok közötti üzemeltetést, és a közúti körülmények közötti használatot is. Ezen követelményeknek megfelel a nehéz terepre készült, 4x4-os kerékképletű, a terephasználatra is alkalmas gumibroncsokkal felszerelt kivitel, aminél a közúti mozgás nem korlátozott.

Kerékfelfüggesztés, rugózás

A rugózás olyan legyen, hogy képes legyen az állandó terhelés elviselésére, és segédenergiát ne igényeljen, kanyar stabilizátor, lengéscsillapítás szükséges. Kerékképlet: 4x4.

Kormányzás

A jármű szervokormányval rendelkezzen, amely rásegítés nélkül is alkalmas a jármű kényszer kormányzására. A kormányoszlop legalább két tengelyen állítható legyen.

Fékberendezés

A jármű fékberendezése feleljen meg az ENSZ-EGB 13-as előírás /ECE 13/ aktuális módosítású sorozatának (a jármű gyártása idején érvényes 71/320/EWG irányelv aktuális változata ezzel egyenértékűnek elfogadható).

Vonó, vontató berendezés

Elöl és hátul a gépjármű elvontatására alkalmas vonószem kerüljön elhelyezésre.

A járművet el kell látni vonóhoroggal és elektromos csatlakozóval, ami alkalmas legalább 750 kg össztömegű fékezetlen és legalább 1500 kg össztömegű, fékezett kivitelű utánfutó vontatására.

Eszköztároló tér

A jármű gyárilag kialakított platóval rendelkezzen.

- plató hossz: legalább 1500 mm
- plató szélesség: legalább 1500 mm.

Csörlő

A járművet el kell látni az önmentéshez alkalmas elektromos csörlővel.

A csörlő legyen az alváz elején rögzített kivitelű, csiga alkalmazása nélkül legalább 3500 kg vonóerejű (a dobon), vezetékes távirányítóval ellátott, felszerelt (heveder, sodronykötél, horog, kötélablak) csörlővel. A csörlőhöz fordítócsigát és 2 db kitámasztó éket is szállítani kell.

Olajteknő védő lemez

A járművet motortere alatt, az olajteknő mechanikai védelmét biztosító védőlemezzel kell ellátni.

EDR rádiók beépítése

Megfelelő elektromos csatlakozók és mechanikus rögzítő elemek kiépítése szükséges a BM OKF-által biztosított 1 db EDR mobil rádió és 2 db kézi rádió számára.

Állófűtés

A járműbe olyan, a jármű motortól függetlenül működő fűtőberendezés beépítése szükséges, ami biztosítja, hogy a jármű belső tere (vezetőfülke + utastér), külső -15 °C környezeti hőmérséklet esetén legalább +15 °C hőmérsékletű legyen.

Gallytörő rács

A jármű elején, a jogszabályoknak megfelelő, gyári kialakítású gallytörő rácsot kell elhelyezni, a jármű első részének védelme érdekében.

Plató burkolat

A jármű plató részén eszköztároló helyet kell kialakítani. Az eszköztároló tér legyen fedett kivitelű, merev szerkezetű. Az eszköztároló tér teteje a jármű vezetőfülke tetejének magasságában és ne a plató oldalfal felső szintjének magasságában zárral ellátva legyen.

Mentőhajó szállító utánfutó feleljen meg az alábbi követelményeknek:

- kéttengelyes, ráfutófékes, tűzi-horganyzott hajószállító utánfutó,
- rakfelülete minimum 6900 x2400 mm,
- kerék mérete legyen 185 R14C,

- rendelkezzen pótkerékkel,
- rendelkezzen elől mankókerékkel,
- legyen rajta csörlőtartó + orrtámasz,
- a csörlő minimum 1000 kg-os vonóerejű,
- rendelkezzen állítható hajótámmal, speciális csúszó felülettel ellátva,
- rendelkezzen kihúzható hátsó világítással,
- saját tömege maximum 500 kg,
- össztömege max: 2500 kg,
- alkalmas a KRESZ előírásai szerinti megfelelő sebességű vontatásra,
- az utánfutó minimum 1 db teljes értékű pótkerék rögzítetten kerüljön felszerelésre,
- az utánfutó mérete és teherbírása legyen összhangban a szállítandó hajó méretével és súlyával.

Búvárfelszerelés

Általános követelmények:

(1 hajóra)

- 2 DUI száraz ruha (Coast Guard TLS) http://www.dui-online.com/mil_dry_cg.htm
- 2 DUI aláöltözék (Xm450) http://www.dui-online.com/dw_thinsulate_xm450.html
- 4 DUI kesztyű (Heavy duty WD/Red) http://www.dui-online.com/zip_seals.htm
- 2 DUI csuklya (New Ultra Standard) http://www.dui-online.com/acc_hood.htm
- 2 pár DTD lábszorító <http://www.cavedive.eu/catalogue/7-accessories/51-calf-wraps>
- 2 DTD Jacket (Stream 25 set - tömlő, háttámla, heveder) <http://www.cavedive.eu/catalogue/2-compensators/13-STREAM-25-set>
- 2 DTD 60m-es kötélorsó <http://www.cavedive.eu/catalogue/7-accessories/162-reel-60m-with-line-and-double-ender>
- 2 DTD 120m-es kötélorsó <http://www.cavedive.eu/catalogue/7-accessories/107-reel-120m-with-line-and-double-ender>
- 2 DTD 200m-es kötélorsó <http://www.cavedive.eu/catalogue/7-accessories/47-reel-200m-with-line-and-double-ender>
- 2 DTD db Jumper orsó <http://www.cavedive.eu/catalogue/7-accessories/55-decompression-safety-spool-17-24-or-33-m>
- 3 DTD öv-zseb <http://www.cavedive.eu/catalogue/7-accessories/53-belt-pocket>

- 3 DTD kiegészítő zseb <http://www.cavedive.eu/catalogue/7-accessories/69-additional-pocket>
- 2 pár uszony (SCUBAPRO Jet-fin) <http://www.scubapro.com/americas/english/scubapro-products/fins/blade-fins/jet-fins>
- 2 Interspiro fulface mask (MKII-G/ szilikon) <http://www.interspiro.com/product-mk2.htm>
- 2 Bodyphone + felszíni egység
- Reduktor (Apeks XTX 200 + XTX 200 Octopus) http://www.apeks.co.uk/products/product_cats_results.asp?Lan=ENG&Product=XTX200&Category=Regulators
- 3 lámpa (OMS L197LED20-K) <http://www.omsdive.com/lights.html>
- 3 keresőlámpa (Hartenberger Mega Compact D2) http://www.hartenberger.de/english/e_hartenberger.html?minicompactLCD/001.html
- 4 Strobe lámpa (Ikelite MINI C-MARK) http://www.ikelite.com/web_pages/3mini_cmark.html
- 2 UWATEC Galileo Luna + transmitter <http://www.scubapro.com/americas/english/uwatec-products/computers/galileo/galileo-luna>
- 2 emelő bója készlet (SMP C 100 - C 200 - C 500) (55 – 100 – 250 kg emelőképeség) <http://www.smp-ltd.co.uk/product/productid/139/productname/Subsalve%20USA%20Commercial%20Lift%20Bag/>
- 2 emelőbója készlet (AMRON PF 1000, PF 2000, PF 4000) (500-1000-2000 kg emelőképeség) <http://www.amronintl.com/products.cfm?pageID=5504>
- 2 Deco-bója (Halcyon 1,1 m semi closed DAM) <http://www.halcyon.net/liftdevices/comparison>
- 3 kés (katonai búvárkés) <http://www.galatiinternational.com/product/KB1212.html>
- 3 dupla búvárpalack (Faber 12 l, 300 bar, acél, manifold híd-dal) http://www.divefaber.com/list/print/scuba_lpr.asp?da=11.96&a=14.5

Kiegészítő felszerelések:

- 4 x 25 m narghile tömlő elsődleges légzés ellátó rendszer
- 6x nagy méretű (175cm magas, 40l - 6m³ űrtartalmú) oxigénpalack /puffer tartály+ emelőballon betáp/

- 1x CTP 150/300 kompresszor.

A CTP 150/200/250/300 kompresszor típuscsalád tagjai extrém körülmények között, pl. magas hőmérséklet és páratartalom, esetén is megbízhatóan működnek. Robosztus kivitelű gépek, professzionális és amatőr felhasználók részére. Alkalmasak helyhez kötött és változó helyszíneken történő - hordozható - üzem estén is. A tartozékok széles választékával felszerelve a tűzoltóságok és más felhasználók egyedi igényei szerint is rendelhetők.

Műszaki Adatok Normál Kialakítású Változatok

Kimenő (palacktöltő)

Típus: CTP 150 CTP 200 CTP 250 CTP 300

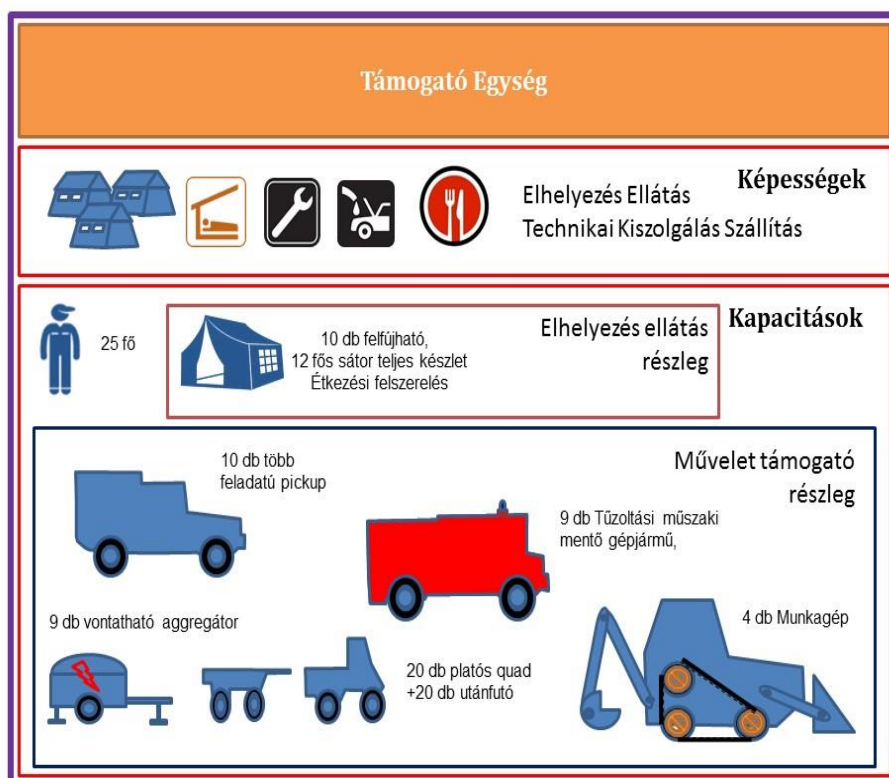
- normál teljesítmény liter/min: 150 200 260 300
- fordulatszám: 1300 1300 1640 1850 Max.
- végnyomás: 350 bar
- normál üzemi töltőnyomás: 225 vagy 330 bar
- sűrítési fokozatok száma: 3 / 3 Hűtés: léghűtés
- töltőcsatlakozások száma: 2 Választható meghajtó motorok: 3 fázisú 400 V-os villanymotor Honda Petrol 4 ütemű benzinmotor Hatz/Honda Diesel motor
- teljesítményfelvétel: 4 kW 4 kW 5,5 kW 7,5 kW.

Méretek H x Sz x M, Súly

- Villanymotorral: 85 X 45 X 64 cm, 99 – 108 kg
- 4 ütemű Honda benzinmotorral: 113 x 47 x 64 cm, 115 – 121 kg
- Diesel Honda / YANMAR Diesel motorral: 114 x 50 x 64 cm, 148 - 159kg .

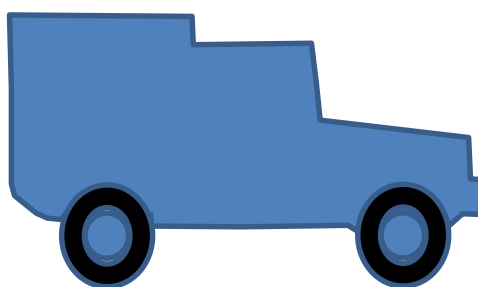
A rendszer lelke egy 3 fokozatú léghűtéses kompresszorblokk, nagy hatékonyságú közbenső hűtőkkel és utóhűtővel, fokozatonként kondenz leválasztókkal, biztonsági szelepekkel. Valamennyi típus 350 bar végnyomásig alkalmazható.

TÁMOGATÓ EGYSÉG

4 X 4 Képességű Terepjáró „A típus” PIC-UP gépjármű

Önkéntes polgári védelmi szervezetek mozgását szállítási alkalmazási igényét biztosító járművek

Típus meghatározás:

Kabinos vagy kettős, dupla kabinos, „pick-up” típusú haszongépjárművek, bruttó tömege 5 tonnánál kevesebb és belső tere magába foglal egy a vezető és az utasok szállítására szolgáló részt, illetve egy másikat, amely áru szállítására szolgál. A jármű legyen képes men-

tőhajó csónak test utánfutón történő vontatására és rendelkezzen a vízre és vízről bocsájtás kivétel terepjáró képességgel (széles balon kerék, felső kipufogó, 80 cm gázlóképesség). Ezen járművekre alkalmazható konstrukciós jellemző az állandó ülések biztonsági berendezésekkel (pl: biztonsági övvel) valamennyi személy részére vagy a vezető és az elülső utasok mögötti hátsó részben állandó rögzítési helyek vagy szerelvények ülések és biztonsági berendezések rögzítésére. Az ilyen ülések lehetnek állandók, felhajthatók, a rögzítési pontokról kivehetők vagy összecusukhatók:

- lehetnek hátsó ablakok a két oldalfalon,
- ablakos toló-, oldalra vagy felfelé nyíló ajtó vagy ajtók az oldalfalakon vagy hátul,
- kényelmi berendezések, igényes belső kivitel és felszereltség a járműnek az utasok szállítására szolgáló területtel összefüggő teljes belső térben,
- nem befolyásolja az osztályozást, ha az áruk szállítására kialakított platórészt gyári vagy utángyártott fedőelemmel burkolják.

Ezek a gépjárművek akár 5 fő szállítására is alkalmasak lehetnek, azonban vizsgálni kell hasznos teherbírásukat, melynek nagyobbak kell lennie, mint a személygépjárművek teherbírása. A katasztrófavédelem sokrétű feladatához igazodó gépjármű több funkciót kell, hogy ellásson.

Cél:

- személyek, eszközök szállítása nehéz terepviszonyok között
- mentés biztosítása minden időjárási és egyéb körülmény mellett.

Terepjáró képesség

- 4 kerék meghajtás
- korszerű ESP-rendszer
- TCS kipörgés gátló rendszer /3, a vezető által kapcsolható beállítást
- 2 kerék, 4 kerék, 4X4 terep, mely biztosítja a kiváló terepvezetési tulajdonságokat.
- megfelelő gázló mélység, az autó akár 800 mm mély vízen is át tudjon haladni.

Teherbíró képesség

Jellemzők:

- teherbíró képesség 1000 - 1200 kg,
- össztömeg 3000 – 6000 kg,
- saját tömeg 1840 kg,

- az autó legyen legalább 1350 kg tömegű pótkocsi vontatására képes.

Közlekedési méretek

– teljes hossz:	legfeljebb	5.400 mm
– szélesség (tükrök nélkül)	legfeljebb	2.000 mm
– magasság (terheletlenül)	legfeljebb	1.900 mm
– szabad magasság	legalább	200 mm *
– terepszög elöl	legalább	25 ° *
– terepszög hátul	legalább	20° *
– fordulási méretek:	a forduló-folyosó külső átmérője legfeljebb 14 m.	
- *terhelt össztömeggel

Karosszéria

- zárt dupla kabin (min. 5 fő biztonságos szállítására alkalmas utastér, megfelelő komfort),
- dupla kabinban három teljes méretű ülés a hátsó sorban (biztosítsa a felszereléssel együtt a kényelmes ki és beszállást, legyen megfelelő lábtér),
- biztosítsa a hátsó ülésekhez való hozzáférést, rakodást és utazást.

A biztonság érdekében legyen a felszerelés része

- légszák,
- klíma,
- légkondicionáló,
- tempómat,
- állófűtés.

Motor teljesítmény

- diesel üzemű, turbóval ellátott,
- motorteljesítmény és nyomaték: 2.2 literes, 140 LE, 350nm-nél nagyobb nyomatékú,
- 3.2 literes, 200 LE, 470 nm-s nyomatékú,
- fogyasztása 8.3 - 10 liter/100 km között,
- euro VI besorolású,
- 6 fokozatú kézi váltó.

Tengelyek

A gépjármű hajtáslánca tegye lehetővé a nehéz terepviszonyok közötti üzemeltetést, és a közúti körülmények közötti használatot is. Ezen követelményeknek megfelel a nehéz terepre készült, 4x4-os kerékképletű, a terephasználatra is alkalmas gumiabroncsokkal felszerelt kivitel, aminél a közúti mozgás nem korlátozott.

Kerékfelfüggesztés, rugózás

A rugózás olyan legyen, hogy képes legyen az állandó terhelés elviselésére, és segédenergiát ne igényeljen, kanyar stabilizátor, lengéscsillapítás szükséges. Kerékképlet: 4x4.

Kormányzás

A jármű szervokormányval rendelkezzen, amely rásegítés nélkül is alkalmas a jármű kényszer kormányzására. A kormányoszlop legalább két tengelyen állítható legyen.

Fékberendezés

A jármű fékberendezése feleljen meg az ENSZ-EGB 13-as előírás /ECE 13/ aktuális módosítású sorozatának (a jármű gyártása idején érvényes 71/320/EWG irányelv aktuális változata ezzel egyenértékűnek elfogadható).

Vonó, vontató berendezés

Elöl és hátul a gépjármű elvontatására alkalmas vonószem kerüljön elhelyezésre.

A járművet el kell látni vonóhoroggal és elektromos csatlakozóval, ami alkalmas legalább 750 kg össztömegű fékezetlen és legalább 1500 kg össztömegű, fékezett kivitelű utánfutó vontatására.

Eszköztároló tér

A jármű gyárilag kialakított platóval rendelkezzen.

- plató hossz: legalább 1500 mm
- plató szélesség: legalább 1500 mm.

Csörlő

A járművet el kell látni az önmentéshez alkalmas elektromos csörlővel. A csörlő legyen az alváz elején rögzített kivitelű, csiga alkalmazása nélkül legalább 3500 kg vonóerejű (a dobon), vezetékes távirányítóval ellátott, felszerelt (heveder, sodronykötél, horog, kötélablak) csörlővel. A csörlőhöz fordítócsigát és 2 db kitámasztó éket is szállítani kell.

Olajteknő védő lemez

A járművet motortere alatt, az olajteknő mechanikai védelmét biztosító védőlemezzel kell ellátni.

EDR rádiók beépítése

Megfelelő elektromos csatlakozók és mechanikus rögzítő elemek kiépítése szükséges a BM OKF-által biztosított 1 db EDR mobil rádió és 2 db kézi rádió számára.

Állófűtés

A járműbe olyan, a jármű motortól függetlenül működő fűtőberendezés beépítése szükséges, ami biztosítja, hogy a jármű belső tere (vezetőfülke + utastér), külső -15 °C környezeti hőmérséklet esetén legalább +15 °C hőmérsékletű legyen.

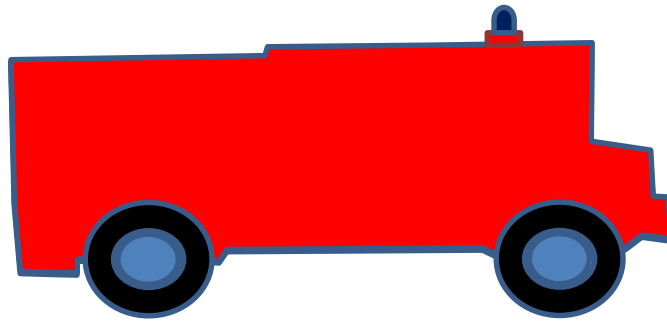
Gallytörő rács

A jármű elején, a jogszabályoknak megfelelő, gyári kialakítású gallytörő rácsot kell elhelyezni, a jármű első részének védelme érdekében.

Plató burkolat

A jármű plató részén eszköztároló helyet kell kialakítani. Az eszköztároló tér legyen fedett kivitelű, merev szerkezetű. Az eszköztároló tér teteje a jármű vezetőfülke tetejének magasságában és ne a plató oldalfal felső szintjének magasságában zárral ellátva legyen.

MŰSZAKI BEAVATKOZÓ ERDŐTŰZES GÉPJÁRMŰ (HASZNÁLT TŰZOLTÓ)

A műszaki mentés általános beavatkozó jármű mind műszaki mentés, mind viharkárok és erdő bozót tűzoltás szempontjából.

Megfeleltethetőség

A gépjárműfecskenő feleljen meg a 6/1990.(IV.12.) KÖHÉM rendelet előírásnak és az MSZ EN 1846 szabvány e kategóriára előírt követelményeinek, valamint a 14/2013. (V. 2.) számú BM rendeletnek.

A gépjárműfecskenő 2500/ 5% literes beépített víztartállyal és a víztartály térfogatának 10 %-át kitevő habképző anyag tartállyal rendelkezzen.

A gépjárműfecskenő hátsó beépítésű, a jármű motorjáról meghajtott, tartályos üzemben legalább 2500 liter/perc vízszállítású normál nyomású, és 400 liter/perc vízszállítású nagy nyomású szivattyúval kerüljön kialakításra. rendelkezzen csörlővel, mely min. 4 t maximális vonóerejű kötélcsohló legyen. A gépjárműfecskenő legyen alkalmas oldalanként 2 darab alapvezeték, valamint alapvezetékenként 2 darab sugárcső működtetésére tartályról, vízhálózatról, vagy szabad felszívással. A gépjárműfecskenő mindkét oldalon 1-1 darab min. 60 m-es, min. 30 bar nyomású alaktartó gumi víz/hab tömlődobon lévő nagy nyomású gyorsbeavatkozóval rendelkezzen.

A gépjármű részeinek festése a következő legyen:

- felépítmény: TŰZPIROS (RAL 3000)
- lökhárítók: fehér
- kerékjáratok: fehér.

A járműalváz, a felépítmény és a beépített berendezések rendelkezzenek magyar nyelvű kezelési utasítással. A gépjárműfecskendő eszközeire, a kezelési utasítással összhangban, magyar nyelvű feliratok kerüljenek.

Járműtechnikai jellemzők:

Motor: A hajtómotor diesel üzemű legyen, turbófeltöltéssel, töltőlevegő visszahútéssel, készenléti fűtőberendezéssel és feleljen meg legalább az EURO V előírásoknak. A szivattyúhajtáshoz az adagolórendszer munkapont szabályozással kerüljön szállításra. A motor teljesítménye akkora legyen, hogy a megengedett össztömegre kiterhelt jármű tömegét figyelembe véve legalább 10 kW/tonna teljesítménydotációval rendelkezzen.

Alváz típusa: Mercedes-Benz Unimog U500/39/4x4

Motor: OM 906 LA négyütemű, közvetlen befecskendezésű dízelmotor turbófeltöltővel/töltő levegő- visszahútéssel:

- hengerek száma: 6,
- hengerek elrendezése: soros,
- hengerűrtartalom: 6.370 cm³,
- teljesítmény: 286 LE / 210 KW,
- végsebesség: 90 Km/h,
- szállítható személyek száma: 1+2 fő,
- hossza: 6.810 mm,
- szélessége: 2.410 mm,
- magassága: 3.300 mm,
- össztömege: 16.000 kg.

Fékrendszer: kétkörös légfék, automatikus terhelésfüggő fékerő-szabályzóval (ALB), mind a négy keréken tárcsafék, kikapcsolható blokkolásgátló (ABS).

Sebességváltó: legalább 6 szinkronizált előre fokozattal és 1 manuális kapcsolású hátrafokozattal készüljön. Megengedett az automatizált, vagy az automataváltó is, olyan fokozatkiosztással, ami az előírások és vonatkozó szabványok követelményeit maradéktalanul teljesíti. A jármű sebességváltója rendelkezzen terep (kúszó) fokozattal.

Osztómű: A gépjárművet állandó vagy kapcsolható összkerék meghajtást biztosító hosszidifferenciállal rendelkező osztóművel kell ellátni.

Mellék meghajtás: A mellék hajtás legyen alkalmas mellék hajtás végrehajtására (csörlő, szivattyú stb.) és ezek tartós meghajtására.

Futóművek: A meghajtott mellső és hátsó futóművet kapcsolható differenciálzárral kell szerelni. A mellső és a hátsó futómű műszaki terhelhetősége a teljes bevetési tömegre kiterhelt jármű tengely-terheléseinek legalább 1,2-szerese legyen és komponenseik (pl.: fékszerkezet, hídház stb.) is erre tömegekre legyenek méretezve.

Kerékfelfüggesztés, rugózás: A rugózás olyan legyen, hogy képes legyen az állandó terhelés elviselésére, és segédenergiát ne igényeljen, kanyar stabilizátor, lengéscsillapítás szükséges.

Kormányzás: A jármű szervokormányval rendelkezzen, amely rásegítés nélkül is alkalmas a jármű kényszer kormányzására. A kormányoszlop állítható legyen.

Fékberendezés: A jármű fékberendezése feleljen meg az ENSZ-EGB 13-as előírás /ECE 13/ aktuális módosítású sorozatának (a jármű gyártása idején érvényes 71/320/EWG irányelv aktuális változata ezzel egyenértékűnek elfogadható). Rendelkezzen emelkedőn történő elindulást segítő berendezéssel.

Vonó, vontató berendezés: Elöl a gépjármű elvontatására alkalmas vonószem kerüljön elhelyezésre. A jármű hátulján egy névlegesen 40 mm átmérőjű csapos vonófej kerüljön elhelyezésre, amely minimum alkalmas:

- fékezetlen 750 kg
- fékezett ráfutófékes 2000 kg vontatmány vontatására.

Előnyt jelent, ha a jármű csörlővel rendelkezik.

Megkülönböztető jelzés: Elöl, a vezetőfülke tetején kék színű, a felépítmény hátulján kék LED lámpa legyen elhelyezve. A jármű szabványban rögzített megkülönböztető, valamint ki hangosításra is alkalmas elektronikus megkülönböztető hangjelzéssel rendelkezzen. A tetőn lévő megkülönböztető lámpák és hangjelző berendezések védőrácscsal legyenek ellátva. A megkülönböztető jelzések feleljenek meg a – jelenleg érvényben lévő – vonatkozó magyar előírásoknak.

Elektromos berendezések: A jármű 24 V-os elektromos hálózattal rendelkezzen.

- generátor teljesítmény min 2000 W,
- akkumulátor kapacitás min. 2x12V 170Ah.

A világító berendezések feleljenek meg a vonatkozó európai előírásoknak és az alábbi kiegészítéseknek:

- elől két ködfényszóró,
- hátul ködzáró fény,
- utastér világítás,
- LED málhatér világítás, valamennyi málhatérben,
- fülkelépcső világítás (vezetőtér és személyzeti tér),
- hátul LED munkatér világítás,
- LED galériavilágítás,
- tető kezelőtér világítás LED.

Valamennyi málhatérben és a szivattyútérben a nyílászáró nyitásakor automatikusan kapcsolódó világítás legyen. A tetővilágítás ki- és bekapcsolása a hátfal létra lenyitásakor és felhajtásakor automatikusan történjen. A gépjármű tolatókamerával és eseményrögzítő kamerával rendelkezzen. Az akkumulátorok, a motor előmelegítő, valamint a féklevégő utántöltésére egy automatikus kioldású egyesített töltőcsatlakozó aljzat kerüljön beépítésre. A csatlakozó aljzatnak illeszkednie kell a hivatásos katasztrófavédelem laktanyáiban széles körűen elterjedt, egyesített töltőcsatlakozó rendszerhez.

Vezetőfülke és személyzeti tér: A jármű vezetőfülkéje és személyzeti tere 1+2 fő részére biztosítson helyet. A gépjárműfecskenő egy légterű, klimatizált vezetőfülkével és személyzeti térrel rendelkezzen. Az ülések a jármű menetirányával megegyező kialakítással, biztonsági övvel. A parancsnoki ülés háttámlája beépített légzőkészülék tartóként funkcionáljon. A vezetőfülkében és a személyzeti térben lévő felszerelések rögzítése olyan legyen, hogy a jármű felborulásakor és/vagy ütközéskor a felszerelések elmozdulását, kiesését megakadályozza. A légzőkészülékek rögzítése biztos (ütközés és borulásálló), továbbá egyszerűen – max. 50 N erővel – oldható legyen. A beépített légzőkészülék tartó alkalmas legyen a 6 literes acél és a 6,8 literes kompozit palackkal szerelt légzőkészülékek biztonságos rögzítésére, amit az MSZ EN 1846-2:2003 5.1.2.2.3 szerinti lassulástűrési-vizsgálat eredményre vonatkozó vizsgálati tanúsítvánnyal igazolni kell.

Felépítmény, eszköztároló tér: A gépjármű korrózióálló felépítménnyel készüljön. A felépítmény foglalja magába a víztartályt, habképző anyag tartályt, tűzoltó szivattyút, gyorsbeavatkozókat, habrendszert, eszköztároló (málha) tereket. A felépítmény mindkét oldalról, teljes hosszában legyen málházható, a málhaterek (oldalanként min 2 darab) redőnnyel zárhatók, a

szivattyúteret ajtó zárja. A redőnyök biztosítsák a tartós, üzembiztos használatot. A felépítmény teteje járható, csúszásmentesített felületű legyen, amely lehetővé teszi a málfelszerelések rögzítését, a tetőre feljutást rögzített lehajtható létra biztosítsa. A jármű szivattyúterében – a szivattyú és kezelőszervei kerüljenek elhelyezésre. A szivattyú kezelőterében a beépített rádió adó-vevő második kezelőhelye kerüljön kialakításra. Valamennyi felszerelés rögzített legyen. A rögzítő- és elválasztó-, valamint tartóelemek korrózióálló anyagból készüljenek. Acél alkalmazása esetén horganyozással vagy szinterezéssel végzett felületvédelem legyen alkalmazva. A rögzítő hevederek ipari tépőzárral vagy csatokkal legyenek oldhatók.

Szivattyú: A tűzoltó szivattyú olyan összeépített normál és nagynyomású szivattyú legyen, amely a járműbe épített állapotban a következő teljesítményadatokkal rendelkezik:

- normál nyomású szivattyúrész vízszállítása legalább 2.400 liter/perc
- nagynyomású szivattyúrész vízszállítása legalább 400 liter/perc 40 bar nyomáson, tartályról történő táplálással.

A szivattyú olyan automatikus habanyag előkeverő berendezéssel rendelkezzen, amely alkalmas a habképző anyag szabályozott bekeverésére, legalább két különböző bekeverési ráta mellett. A hab-bekeverő olyan csatlakozásokkal rendelkezzen, hogy külső habképző anyagforrásról és a beépített habképző anyag tartályról is működtethető legyen.

A gépjármű a szivattyúval egy egységet képező légtelenítő szivattyúval kerüljön felszerelésre. A légtelenítési idő 7,5 méterről (10 m hosszú „A” szívótömlő esetén) legfeljebb 1 perc lehet. A légtelenítő szivattyú működtetése automatikus legyen, mindaddig működjön, amíg a nyomóoldali nyomás a 2 bar-t el nem éri. A légtelenítő szivattyú működtetése miatt a szivattyú fordulatszámát ne kelljen korlátozni. A szívótömlő csatlakozó és a tartály csatlakozó záró szerelvényekkel kerüljön felszerelésre, melyek lehetővé teszik a szívó és a tartály üzemmód gyors és egyértelmű váltását. A tűzoltás-technikai rendszer működtetése számítógép által felügyelt legyen, azonban legyen lehetőség egy kapcsoló átkapcsolásával váltani a teljes értékű mechanikus működtetésre.

Gyorsbeavatkozó: A gépjárműfecskenő mindkét oldalon 1-1 darab nagynyomású gyorsbeavatkozóval rendelkezzen, amelybe tömlőorsóra tekercselt formatartó gumitömlő kerüljön beépítésre. A tömlőorsó elé tömlő-vezetőgörgők kerüljenek beépítésre. A gyorsbeavatkozó gyors és egyszerű vízteleníthetősége legyen biztosított, a jármű légtelenítő rendszeréhez történő szelepes csatlakozással (szárazra fúvatás). A vízellátás a tömlődob tengelyén átvezetéssel tör-

ténjen. A dob visszatekerése gépi úton kerüljön megoldásra, de legyen lehetőség a kézi működtetésre is. A dob visszacsévézése legyen kézi és lábkapcsolóval felszerelve. A tömlő min. hossza 60 m, belső átmérője 25 mm legyen. A tömlő végére Storz 38 kapoccsal csatlakoztatott elzárható, változtatható vízátbocsátású, kombinált pisztoly sugárcső kerüljön beszerelésre.

Víztartály: A víztartály műanyagból készüljön. A tartály térfogata min 2500 / 5% liter legyen. Rendelkezzen búvó nyílással, hullámtörő lemezekkel, túlfolyó és szellőző rendszerrel, a tűzoltószivattyúhoz tartályürítő csatlakozással, külső feltöltő csatlakozóval (DN 65), szűrő és elzáró szeleppel, szintjelzővel. Ha a tartály kialakítása olyan, hogy megfelelő hullámtöréssel rendelkezik, akkor a hullámtörő lemezek elhagyhatók. A tartályban túlnyomás vagy vákuum nem alakulhat ki. Az oltóvíz szintjét meg kell jeleníteni mindkét külső járműoldalon LED világítású optikai szintjelzővel, amely éjszakai és nappali körülmények között is alkalmas a tele és üres, valamint 3 közbenső állás könnyen felismerhető jelzésére.

Habképző anyag tartály: A habképző anyag tartály térfogata az oltóvíz tartály térfogatának min. 10 %-a legyen, benne túlnyomás vagy depresszió nem léphet fel. Anyaga: műanyag. A habtartály legyen ellátva szintjelzővel. A habképző anyag szintjét meg kell jeleníteni mindkét külső járműoldalon LED világítású optikai szintjelzővel, amely éjszakai és nappali körülmények között is alkalmas a tele és üres, valamint 3 közbenső állás könnyen felismerhető jelzésére. A kijelző lámpák a vízszintjelzőtől eltérő színűek legyenek.

Központi víztelenítő rendszer: járművet el kell látni központi víztelenítő rendszerrel, ami alkalmas a teljes tűzoltás technikai rendszer egy kezelőelemmel megvalósított víztelenítésére. A víztartály víztelenítését külön kell biztosítani.

Tűzoltótechnika vezérlés: A gépjárműfecskendő számítógép által felügyelt vezérléssel rendelkezzen. A vezérlés az adatgyűjtés, hibanaplózás során biztosítsa, hogy az üzemelés során fellépő meghibásodásokra vonatkozó adatok egy későbbi szerviz alkalmával elérhetők legyenek. A diagnosztikai funkció gondoskodjon a vezérlés üzemképességének ellenőrzéséről, illetve a kezelő tájékoztatásáról.

Az automatizált funkció tegye lehetővé, hogy olyan tevékenység, mely alapesetben több művelet végrehajtásával jár, egy művelettel legyen elvégezhető. A tűzoltás-technikai rendszer működtetése úgy legyen kialakítva, hogy egy kapcsoló átkapcsolásával váltani lehessen teljes értékű mechanikus működtetésre.

Puttonyfecskendő, merevfaluként jellemzői legyenek:

- horgonyzott acél tartály, kívül piros lakkozás, felnyitható tetővel, hordozható sárga-réz szivattyúval, min. 2 m hosszú tömlővel, D-sugárcsővel,
- min. 10 literes kivitelben, max. 10 kg tömeggel, puhafalu kivitelben (rugalmas, strapabíró ponyvaszövetből készített belső tartállyal, nagyméretű töltőnyílással),
- dupla löketes szivattyús oltólánczsával,
- ergonomikusan párnázott hordozó- és derékheveder,
- kiegészítő zseb és heveder további felszerelések (pl. kesztyűk, fejsze) számára,
- stabil hord fogantyúval,
- befogadóképessége min. 15 liter,
- szivattyúteljesítmény min. 6 l/perc,
- súlya üresen max. 3,5 kg.

D és C tömlő:

Felhasználási terület: tűzoltási célokra, nagy igénybevételek esetén, borítása szövet:

- poliészterfonal,
- kör szövött, sávolykötésű,
- nagy dörzsállóság, kopásállóság,
- belső kialakítás: belső gumírozású, extrém idő elleni időállóság, dupla rétegű,
- külső borítás: benzin- és olajálló; dörzsálló; lángálló.

Főbb tulajdonságai:

- tűzoltó tömlő,
- nagyon rugalmas,
- korrózióálló,
- csekély helyigényű,
- ápolás- és karbantartásmentes,
- hidegálló,
- szabvány szerint jelölt; szabványos átmérőjű, 20 m-es hosszúságú,
- kovácsolt alumíniumból készült szabványos kapcsokkal gyárilag kötözéssel.

„D” tömlő

- átmérő 25,00 mm
- bruttó súly 3,80 kg
- hosszúság 20,00 m
- üzemi nyomás 15,00 bar.

„C” tömlő

- tekercs hossza: 20 méter
- csatlakozó: C52, 2 col
- belső: gumi
- szabvány: EN 14540:2008
- üzemi nyomás: 2-15bar
- nyomáspróba: 18bar
- hosszúság 20,00m.

Előnyök:

- rikító szín, mely sötétben és füsttel borított környezetben jól látható,
- színtartó szövet,
- nagy dörzs- és lángálló képesség.

Áttétkapocs:

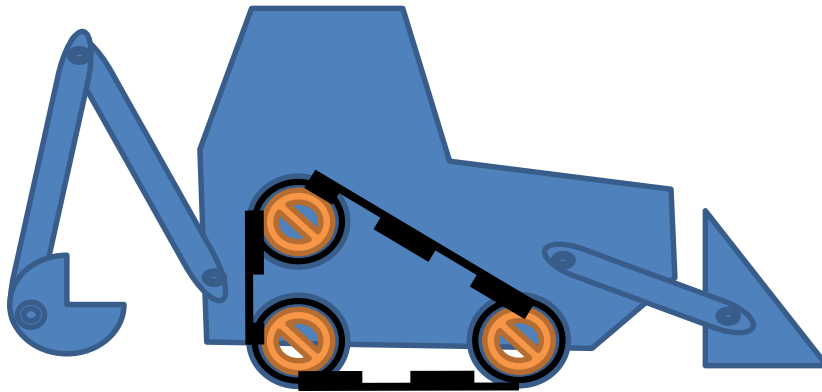
- „C” névleges méretről a „D” névleges méretre történő váltáshoz, Storz-Storz átkötéshez,
- áttétkapocs középső része tudjon elforogni, ezzel megakadályozva a véletlen szétkapcsolódást,
- anyaga alumínium öntvény, bronz és rozsdamentes acél ,
- üzemi nyomás: 16bar.

Tömlőfoltbilincs: A tömlők használata során előfordulhat, hogy üzem közben megsérülnek és cseréjükre helyben nincs lehetőség. Kisebb méretű repedések, lyukak zárására, a sérült szakasz tehermentesítésére szolgáljon. Mérete alapján legyen alkalmas a B, C és D jelű tömlők átmeneti javítására. Egyik felén kapcsolható fülekkel rendelkezzen.

Osztó:

- az oltóanyag osztása típustól függően 2,3,4 ágra történjen,
- végszükség esetén megfordítva gyűjtőként is üzemeljen (max. 6 bar nyomással),
- az osztó minden ága külön-külön zárható legyen golyóscsappal,
- üzemi nyomásra min 15 bar legyen méretezve.

Típusai lehetnek: B-CC / B-CBC / B-CCC / B-CCCC / C-CC / C – DD

GUMI LÁNCTALPAS MUNKAGÉP CSERÉLHETŐ SZERSZÁMOKKAL

A munkagép katasztrófák esetén alkalmas legyen a műszaki beavatkozásra, nehéz terepviszonyok közepette, többféle feladat ellátására, emelésre, rakodásra, faláttörésre, átjárók nyitására stb. Biztosítsa a kezelő személyzet biztonságos munkavégzését, a beavatkozó helyszínre szállítását.

Közlekedési méretek:

– üzemi súlya:	8000 – 10000 kg
– motor teljesítménye:	85 – 100 Le
– teljes hossz:	legfeljebb 5400 mm
– szélesség (tükrök nélkül)	legfeljebb 2300 mm
– magasság (terheletlenül)	legfeljebb 4000 mm

Fordulási méretek: forduló-folyosó külső átmérője legfeljebb 15 m.

Tömegek: terhelt össztömeg 8000 – 10000 kg

Járműtechnikai jellemzők:

Motor: A hajtómotor diesel üzemű legyen, feleljen meg az EURO VI előírásoknak. A motor teljesítménye akkora legyen, hogy a megengedett össztömegre kiterhelt jármű tömegét figyelembe véve legalább 40 kW/tonna teljesítménydotációval rendelkezzen. Lehetőleg 4,4 literes motor ECO rendszerű, hosszú szerviz intervallumú.

Sebességváltó: A gépjárműbe kézi vagy automata nyomatékváltó legyen felszerelve, az automata tengelykapcsoló és a robotizált váltó beépítése megengedett. A sebességváltó olyan fokozatkiosztással rendelkezzen, ami az előírások és vonatkozó szabványok követelményeit maradéktalanul teljesíti, közúti és terepi viszonyok között is. Lehetőleg tartalmazzon EcoRoad csökkentett üzemanyag fogyasztást.

Futóművek: A gépjármű hajtásláncra tegye lehetővé a nehéz terepviszonyok közötti üzemeltetést, és a közúti körülmények közötti használatot is.

Kerékfelfüggesztés, rugózás: A rugózás olyan legyen, hogy képes legyen az állandó terhelés elviselésére, és segédenergiát ne igényeljen,

Kormányzás: A jármű szervokormányval rendelkezzen, amely rásegítés nélkül is alkalmas a jármű kényszer kormányzására.

Fékberendezés: A jármű fékberendezése feleljen meg az ENSZ-EGB 13-as előírás /ECE 13/ aktuális módosítású sorozatának (a jármű gyártása idején érvényes 71/320/EWG irányelv aktuális változata ezzel egyenértékűnek elfogadható).

Elektromos berendezések: 12 V/ 24 V-os elektromos hálózattal rendelkezzen.

A világító berendezések feleljenek meg a vonatkozó európai előírásoknak és az alábbi kiegészítéseknek:

- elől két ködfényszóró
- hátul ködzáró fény
- utastér világítás
- hátul munkatér világítás.

A jármű homlokfalán elhelyezett lámpatesteket védőrácscsal kell ellátni.

Vezetőfülke és személyzeti tér: A jármű vezetőfülkéje és személyzeti tere legalább 1 fő részére biztosítson helyet. A munkagép egy légterű, légkondicionált vezetőfülkével rendelkezzen. A vezetőfülkének és oldalanként 1 ajtaja legyen, melyek legalább 85 fokban nyithatók. A személyzeti tér ajtóinak ablakai legyenek nyithatók. A vezetőfülkében lévő felszerelések

rögzítése olyan legyen, hogy a jármű felborulásakor és/vagy ütközéskor a felszerelések elmozdulását, kiesését megakadályozza.

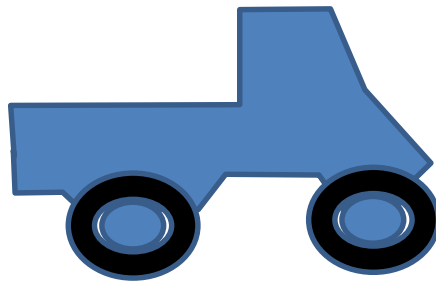
Cserélhető tartozékok:

A munkagép rendelkezzen legalább az alábbi tartozékokkal:

- általános célú rakodókanál
 - vágóél vagy körmök felszereléséhez kifúrva
 - széles méretválaszték 1,3 m³-ig
- 6-az-1-ben rakodókanál
 - teljes sokoldalúság bármilyen anyagmozgatási feladathoz
 - az egyszerű rakodástól a precíziós szintezésig
 - széles méretválaszték 1,3 m³-ig
- vágóél/körmök felszereléséhez kifúrva
- opcionális átfordítható villák
- gyorscsatlakozó villák
 - a mechanikus vagy hidraulikus gyorscsatlakozó
 - felgyorsítja a tartozékok cseréjére szánt időt
 - növeli a termelékenységet
 - az integrált átfordítható villakialakítás 2000 kg-ra növeli
 - az emelővilla kapacitását
 - a villák kivételesen jó láthatósága anyagmozgatás közben
- gyűjtőseprű
 - lebegő tartókeret a nagyobb seprési teljesítmény érdekében
 - acél és polipropilén anyagú kefe
 - kiegészítőként választható vízszóró a por elfojtására
- hótoló lap
 - 2290 mm (90”) tolólap gumiszegéllyel
 - hidraulikusan balra vagy jobbra dönthető
 - az út kontúrjainak követéséhez szabadonfutó kerekekkel működik
- földfűrő: fűrőcsigák 900 mm átmérőig
- kalapácsok: a termékcsalád nagy névleges teljesítményű a gyorsabb munka érdekében, az ütésenergia állandó a hidraulikaolaj áramlásától függetlenül;

- aszfaltmaró: változtatható tárcsakonfiguráció lehetővé teszi, hogy a marást közvetlen járdaszegélyig vagy falig végezze
 - mélységvezérlés egyenletes marást biztosít, gyors átállás betonról aszfaltmarásra
 - kompatibilitása a gyorscsatlakozóval biztosítja a gyors cserét;
- hidraulikus szerszámok:
 - hatékony hidraulikus kalapácsok nagy választéka
 - hidraulikus fúrók saját áramforrással rendelkeznek, ami lehetővé teszi, hogy egyidejűleg használja a kotrót és a bontót
 - csendes és gazdaságos, nincs szükség különálló kompresszorra, szállításra, munkaerőre
- ripperfogak: útfelületek áttörésére.

Speciális Négykerekű Motorkerékpár (Quad)

Általános követelmények:

A járművek feleljenek meg a közúti közlekedés szabályairól szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendeletben meghatározott követelményeknek, továbbá az itt nem részletezett azon paramétereknél, amelyek egyéb előírások hiányában szorosan kapcsolódnak a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeihez, a 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendelet előírásai az irányadók. A járműveknek meg kell felelniük a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló, többször módosított 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendeletben meghatározott követelményeknek. A járművek rendelkezzenek a Közlekedési Főfelügyelet által kiadott érvényes típusbizonyítvánnyal.

A jármű műszaki követelményei: A jármű kialakítása, technikai paraméterei tegyék lehetővé az önkéntes polgári védelmi szervezetek számára a speciális motorkerékpár (quad) vontató gépjárművel történő biztonságos szállítását, továbbá a védekezési eszközöknek a speciális motorkerékpárral a kárhelyszínre történő kijuttatását.

Megfeleltethetőség:

A jármű szerkezeti kialakítása:

- motor fajtája 4 ütemű SOHC két hengeres,
- hengerűrtartalom 850 cc,
- befecskendezés: elektromos üzemanyag befecskendezés – EFI,
- hűtőrendszere: vízhűtés,
- hajtáslánc,
- motorfék: EBS + ADC (aktív lejtmenet vezérlés),
- váltó: automata PVT P/R/N/L/H fokozatokkal,
- hajtás: On-Demand 4x4 / 2x4,
- kihajtás: kardán,
- felfüggesztés,
- tengelytáv: 144,8 cm,
- első felfüggesztés: dupla A- lengőkar, 22,9 cm úttal,
- hátsó felfüggesztés: dupla A- lengőkar, 26 cm úttal,
- szabad hasmagasság: 28,5 cm,
- első gumik: 26x8-14 - Maxxis M9805,
- hátsó gumik: 26x10-14 - Maxxis M9806,
- felnyitók: alumínium,

méret, tömeg és egyéb adatok:

- üzemanyag tank kapacitás: 19,9 liter,
- száraz tömeg 362 kg,
- hosszúság 219,7 cm,
- szélesség 120,9 cm,
- magasság 147,9 cm,
- ülés magasság 90,8 cm,
- első tároló terhelhetőség 55 kg,
- hátsó tároló terhelhetőség 110 kg,

- fékezetlen utánfutó vonó kapacitás 905 kg,
- tároló, kiegészítő rendszer Lock & Ride

A QUAD- ot szállító tréler feltételei:

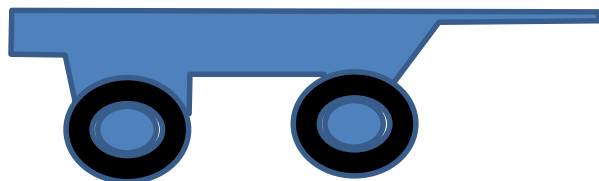
- quadot szállító trailert a quadnak is el kell tudni húznia,
- vontatott tréler fékezett,
- hosszának 1/2-ét foglalhatja csak el a QUAD, a többi hely a speciális QUAD trélernek kell,
- anyagok és eszközök biztonságosan rögzíthetők,
- felépítményre történő fel- és lehajtás rámpán, lehajtható hátfalon, vagy billenthető platón kivitelezhető/ egész plató megdőnhető,
- pótkocsi vonószerkezetének olyannak kell lennie, hogy az össze- illetve szétkapcsoláshoz szükséges kézi erő a 250 N-t ne haladja meg,
- pótkocsi vonószerkezetét szabványos vonó fejjel kell ellátni,
- trélernek gondozásmentes LED világítással kell működnie, a világításhoz szükséges elektromos csatlakozóhoz átalakító adaptereket kell biztosítani-7/13,13/7- kiosztással,
- vontatásra és a vonóberendezésre vonatkozó üzemeltetési műszaki feltételek vonatkozásában a 6/1990. (IV.12.) KöHÉM rendelet előírásai az irányadók.

A QUAD kiegészítő felszerelése:

- gumírozott lánctalp rendszer,
- csörlő,
- nagy teljesítményű LED fényhíd,
- LED keresőlámpa /szivargyújtóról is működtethető/,
- borostyán sárga LED-es villogó rendszer körbe,
- tároló dobozok: 3db,
- motoros védőfelszerelések /sisak, motoros ruházat, protektor rendszer, csizma/.

A lánctalp magyarázata: A Quad motorja által termelt vonóerőt a kerekek és a gumik adják át a talajnak. A gumik kb.10x40cm -en találkozik a felülettel, ha a járműveken gumi lánctalp van felszerelve a felület tízszeresére növekszik, a vonóerő 3x nagyobb. Valamint a hóban és az átázott védműveken a jármű súlya nagyobb felületen oszlik meg.

Speciális motorkerékpárral (quad) vontatható ponyvával fedhető áruszállító (pótkocsi)

Általános követelmények: A járművek feleljenek meg a közúti közlekedés szabályairól szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendeletben meghatározott követelményeknek, továbbá az itt nem részletezett azon paramétereknél, amelyek egyéb előírások hiányában szorosan kapcsolódnak a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeihez, a 6/1990. (IV.12.) KöHÉM rendelet előírásai az irányadók. A járművek átadása forgalomba és üzembe helyezett állapotban, hatósági jelzésekkel el látva történik. A járműveket négy évszakos országúti gumiabroncsokkal és teljes értékű pótkerekekkel kell szállítani. A járműveknek meg kell felelniük a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló, többször módosított 6/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendeletben meghatározott.

A jármű műszaki követelményei:

- kialakítása, technikai paraméterei tegyék lehetővé az önkéntes polgári védelmi szervezetek számára a speciális motorkerékpár (quad) vontató gépjárművel történő biztonságos szállítását, továbbá a védekezési eszközöknek a speciális motorkerékpárral a kárhelyszínre történő kijuttatását,
- anyagok és eszközök biztonságosan rögzíthetők,
- felépítményre történő fel- és lehajtás rámpán, lehajtható hátfalon/ billenthető platón kivitelezhető,
- pótkocsi vonószerkezetének olyannak kell lennie, hogy az össze- illetve szétkapcsoláshoz szükséges kézi erő a 250 N-t ne haladja meg,
- vontatásra és a vonóberendezésre vonatkozó üzemeltetési műszaki feltételek vonatkozásában a 6/1990. (IV.12.) KöHÉM rendelet előírásai az irányadók.

Megfeleltethetőség:

A jármű szerkezeti kialakítása:

- tengelyek száma: 1, tüzhorganyzott acélból készült karbantartásmentes tengely,
- vázszerkezet: tüzhorganyzott, hegesztett vagy csavarozott acélváz,
- plató (rakfelület) hossza: legalább: 2150 mm, legfeljebb: 2500 mm,
- plató (rakfelület) szélesség: legalább 1250 mm, legfeljebb: 1850 mm,
- teljes hossz: legfeljebb 4100 mm,
- teljes szélesség: legfeljebb 1850 mm,
- üres tömeg: legfeljebb: 250 kg,
- megengedett össztömeg: legalább 400 kg, legfeljebb: 750 kg,
- kerékméret: legalább: 13", külső- vagy alsókerekes kivitel engedélyezett,
- fékrendszer: fék nélküli változat vagy ráfutó fékes változat rögzítőfékkel egybeépítve,
- futómű: torziós vagy laprugós kivitel,
- kerékcsapágyak: karbantartásmentes kétsoros csapágyak,
- sárvédők: ütésálló műanyagból készült sárvédők,
- orr- (támasztó) kerék: állítható magasságú,
- kapcsolófej: automatikus kapcsolófej,
- padló: időjárásálló, csúszásmentesített rétegelt lemez.

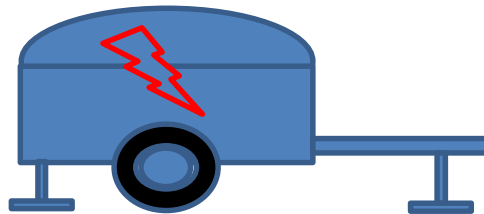
Elektromos rendszer: 12 V-os villamos rendszer (lámpatest helyzetjelzővel, féklámpával, irányjelzővel, köd-záró-fénnyel, fényvisszaverő prizmával, integrált rendszám tábla megvilágítással, oldaljelző prizmával)

Opciók:

- platóba integrált kötözőfülek,
- horganyzott acéllemez vagy alumínium platóborítás,
- kapcsolófej zár,
- lopásgátló bokszt,
- állítható magasságú hátsó támasztóláb,
- billenthető plató,
- levehető oldalfal,
- lenyitható hátoldal, mely esetlegesen rámpaként is használható,

- támasztó ékek,
- stabilizátoros vonófej.

áramfejlesztő (generátor)

Áramkimaradás esetén alapellátásokhoz, tábor, speciális létesítmények, üzemek, kárhelyszínek energia ellátásához megbízható, stabil áramellátás biztosítása. Az áramfejlesztő főbb egységei:

- meghajtó motor,
- generátor, vezérléssel,
- szállító egység, utánfutó.

Motor: Az áramfejlesztők legyenek dízelmotorral szereltek, olajhűtéssel ellátott, nagy teljesítményű generátorral szerelve. Ezek a motorok feleljenek meg az európai környezetvédelmi emissziós normáknak, gazdaságos üzemelésű, és igen hosszú élettartamúak. Felépítésükből adódóan minimális karbantartást igényeljenek.

Vezérlés: vezérlés figyelje motor technikai paramétereit (olajnyomás, hőfok, töltés, üzemóra stb.), és a megengedett értékek túllépése esetén állítsa le a motort, így óvja meg a károsodástól. A gépegység vezérlése legyen digitális. A vezérlőpanel figyelje, és jelezze a generátor villamos paramétereit is. (feszültségek, fázisáramok, frekvencia, akkumulátor feszültség, üzemóra). Túl áram esetén adjon vészjelzést, ha szükséges állítsa le a generátort. A túl áram-védelemről emellett kismegszakító gondoskodjon.

Alváz – burkolat: Az alváz a kültéri kiviteleknel legyen korrózió ellen tűzihorganyzással védett. A burkolat acéllemezből készüljön, legyen hangszigetelt és korróziótól védett.

Szállító egység: Utánfutóra épített, műszaki vizsgáztatott mobil kivitel, változtatható kapcsolási magassággal. A TR-165, TR-200 és TR-250.

Az áramfejlesztők ISO 3046 szerint (12 üzemóránként egy órában) 10 %-kal a megadott értékeknél legyenek túlterhelhetők.

Külön opciók:

- nagyobb üzemanyagtank,
- hálózati átkapcsoló automatika feszültség kimaradás esetére, az átkapcsoló automatika TE808 HDK vagy TE809 HDK,
- elektronikus motorfordulatszám szabályzás (EMR). Az EMR pontosabb fordulatszám szabályzást (+/-0,5 %) biztosít,
- párhuzamos üzemre alkalmas kivitel TE808 Platinum panellal.

Az áramfejlesztők műszaki adatai: követelmény legalább 100 kW és vontatható fel-
építmény

Típus	TR-108 D	TR-135 D	TR-165 D
Villamos teljesítmény	105 kVA 84 kW	135 kVA 108 kW	160 kVA 128 kW
Áramerősség / fázis	150 A	192 A	228 A
Feszültség	400/230 V	400/230 V	400/230 V
Frekvencia	50 Hz	50 Hz	50 Hz
Meghajtómotor	dízel	dízel	dízel
Típus	BF4M1013EC	BF4M1013FC	BF6M1013EC
Teljesítmény	102 kW	129 kW	153 kW
Hengerek száma	4	4	6
Hűtés	vízűtés	vízűtés	vízűtés
Fordulatszám	1500/perc	1500/perc	1500/perc
Max. fogyasztás	21 liter/óra	25 liter/óra	32 liter/óra
Üzemanyagtartály	220 liter	220 liter	400 liter
Generátor	Mecc alte	Mecc alte	Mecc alte
Méretek, burkolat nélkül	235x95x140	250x95x140	265x100x140
Tömeg	1520 kg	1650 kg	1980 kg
Burkolattal (cm)	310x110x180	310x110x180	380x130x200
Tömeg	2020 kg	2200 kg	2550 kg

Műszaki paraméterek: Kezelő egység/indítás: manuális / automatikus csatlakozások:
1x köthető kapcsok, melyet a főkapcsoló biztosít, minden csatlakozó külön biztosítóval van ellátva.

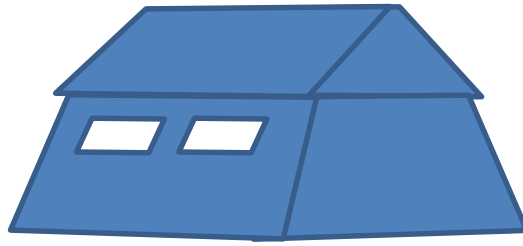
Műszerek:

- frekvenciamérő,
- feszültségmérő,
- áramerősség mérő,
- üzemóra mérő,
- vízhőfok mérő,
- olajnyomás mérő.

Egyéb paraméterek:

- áramerősség: 86 A,
- elektromos teljesítmény: 60 kVA, 48 kW,
- cos fi: 0,8,
- frekvencia: 50 HZ,
- meghajtómotor: dízel,
- típusa: BF4M2011C,
- teljesítmény: 54,7 kW,
- hengerek száma: 4,
- hűtés: olajhűtés,
- fordulatszám: 1500/perc,
- max. fogyasztás: 11 liter/óra,
- fajlagos fogyasztás: 225 g/kWh,
- üzemanyagtartály: 80 liter,
- generátor: Mecc Alte, Sincro,
- méretek (utánfutó nélkül): 210 x 110 x 100 cm,
- tömeg (utánfutó nélkül): 1000 kg,
- zajszint: 72 dB (A).

Szervezetek logisztikai és háttértámogató igényeit kiszolgáló felszerelések anyagok

Elhelyezési készlet sátor:

Kis tömegű, kis málházási méretű gyors telepítésű, folyamatos üzemű. ventilátor egységgel ellátott. más sátor típusokhoz csatlakoztatható, minden időjárási viszonyok között üzemeltethető legyen. Állandó üzemű pneumatikus sátor dupla falú sátor akriláttal bevont poliészter anyagból. Minden illesztés dupla, rejtett varrással. A sátor végei – a bejáratok kivételével – szintén dupla falúak legyenek. Ezzel a dupla fal rendszerrel kiváló hőszigetelés érhető el, továbbá a kondenzvíz képződés is megelőzhető.

Telepítési ideje 2 fővel: 10 percen belül, bármely időjárási körülmény esetén alkalmazható. Nincsenek speciális követelmények a telepítés helyszínét illetően; a sátor akár betonra vagy aszfaltra is telepíthető legyen.

A sátor mindegyik bejárata (legalább 4 m) - egy az elején, egy a végén - 2 zipp-zárral legyen ellátva, amelyek a földről működtethetők. Bejáratonként 1 zipp-záras ajtó legyen integrálva.

A mennyezeti részre a világítás és más felszerelések függesztéséhez legyen lehetőség.

A sátrat el lehessen látni légkondicionálóval, illetve sátorfűtő berendezéssel; ezek tömlőinek bevezetési helye a sátor végein kerüljenek kialakításra.

A sátor meghosszabbítható, összeszerelhető ugyanilyen típusú sátor külső merevítés-sel.

Opciók / kiegészítő felszerelések:

- aljzatréteg: PVC-vel bevont anyagból,
- kazettás padlózat. hosszanti és keresztirányú térelválasztó elemek,
- fedőlappal ellátott, átlátszó mű- anyag ablak a bejárat lapjában,

- zsilip-ajtó a pneumatikus (LGZ) és a merevvázás (EHZ) sátrakhoz való csatlakozáshoz vízzel megtölthető tömlőelemek a betonon vagy aszfalton való stabilizáláshoz,
- zajszigetelt kompresszor,
- hőszigetelt bejárat. meleg levegő elosztó tömlők,
- összekötő elem két sátor hosszanti összekapcsolásához,
- külső fémkeret, ami biztosítja a sátor stabilitását áramkimaradás esetén is,
- átlátszó sáv a gerincnél,
- a bejáratnál és külső merevítő szerkezet felett árnyékoló palást,
- méretek: hosszúság (alapelem): cca.12,00 m szélesség (külső / belső): 10,00 / 9,00 m, magasság (belső) első oldaltörésnél: 2,50 m magasság (belső) második oldaltörésnél: 4,00 m gerincmagasság (külső / belső): 5,50 / 5,00 m,
- tömege: 50kg alatt, könnyen málházható.

Élelmezési eszköz készlet:

Az étel szállítására és tárolására alkalmas edény kényelmes és higiénikus megoldást biztosít az étel és ital szállítására.

Badella ételszállító 15 l duplafalú magyar termék. Rozsdamentes acél 18/10-es rozsdamentes acélból készülnek, és megfelelnek minden élelmiszerbiztonsági követelménynek. A fedő alatt lévő tömítőgyűrű legyen cserélhető. A badellák rendelkezzenek szendvicstalppal, amiknek az az előnye, hogy az étel közvetlenül melegíthető az edényben.

Saválló rozsdamentes acélból készült, duplafalú hőszigetelt badellák (termoszok), 5, 10, 15, 20, 25 és 30 literes formában kerüljenek beszerzésre.

Az étel-, és italtermoszok egyaránt patentzárakkal rögzíthető, dupla fedelű fedővel rendelkezzenek, fokozva a hőszigetelés mértékét. Igényesen kimunkált esztétikus vödörfüllel.

A termosz kialakítása tegye lehetővé több darab halmozhatóságát tárolás, vagy akár szállítás közben is. Az étel tárolásához használt szedő-és merőkanál szintén rozsdamentes acélból készülnek. Minden illesztés stabil vonalhegesztéssel készüljön

Egyéb élelmezési eszközök az egyszer használatos eldobható tányérok, poharak és evőeszközök a kereskedelmi forgalomban kapható műanyag termékek.

Ivóvízes hátizsák:

Nagyobb mennyiségű (2,5 l) ivóvíz kényelmes szállítására tervezett, önállóan vagy más hátizsákra rögzíthető víztartó. A kényelmes viselet érdekében állítható pántokkal és mellkas pánttal, valamint párnázott hátrésszel rendelkezzen. Két hordozófül is megtalálható legyen rajta. Lehessen 4 db "D" gyűrű segítségével meglévő hátizsákra rögzíteni. A beépített cső, sapka és a cserélhető szelep révén higiénikusan tárolható és adagolható az ivóvíz.

Biztosítsa veszély helyzetben és minden más esetben, amikor a friss ivóvíz elérhetősége korlátozott, az életben maradáshoz elengedhetetlenül szükséges ivóvizet.

- űrtartalom: cca: 2,5 l
- súly (üresen): kb: 1000 g alatti
- méret (üresen): kb: 42x22x5 cm
- szín: fekete
- anyaga: 100% poliészter.

Fektető készlet – takaró:

PVFK-12R polgári védelmi fektető anyag készlet.

Rendeltetése: A PVFK-12R készlet rendeltetése a polgári védelmi, katasztrófavédelmi vagy menekültügyi minősített helyzetekben érintett személyek pihentetésének, illetve ideiglenes (tábori) elhelyezésének biztosítása.

A polgári védelmi fektető anyag készlet úgy került kialakításra, hogy az alkalmazási helyre való eljuttatásáig egy málfüggetlen egységként lehessen kezelni, szabványos konténerben vagy konténeres egységalkományként legyen tárolható, szállítható. A komplett készlet emelővillás targoncával is mozgatható, de ennek hiányában kézzel is könnyen rakodható. Az alkalmazás helyén akár kézi erővel is gördíthető, akadály esetén megbontva tovább vihető. A készlet használata nem igényel semmilyen speciális felkészülést, a védőcsomagolás felbontása után azonnal használható. Amennyiben csak rövid idejű pihentetésre van szükség, elegendő lehet az „ISOPOL“ takarókat kiosztani, az ágynemű készletekkel pedig csak hosszabb tartózkodás esetén kiegészíteni.

Termékleírás: A PVFK-12R készlet kifejlesztésénél elsődleges szempont volt egy olyan korszerű, mobil, többször felhasználható fektető készlet rendszer kialakítása, amely kiválthatja az elmúlt évtizedek során alkalmazott tábori ág, matrac, lepedő felszereléseket (azok

fejlesztésének időszakához képest napjainkban már rendelkezésre álló, korszerűnek tekinthető anyagokkal és gyártástechnológiákkal). A hagyományos fémből készült tábori ágyakkal és a hozzájuk tartozó matracokkal ellentétben nem igényel gondozást, integrált matracával együtt könnyen, egyszerűen tisztítható, fertőtleníthető.

A készlet alapját képező ágy kialakításánál messzemenően szem előtt tartották a stabil elhelyezés lehetőségét is biztosító egyszerű konstrukciót, a minél kisebb szállítótér igényt eredményező egymásra rakhatóságot. Az ágy alatti csak egy oldalról nyitott tér egy kellően zártnak tekinthető tárolótérként funkcionál: az alkalmazás során az egyéni felszerelés és személyes használati tárgyak (ruha, könyvek stb.), a tárolás során pedig az egy málhaegységbe tartozó készletek kiegészítő összetevői számára. Az ágy anyaga üvegszál erősítésű műgyanta, a matracé PE hablémez, amely hőszigetelő, zártcellás, vegyszerálló és egyúttal kényelmes fekvést is biztosít.

Készlet teljessége:

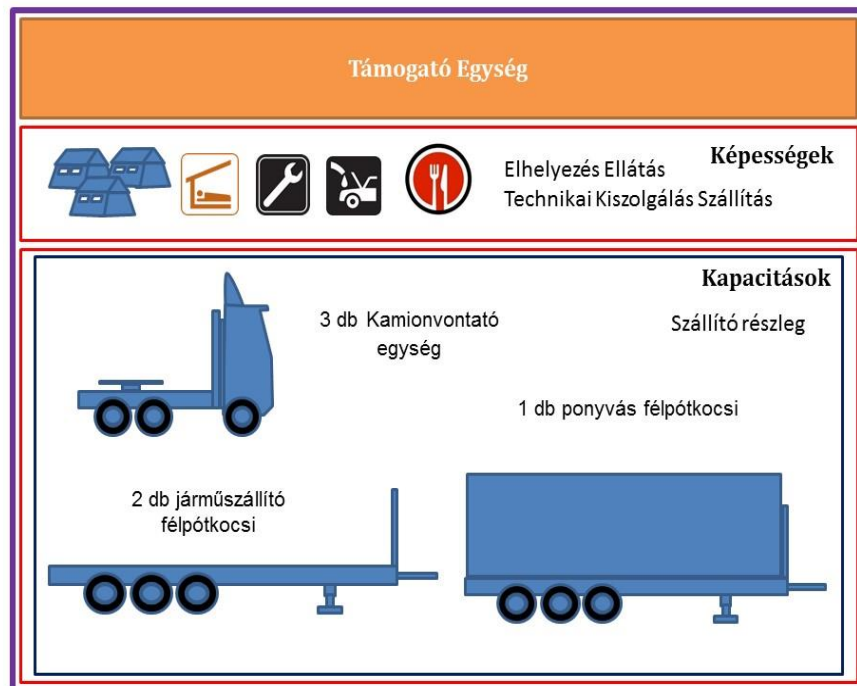
- 1 db tároló keret (rögzítő pántokkal, húzó hevederrel)
- 18 db ágy (integrált matraccal)
- 36 klt. ágynemű (1-1 db párnahuzat, takaró huzat, lepedő, törölköző)
- 36 db „ISOPOL“ takaró.

A készlet elemeiből további - a tervezett szállítóeszközök és szállítási módok által igényelt - málhaegységek is képezhetők.

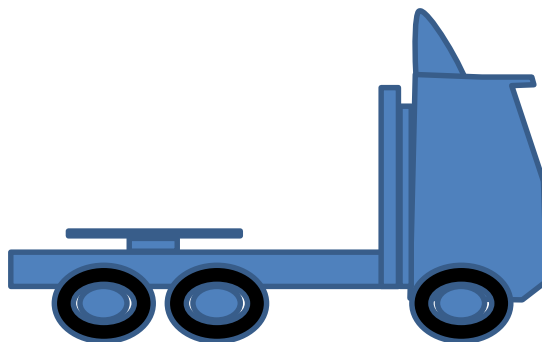
Csomagolás: Kiegészítő cikkek csomagolása: fóliázva (takarók egyedileg, ágyneműk készletenként). Gyűjtőcsomagolás: fóliázva (6 db takaró, 6 készlet ágynemű).

A gyűjtőcsomagolások a tároló kereten a legalsó ágy alatt kerülnek elhelyezésre, a komplett málhaegység fóliaborítással van ellátva.

TÁMOGATÓ EGYSÉG (SZÁLLÍTÓ RÉSZLEG)

Szállító- és vontató jármű, nyerges kamion vontató

Különleges célra szolgáló 5 tonna feletti gépjárművek. Különlegesen szerkesztett és különböző olyan szerkezetekkel felszerelt gépjárművek, amelyek lehetővé teszik, hogy azok különleges, nem szállító tevékenységet végeznek, a járművek elsődleges célja nem személy vagy áruk szállítása. Ilyen gépjármű a betonkeverő gépkocsi, darus kocsi, permetező kocsi mezőgazdasági használatra, tehergépkocsi utcák, csatornák tisztítására stb.

A rakomány be- illetve kirakását elősegítő, a rakodótér oldalfalain vagy hátulján elhelyezett ablak nélküli, esetleg ablakos toló-, oldalra vagy felfelé nyíló ajtóval lehetnek a gépjárművek felszerelve. Egyes ide tartozó típusok esetében a zárt raktérben lehet biztonsági öv, övrögzítési pont vagy utas kényelmi berendezés nélküli ülőpad, de ennek teljesen felhajthatónak vagy összecsucskhatónak kell lennie annak érdekében, hogy a teljes rakteret áruszállításra lehessen használni. Az áruszállításra szolgáló járművekre jellemző még az igényes belső kivitel és felszereltség hiánya a járműnek az utasok szállítására szolgáló területtel összefüggő raktérben (nincs szőnyegpadló, szellőzés, belső világítás, hamutartók stb.). A vezető és az elülső utasok számára szolgáló terület, valamint a hátsó térség között állandó fal vagy elválasztó elem van kialakítva.

Nyerges vontató gépjármű minimum követelmények:

- motor: legalább 500 LE, és legalább 2200 Nm,
- váltó: legalább 12 fokozatú, automatizált vagy automata váltó,
- üzemanyagtartály: legalább 450 liter.

A nyerges vontató járművel kapcsolatos általános követelmények: A gépjármű legyen kéttengelyes kivitelű, 4x2-es kerékképletű, amely nyerges félpótkocsi vontatására alkalmas. A gépjárműnek 1 + 1 fő állomány, valamint egyéni védőfelszerelésük szállítására kell alkalmasnak lennie. A járművet a közúti közlekedési szabályoknak megfelelő sebességkorlátozóval kell felszerelni.

A gépjármű részeinek színezése, feliratozás: jármű vezetőfülke piros vagy fehér.

Az egész gépjárművet olyan korrózióvédelemmel kell ellátni, amely biztosítja a járóképes alváz, valamint a kiegészítő részek átrozsdásodás elleni védelmét min. 10 éven keresztül.

A hordozójárműre vonatkozó előírások:

Teherbírás, vontató képesség: A jármű forgalmi engedélybe bejegyzett összgördülő tömege szerelvényben legalább 35.000 kg legyen.

Hajtásképlet: A jármű közúti kivitelű legyen, 4x2-es kerékképlettel, hátul ikerkeres kivitelben.

Motor: A jármű meghajtó motor legyen dízelüzemű, legalább EURO 5 kivitelű. Teljesítménye legyen legalább 500 LE. A legnagyobb teljesítmény értékhez tartozó legmagasabb forgatónyomaték legalább 2200 Nm legyen.

Tengelyek:

- az első tengely műszaki terhelhetősége legalább 8.000 kg legyen,
- az első tengelyt stabilizátor rúddal kell felszerelni,
- a hátsó tengely meghajtott kivitelű legyen ikerkerekekkel,
- a meghajtott tengelyt differenciálzárral kell szerelni.

A gépjármű méretei:

- tengelytáv: legfeljebb 3.900 mm
- szélesség: legfeljebb 2.550 mm
- a jármű teljes hossza: legfeljebb 6.200 mm.

Kormányzás: A jármű legyen felszerelve szervokormányval, amely rásegítés nélkül is alkalmas a jármű kényszer kormányzására. A kormánykerék legyen négy irányban állítható.

Fékberendezés: Feleljen meg az ENSZ - EGB 13-as előírás /ECE 13/ aktuális módosítású sorozatának /a jármű gyártása idején érvényes 71/320/EWG irányelv aktuális változata ezzel egyenértékűnek elfogadható/. A kialakítása szerint kétkörös fékrendszer legyen, az alábbi kiegészítő berendezésekkel és jellemzőkkel:

- minden tengelyen tárcsafékes kivitel.
- elektronikus fékvezérlés (EBS).
- ABS, ASR funkciókkal.
- visszagurulás-gátlóval.
- elektronikus menetstabilizálóval.
- terhelésfüggő fékerő szabályozás,
- adaptív tempómat (sebességszabályozó).

Vezetőfülke: piros vagy fehér színű, alkalmas a vezető és legalább további 1 fő elhelyezésére. Minden ülőhelyet biztonsági övvel kell ellátni. Elektromosan állítható és fűthető visszapillantó tükrök legyenek mindkét oldalon, az alábbi kiegészítésekkel:

- rámpatükör,
- homloktükör,
- mindkét oldalon nagy látószögű tükör.

További előírt berendezések:

- klíma,
- utastér levegőszűrés (pollenszűrő),
- állófűtés,
- hűtőszekrény,
- kartámaszos, lérugós vezetőülés,
- oldalablak árnyékolók,
- rádió Bluetooth telefon ki hangosítással,
- elektromos tetőszellőző,
- fekhely, világítással,
- külső napellenző,
- központi zár,
- magyar nyelvű felügyeleti szoftver

A hatóságilag megengedett járműszerelvény össztömeg: legalább 35 tonna.

Világító és elektromos berendezések: feleljenek meg az érvényben lévő, vonatkozó európai előírásoknak és az alábbi kiegészítéseknek:

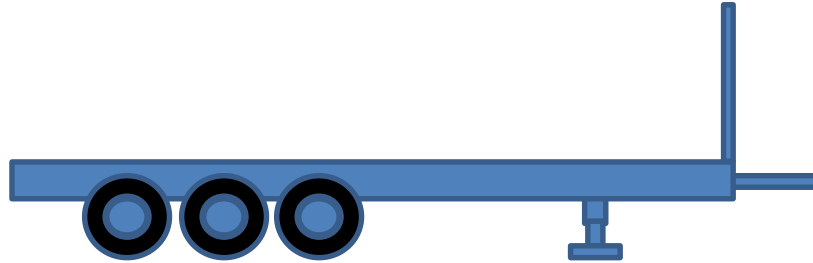
- halogén fényszóró,
- elöl két ködfényszóró,
- utastér világítás,
- LED-es nappali fény,
- munkahely megvilágító lámpa a hátfalon,
- legalább 1-1 db 12V-os és 24V-os csatlakozó,
- USB csatlakozó, eszközök töltésére,
- tolatókamera és eseményrögzítő kamera.

Egyéb előírások:

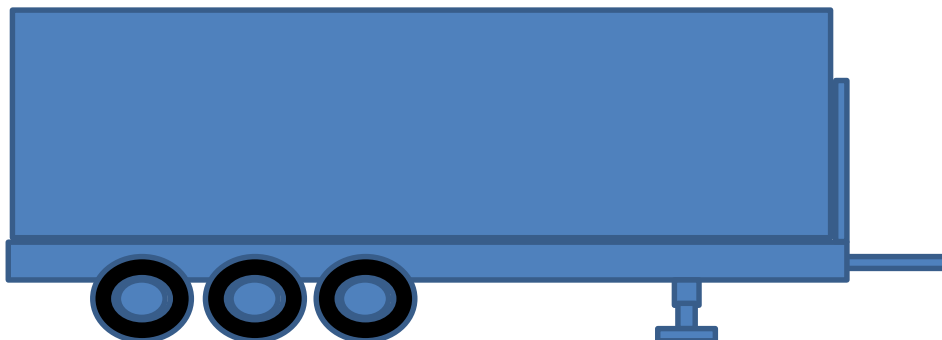
- gépjármű oldal aláfutás gátlóval legyen felszerelt (KÖHÉM rendelet szerint),
- kerüljön beépítésre fűthető kiegészítő üzemanyag előszűrő,
- a jármű üzemanyagtartálya zárható,
- a gépjármű - zárt tároló szekrényben elhelyezett - tűzoltó készülékkel; pótkerékkel (lazán szállítva, tartó nélkül), ékekkel, emelővel, szerszám készlettel, izzó készlettel, elsősegély csomaggal felszerelt.

Vonó, vontató berendezés: Nyerges, királycsapos kivitelű vonóberendezés, félpótkocsi vontatásához.

Járműszállító félpótkocsi és áruszállító, ponyvás szállító, 3 tengelyes

A félpótkocsi az EU Polgári Védelmi Modul nehéz gépek (munkagépek) és járművek felszerelések szállítását tegeye lehetővé.

Áruszállító ponyvás félpótkocsi csak felépítményében tér el lecsukható oldalfalakkal és ponyva fedett tárolótérrel rendelkezik rendeltetése a EU Polgári Védelmi Modul anyagjainak szállítására.

A jármű feleljen meg: A közúti közlekedés szabályairól szóló, többször módosított 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendeletben meghatározott követelményeknek, a közúti közlekedésről szóló 1988. évi I. törvénynek, a közúti járművek műszaki megvizsgálásáról szóló 5/1990. (IV. 12.) KöHÉM rendeletnek, a közúti járművek forgalomba helyezésének és forgalomban tartásának műszaki feltételeiről szóló 6/1990. (IV.12.) KöHÉM rendeletnek, a közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 326/2011 (XII.28.) Korm. rendeletnek, a közúti járművek forgalomba helyezésével

és forgalomban tartásával, környezetvédelmi felülvizsgálatával és ellenőrzésével, továbbá a gépjárműfenntartó tevékenységgel kapcsolatos egyes közlekedési hatósági eljárások díjáról szóló 91/2004. (VI. 29.) GKM rendelet előírásainak.

A félpótkocsi vontató kapcsolószerkezetének méretei:

- legfeljebb 4.500 mm távolság a nyerges vontató eleje és a nyeregszerkezet közepe között,
- legalább 2.240 mm szabad távolság a nyeregszerkezet közepétől előre,
- legfeljebb 1.900 mm hátsó legördülési sugár a nyeregszerkezet közepétől.

Tömegadatok:

- járműszerelvény megengedett össztömege: 40 tonna
- műszakilag megengedett össztömeg: legalább 39 tonna
- műszakilag megengedett tengelycsoport terhelés: legalább 27 tonna
- műszakilag megengedett nyeregterhelés: legalább 12 tonna
- saját tömeg: legfeljebb 9 tonna

Méretetek:

- rakfelület belső hosszúság (magas, elöl): legalább 3.800 mm
- rakfelület belső hosszúság (alacsony, hátul): legalább 8.570 mm
- rakfelület névleges szélesség: 2.550 mm/3.000 mm szélesítéssel
- nyereg névleges magasság terheletlenül: 1.190 mm
- rakfelület magasság terheletlenül: legfeljebb 900 mm.

Alváz:

- cserélhető 2"-os királycsappal rendelkezzen
- alkalmas legyen 1.150 - 1.250 mm terheletlen kapcsolási magasságú légrugós nyerges vontatóhoz.

Az alváz legalább az alábbi rakományrögzítési lehetőségekkel rendelkezzen:

- 5 pár fogadózszeb az alacsony rakfelületben, 100 x 50 mm-es zártszelvény rakoncákhoz,
- 4 pár lekötő fül a keretszegélyben,
- 2 pár 5 t lekötő gyűrű a keretszegély alatt - a tengelyek között,
- 4 pár süllyesztett 4 t lekötő gyűrű a magas rakfelületen,
- 8 pár süllyesztett, felhajtható 5 t lekötő gyűrű az alacsony rakfelületben,

- 1 pár süllyesztett, felhajtható 5 t lekötő gyűrű a királycsap mögötti ferde alvázfelületen,
- 1 pár felhajtható 5 t lekötő gyűrű a hossztartók belső oldalán a 2. tengely után,
- 1 pár felhajtható 5 t lekötő gyűrű a hossztartókon az első alvázhajlítás után.

Alvázhhoz tartozó kiegészítők: Az alacsony rakfelület mindkét oldalán és a hátsó ferde járófelületen kihúzható szélesítésekkel, pallókkal rendelkezzen.

Kitámasztó lábak: Mechanikus 2 db kitámasztó láb acélból, jobbról való kezeléssel.

Kerekek:

- 6 db közúti mintázatú gumiabroncs, acél keréktárcsa,
- 1 db pótkerék.

Tengelyek: A 3. tengely legyen talajkormányzott (kerékelfordulás ca. 20°), tolatáskor elektropneumatikus reteszelésű - automatikus bekapcsolású legyen hátrameneti fokozatba való váltáskor, továbbá legyen lehetőség a vezetőfülkéből való kapcsoláshoz és kiegészítő működtetés a félpótkocsin.

Fékrendszer/rugózás: A fékrendszer teljesítse a 71/320/EGK irányelv, illetve az ENSZ-EGB 13. sz. előírás követelményeit az alábbi kialakítás mellett:

- kétvezetékes légfék,
- EBS-berendezés 2S2M, egy tengely kerekeinek mozgása van érzékelve,
- RSS - menetstabilizáló program,
- két tengelyre ható rugóerőtárolós rögzítőfék,
- fék-/levegőcsatlakozók 2 db szimpla kapcsolófej sárga/piros,
- légrugózás szintezőberendezéssel; teljes löket ca. 200 mm,
- automatikus utazószintre állás 15 km/ó sebesség fölött.

Assistance / biztonsági rendszerek: A jármű rendelkezzen legalább a következő berendezésekkel:

- tengelyterhelésmérő az EBS-Canbus jelen keresztül továbbítva a vezetőfülkében levő kijelzőre.

Világítás/elektromos rendszer:

- 24 Volt-os elektromos rendszer a 76/756/EGK irányelv szerint,
- 2 db 7-pólusú elektromos csatlakozó aljzat (1 db DIN ISO 3731 és 1 db DIN ISO 1185 szabvány),

- 1 db 15-pólusú elektromos csatlakozó aljzat (DIN ISO 12098 szabvány).

Tartozékok:

- kihúzható fellépő létra hátul jobb oldalon,
- 2 db kerék az előírások szerint, tartók,
- 1 db pótkeréktartó,
- 1 db szerszámláda legalább 600x415x460 mm méretű, zárható,
- legalább 600 mm-es mellfal,
- legalább 400 mm-es oldalfalak, betűzhető kivitelben, ajtózárrakkal,
- legalább 400 mm-es hátfal, ajtózárrakkal,
- 2 db felhajtó rámpa, 2.800 mm névleges hosszúsággal, és 750 mm névleges szélességgel, felhajtásához rásegítéssel rendelkező, oldal irányban mozgatható kivitel.

ÖNKÉNTES POLGÁRI VÉDELMI SZERVEZETEK TAGJAINAK EGYÉNI FELSZERELÉSE

Állomány:

Vezetés Irányítás 1 fő vezető, 3x8 fő vezetéstámogató operátor összesen: **25** fő

Műszaki Mentés Beavatkozó Egység: 3x 200 összesen: **600** fő

- Közepes Városi Kutató alegység 3x60 összesen: 120 fő
- Műszaki Mentő (viharkár vegetáció tűz) 3x160 összesen: 480 fő (meg alakítási bázisa 16 térség 8 megyében)

Árvízi Mentő Egység 3x12 fő hajóvezető 3x12 fő vízi mentő 3x5 fő mentő búvár összesen: **87** fő

Támogató Egység 1 fő vezető 3x 8 összesen: **25** fő

A mindenkori készenlét biztosítására az állomány mindösszesen: **737** fő.

Erdőtűzes Bevetési Ruha:

A bevetési ruha a tűzoltóságok általános egyéni védőeszköze mind tűzoltás, mind műszaki mentés során.

Anyagtechnikai jellemzők:

Szövet kombináció:

- külső szövet: NOMEX
- nedvességzáró réteg: GORE-TEX
- hőszigetelő/belső bélés: NOMEX, steppelt aramid filc.

A ruha színe legyen sötétkék, anyagában és kellékeiben antisztatikus, a kellékek is antisztatikus tulajdonsággal rendelkezzenek.

Kialakítás:

Kabát: Hossza legyen a vállcsúcstól mérve mérettől függően 80-105 cm, mérettáblához rendelt.

Elejzárás: erős igénybevételnek ellenálló műanyag húzózárral. A húzózár elhelyezése, csatlakozó elemeinek kialakítása biztosítsa, hogy kesztyűben is zárható, illetve nyitható legyen. A húzózár védelmét vízelvezető takarópánt kialakítása is biztosítsa, mely takarópánt teljes hosszában tépőzárral rögzített. Az eleje kialakítása az alján a lépéskényelmet nem korlátozhatja,

felül biztosítsa a gallér megfelelő zárást, védelmet. A gallér ne akadályozza a légzőkészülék fel, illetve levételét, valamint az áll mozgását.

Ujja zárás: belső záró elemként az ujjába elcsavarodás mentesen bevarrt, kézfejközépig érő lángmentes fonalból kötött passzé kerüljön alkalmazásra.

Oldalzseb: az eleje két oldalán két, a benyúlás vonalában teljes hosszában zsebfedővel ellátott, tépőzárral záródó zseb legyen kialakítva. A zseb nyílásának mélységének mérete tegye lehetővé, hogy egy pár szabványos méretű tűzoltó védőkesztyű beleférjen. Az oldalzseb biztosítsa, hogy mászóöv viselete esetén is szabadon hozzá lehessen férni.

Rádiózseb: az elején egy darab zsebfedős rádiózseb kerüljön kialakításra. A zseb méretei igazodjanak a rendszeresített EBR kézi rádióhoz, mely rögzíti a rádiót kiesés ellen. A zseb felett oldható antennarögzítő kerüljön kialakításra.

Belső zseb: A ruha belsejében húzózárral záródó belső zseb kerüljön kialakításra.

Jól láthatóság: A jól láthatóság érdekében a kabát több pontján (pl. a hátán, a lapockavonalon, a mellvonalon, a kabát alján, és az ujjak végén) min 40 mm széles fényvisszaverő csíkok kerüljenek elhelyezésre.

Feliratozás: a kabát hátán fényvisszaverő tulajdonságú „TŰZOLTÓSÁG” felirat kerüljön elhelyezésre. A kabát jobb oldali elején, mellvonalon tépőzárral rögzíthető egyedi névfelirat vagy azonosító kerüljön elhelyezésre, tépőzáras formában. A nevet, feliratot hordozó anyag és felirat lángálló legyen.

Előny: Egyéb tartóelem: az elején lámpatartó pánt kerül kialakításra.

Védőnadrág:

Készüljön derékmagasítással, a derékrész gumírozott, fix bőség beállító elemmel kiegészítve, valamint min. 3 cm széles gumírozott nadrágtartóval. (A nadrágtartó hosszúsága szabályozható, levehető, beállítás után szabadon lógó vég ne legyen. A szabályozó elem kinyílás és kicsúszás ellen védelmet biztosítson)

Hasíték: erős húzózárral és/vagy tépőzárral rögzüljön.

Kellékek: a nadrágon elhelyezett rögzítő és állító elemek mosás során ne korrodálódjanak.

Zseb: a nadrágon minimum egy oldalon zseb kerüljön kialakításra.

Nadrágszár alja kialakítás: a nadrágszárak alja rugalmas záró béléssel vagy tépőzárás ráhajtással kerüljenek kialakításra, mely biztosítsa a védőcsizmák mentén az égéstermék bejutását megakadályozó zárást. A nadrág gyors felvételét a lábzáró elem csak minimálisan akadályozza.

Láthatóság: a nadrág szárán fényvisszaverő csíkok kerüljenek elhelyezésre.

Előny: Térderősítés: az elsőszár térdrésze bevarrt betéttel erősített kivitelezés, a szúrás és vágás elleni védelem biztosítása érdekében.

Megfeleltethetőség: Az erdőtüzes bevetési ruha feleljen meg a BM OKF rendszeresítési engedélyeztetésének, feleljen meg a vonatkozó szabványok vonatkozó előírásainak: az MSZ EN 469: MSZ EN 340; MSZ EN 471 szabvány. Rendelkezzen magyar nyelvű használati utasítással.

Bakancs:

Fekete színű, hidrofóbizált, teljes barkás marhabőr felhasználásával gyártott, speciális szárás lábbeli, fűzős kivitelben. A lábbelin fél páranként 12 db fűzőfüllel, amelyek közül egy pár nyitott, a többi zárt kivitelű. A fej- a szár- és a kéregrész teljes felületén a formatartást biztosító, termo plasztikus ragasztással rögzíthető vlies anyaggal van ellátva. A nyelv alsó része és a sarokhajlat betét hidrofóbizált kikészítésű 1-1,3 mm vastag marhabőrből készüljön. A kéregborító feletti sarokhajlat betét a járás közbeni kényelmet szolgálja, a nyomási pontok kialakulásának megakadályozásával. A békanyelv anatómiai formázása textilvázas, termo plasztikus anyaggal történik párnázott kivitelben, kialakítása a vízállóság figyelembevételével készüljön.

A lábbeli vízállóságot és vízgőzáteresztő képességet biztosító membránnal készül. A lábbeli szárrészén, a szártetőről a kéregrész átmenetéig és a kéregmerevítő vonalában körben, továbbá a nyelv formázott középrészén 6 mm vastag nyílcellás habanyag alkalmazandó. Ez puha szártetőt és párnázott kialakítást biztosít a külső és belső bokarészen, valamint a vízgőz- és légáteresztést is segíti. A lábbeli antisztatikussága célszerűen, a foglaltalpbélés és talpbetéten keresztül legyen biztosítható. A lábbeliben egy cserélhető, antisztatikus cérnával átvarrt betét kerüljön elhelyezésre.

A lábbeli csúszás biztos, antisztatikus, olaj- és benzinálló talppal rendelkezzen, amelynek járófelülete vulkanizált gumi, a járótalp és a felsőrész között energiaelnyelő PUR habanyaggal, amely kényelmes járást biztosít. A talp felerősítése direkt fröccsöntött eljárással készüljön, amely egyidejűleg a lábbeli alsórészének vízzáróságát is biztosítja. A talp az orr-részen min. 16 mm-es, sarokrészen 15 mm-es felhajlással rendelkezzen, mely kedvező lépő és gördülő mozgást biztosít.

- lábbeli méretezése 36-50 közötti francia (EUR) számozásban készüljön
- belső szármagasság középmeretű lábbelinél (a foglaló talpbéléstől mérve) 178 cm.

A lábbeli feleljen meg a jelen műszaki leírásban, azon belül az MSZ EN ISO 20347:2012 szabványban foglaltaknak, továbbá rendelkezzen az alábbi védőképességekkel és EK 2 típus tanúsítvánnyal.

Nadrág: Sötétkék antisztatikus, nagy kopás állóságú, korlátozott hő-, láng- és vegyszer-álló védőruha.

Dzseki (zubbony):

A béleletlen dzseki fekvőgallérral készül. Az elől csúcsban végződő gallér kiflis kialakítású. Eleje a gallérfelvarrás vonalától az aljáig húzózárral és a takarópánton elhelyezett tépőzárakkal záródik. Eleje külön rászabott, dupla vállrésszel készül. Jobb és bal elején, mellmagasságban takart húzózáras, szögletes foltzseb van kétsorosan feltűzve, melynek felső széle a vízszintes szabásvonalba fogott. Jobb mellzsebre a húzózár fölé hurkos tépőzár van varrva, amely a ruha viselőjének „név” elhelyezésére szolgál. Derékvonal alatt ferde benyúlású, húzózárral záródó, egyszegélyes bevágott zseb található. Egy részből szabott hátán közepén „ÖNKÉNTES MENTŐSZERVEZET” fehér színű nyomott felirat található. A hátán a vállvarrásból kiinduló, az oldalak felé néző bőséghajtás van kialakítva. A hajtásszéleken tűzött bőséghajtások alsó vége az aljapántba fogott. Az aljapánt fölött a bőséghajtások hajtásszélessége ferden letűzött. Bal ujján a vállvarrástól lefelé 10 cm-re a karjelzés rögzítésére tépőzár bolyhos oldala felvarrva. Kétvarrásos ujjalja középvonalban tűzött gumizással és takart húzózáras hasítékkal készül. A nyitható részben bevarrt bőségháromszög található. Hátközépen egy akasztó van a gallérfelvarrás vonalába fogva. Az alja pántba fogott. A jobb és a baloldalon az aljapántba húzott gumiszalag szabályozza az aljabőséget. A gumírozott rész a középvonalon, végig tűzött.

Gyakorló melles nadrág:

Magasított derék-, mell- és hátrésszel kialakított kantáros nadrág. Az elejeközepén húzózárral és a takarópánt felső végén elhelyezett tépőzárakkal záródik.

A bal oldali mellrészen egy tépőzárakkal záródó, zsebfedős foltzseb van egysorosan feltűzve. A zsebfedő felső széle a mellrész felső szélére illeszkedik. A mellrész és a szegőpánt varrásvonalában, felül egy kantárfül és csatalátét van befogva a csat egyik felének rögzítésére. A hátrész és a szegőpánt varrásvonalába fogott vállpántok a csat másik felével rögzíthetők, hosszuk méretre állítható. A kantárok hátul rögzítetten keresztezik egymást, a keresztezés és a

magasított hátrész között egy befűzött gumiszalag biztosítja a kényelmes mozgást. Derékvonalon, kívülről egy gumiház van feltűzve, melyben gumiszalag fut. Derékvonal alatt, jobb és bal elején tépőzárral záródó, zsebfedős, ferde benyúlású foltzseb van kétsorosan feltűzve. A zsebek és a zsebfedő felső széle a gumiházba, egyik oldaluk pedig a külső oldalvarrásba fogott. Alattuk, combrészen a külső oldalvarrásra helyezve egy-egy tépőzárral záródó zsebfedős foltzseb van egysorosan feltűzve. A nadrág alja középvonalban tűzött gumizással és takart húzózáras hasítókkal készül. A nyitható részben bevarrt bőségháromszög található.

Fekete gyakorló „általános” védőruha

Dzseki (zubbony): Eleje közepén húzózárral záródó, béleletlen zubbony. Fekvőgalléros, a gallér alatt patentos átgombolóval zárható.

Eleje vízszintes szabásvonallal készül. Mellrészen a szabásvonalba mindkét oldalon húzózáras, szögletes foltzseb van befogva. Jobb mellzsebre a húzózár fölé hurkos tépőzár van varrva, amely a ruha viselőjének „név” elhelyezésére szolgál. Az alsó részen ferde benyúlású, tépőzárral záródó zsebek találhatóak. Háta egy darabból szabott, közepén az „ÖNKÉNTES MENTŐSZERVEZET” fehér szívű nyomott felirat található. Hátán a vállvarrásból kiinduló 1 – 1 megtűzött bőséghajtással készül. A kabát hátán felirat szitanyomással elhelyezhető. Kétvarrásos ujjja alja két soros gumizással és húzózáras hasítókkal készül. Bal ujján a vállvarrástól lefelé 10 cm-re a karjelzés rögzítésére tépőzár bolyhos oldala felvarrva, alatta két részből szabott húzózáras foltzseb felvarrva.

- az ujjja bevarrás alul szellőzőnyílással kialakított,
- a gallér felvarrása hátközépen akasztó befogásával készül,
- az alja pántba fogott, oldalrészen kétsorosan gumírozott.

A zubbony belsejében méretnagyság és kezelési címke található, valamint a termékek szabványos gyártói papírcímkével vannak ellátva.

Gyakorló melles nadrág: Magasított derék-, mell- és hátrésszel kialakított kantáros nadrág. Az elejeközepén húzózárral és a takarópánt felső végén elhelyezett tépőzárral záródik. A bal oldali mellrészen egy tépőzárral záródó, zsebfedős foltzseb van egysorosan feltűzve. A zsebfedő felső széle a mellrész felső szélére illeszkedik. A mellrész és a szegőpánt varrásvonalában, felül egy kantárfül és csatalátét van befogva a csat egyik felének rögzítésére. A hátrész és a szegőpánt varrásvonalába fogott vállpántok a csat másik felével rögzíthetők, hosszuk méretre állítható. A kantárok hátul rögzítetten keresztezik egymást, a keresztezés és a magasított hátrész között egy befűzött gumiszalag biztosítja a kényelmes mozgást. Derékvonalon, kívülről

egy gumiház van feltűzve, melyben gumiszalag fut. Derékvonal alatt, jobb és bal elején tépőzárral záródó, zsebfedős, ferde benyúlású foltzseb van kétsorosan feltűzve. A zsebek és a zsebfedő felső széle a gumiházba, egyik oldaluk pedig a külső oldalvarrásba fogott. Alattuk, combrészen a külső oldalvarrásra helyezve egy-egy tépőzárral záródó zsebfedős foltzseb van egysorosan feltűzve. A nadrág alja középvonalban tűzött gumizással és takart húzózáras hasítékkal készül. A nyitható részben bevarrt bőségháromszög található.

Ing/ póló: A gyakorló ruházat kiegészítőjeként hordható környakas rövid ujjú póló, 100%-ban előzsugorított pamut anyagösszetétellel, 185 g/m² anyagsűrűséggel, narancssárga színben. Hát részen közepén „ÖNKÉNTES MENTŐSZERVEZET” fehér színű szitázott felirattal.

Kesztyű:

- mechanikai védőkesztyű erős, kopásálló rugalmasan kézre simuló legalább 1,2 mm vastagságú kiváló minőségű szürke marhahasítékból készül. Rendelkezik artéria-, köröm- és ökolcsont védővel. A tenyér rész nagy igénybevételre van kiképezve. Megfelelő tapintásérzetet biztosít és optimálisan illeszkedik a kézre. A védőkesztyűk mindenben megfelelnek a munkavédelmi előírásoknak és alkalmasak műszaki mentő feladatok ellátására. Az MSZ és az EU szabvány szerint készülnek;
- mentő csoportonként néhány darab pamut alapanyagú duplán mártott PVC sav-, lúg-, olaj- és vegyszerálló mikroorganizmusok elleni védelemmel ellátott érdesített, csúszásbiztos külső neoprén réteg Actifresh antibakteriális belső béléssel.

Sisak:

Műszaki mentősisak

Sokoldalú könnyű kialakítású fél sisak, amely kifejezetten alkalmas az műszaki mentéshez (EN 16473), az erdőtűzoltás és szabadtéri tűzoltáshoz (EN 16471), valamint megfelel a fejevédők kajakozók és sekély vízi sportolók részére szóló (EN 1385) szabványnak.

Tulajdonságok:

- könnyű kialakítás („S” méret 500 g)
- 3 irányban állítható belső kialakítás
- többféle választható kiegészítő (arcvédő, nyakvédő, téli bélés)
- jó hallást biztosít
- egyedi burok kialakítás (ellenálló és könnyű) jó ütés elnyelési képességgel

- méretek a fej körkerületén mérve.

Egyéb eszköz hátizsák: Közepes méretű hátizsák. Erős anyagú, ugyanakkor kicsi önsúlyú több tároló rekeszsel rendelkező hátizsák egyéb eszközök szállítására. Fő rekeszében akár több napi felszerelés is helyet kaphasson, míg az elülső zsebekben tárolhatók a gyors hozzáférést igénylő kiegészítők, a táskán elhelyezett számos kompressziós pántra rögzíthető legyen a felszereléshez tartozó kézi szerszám. A hátizsák rendelkezzen beépített esőhuzattal és ivózsák tartóval-kivezetéssel. Anyaga: Vízlepergetős Ripstop Nylon. Színe: olívizöld vagy fekete.

6.sz. melléklet: Az Európai Unió polgári védelmi modulokhoz kapcsolódó képzési feladatok

A képzés végrehajtásához szükséges személyi feltételek:

Vezetés, irányítás

- 3x1 fő vezető, 3x8 fő vezetéstámogató operátor: összesen 27 fő,
- erdőtűzek oltására alkalmas beavatkozó egység,
- *Műszaki Mentő*: erdőtűz oltó (viharkár, vegetációtűz, erdőtűz) 3x160 fő (megalakítási bázisa: 8 megyében, megyénként 60 fő), összesen 480 fő (ebből szivattyúkezelői képzésben 120 fő vesz részt, a gyakorlati képzésen mind a 480 fő részt vesz),
- *Árvízi Mentő Egység*: 3x12 fő hajóvezető, 3x24 fő mentőbúvár (a képzésben résztvevők száma: 15 fő mentőbúvár, ezen belül 10 fő mesterbúvár, a fennmaradó létszám rendelkezik ilyen képesítéssel) mindösszesen 108 fő,
- *Támogató egység*: 3x1 fő vezető, továbbá 3x 8 fő személyzet, összesen 27 fő,
- mindenkori készenlét biztosítására az állomány mindösszesen 642 fő.

EU Polgári Védelmi komplex modulok létrehozása és fejlesztése igényli a tagok (illetve a képzők és kiképzők) intézményesített elméleti és gyakorlati képzését, felkészítését és éves ismétlő gyakorlatoztatását. Szükség van a felállított polgári védelmi modulok képességfejlesztésére, a polgári védelmi gyorsreagálási képesség további kifejlesztésére, valamint az egységek önellátási képességének kialakítására, annak meghosszabbíthatóságára. A megfelelő színvonalú kiképzéshez és működéshez szükséges az infrastruktúra és a háttérfeltételek kiépítése, valamint az önkéntesek eszközökkel való ellátása.

A belső képzési feladatokat a BM OKF Katasztrófavédelmi Oktatási Központ (a továbbiakban: KOK) tervezi és hajtja végre a rendelkezésére álló szakértői gárdával, valamint erő- és eszközeivel. A beszerzett eszközök szakszerű használatának, valamint a katasztrófavédelemmel történő együttműködés módszereinek oktatása

A fenti speciális eszközöket nem elég beszerezni, és használatra átadni az önkéntes polgári védelmi szervezetek részére, hanem a beüzemelésre, üzemeltetésre, karbantartásra ki kell őket képezni, hiszen megfelelő szakértelem és gyakorlat nélkül nem alkalmazhatók az eszközök. Az önkéntes polgári védelmi szervezetek tagjainak beavatkozásaik során képesnek kell

lenniük a hivatásos katasztrófavédelmi és egyéb rendvédelmi szervekkel való együttműködésre, a kárhelyszíneken alkalmazandó szigorú baleset- és munkavédelmi előírások betartására. Ezen eljárásokat, szabályokat oktatás formájában lehet csak elsajátítani, ahol az oktató(k) a katasztrófák hatásai elleni védekezés során szerzett megfelelő elméleti és gyakorlati szakmai tapasztalattal rendelkeznek.

A Katasztrófavédelmi Oktatási Központ feladatai:

Erdőtüzes modulban kisépkezelői tanfolyam + vizsga (KOK)
Erdő- és avartűz oltási gyakorlati képzés (KOK)
Árvízvédelmi komplex gyakorlati képzés (KOK)

Az erdőtüzes modul kisépkezelői tanfolyam és vizsga a BM OKF KOK akkreditált intézményében kerül végrehajtásra.

A gyakorlati képzéseket KOK bonyolítja le, mivel az adaptált Európai Unió határozatban rögzített feltételeket az EU által kijelölt hivatalos kapcsolattartónak, a BM OKF- nek kell biztosítani ahhoz, hogy az a minősítési rendszer keretében elfogadható színvonalú legyen. Az oktatási intézményünk Polgári Védelmi és Tűzoltási Szakcsoporttal rendelkezik, akiknek az alapvető rendeltetése a katasztrófavédelmi jártasságnak a biztosítása, vizsgáztatása. Hazai viszonylatban hasonló szakértői gárdával és szakmai feltételekkel rendelkező oktatási intézmény, amely megfelel a szakirányító szerv által közvetített EU-s elvárásoknak megfelelő színvonalú képzési kompetenciával, nem található.

Képzésben résztvevők (fő)

Erdőtüzes modulban kisépkezelői tanfolyam + vizsga	120 fő
gyakorlati képzés	642 fő

Erdőtűz oltási gyakorlati kompetenciák:

EU Polgári Védelemi komplex modulok létrehozása keretén belül kialakításra kerül egy olyan modul, amely alkalmas lesz nagy kiterjedésű erdő- és vegetációs tűz felszámolására.

A modul fő részei:

- 8 megyét érint (Bács-Kiskun, BAZ, Csongrád, Heves, KEM, Nógrád, Pest, Veszprém);
- megyénként 60 fős kiképzett tűzoltó, összesen tehát 480 fő;
- megyénként 2 db erdőtűzes gyorsbeavatkozó gépjármű, valamint összesen 5 db gépjárműfecskenő beszerzése;
- a feladat ellátásához szükséges védőruházat, továbbá tűzoltói és speciális szakfelszerelések beszerzése (Pulaski fejsze, Mcload gereblye, kombinált szerszám, láncfűrész hátizsák, D tömlő hátizsák, ivóvizes hátizsák, általános erdőtűzoltó hátizsák, tömlők, osztó, áttét kapcsok, egykezes láncfűrész, puttonyfecskenő).

Ahhoz, hogy a modul alkalmas legyen az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 2004/277/EK, Euratom és a 2007/606/EK, Euratom bizottsági határozat hatályon kívül helyezéséről szóló 2014/762/EU Határozatban foglalt földi erdőtűzoltás és földi erdőtűzoltás járművekkel képességekre, szükséges a 480 fő erre irányuló szakmai képzése. A 480 főből 120 főt kell kiképezni kisépkezelői (szivattyú) tanfolyamon.

A 8 megyében tartani kell egy elméleti és gyakorlati képzést, amely során az állomány megismeri az erdőtűzoltással kapcsolatos ismereteket, illetve elsajátítja a szakfelszerelések használatát.

A képzések végrehajtása után egy minősítő gyakorlat megszervezése és lebonyolítása szükséges, amelyen ellenőrzik és minősítik a földi erdőtűzoltás és földi erdőtűzoltás járművekkel képességeket. A gyakorlatot úgy kell megszervezni, hogy elegendő személyi és technikai háttér álljon rendelkezésre a minősítésre. A minősítéshez szükséges dokumentációk nem állnak rendelkezésre, azokat a már meglévő *Szervezeti es műveleti irányelv a nemzeti minősítéshez* című dokumentumok alapján el kell készíteni.

Árvízi modul képzési kompetenciái:

Az Európai Unió Irányelvek (modulok) és a hazai Nemzeti Minősítési Rendszer előírásai szerint:

egy árvízi mentési csoportot, amelynek a komponensei az alábbiak:

- Árvízi és vízi-mentési (hajóvezető, vízi mentő) tevékenységre, amely képes a vízi kutatás és mentés, valamint árvízi helyzetben bajba jutott emberek segítésére hajókkal, vízfelszíni mentésre.
- Búvár tevékenységre, alkalmas legyen állóvízben, folyóvízben/sodrásban személyek és tárgyak mentésére, keresésére. A víz alatti építési, bontási és robbantási tevékenységre, valamint jég alatt és jégről mentésre.
- Alapvető víz-kárelhárítási tevékenységre, képes legyen -vízügyi szakértői felügyelet mellett- ideiglenes árvízi védmű építésére (védekezési módszerek) alkalmazására: vízzáró gát (nyúlgát)építés, bordás megtámasztás, buzgár megfogás (ellennyomó medence).

Képzési tevékenység elméleti oktatásból és gyakorlati feladatok végrehajtásából áll.

Törzsvezetési gyakorlat: Beállított helyzet alapján feladatok megoldása (vezetési ismeretek, Törzsmunka). Esemény kezelése és felszámolása, valamint az együttműködés megszervezése és gyakorlása.

Quad vezetés technikai képzés: Könnyű szállító eszközök (quad) használatának gyakorlása. Alkalmazhatóak: Lakosság tájékoztatására és riasztására, kitelepítési, kimenekítési feladatokra. Felderítési és kárfelmérési feladatok végrehajtására, valamint sérültek szállítására.

Egyéb képzési feladatok

C+E járműkategóriai vezetői engedély megszerzése	9 fő
Terepjáró gépjármű használatához vezetéstechnikai képzés (6 órás képzés)	168 fő
Megkülönböztető jelzés használatára jogosító gépjárművezetői engedély képzés	63 fő
Mentőbúvár képzés	15 fő
Mesterbúvár képzés	10 fő
Kishajó vezető	36 fő

7. sz. melléklet: Súlyom, árvízi mentőegység

„SÓLYOM” mentőszervezet

Árvízi mentő egység (FLOOD RESCUE WITH BOAT)

Mentőegység képessége

vízi

- felderítés
- kutatás
- mentés
- szállítás

Mentőegység kapacitása

- 1 fő parancsnok
- 3 fő parancsnok- helyettes
- 30 fő hajóvezető (3x váltás)
- 10 db mentőhajó
- 8 fő mentése (+ személyzet)
- mentőhajó 10 csomós sebességű)
- 30 fő vízi mentő (3x váltás)
- 12 fő mentő-búvár (3x váltás)
- 10 db szállítójármű 4x4
- 10 db csónakszállító
- 20 db EDR rádió
- egyéni védőfelszerelés, védőruházat

járművek műszaki paraméterei:

Mentőhajó:

megfelel a következő jogszabályoknak:

- 13/2001. (IV. 10.) KöViM rendelet a belvízi utakon közlekedő úszólétesítmények hajó-

zásra alkalmassága és megfelelősége feltételeiről, az üzemképesség vizsgálatáról és tanúsításáról

- 17/2002. (III. 7.) KöViM rendelet a hajózásra alkalmas, illetőleg hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek víziúttá nyilvánításáról
- 57/2011. (XI. 22.) NFM rendelet a víziközlekedés rendjéről

Mentőhajó szállító utánfutó megfelel

- nemzetközi és nemzetközi előírásoknak
- KRESZ előírásainak: 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet a közúti közlekedés szabályairól

„SÓLYOM” mentőszervezet

Támogató egység

képessége

- árvízi mentő egység logisztikai támogatása
- állományának ellátása
- anyagi-technikai igények biztosítása
- szállítási feladatok

kapacitása

- 1 fő parancsnok
- 20 fő
- 15 db quad (platós)+ utánfutó
- 1 db kamionvontató egység
- 2 db járműszállító félpótkocsi
- 1 db ponyvás félpótkocsi
- 8 db pick up
- 4 db munkagép
- 8 db vontatható aggregát
- 20 db hordozható kárhelyszíni világító berendezés
- 15 db EDR rádió
- egyéni védőruházat, védőfelszerelés

8. sz. melléklet: Az értekezés kohéziós táblázata

Az értekezés kohéziós táblázata				
	tudományos probléma	hipotézis	kutatási célkitűzések	kutatási eredmények
1.	<p>Az önkéntesek védekezésbe történő bevonásának hazai és nemzetközi jogi szabályozásának, intézmény- és eszközrendszerének egységes rendszerbe foglalása és tudományos vizsgálata elengedhetetlen annak megválaszolására, hogy a jelenlegi jogi szabályozás, eljárásrend alkalmas-e arra, hogy katasztrófák elleni védekezésbe történő részvételük megfeleljen a velük szemben támasztott követelményeknek. Ennek megválaszolásához vizsgálni kell a hivatásos katasztrófavédelem szervezetének jogi szabályozását, szervezet- és intézményrendszerét is.</p>	<p>Vélelmezem, hogy a katasztrófák elleni védekezés hazai, európai uniós és nemzetközi jogi szabályozáson alapuló feladatrendszerét a hazai katasztrófavédelem rendszere is követi, ezzel megteremtve az alapot a hatékony és gyors együttműködésre. Megítélésem szerint az Európai Unió a katasztrófák elleni védekezésben kiemelt jelentőséggel bír, amelyhez létrehozta azokat a támogató elemeket, amelyek a tagállamokkal és a nemzetközi szervekkel való még hatékonyabb és gyorsabb együttműködés érdekében épített ki</p>	<p>Az önkéntesek védekezésbe történő bevonásának hazai és nemzetközi jogi szabályozásának, intézmény- és eszközrendszerének vizsgálata területén: Áttekintem, értékelem és tudományos rendszerbe foglalom az önkéntesek katasztrófavédelemben történő bevonásának, alkalmazásának hazai, Európai Unió és nemzetközi jogszabályait, amelyek alapján vizsgálom a jogszabályok közötti összefüggéseket Kutatom és feltárom, hogy napjaink kihívásai hogyan befolyásolják az önkéntesek polgári védelemben betöltött szerepét.</p>	<p>A hivatásos katasztrófavédelem jogi-, szervezeti-, és intézményrendszerének tudományos vizsgálatával igazoltam, hogy alkalmas a katasztrófák elleni védekezés feladatainak végrehajtására és az önkéntesek katasztrófák elleni védekezésben történő alkalmazására. Elsőként egységes tudományos rendszerbe foglaltam annak jogi, személyi és technikai feltételeit.</p>
2.	<p>A természeti és civilizációs katasztrófák számának folyamatos emelkedésével egyre több ember életét veszélyezteti, a védekezés világszerte kiemelt feladatot jelent. Az EU és a nemzetközi szervezetek tagjaként hazánk együttműködése példa értékűnek tekinthető. A szolidaritási klauzula megfogalmazásával az EU elkötelezte magát a katasztrófák elleni védekezés terén végzett együttműködés mellett. Szerepe és az azt támogató elemek vizsgálata fontos annak megvizsgálásához, hogy megvan-e képessége, és a kialakított szervezeti rendszere alkalmas-e a szolidaritáson alapuló együttműködésre.</p>	<p>Úgy ítéltem meg, hogy a hazai hivatásos katasztrófavédelem szervezete rendelkezik mindazon képességekkel, amelyekkel alkalmasak a polgári lakosság természeti és egyéb katasztrófákkal szembeni védekezési képességének kialakítására, az emberi élet és a vagyoni értékek megvédésére. Véleményem szerint a katasztrófák elleni védekezés jogi-, szervezeti- és intézményi rendszere alkalmas az önkéntes- és nemzetközi szervezetekkel történő együttműködésre, így képes gyors és hatékony segítségnyújtásra a világ bármely pontján.</p>	<p>Feltárom és értékelem az EU katasztrófák elleni védekezésben történő szerepvállalását, vizsgálom és bemutatom jogi- és feladat rendszerét. Áttekintem és értékelem azokat az elemeket, amelyek az EU polgári védelmi mechanizmus működését támogatják.</p>	<p>Bizonyítottam, hogy a hazai katasztrófavédelem szabályrendszere alkalmas a gyors és hatékony nemzetközi együttműködésre. Igazoltam, hogy a támogató elemek védekezésben történő alkalmazása hozzájárul a gyors és hatékony beavatkozáshoz.</p>

	tudományos probléma	hipotézis	kutatási célkitűzések	kutatási eredmények
3.	A katasztrófa nem ismeri az államhatárokat, ezért az ellene való védekezés csak széleskörű nemzetközi együttműködéssel lehet hatékony. A nemzetközi szervezetek, mint az Észak-atlanti Szerződés Szervezete, Egyesült Nemzetek Szövetsége, Európai Unió hozzájárulása a katasztrófák elleni védekezéshez elengedhetetlen az érintett országok számára, ezért vizsgálni szükséges, hogy a szervezetek együttműködése mennyire hatékony, vannak-e párhuzamosságok, eltérések a tevékenységükben, amely akadályozhatja tevékenységük hatékonyságát.	Vélelmezem , hogy az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest és az EU polgári védelmi mechanizmus képességeikkel alkalmas a polgári lakosság természeti, vagy egyéb katasztrófákkal szembeni védekezési képesség kialakítására, az emberi élet és vagyoni értékek megvédésére. Feltételezem , hogy a nemzetközi szervezetek katasztrófavédelmi tevékenysége átfedéseket mutat egymással. A humanitárius segítségnyújtásban az EU, NATO, ENSZ tevékenységében megjelenő párhuzamosságok feloldása a szervezetek feladatainak pontos körül határolásával, racionalizálásával, feladataik pontosításával lehetséges.	Vizsgálom és elemzem az EU polgári védelmi mechanizmusának és az Európai Önkéntes Segítségnyújtási Hadtest alkalmazásának jogi alapjait. Megvizsgálom , hogy az önkéntesek kiválasztási eljárási rendjét. Elemzem a katasztrófák elleni védekezésben résztvevő nemzetközi szervezetek: ENSZ, NATO és az EU feladatait.	Bizonyítottam , hogy az EU polgári védelmi mechanizmus és támogató elemei, valamint az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest rendelkezésre álló képességeivel alkalmas a civil lakosság katasztrófák elleni védelmére. A humanitárius segítségnyújtásban résztvevő NATO, ENSZ és EU tevékenységeinek vizsgálatával azonosítottam a megjelenő párhuzamosságokat, melynek alapján elsőként fogalmaztam meg az átfedések nélküli nemzetközi szervezeteikre vonatkozó feladatvégrehajtást.
4.	A védekezésben részt vevő önkéntes mentőszervezetek megfelelnek-e mindazon jogszabályok és módszertanok elvárásainak, amelyek alkalmassá teszik ezen feladatok végrehajtására. A jogi és műszaki kompetenciák és a fejlesztés lehetőségének vizsgálata adhat erre választ.	Feltételezem , hogy a katasztrófák elleni védekezéshez szükséges tudással, ismeretekkel rendelkező civil szervezetek és önkéntesek egyre nagyobb mértékben hozzájárulnak a katasztrófák elleni védekezéshez, a humanitárius segítségnyújtáshoz, amely erősítheti és kiegészítheti a hivatásos katasztrófavédelmi szervezetek beavatkozásának eredményességét, amennyiben a jogi és műszaki követelményeknek megfelelnek.	Vizsgálom és elemzem az EU polgári védelmi mechanizmusának és a hadtest bevonásának jogi és műszaki lehetőségeit. Megvizsgálom , hogy a hatályos jogi szabályozás és módszertani útmutatók, iránymutatások megfelelnek-e napjaink tudományos, technikai kihívásainak, és meghatározom a minimum követelményeket. Kidolgozom az önkéntes mentőszervezet műszaki eszközeinek minimum követelményeit.	Javaslatot tettem az önkéntes mentőegység és támogató egységének műszaki és logisztikai kompetenciájára és annak fejlesztésére, továbbá kidolgoztam az önkéntes mentőszervezetek műszaki fejlesztési kompetenciáit, illetve az ezekkel kapcsolatos képzési feladatokat..

